

Preobrat naredi le znanje

S ponedeljkove predkongresne razprave o prestrukturiranju posavskega gospodarstva

V predkongresnih pripravah sta medobčinski svet ZKS in medobčinsko študijsko središče za Posavje 22. marca v Krškem pripravila tematsko razpravo o prestrukturiranju posavskega

gospodarstva. Gradivo posavske gospodarske zbornice so komunisti (predvsem iz kovinskopredelovalne industrije, kmetijstva in papirniške industrije) dopolnili z oceno konkretnih razmer in možnosti.

Spreminjanje naj temelji na lastni pameti in razvoju. Nujno je povezovalno gospodarstvo, zlasti zavoljo enotnega nastopa in prodora na tujih tržiščih. Posamično so tozdi dosegli že pomembne uspehe, zbornica pa za še večjo učinkovitost pri pospeševanju izvoza predlaga povezovalno v skupnost za izvoz. Ob večjih naložbah v znanje in združevanje vseh razpoložljivih umskih zmogljivosti Posavja in Dolenjske bi dosegli tudi zboljšanje devizne plačilne bilance. V Posavju je gospodarstvo lani uvozilo za 1,640 milijarde, izvozilo pa za 2,02 milijarde dinarjev.

Zaenkrat imajo študijo o prestrukturiranju gospodarstva le v krški občini (izdelal jo je inštitut pri GZS), a se zavedajo, da naj bi v

nadaljnjih raziskavah največ prispevali za razvoj prav sami nosilci z izvedbo razvojnih nalog. Povsod ugotavljajo, da načrti temeljnih nosilcev in družbene politične skupno-

• Jože Peterkoč, novi predsednik medobčinskega sveta ZSS za Posavje, sklicuje jutri prvo sejo medobčinskega sveta ZSS. Med drugim bo beseda tekla o idejnopolitičnem usposabljanju, pripravah na 6. proizvodno delovno tekmovanje kovinarjev Slovenije, dogovorili se bodo o izvajanju stališč 3. konference ZSS in se seznanili o poteku akcije NNNP 82.

sti niso dovolj usklajeni in da je treba presekat vsaj ta gordijski voz. Ni pričakovati, da bo banka dajala denar za drugo kot kmetijstvo, pospeševanje izvoza in morda še za energetiko. Vlaganja v te veje gospodarstva pa so tudi strateške usmeritve Posavja.

P. PERC

Brežicam petico za volitve

S 97,7-odstotno udeležbo prvi v Sloveniji

Delegati druge kandidacijske konference so v ponedeljek, 22. marca, že zvedeli za prvo oceno volitev v brežiški občini. Z rezultati glasovanja, z delom volilnih odborov, s pripombami na volilne imenike, na razporeditev in ureditev volišč jih je seznanil predsednik OK SZDL Tone Jesenko. S 97,7-odstotno udeležbo so volilci v brežiški občini dosegli najboljši rezultat v Sloveniji.

Konferenca je določila kandidate za volilne funkcije v občinski skupščini in silih. Za predsednika občinske skupščine je predlagala Mirka Kambača, za podpredsednika Josipo Salamon in Ferda Šepetavca, za predsednika zbora združenega dela Rudija Volčanjska, za podpredsed-

PRED KONGRESOM

V občini Kočevje so izdelali program predkongresne dejavnosti. Med drugim bodo organizirali kar trinajst tematskih razprav, na katerih se bodo dogovorili, kako bodo v praksi uresničevali stališča in programa (letni in srednjeročni) občinske konference ZK.

nika Bojana Jurkasa, za zbor krajevnih skupnosti Stanka Zlobka in Anico Šetin (za podpredsednico), za predsednika družbenopolitičnega zbora Ivana Germovška in (podpredsednika) Marjana Sliškarja.

J. T.

Okolje odsev naše skrbi

Na skupščini Zveze društev za varstvo okolja v Sloveniji spet opozorili na mačehovsko obnašanje do narave

Na redni skupščini Zveze društev za varstvo okolja v Sloveniji, ki je bila v soboto v Ljubljani, so opozorili na neodgovorno obnašanje do narave, s katerim se, žal, še vse prepogosto srečujemo.

Reke in potoki so postali žrtev tovarn z neustreznimi čistilnimi napravami ali brez njih, ki spuščajo v tekoče vode svoje odplake. Ena izmed njih je tudi „Djuro Salaj“ iz Krškega. Zato so na skupščini sprejeli sklep, da si bodo člani Zveze društev za varstvo okolja v Sloveniji prizadevali, da bodo v prihodnje javnosti znana imena projektantov, investitorjev, izvajalcev in upravljal-

cev čistilnih naprav in njihova odgovornost za morebitne napake.

Na skupščini so izvolili novo vodstvo zveze. Predsednik je postal akademik prof. Stane Kraševac.

ADAPTACIJA ŠOLE

Letos računajo, da bodo začeli adaptirati stavbo osnovne šole v Župančičevi ulici v Crnomlju. Iz krajevnega samoprispevka in iz združene amortizacije osnovnih šol se bo letos zbralo okoli 15 milijonov dinarjev. Adaptacijo ne bo moč opraviti v enem zamahu, ampak bo potekala postopoma, kakor bo prihajal denar.

„TITOVO OBDOBJE“

Novomeško občinsko tekmovanje „Tito-revolucija-mir 82“ pod geslom „Titoovo obdobje“ bo 3. aprila v Domu JLA. Pomerile se bodo ekipe iz osnovnih šol in drugih osnovnih mladinskih organizacij. Najboljši posamezniki se bodo udeležili regijskega tekmovanja, ki bo 24. aprila v Metliki.

NOVOMEŠČANI V „SREČANJH“

V soboto, 27. marca, bo novomeška ekipa, v kateri bodo predvsem mladi brigadirji, pomerila svoje znanje z ekipo Kranja in to v znani televizijski oddaji Mita Trefalta „Srečanja“. Priprave za nastop v oddaji vodi center za MDA pri novomeški občinski konferenci ZSMS.

JUTRI PRVI ZBOR KRŠKE BANKE

V petek dopoldne bodo v Delavskem domu Edvarda Kardelja v Krškem delegati 1. zbora tretjega sklica Temeljne posavske banke med drugim razpravljali o sprejemu predloga dogovora o uresničevanju srednjeročnega načrta TPB za obdobje 1981 - 1985 v letu 1982, sklenili bodo o letošnji zgornji meji zadolžitve LB TPB in izvolili nove organe upravljanja in izvršilne organe.

SEMINAR O INOVACIJAH

Dvodnevni seminar o organizaciji in spodbujanju množične inovacijske dejavnosti bo v aprilu organiziral ribniški klub samoupravljalcev v sodelovanju z združenim delom. Seminar, na katerem bodo predavali ugledni strokovnjaki iz Ljubljane, je namenjen inovatorjem, članom inovacijskih komisij in sekretarjem OZD oz. tistim, ki so poverjeni za pripravo samoupravnih aktov, saj mora biti v teh aktih zajeto tudi inovacijsko področje.

VODSTVA VOLIJO

V mestu Kočevje volijo te dni vodstva novih krajevnih konferenc SZDL svoje organe in sprejemajo programe dela. V Centru III so izvolili za predsednika Franca Kranjca, za njegovega namestnika Jelka Novaka, za sekretarko pa Liljano Crnkovič.

Odpri nov hram zdravja

V Kostanjevici nova zdravstvena postaja - Objekt veljal 34 milijonov - Več zdravja za 4500 prebivalcev pod Gorjanci

Ne le za Kostanjevčane, marveč kar za okrog 4.500 ljudi, ki

živijo pod Gorjanci, je v soboto odprta nova zdravstvena postaja v Kostanjevici velika pridobitev. Medicina se pač naglo razvija in tudi osnovna zdravstvena dejavnost skuša obdržati korak s hitrim napredkom v tej znanosti in življenju nasploh. Lepa zgradba je veljala 34 milijonov dinarjev. Po načrtih arhitekta Fedorja Špacapana iz Projektivnega biroja krške IGM Save so jo zgradili delavci Pionirjevega tozda Gradbeni sektor v Krškem. Od 852 kvadratnih metrov čiste površine bo 698 kv. metrov služilo osnovni zdravstveni dejavnosti, to je splošni medicini, zobozdravstvu, patronažni službi, dispanzerju za ženske ter še za predšolske in šolske otroke. Samo podatek, da ima nova lekarna, ki se arhitektonsko lepo ujema z zgradbo, več površine, kot je bilo poprej na voljo prostora v bivši postaji, dovolj zgovorno priča, da je bila stiska že nevdružna. Novi objekt se lahko pohvali tudi z zakloniščem. Zaenkrat je še najbolj razveseljiv pogled v zobno ordinacijo, kjer opreme ne manjka. Naročeno opremo, za katero Kostanjevčani prispevajo iz nedavno izglasovanega referenduma, bodo dobili v kratkem. Upajo, da bo to najpoznejše v petih mesecih.

P. P.

ČASTNO OPRAVILO NAJSTAREJŠI DELAVKI - Ko je upokojena magistra Emilija Fon 20. 10. 1979 položila temeljni kamen za novo zdravstveno postajo, so Kostanjevčani sklenili, da jo poimenujejo po zdravniku Ivu Ivaniševiću. V soboto pa je prerezala vrstico patronažna sestra oz. babica Mihela Dornik. (Foto: P. Perc)

Ribnica slavi

Jutri, 26. marca, slavi občina Ribnica svoj praznik. Na ta dan leta 1943 sta Gubčeva in Cankarjeva brigada izvajali v Jelenovem žlebu pomembno zmago nad italijansko vojsko.

V počastitev letošnjega praznika, ki je posvečen tudi 900-letnici Ribnice, bo na sam praznični dan ob 13. uri v domu JLA v Ribnici svečana seja zborov občinske skupščine in vodstev družbenopolitičnih organizacij.

Po svečani seji, ob 14.30, bodo v Ribnici odkrili še spomenik vstaje in revolucije, delo kiparja Aladarja Zaharijaša. Stal bo na ploščadi pri novi blagovnici nasproti doma JLA. Ob odkritju bo izveden kulturni program, spomenik pa bodo prevzeli v varstvo predstavniki pionirskih odredov vseh osnovnih in podružničnih šol v občini. Ob tej priložnosti bo o revolucionarni poti ljudi v teh krajih spregovoril domači prvoborec Vinko Knol.

V soboto, 27. marca, bodo enote JLA, mladine, rezervnih vojaških starih, članov ZZB in drugih društev krenile na pohod po poteh štirih brigad v Jelenov žlebu. Enote bodo krenile na pot iz Loškega potoka, Sodražice, Ribnice in Dolenje vasi. V Jelenovem žlebu bo kulturni nastop in „Ura zgodovine“.

Ob prazniku bo več športnih in kulturnih prireditev. Že v nedeljo je bil memorialni rokometni turnir „Lovšin-Zobec“, večer tekma za jugoslovanski rokometni pokal mladosti med Inlesom in Celjem, danes ob 18.30 bo v dvorani športnega centra v Ribnici nastopila v majlem nogometu „zlata selekcija Nedejskega“. 27. marca ob 9. uri se bo začelo v Sodražici občinsko prvenstvo v namiznem tenisu, ob 19. uri pa bo v Ribnici rokometna tekma Inles:Prule.

SADJE JE LAHKO CENEJŠE - Danes je vse več takih, ki so se oskrbeli s koščkom zemlje, kjer lahko pridelajo nekaj ceneje, pa še užitek in rekreacijo imajo povrh. Kdor je v jeseni zamudil s sajenjem sadnega drevja, bo to storil sedaj, ko je še čas za to. Z nakupom drevesc ni težav, saj jih ponujajo tudi trgovci iz drugih republik na novomeški tržnici. Kupci upajo, da niso kupili mačka v žaklu in da je listek, ki, pripet na sadiki, plapolja v spomladanskem vetru, napisan pošteno. Sadika sicer ni pretirano draga, velja le nekaj več kot kilogram pomaranč (120 din), ki jih pa ni moč kupiti, ker jih ni. Z drevescem pa bo še precej dela, preden bo drevo in preden bo prvič obrodilo. (Foto: Janez Pavlin)

Izkopali keltski bojni voz

Prvič v Jugoslaviji

Gradnja savskega nasipa je pospešila arheološke raziskave na sejmišču v Brežicah. Pri zavarovalnih delih na dovozni cesti so strokovnjaki Posavskega muzeja s pomočjo delavcev Vodnogospodarskega podjetja Novo mesto minuli teden odkrili nekaj keltskih grobov, med katerimi je bil tudi grob z ostanki voza (kolesa z zatiči). S to najdbo iz 2. stoletja pred našim štetjem so bili odkriti prvi materialni ostanki keltskega bojnega voza v Jugoslaviji.

„Oboroženi pokojnik je bil, kot kažejo izkopavanja, sežgan na vozu. Orožje in kovinski ostanki voza so bili potem zviti in obredno položeni v grobno jamo“, je povedal arheolog Mitja Guštin iz Posavskega muzeja. Odkritje vzbuja upanje, da lahko ob izkopavanju, ki ga načrtujejo za poletje, pričakujejo še druge pomembne najdbe iz tega časa. Najbližji voz je bil doslej najden v Duernbergu pri Salzburgu, največ pa so jih izkopali v francoski pokrajini Champagne.

J. T.

IZŠLI „SOCIOLOŠKI PRESEKI SLOVENSKE DRUŽBE“ - V torek popoldne je bila na tiskovni konferenci v straškem Novolesu predstavljena knjiga „Sociološki preseki slovenske družbe“ ki so jo izdali Sociološko društvo Slovenije, FSPN in Društvo sociologov Dolenjske, založil pa DITC tozdr Časopis Dolenjski list Novo mesto. Knjiga, ki prinaša vrsto razprav in prispevkov z lanskega srečanja sociologov na Otočcu, je značilna še po nečem: je namreč druga znanilka prebujajočega se založništva na Dolenjskem, sodelovanje in finančna podpora Novolesa pri izdaji knjige pa predstavljata enega redkih in hvalevrednih primerov tovrstnega sodelovanja in razumevanja združenega dela v slovenskem založništvu. (Foto: Janez Pavlin)

Nekatere „strese“ šele kazen

Na današnjem zasedanju vseh treh zborov občinske skupščine v Sevnici med poročili tudi ugotovitve posavskih inšpektorjev - O poročilu že v sindikatih

Tudi letošnje poročilo posavskega medobčinskega inšpektorata s sedežem v Krškem konkretno navaja kršilce. Delegati se lahko tako iz prve roke in izčrpno seznanijo z delom inšpektorjev minulo leto.

Vsekakor slabo je, da je bilo od lani pri 200 vzetih vzorcih kar 109 oporečnih. Posavski inšpektorji so izdali 827 odločb, ki ugotavljajo to ali ono pomanjkljivost. Javni tožilec je od njih prejel 41 prijav za gospodarske prestopke, marsikomu bo ne ljubo srečanje s sodnikom za prekrške - takih prijav je bilo 473.

Inšpektorji niso le kaznovali. Samoupravnim delavskim kontrolam so poslali 62 poročil, kjer jih opozarjajo na nezakonito ravnanje v kolektivih. Izrečenih je bilo 113 mandatih: kazni.

kumentacije. Med tistimi, ki del sploh niso prijavili, so: krški SOP-tozdr Storitve, sevnški tozdr Operativa (Beton), krški tozdr Pionirja in

(Nadaljevanje na 2. strani)

V drugi polovici tedna bo v Sloveniji precej jasno in postopno toplejše vreme.

Nadaljnje osvobajanje človeka

Priloge na kongresu ZKS in ZKB se iztekajo v sklepno obdobje. V javni razpravi so že vsi glavni dokumenti kongresov ZK, znani pa so tudi predlogi za člane vodilnih organov te organizacije. In kar je najpomembnejše: komisije, ki so pripravljale gradiva za razpravo na kongresih ZK, so oblikovale tudi zelo jasne in kritične ocene o sedanjih gospodarskih in političnih razmerah in opozorile na vrsto konkretnih nalog, ki nas čakajo v prihodnjih letih.

Med VIII. in IX. kongresom ZKS smo doživljali težke preizkušnje. Umrli sta Josip Broz - Tito in Edvard Kardelj, velikana naše revolucije. Prevzeli smo odgovornost, da bomo s prizadevanji za osvoboditev dela in človeka dosledno uresničevali dediščino njenih ustvarjalnih misli. To uresničujemo v hudih časih. V svetu nenehno naraščajo protislovja in spopadi. Že od hladne vojne sem se krepilo težnje po podrejanju držav blokovskih politik. Priče smo grobemu zavračanju zahtev po demokratizaciji mednarodnih političnih in ekonomskih odnosov, v svetu vznikajo nova vojna žarišča. V svetu je tudi vse bolj očitna globoka ekonomska in družbena kriza.

Pa tudi doma ni vse potekalo tako, kot smo si zamislili. Prizadevali smo si, da bi presejali številna protislovja, vendar kljub temu vse prepočasno obvladujemo protislovja med družbeno naravo proizvodnje ter zasebnim, skupnim in državnim prilaščanjem rezultatov družbenega dela. Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela ne upravljajo celotnega dohodka in nimajo dovolj vpliva na pogoje in načine gospodarjenja ter zadovoljevanja svojih in skupnih potreb. Delavci v proizvodnji še vedno nimajo bistvenega vpliva na denarne tokove v družbeni reprodukciji, zlasti ne na emisijo denarja in na zadolževanje v tujini ter na uporabo družbenih sredstev. Zato se ne morejo dovolj učinkovito borovati proti temeljnemu vzroku inflacije in ekonomske nestabilnosti. V takšnih razmerah se s težavo uveljavlja tudi delegatski sistem.

Vendar kljub takšnim neugodnim razmeram doma in v svetu nismo vrgli puške v koruzo. Okrepili smo materialne temelje naše države. Z dograditvijo elektroenergetskih objektov smo zagotovili nove vire in boljše oskrbo z energijo, povečali smo industrijsko proizvodnjo in proizvodnjo hrane. Ob zaostrovanju ekonomskih razmer, povezanih s problemi zunanje likvidnosti in uresničevanjem obveznosti SR Slovenije na področju ekonomskih odnosov s tujino smo se zlasti v letih 1980-1981 z večjim obsegom izvoza in z novimi oblikami vključevali v mednarodno delitev dela.

Čas med kongresom je z akcijami, ki jih je organizirala in usmerjala Zveza komunistov, zagotavljal kontinuiteto v razvoju novih proizvodnih odnosov in v graditvi socialističnega samoupravljanja. Cilji, ki smo si jih zastavili, so bili - ob upoštevanju objektivnih pogojev in dosežene ravni v materialnem in družbenem razvoju - v znatni meri uresničeni. Ustvarjeni so pogoji za novo, zahtevnejše in tokrat obetavnejše obdobje na poti osvobajanja človeka in njegovega dela.

VINKO BLATNIK

Nekatere „strese“ šele kazen

(Nadaljevanje s 1. strani)

Togrel, Kostak, Tovarna celuloze in papirja, Bor, novomeška Novomontaža in drugi. Neurejene splošne akte so ugotovili pri brežiškem GG, senovski Metalni in kršem Kostaku.

Kmetijska inšpekcija je pri krškem Agrokombinatu odkrila 8 ton semenske pšenice sorte libelula, kateri je bil že potekel rok trajnosti; pšenica je bila že prodana. Inšpektorji so prepovedali prodajo 3.350 kg take stare pšenice druge sorte. Analiza je nato ugotovila zadovoljivo kaljivost. Pri kontroli sadik za obnovo sadovnjakov pri brežiški Agrarii je inšpekcija ugotovila, da je bilo 4.780 sadik jablan in 2.230 hrušk neustrezne kakovosti.

Skrb vzbuja tudi, kakšna vina točijo po gostilnah. Inšpekcija se je prepričala, da so bili vsi vzorci vin, odvzeti poleti, neustrezni. Primerni, če je to sploh prava beseda, so bili le za predelavo v kis! Pri Vinarstvu krškega Agrokombinata so ugotovili celo „podaljševanje“ vina z vinom tujega izvora. Odgovorno osebo so

zato prijavi javnemu tožilstvu. Inšpekcija je obvarovala vinogradnike občutne škode. Pri bizeljskem Slovinu so npr. morali z 71.000 cep-ljenkami srbskega trsničarja uničiti kar 20.000 sadik. Tudi novomeški Hmeljnik je bil obsojen zaradi neprimernih cepljenk. Podobno kot prejšnja leta so tudi lani odkrivali neprimerni plemenjake.

Sanitarna inšpekcija je po bakteriološki raziskavi ugotovila, da je bilo

od 70 vzorcev slaščic, 38 takih, da ne bi smeli v prodajo. V kaznovanje so bili predlagani slaščičarji: Kari-mani Ismet, Hamiti Nešat in Ajdini Nešat. Tudi gostincem: hotelu Sre-mič v Krškem, Emonincem Turist hotelu v Brežicah in Petrolovemu motelu na Catežu, čateškim Ter-mam, sevniškemu Gostinskemu pod-jetju ter krški pekarni Žita ne mo-rejo biti v čast ovadbe zaradi gospo-darskih prestopov.

Razveseljivo je, da je bila opazna, boljša snažnost v obratih družbene prehrane. Bodo v čateških Termah letos bolje skrbeli za neoporečno vodo v kopalnih bazenih? Lani, ugotavlja sanitarna inšpekcija, ni bilo vedno najbitje!

Kaj pomagajo zgrajeni lovilci olj in čistilne naprave, če zanje ustrezno ne skrbijo. Pri krški Celulozi so bili taki lovilci popolnoma nevdzrže-vani. Nafta je decembra tekla tudi iz krške nuklearke, je ugotovila inšpek-cija.

A. ŽELEZNIK

POZORNOST PA TAKA!

Ali je sevniška občinska ZKO od svojih delegatov deležna tolikšne pozornosti, da bi ta odtehtala skrb, ki jo Zveza name-nja kulturnim društvom? Sodeč po zadnjem sklicu zbora, ki je bil 17. marca nesklepčen, še zdaleč ni tako. Ni bilo delegatov šentjanskega kulturno-umetniškega društva (delegat iz tega kraja je na občinski konferenci ZK grajal kulturno skupnost zaradi premajhne pomoči društvu!), krmeljske Svobode (je pred 30-letnico obstoja!), PD Prmož Trubar iz Loke, s Studen-ca, Jutrancine kulturne komisi-je in celo Blance, kjer računajo na precejšnjo pomoč Zveze. Opravičil se je le delegat gasil-skega moškega pevskega zbora. Ker zbor delegatov ZKO ni skli-can zaradi Zveze, temveč pred-vsem zaradi društev, bi bilo prav, da bi bilo danes popoldne s sklepčnostjo vse v redu, saj je navsezadnje na dnevnem redu delovni program za letos.

A. Ž.

SEVNICA: NOVI DELEGATI ŽE SKUPAJ

V ponedeljek je bila v Sevnici druga seja občinske kandidacijske konference; sešli so se delegati, izvoljeni na zadnjih volitvah. Za nova vodstva v predsedstvu občinske skupščine in skupščinah sisov v sevniški občini ni bistvenih sprememb. Nekaj sprememb je pri dveh zborskih izvajalcev. Predsednica zbora izvajalcev otroškega varstva bo Cvetka Hudoklin, zbor izvajalcev občinske skupščine telesnokulturne skupnosti pa bo vodil Brane Balog. Podporo so izrekli delegaciji za zvezni zbor ter zbor republik in pokrajn skupščine SFRJ.

HVALA, MLADINCI!

Zene KS Petrova vas pri Crnomlju se javno zahvaljujemo mladinske-mu aktivu naše vasi, ki nas je ob dnevu žena tako lepo sprejel. Tudi me smo delale v mladinski organizaciji, toda v drugačnih razmerah, saj je bila vojna. Danes smo stare, zato nas je presenetilo, ko smo videle, da imamo mladino, ki cenijo pridobitve revolucije, ki je sposobna in voljna delati.

Zene KS Petrova vas

NA BORCE POZABILI?

Na letni skupščini ZZB-NOV občinske organizacije v Brežicah so bili nekateri zelo začudeni, da je bilo med kandidati za delegate v družbenopolitičnih skupnostih in skupščinah SIS samo 3 odst. borcev NOV. In vendar so borci najbolj zanesljivi aktivisti, ki zlasti v krajev-nih skupnostih pogumno vlečejo voz družbenopolitičnih akcij naprej.

Družbeno varstvo v GOI

Ukrep je občinska skupščina v Brežicah izrekla kljub nenadni preselitvi sedeža v Zagreb

Predstavniki GOI (podjetje za gradnje, projektiranje, inženiring uslug in proizvodnjo - so na seji brežiške občinske skupščine 10. marca predlagali delegatom, naj z dnevnega reda umaknejo problematiko te delovne organizacije, ker da ima od 8. marca sedež v drugi republiki. Skupščini so tudi sicer oporekali pravico do ukrepa o družbenem varstvu, češ da ugotovitve o prekrških niso pravno-močne in da skupščina nima pravice izrekat takega ukrepa delovni organizaciji, ki ustvarja večji del dohodka v drugi republiki.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja je pojasnil, da je zahteva po zagotovitvi zakonitosti poslovanja umestna in da je to preventivni ukrep, ne pa sankcija, kot so to poskušali prikazati predstavniki GOI. Tudi drugi razpravljalci so obsodili njihov nastop, nakar je bil sklep o družbenem varstvu soglasno sprejet. Pred tem sta predlagani ukrep podprla izvršni svet in pred-sedstvo občinske konference ZK.

Sicer pa so se delegati upravičeno spraševali, zakaj taka naglica pri preselitvi sedeža v Zagreb, saj so ga prenesli na Hrvaško v rekordnem času, od petka do ponedeljka.

Kot glavno kršitev je SDK navedla, da delovna organizacija ni obracunavala prometnega davka od materiala, ki so ga kooperanti vra-jevali v svoje storitve, s čimer je bila družbena skupnost oškodovana za skoraj 3 milijone dinarjev. Pravo-branilec je med drugim naštel tudi prekrške, ki so jih pri GOI delali s pretapljanjem stanovanjskih posojil v gotovini; z zasebniki so na primer razdirali pogodbe za gradnjo stano-vanjskih hiš in jim tako izplačali na roke okoli 2 milijona dinarjev. Pri tem je družbeni pravobranilec

Branko Pirc poudaril, da ni pomembno, kolikšna je bila utaja davkov, ampak je pomembnejše to, da poslovanje ni bilo zakonito. Zakonito pa lahko najučinkoviteje zagotovi ukrep družbenega varstva, zaradi katerega se ni treba posve-tovati s samoupravnimi organi in DPO v prizadetem kolektivu, kot so to skušali dokazati predstavniki GOI.

J. T.

Tako delo je lahko za zgled

Tudi brez denarne pomoči odbor borcev V. slovenskega partizanskega bataljona požrtvovalno opravlja številne naloge, ki služijo tudi za negovanje tradicij NOB

Večje partizanske enote so že pred časom poskrbele, da se tudi prek njihovih odborov negujejo tradicije NOB ter izkušnje in pridobitve revolucionarnega boja posredujejo mladim rodovom. Potrebnosti takega delovanja so se zavedli tudi v manjših enotah, npr. borci V. slovenskega partizanskega bataljona NOV oz. I. dolenskega bataljona. Pobudnika za sklic zbora skupnosti borcev tega bataljona sta bila med drugimi tudi tovariša Viktor Avbelj - Rudi in Niko Šilih.

Izvoljeni odbor si je zadal številne delovne naloge. Ena pomembnejših je bilo evidentiranje še živih pa padlih in po vojni umrlih borcev. To evidentiranje teče od aprila 1980 dalje, ko je bil prvi občni zbor, odboru pa predseduje Dušan Svare-Dule. Od tedaj odbor skrbi še za pripravo gradiva in pisanje zgo-dovine bataljona, ob finančnih zade-vah ima na skrbi izvedbo drugega občnega zbora skupnosti borcev bataljona, ki naj bi bil predvidoma septembra letos v Dolenjskih Topli-cah, in sicer v počastitev 40-letnice ustanovitve bataljona. Borci bataljona so se udeležili že več spomin-skih slovesnosti, dosegli so tudi, da je novomeška občinska skupščina 29. oktobra lani bataljonu podelila domicil.

Odbor ima trenutno na voljo podatke o 215 borcih bataljona. Po-

datki kajpak še niso popolni, še kar naprej prihajajo dopolnitve. Eviden-tiranih je 86 še živih borcev, na voljo so podatki o 79 padlih in 19 po vojni umrlih borcih, za preostale borce pa podatki še niso zbrani. Med borci je bila izvedena anketa in mnogi so predlagali, naj bi kaj več napisali o bojni poti tega bataljona. Borci si želijo pogostejših srečanj, obujanje spominov bi lahko pripo-moglo k pisanju zgovovine bataljona, ne nazadnje so izrazili željo, da je potrebno pozornejši spremljati zdravstveno stanje borcev, povsem rešena tudi niso vprašanja v zvezi z borčevskimi stanovanji, čini, odli-kovanji, priznanji in pod.

Odbor skupnosti borcev bataljona si prizadeva zbirati gradivo za pisanje zgovovine bataljona, k sode-lovanju skuša pritegniti mlade zgo-dovinarje, k pojasnjevanju so vab-ljeni prav vsi borci. Ob že naštetih nalogah in tistih, ki izhajajo iz želja borcev, si bo odbor letos prizadeval zlasti pri pripravi drugega zbora in skušal razviti prapor bataljona. Ne gre pozabiti, da odbor ne prejema nikakršne denarne pomoči, vse delo poteka prostovoljno, zato akcije, katerih izvedba je vezana na večja

Kočevski predsednik še neznan

Edini predlagani na prvi kandidacijski konferenci, Alojz Eržen, se kandidaturi odpoveduje - Usmeritev: predsednik IS naj bo dober gospodarstvenik

V Kočevju še vedno ne vedo, kdo bo predsednik izvršnega sveta občinske skupščine. Po predlo-gu prejšnje občinske kandida-cijske konference, ki je bila pred približno mesecem dni, naj bi bil predsednik Alojz Eržen, ki pa se je medtem odrekal tej kandida-turi.

Alojz Eržen je pismeno poja-snil, da te dolžnosti ne more prevzeti predvsem zaradi delov-nih nalog in načrtov v Opremi, kjer je direktor, in tudi zaradi zdravstvenih razlogov. To so sporočili delegatom na drugi občinski kandidacijski konferen-ci, ki je bila v ponedeljek, 22. marca.

Na konferenci so tudi poja-snili, da je bilo za predsednika izvršnega sveta evidentiranih 10 možnih kandidatov. V doseda-njih razgovorih z njimi noben ni pripravljen prevzeti te odgovor-ne dolžnosti. Kandidacijska kon-ferenca je osvojila predlog volil-ne komisije in koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri občinskem vodstvu SZDL (oba organa sta se sestala v ponedeljek nekaj ur pred občinsko kandidacijsko konferenco), da je treba ponovno govoriti z vsemi desetimi evidentiranimi. Če bodo razgovori brezuspešni, potem bodo izvedli evidentiranje kandidata za to dolžnost v okvi-ru občinskih vodstev družbeno-političnih organizacij. Osnovna usmeritev pri tem bo, da je treba predsednika izvršnega sveta izbi-rati med dobrimi gospodarstve-niki, saj kočevskemu gospodar-stvu ne manjka težav.

Na kandidacijski konferenci so določili kandidate za nosilce vodilnih dolžnosti v občinski skupščini in skupščinah sisov

Šola pred 100 leti

Nemška lesna šola v Kočevju obstajala 36 let

Leta 1882 je bila v Kočevju ustanovljena nemška lesno-obrtniška šola. Takratni Schulverein (nemško šolsko društvo) v Kočevju in obla- na Dunaju so upali, da bo ta šola pripomogla k zaježitvi prevlekega seljevanja Kočevjarjev iz območja Kočevske in tudi v Ameriko. Ramega naj bi ta šola prispevala k ponemčevanju slovenske mladine. Šola je obstajala do leta 1918, pravi do konca prve svetovne vojne in razpada Avstrije. V vseh 36 letih svojega glavnega namena ni dosegla. To ugotavlja v brošuri „Šola ribniški klub v Ljubljani.“

Tu jih delavcev ali vajencev niso imeli. Izročilo te izdelave pa se je prenašalo iz roda v rod.

Jože Rus je bil proti taki šoli, kot so jo ustanovili v Kočevju, češ da se vasi odtujili in komaj čakali priložnosti, da se umaknejo vsakemu vsiljenju in delu. Kočevska lesna šola ni zaježila izseljevanja mladih niti ni na obrt po Kočevskem razširila. Izsolani učenci so se pogosto zaposlili v drugih poklicih ali pa so celo obrnili hrbet svoji ožji domovini in se zaposlili na tujem, zaključuje prof. Rus. Ta šola kasneje ni bila nikoli obnovljena.

ANDREJ ARKO

»Dolenjski list« v vsako družino Vzornim priznanja

S skupščine turističnega društva na Otočcu

Turistično društvo Otočec-Smarješke Toplice je imelo pred kratkim letno skupščino, na kateri so podali pregled dela v preteklem letu ter program za prihodnje. Predsednik društva Jože Klevišar je veliko mero optimizma predlagal rešitve, s katerimi bi popestrili turistično ponudbo tega dela Dolenjske. Razpravljali so posvetili veliki pozornost turistični taksi, ki naj bi se v bodoče vračala na področje, kjer je bila pobrana. Seznanili so se tudi z imeni 90 lastnikov hiš, ki so dobili priznanja za lepo urejene vrtove, fasade in zasadike. Ob tem so si člani društva ogledali diapozitive nagrajenih vrtov, Marko Jevnikar iz Ljubljane pa je ob diapozitivih predaval o ureditvi vrtov in fasad.

140 članom turističnega društva ki zamenja Otočec, Smarjeto, Belo Cerkev, Skočjan in Sentjerneje, je ob koncu skupščine zapel Sentjernejski oktet.

FRANC KIRN

Delavni na vseh področjih

Metlika: med mladinci najboljši Rosalničani

Med osnovnimi organizacijami ZSMS iz krajevnih skupnosti v metliški občini je ena najboljših, če že ne najboljša, rosalniška. Ta osn. organizacija, ki šteje okrog 60 mladincev iz štirih vasi, Rosalnica, Čuril, Svržakov in Radovičev, se je namreč letos udeležila tekmovanja za najboljšo mladinsko organizacijo v Sloveniji, ki poteka v okviru republiške konference ZSMS.

Branko Brodarič

O delu rosalniške mladine v preteklem letu je pripovedoval njihov predsednik Branko Brodarič. „Za dan žena in 29. no-vember smo pripravili proslavo, ob prvem maju kresovanje in za novo leto dedka Mraza za naj-

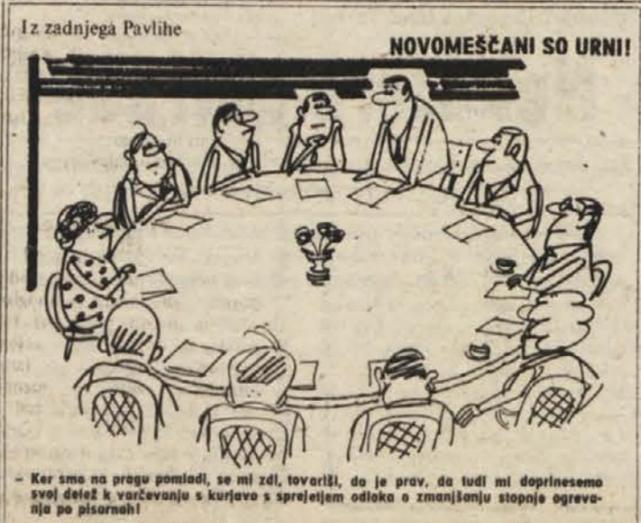
mlajše. Sodelovali smo na občinskih športnih tekmovanjih, na kvizu pod geslom „Tito, revolucija, mir“ ter se udeleževali pohodov, ki jih je pripravila občinska konferenca ZSMS. Nekaj naših mladincev je odšlo tudi na srečanje ZRVS na Plitvička jezera.“

Brodarič skoraj zamolči čistilne akcije, predvsem čiščenje spomenikov, saj se mu zdi samo po sebi umevno, da bi morali imeti takšne akcije vsaka krajevna skupnost. Zato pa ne skopari s pohvalnimi besedami, ko govori o proslavah, ki jih znajo Rosalničani tako imenitno pripraviti. Denar dobijo prav s prostovoljnimi prispevki, ki jih dajo navdušeni krajan na teh prireditvah ter z organizacijo plesov.

Med akcijami, ki jih bodo vključili v že ustaljen načrt dela, sta najpomembnejši sodelovanje na pripravah ob 60-letnici gasil-skega društva ter redno izdajanje mladinskega glasila. Prav slednje je njihova največja želja.

Brodarič meni, da je recept za uspešno delovanje osnovne organizacije v stalnem stiku med mladinci, saj se sestajajo vsaj dvakrat na mesec. S tem so dosegli, da so aktivni prav vsi člani mladinske organizacije v krajevni skupnosti.

M. K.

Ker smo na pragu pomladi, se mi zdi, tovariši, da je prav, da tudi mi doprinesemo svoj delež k varčevanju s kurjavo s sprejetjem odloka o zmanjšanju stopnje ogrevanja po pisarnah!

KOMUNALNO PREBUJENJE — Pomladno vreme je obudilo komunalna dela v Novem mestu, kjer pospešeno gradijo manjkajoče dele kanalizacijskega sistema. Kanal polagajo v šmihelski krajevni skupnosti in na Drski. Na sliki: zemeljska dela na Drski. (Foto: M. Markelj)

ZA PESKOM ŠE PREMOG? — V Globokem bodo letos nadaljevali raziskovanje premogovih ležišč. Medobčinska gospodarska zbornica Posavje pristeva te raziskave med prednostne, prav tako tudi raziskave zalog premoga na Senovem. Na sliki: nakladanje peska v Globokem.

NASTOPALI OTROCI IN DELAVCI — Tudi sobotni „Pokaži, kaj znaš“ v pripravi skupne kulturne komisije sevniske „Lisce“ je privabil polno jedilnico gledalcev. Večina nastopajočih je bila iz vrst delavcev te tovarne in njihovih otrok. Na sliki: po nastopu so vse nastopajoče pogostili.

PROSTI ČAS ZA VINOGRAD — Vinogradniki vsak lepi dan izkoristijo za delo, ki ga v vinogradu ne zmanjka zlepa. Klemenčičevi s Suhorja so vsi v službi, tako da morajo res vsako prosto uro s pridom izkoristiti. Prejšnjo sredo dopoldne so vezali, popolne pa na siht. (Foto: A. Bartelj)

Številke opozarjajo na hibe

Lani najslabši gospodarski rezultati v novomeški, najboljši pa v trebanjski občini — Na Dolenjskem je vse večja zadolženost zaskrbljujoča, rastejo tudi izgube

Gospodarstvo v štirih občinah dolenjske regije se z lanskoletnimi poslovnimi rezultati ne more hvaliti, pri tem pa je položaj v posameznih občinah različen. Najbolj kritičen je v novomeški občini, spodbuden pa v trebanjski, ki se je prebila med razvite. To so osnovne ugotovitve iz tiskovne konference, ki so jo 18. marca predstavnik Službe družbenega knjigovodstva v Novem mestu sklicali z novinarji.

Zaostrene gospodarske razmere so se v minulem letu na Dolenjskem odražale še krepkeje kot leto dni prej. Čeravno je bilo v regiji gospodarstvu na volju več sredstev, ta niso bila porabljena tako, da bi dajala temu primerno več rezultatov. Zaskrbljujoča je zlasti zadolženost, velike izgube, nelikvidnost in precejšen padec realnih osebnih dohodkov.

Celoten prihodek je bil v štirih občinah sicer za 37 odst. večji kot leta 1980, toda porabljena sredstva so bila še za 1 odst. večja, izgube pa so narasle kar za 64 odst., pri tem pa seveda levi delež odpade na IMV. Tudi za obresti je moralo gospodarstvo v minulem letu odšteti kar nad polovico več denarja. Med pozitivne točke pa je vendarle šteti za 59 odst. večjo akumulacijo in dejstvo, da so bila investicijska vlaganja za tretjino manjša in da se je

lastni delež investitorjev pri naložbah povečal za skoro 7 odst.

Očitno je novomeška občina trenutno v najslabšem položaju, zlasti zaradi izgube v IMV. V celotni tovarni znaša ta 1,25 milijarde dinarjev, večji del izgube pa odpade na tozde v novomeški občini, kjer jih je največ. Nasploh učinkovitost proizvodnje v največji regijski občini ni bila zadovoljiva, saj je bila lani celo slabša kot leta 1980.

Medtem ko kaže, da so se Metličani še kar zadovoljivo prebijali skozi mnogotere težave, so bili Črnomalci slabši, najboljši od vseh pa Trebanjci; prejšnja leta so bili na listi nerazvitih, z lanskoletnim poslovanjem pri 3.127 zaposlenih pa so se uvrstili med razvite občine. Poslovali so z najvišjo stopnjo gospodarske rasti, najbolj poraslim celotnim prihodkom in dohodkom med vsemi dolenjskimi občinami. Trebnje je tudi edini primer, kjer so porabljena sredstva naraščala počasneje od dohodka, razen tega so kazalci učinkovitosti v tem delu Dolenjske najugodnejši.

R. BAČER

Malodušje odveč

Sobotne tribune štipendistov sevniske občine se je udeležila polna dvorana mladih v gasilskem domu. Uvodoma je zbranim prikazal gospodarjenje v občini v minulem letu predsednik občinskega izvršnega sveta Franc Ogorevc.

Predsednik je mlade še posebej opozoril na resnost sedanjega gospodarskega trenutka. Vendar ne sme prevladati malodušje. V sevniski občini je v teku več pomembnih naložb. Lani je začela s proizvodnjo nova tovarna stilskega sedežnega pohištva blizu Kladnja. V blanski manj razviti krajevni skupnosti je na Dolnjem Brezovem sredi gradnje ena največjih naložb sevniske občine zadnjih let — pletilnica sovlagateljev Jutranjke, Lisce in Kometa. Na Blanci končujejo tudi prvi del separacije rudnika nekovin. Med negospodarskimi naložbami v Sevnici prenavljajo in dozidavajo oblačilno šolo. Nove zmogljivosti se že kažejo pri letošnjih razpisih sevniskih kolektivov.

Kolektivi sevniske občine bodo letos potrebovali 402 delavca. Delavcev tako imenovanega širokega profila naj bi potrebovali 108 (npr. krmeljska Metalna kar 24 ključavničarjev), 56 tehnikov (zanimivo je,

da iščejo še vedno 18 ekonomskih tehnikov), 30 inženirjev in 12 diplomiranih inženirjev. Te številke so v precejšnjem nasprotju z razpisanimi kadrovskimi štipendijami, katerih je bilo ob letošnjem prvem razpisu 37 manj kot lani.

A. Ž.

Stilles čez lužo

V ZDA se je obnesla šele ponudba prek drugih jugoslovanskih izvoznikov

Dokler je sevniski Stilles ponujal na ameriški trg izključno preko Slovenijalesove mreže (je član tega združenja), mu ni uspelo prodati čez veliko lužo omebe vrednih kosov sicer priznanega stilnega pohištva. Zato se je že lansko poletje z vsemi silami zavzel za iskanje novih izvoznih poslov. Pri iskanju so se Sevničani obrnili na številne trgovske organizacije v republiki in državi. Povezali so se z ljubljansko Lesnino, zagrebškim Upimom, beograjskima Jugosportom in Intereksportom. Ponudili so jim svoj baročni program, ki so ga dotlej pretežno prodajali le doma.

Na zanimiv odziv so naleteli v ZDA. Slovenijales ima večje poslovne stike z velikimi mesti na severni obali, drugi našti izvozniki pa imajo svoje „trdnjave“ tudi na jugu, kjer je stilsno pohištvo bolj iskano. Do lanskega decembra je imel Stilles zaključenih poslov za 330.000 dolarjev, dogovorja pa se še za nadaljnjih 150.000. Vablivo pri ameriškem trgu je predvsem to, da na njem Stilles dosega višjo ceno kot doma. Ker se bo tja lahko usmeril s serijsko proizvodnjo, je prednost še očitnejša. Znano je, da so cene doma zamrznjene, zato se utegne zgoditi, da bo ta trg, kljub povpraševanju po stilsnem pohištvo, manj založen. Nikogar ni namreč mogoče siliti, da bi prodajal v svojo škodo.

A. Ž.

KMETIJSKO PREDAVANJE V SENTJERNEJU

Vabimo vinogradnike, da se udeležijo predavanja o zaščiti vinogradov in o uporabi herbicidov, ki bo v nedeljo, 28. marca, ob 8. uri v osnovni šoli v Sentjerneju. Kmetijska zadruga bo pojasnila vse prednosti ki jih imajo kot pogodbeni pridelovalci. Ožji vinogradni okoliš Sentjerneja

GOSPODARSTVO DOBI VRNJENO

V letu 1981 je bilo v Službi družbenega knjigovodstva Slovenije zbranih 49,7 milijonov dinarjev več, kot so planirali za potrebe te službe, ta denar pa so v februarju z gospodarstvom poračunali. Za vse štiri dolenjske občine je bil ugotovljen presežek v znesku 1,8 milijona dinarjev ali 15 odst. več, kot je znašal lani, ko so ga gospodarstvu prvič vrnili. Tudi letos ni prišlo do vračila z nakazili, pač pa je SDK preveč vplačana sredstva februarja poračunala. Ker o tem niso svojih strank posebej obveščali, večina sploh ne ve, da je do poračuna prišlo.

Sejmišča

NOVO MESTO: Na ponedeljkovem sejmu je bilo naprodaj 346 pujskov in 39 nad tri mesece starih prašičev, prodanih pa jih je bilo skupaj le 186. Za pujske je veljala cena 2.700 do 3.600 din, za starejše prašiče pa 3.700 do 4.600 din.

BREZICE: 424 pujskov in 12 nad tri mesece starih prašičev so ponujali prodajalci na sobotnem sejmu. Prodali so 392 pujskov po 120 din in 9 starejših prašičev po okrog 85 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Bakterije proti naftni krizi

Eno je gotovo: poceni mineralnih gnojil ne bo več, tega pa se ne zavedamo dovolj. Petnajst-ali celo dvajsetkratna podražitev nafte pritiska z vso silovitostjo tudi na industrijo, zakaj račun je več kot preprost. Za kilogram dušika, ki ga v kemični tovarni pridobijo iz zraka po tako imenovanem Haber-Boschevem postopku, potrebujejo dva litra nafte ali ustrezno količino zemeljskega plina oz. druge energije.

Narava pa ima svojo rešitev. Ze osnovnošolcem je poznano, da stročnice ne potrebujejo za svojo rast dušika iz zemlje in da se na svojski način, s pomočjo sožitja ali simbioze z bakterijami *bacillus radicolica*, oskrbujejo z dušikom iz zraka. Ta zanimiva lastnost ima v poljedelstvu neverjetno veliko praktično vrednost, ki se je z drazitvijo energije še povečala. Lahko bi celo rekli, da se vrča od biologije kmetovanja. Kdor tega ne bo upošteval, ne bo dosegel željenih gospodarnih učinkov, račun se mu enostavno ne bo izšel.

Biološka vezava dušika s pomočjo metuljnic, predvsem detelj, lahko izdatno poceni pridelovanje hrane, oz. zmanjša pridelovalne stroške. Ugotovljeno je, da je v Sloveniji mogoče pridobiti s pomočjo detelje povprečno 200 do 300 kg dušika na hektar. Poljedelcem je kaj dobro znano, kolikšen strošek bi imel, če bi hoteli pognojiti hektar njive s tolikšno količino kemično vezanega dušika v obliki umetnega gnojila. Sama od sebe se zato ponuja rešitev, ki pa vendarle ni tako enostavna, kot kaže na prvi pogled.

Namreč: njivskih površin v Sloveniji primanjkuje in ni mogoče korenito povečati posevkov deteljin. Več je mogoče povečati delež detelj, to pa je mogoče doseči z gnojenjem s fosfornimi gnojili in apnenjem, če je zemlja kisla, kar metuljnicam ne prija. Tudi „cepljenje“ ali inokulacija semena detelj pred setvijo z dušičnimi bakterijami daje lahko dobre rezultate na njivah, kjer detelje še niso uspevale.

Inž. M. L.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Rez lani pozebljih trsov

Čeprav bolj pozno, za mnoge še vedno ne bo prepozno, da se ob letošnji rezi trte v vinogradu spomnimo nekaterih dejstev, ki jih moramo upoštevati pri rezi lansko leto pozebljih trt. Tisti, ki so trte že obrezali, pa bodo pred brstenjem trt v že obrežanem vinogradu ob vezi šparonov še lahko marsikaj popravili.

Pisec tega članka je pobudo za pisanje dobil v strokovnem članku, objavljenem v letošnji 3. št. revije „Sodobno kmetijstvo“. Članek je napisal dr. inž. Jože Colnarič iz višje agronomske šole Maribor s sodelavko inž. Jamškovo in inž. Skočirjem.

Prednosti pomlajevanja trt

Povzetek članka dr. Colnariča in sodelavcev v navedeni reviji ugotavlja med drugim:

— pomlajevanje trt je najenostavnejši in najcenejši način ponovne oživitve vinograda;

— pomlajevanje trt je najmanj tvegano, saj dobro uspe povsod tam, kjer je bila trta opteta med lansko vegetacijo;

— pomlajevanjem podaljšamo življenjsko dobo trte in vinograda ter tako zboljšamo gospodarnost vinogradništva;

— pri pomlajevanju vinograda ni potrebno imeti veliko sredstev in ne zahteva veliko dela;

— vzdrževanje pomlajenih trt v prvem in drugem letu ne zahteva večjega napora in tveganja. Obstaja le nevarnost poškodb pri pletvi in vezi mladik v prvem, pa tudi drugem letu po pomlajevanju. Zato moramo biti pri tem delu pazljivi;

— pomlajevanje trt omogoča, da lahko sočasno s tem ukrepom preuredimo vinograd, spremenimo oporo, višino debla, vzgojno obliko, povečamo listno površino in drugo;

Pri pomlajevanju trt razlikujemo:

Pomlajevanje debla trte

Gornji del debla trte je bil po pozebi (ali zaradi onemoglosti trte in drugih poškodb) tako prizadet, da ni imel zelenih poganjkov, oziroma so lanski poganjki zaradi poznejše vegetacije, ki je kasnila tudi za en mesec, v letošnji zimi pozebili in se posušili. Zato je pri letošnji rezi v lanski pozebi delno

poškodovanih vinogradih mnogo suhih in napol suhih rozg. Če ima trs zdrave rozge, primerne za rez, ki so pognale iz spečih očes, nizko pri zemlji, vendar še iz zlahkega dela trsa, so te rozge primerne za pomlajevanje. Čeprav so nerodovitne, jih bomo izkoristili. Odmrlo suho deblo odžagamo čim nižje, toda nad zdravimi rozgami, ki so pognale iz spečih očes. Eno od teh rozg, ki je najbolj primerna in je pognala iz starega lesa, kljub temu da ne rodi, pustimo daljšo, vendar ne več kot 70 do 80 cm dolžine. Ta rozga bo postala novo deblo namesto starega, suhega debla, ki smo ga odstranili. Na nasprotni strani te rozge za novo deblo narežemo reznik z 2 do 3 očesi. Ta reznik služi kot protiutež pri vzdrževanju ravnotežja pri pretakanju vode in hranilnih snovi, obenem pa si zagotovimo nadomestni les, ki ga bomo rabili pri prihodnji rezi, če bi bilo z glavno rozgo kaj narobe.

Pomlajevanje kordonov

V naših razmerah kordoni zelo radi ogušijo, pomeni, da čeprav niso popolnoma suhi, nimajo rozg ali pa je rozga le na koncu kordona, ki jo pa v sili včasih tudi izkoristimo za rodni les.

Kordone pomlajujemo tako, da pri osnovi odmrlega kordona (kraka) poiščemo primerno rozgo za novi kordon (krak) in še za morebitni rodni les, odmrli kordon pa odrežemo. Dolžina rozge za pomlajeni kordon je dolžina šparona, to je največ 50 cm. Ker imajo take trte dostikrat še delno poškodovano tudi deblo ali eno stran debla, kljub pomlajenemu kordonu začnejo pešati. Zato poiščemo in narežemo čim nižje na delu rezervni reznik, iz katerega bomo začeli vzgajati novo deblo, poleg hirajočega starega debla. Tako bomo staro deblo lahko čez 2 do 3 leta odstranili, ker bo tako že odmrlo.

Če je iz kordona iz spečih očes pognalo več rozg, ki so jalove, jih obrežemo na krajše reznike z 2 očesoma. S tem si zagotovimo ustrezen les za rez v prihodnjem letu.

Po dosedanjih opažanjih je v našem sortimentu nekaj sort, ki sploh ne prenašajo kordonov, oziroma prenesejo le krajše kordone. To sta zlasti naša žametovka in šipon. Zato si pri teh sortah pomagamo z vsakoletno obnovo kordonov v obliki dvojnih šparonov (dvojnijo). Če želimo trto pri tem bolj obremeniti, si pomagamo z drugo (dvojno), pomožno etažo, kar je pri žični opori v vinogradu izvedljivo.

DT

Na podlagi sklepov DS delovne organizacije, TOZD in DSSS razpisujemo delovne naloge in opravila individualnih poslovnih organov TOZD, DSSS in služb v DSSS:

1. DIREKTORJA TOZD gradbeni sektor Novo mesto,
2. DIREKTORJA TOZD gradbeni sektor Krško,
3. DIREKTORJA TOZD TOGREL,
4. DIREKTORJA TOZD Keramika in zaključna dela,
5. DIREKTORJA TOZD Strojno-prometni obrat,
6. DIREKTORJA TOZD Mehansko-kovinski obrat,
7. DIREKTORJA TOZD Lesni obrat,
8. DIREKTORJA Delovne skupnosti skupnih služb,
9. DIREKTORJA službe za organizacijo in razvoj poslovanja v DSSS.

Pogoji za sprejem:

- 1 in 2:
  - visoka strokovna izobrazba gradbene smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj na ustreznih delovnih nalogah
  - višja strokovna izobrazba gradbene smeri in najmanj 7 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
  - srednja strokovna izobrazba gradbene smeri in najmanj 10 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
- 3:
  - visoka strokovna izobrazba gradbene smeri in najmanj 7 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
  - srednja strokovna izobrazba gradbene smeri in najmanj 10 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
- 4:
  - visoka strokovna izobrazba gradbene, ekonomske ali pravne smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah

- višja strokovna izobrazba gradbene, ekonomske ali pravne smeri in najmanj 7 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
- 5:
  - visoka strokovna izobrazba strojne smeri in najmanj 7 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
  - srednja strokovna izobrazba strojne smeri in najmanj 10 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
- 6:
  - visoka strokovna izobrazba strojne smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
  - srednja strokovna izobrazba strojne smeri in najmanj 7 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
- 7:
  - visoka strokovna izobrazba lesne smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
  - srednja strokovna izobrazba lesne smeri in najmanj 7 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
- 8:
  - visoka strokovna izobrazba pravne, ekonomske ali organizacijske smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj
  - višja strokovna izobrazba pravne, ekonomske ali organizacijske smeri in najmanj 8 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
- 9:
  - visoka strokovna izobrazba gradbene, ekonomske ali organizacijske smeri in najmanj 4 leta delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
  - višja strokovna izobrazba gradbene ali ekonomske smeri in najmanj 6 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah
  - srednja strokovna izobrazba gradbene smeri in najmanj 8 let delovnih izkušenj pri ustreznih delovnih nalogah

Kandidati za sprejem na opravljanje del in nalog od 1 do 9 morajo imeti moralne, družbene in politične kvalitete. Kandidati bodo sprejeti na opravljanje delovnih nalog in opravil za dobo štirih let. Kandidati, ki se bodo prijaviili na razpisane delovne naloge in opravila, morajo prijavam priložiti opis dosedanjega dela in ustreza dokazila, da izpolnjujejo razpisne pogoje, in jih v 15 dneh po objavi poslati v zapečatenih ovojnica z oznako: „ZA RAZPISNO KOMISIJO TOZD . . . .“ (napisati ime in sedež TOZD) na naslov: SGP „PIONIR“, Novo mesto, Kettejev dvored 37. Kandidati bodo o izidu razglašeni v 30 dneh po dnevu zaključka razglašila.

ZAUPAJO MLADINI

Četrtna na kandidatnih listah – Spet na akcije

Glavno delo mladih v ribniški občini je v tem obdobju usmerjeno predvsem v vključevanje mladih v vse oblike družbenega in političnega življenja v občini ter na priprave za letošnje mladinske delovne akcije. Mladinska organizacija si prizadeva, da bodo mladi vključeni v delo povsod in da bodo mladim zaupane tudi njim primerne dolžnosti. Še posebej poudarek dajejo na vključevanje mladih v organe krajevnih skupnosti, saj so tu rezultati dela najbolj vidni. Če bodo mladi delali uspešno v okviru KS, potem ni bojazni, da jih ne bi evidentirali tudi za odgovornejše dolžnosti v občini.

Mladina ribniške občine je tudi zadovoljna, da je bilo na pravkar opravljenih volitvah na volilnih listah kar okoli 25 odstotkov mla-

dih. Ponekod je bil ta odstotek večji, na primer v KS Loški potok, drugod nekoliko manjši.

Z zbiranjem brigadirjev za mladinske delovne akcije so imeli lani težave, saj so jih dobili komaj 16 in šele z dodatnim zbiranjem so jih dobili še enkrat toliko. Letos pravijo, da ne bo takih težav. Center za MDA je namreč začel akcijo že novembra lani. Podpisan je tudi samoupravni sporazum med delovnimi organizacijami in krajevnimi skupnostmi o sodelovanju mladih na delovnih akcijah. Letos bo v republiški delovni akciji „Brkini 82“ sodelovala od 26. junija do 17. julija tudi ribniška brigada, ki bo štela 60 do 70 brigadirjev.

M. GLAVONJIC

Berite »Dolenjski list«

PORUŠENA PRETEKLŌST – Kotkova hiša, zadnja s slamo krita stavba v Metliki, če ne upoštevamo tiste, ki je muzejsko zaščitena, je postala ruševina. Žal se po smrti lastnice ne najde nihče, ki bi jo popravil ali pospravil njene ostanke. (Foto: M. K.)

UPOKOJENCI NA ŠTIRI IZLETE

V letošnjem letu pripravlja črnomajsko društvo upokojencev štiri izlete. Na prvem bodo odšli 22. aprila, pot pa jih bo vodila preko Ljubljane do Postojne, ogledali si bodo Skočjanske jame, izvir Rižane, v Buzet, po predoru skozi Učko na Reko in od tam domov v Črnomelj. Drugi izlet bo dvodneven, 19. in 20. maja, ogledali si bodo Prekmurje, krenili tudi na avstrijsko stran, nazaj grede pa jih bo pot vodila skozi Varaždin, Zagreb in Karlovac. Tretji izlet bo 15. junija; ogledali si bodo Generalski stol, Novi Vinodolski, Plitvička jezera, Petrovo goro in se skozi Karlovac vrnil v Črnomelj. Četrty izlet bo spet dvodneven, 8. in 9. septembra; pot bo vodila na Vrhniko, v Postojno, Vipavo, Ajdovščino, Vrtojno, v Italijo si bodo ogledali Gonars, Videm in Trbiž ter se na Ratečah vrnil v domovino.

DEVIZ NI, DEVIZE SO . . .

Naj sem še toliko razmišljal, nikakor nisem mogel uskladiti tehle stvari. V prilogi Dolenjskega lista sem v zapisu „Setev v senci negotovosti“ bral o hudih težavah glede dobav gnojil, sredstev za zaščito rastlin, krmil, rezervnih delov in nafte. Teh težav najbrž ne bi bilo, če bi imeli dovolj deviz. Pa jih res nimamo? Dnevnik Delo je pred tedni priobčlil sestavek, ki govori, da presežek menjave po goriškem in tržaškem sporazumu nekoristno leži v italijanskih bankah; gre celo za 30 milijard lir. Kako torej, da na eni strani tarnamo nad pomanjkanjem deviz, po drugi pa za milijarde lir nočemo uvoziti prepotrebnih potrebščin za kmetijstvo. Taka nesposobnost se nam bo še krepko maščevala. I. ŠNELER

NOVO V KITAJSKEM GOSPODARSTVU

Kakšne posebne zabave ni, družijo se na raznih sestankih, organizirajo delovne akcije itd. V nekem parku smo videli, da so imeli ograjen ter asfaltiran prostor, v katerem se je v krogu vrtele najmanj 3.000 kotalkarjev. V zimskem času pa kotalkanje zamenja prav tako masovno drsanje.

Delovna doba je pri njih enako dolga kot pri nas. Pokojnino si prisluži vsak tudi z manjšo delovno dobo, vendar je potem tudi pokojnina temu primerno nižja.

V političnih vprašanjih so bili odgovori skromnejši. Niti enkrat niso omenili kakršnihkoli zaslug Mao-Zedonga.

GOSPODARSKE REFORME

Za prenovo gospodarstva, posebno še zaradi zaostajanja v času kulturne revolucije (1966–1976), postopoma uvajajo gospodarske reforme, predvsem pa je potrebno uvesti nove objektivne ekonomske zakone. Opustiti morajo vse, kar je do sedaj zaviralo gospodarstvo, to je predvsem dirigirano in centralizirano vodenje. Od leta 1979 dalje pa ima gospodarska reforma tele značilnosti:

- Za nove investicije daje kredite banka, za kar zaračuna obresti. Uvedene so takojimeno ljudske komune in brigade, ki proizvajajo in prodajajo blago na trgu. Uvedena je sistem delitve dobička med podjetjem in državo. Dovoljena je zasebna

obrt, razne delavnice, manjši gostinski lokali itd. Zaposlovanje se vrši preko oglasov. Ustanovljajo se lahko tudi zasebna podjetja ter podjetja z državnim in tujim kapitalom.

To je sicer le nekaj točk, ker vseh si ni bilo mogoče zapomniti. V državnih podjetjih, uradno jih sicer imenujejo „vseljudska oblast“, uvajajo sedaj obliko demokratičnega vodenja, ustanovili pa so tudi tako imenovane „kongrese delavcev in nameščencev“. Tudi ti kongresi imajo nekaj značilnih temeljev, kot so:

- kongres je organizacijska oblika demokratičnega vodenja organa oblasti,
- kongres praviloma razpravlja o planih, proračunih, novih investicijah itd.,
- obračunava odnose med interesi države, podjetij in delavcev,
- nadzoruje vse vodilne kadre, priporoča višjim organom, da dobri kadri napredujejo, slabe pa kaznuje ali pa celo odslovi, če preveč zanemarjajo svoje delovne dolžnosti,
- v kongresu mora biti najmanj 60 odstotkov delavcev, volijo pa se vsake dve leti,
- sestanke imajo najmanj vsakih šest mesecev, po načelu „Čas je zlato!“

Zunanjo politiko vodijo tako, kot jim ustreza. Niso na nobeni strani bloka, pa tudi med neuvrščene ne spadajo. Zanimalo pa jih je naše samoupravljanje. Trenutno jim je važnejše gospodarstvo kot politika, po ulici ni bilo opaziti panojev, slik, transparentov ali kulta osebnosti.

AKUPUNKTURA – KITAJSKO ZDRAVLJENJE

O akupunkturi, ki je kitajska posebnost zdravljenja, je bilo že veliko napisanega in je nam vsem več ali manj poznana.

Da bi tudi to videli „iz prve roke“, so nas kitajski gostitelji peljali na ogled tovrstne ambulante. Na posteljah je bilo približno 10 bolnikov. Starejši zdravnik jim je vbadal kar skozi obleko te čudežne zdravilne igle. Ko smo povprašali, kako je s sterilnostjo in kako zdravnik točno ve, kam zapiči iglo, nam je prijazno odgovoril, da si je to večino pridobil s 30-letno prakso. Do slučajne infekcije pa tudi ne pride, ker so to posebne igle iz platine.

Opazoval sem paciente pri samem vbadanju, pa ni bilo videti, da bi jih pri vbadanju kaj bolelo. Povedali so nam, da traja zdravljenje najmanj pol leta, odvisno od vrste bolezni, pacient pa mora biti akupunktiran vsak teden. Igle so vbodene približno 2–3 mm globoko, in to najmanj pol ure.

POVABILO NA ČAJ

V Nankingu so nas po ogledu večjih pagod in svetišč povabili na čaj. Peljali so nas v razkošno stavbo, ki stoji na vrhu hrička in je videti kot kakšen gradič. Zvedeli smo, da je bila tu svoj čas rezidenca Cang-Kaj-Sekove žene. Po zmagi revolucije je Cang-Kaj-Sek pobegnil s svojimi pristaši in družino na Taivan (Formozo), kjer si je ustvaril svojo vladno. Po njegovi smrti je vodstvo prevzel sin, njegova vdova pa sedaj živi, kot so nam povedali v Ameriki. S seboj so odnesli veliko bogastva, od muzejskih umetnin do zlata, česar Kitajci še danes ne morejo preboleti.

OGLED TOVARN

Poleg navedenih muzejev, šol, občine idr. smo si ogledali tudi, kakšne so njihove tovarne. Obiskali smo dve. V prvi smo videli, kako obdelujejo dragoceni kamen žad. Delavci so za svojimi mizami z malimi rezkalnimi električnimi strojčki ustvarjali skulpture velike umetniške vrednosti. Nekateri delajo tudi več let. Naš obisk jih ni prav nič motil, vsak je opravljal svoje delo nemoteno naprej. Tako smo lahko čisto od blizu videli, kako obdelujejo žad. Vsak izdelek je unikat. Po ogledu tovarne so nas peljali v razstavno-prodajni prostor, kjer smo videli te čudovite izdelke.

Druga tovarna je bila tovarna preprog. Tudi tu delajo v glavnem samo za izvoz. Na določenih izdelkih, pripravljenih za eksport, smo videli napise kupcev, ki so bili v glavnem arabski naftni mogotci in bogati Američani. Vsi artikli so bili izdelani tako čudovito, da smo se čudili, kaj vse zmorejo človeške roke.

OBISK PRI KITAJSKI DRUŽINI

Da smo lahko spoznali, kako imajo Kitajci urejeno stanovanje, so nas peljali v nekoliko bolj urejen blok. Ker so stanovanja zelo majhna, so nas razdelili v več skupin. Naša skupina je obiskala bivališče vojaškega oficirja. Stanovanje je bilo za naše pojme zelo skromno. Na kitajski način opremljena kuhinja, spalnica (dve postelji z omaro) in zelo majhna dnevna soba.

V dnevni sobi smo imeli razgovor o njihovem življenju. Gostitelj nam je zatrdil, da je za njihove razmere pravi bogataš, saj ima poleg radija in televizorja tudi kolo. Oficirji imajo namreč najvišjo plačo, zato si je naš govornik privoščil tako „razkošje“.

Spraševali smo ga o njihovem življenju. Odgovarjal nam je odkrito na vsa vprašanja, gostiteljica pa nam je med razgovorom servirala čaj. Z nami je bil seveda tudi naš vodič, ki je prevajal vprašanja in odgovore. Sanitarije so imeli skupne na hodniku. V stanovanju je bil po tleh le beton, zidovi pa pobeženi z navadnim beležem. V dnevni sobi, veliki približno 3 x 3,5 m, z malim balkončkom je bila mala komoda, mizica s stoli in eno ležišče. Res velika skromnost v stanovanjski kulturi tudi pri sicer dobro situirani družini!

Največji in najgloblji vtis so na nas naredili kitajski ljudje. Skromnost, prijaznost, nepokvarjenost, pridonost, čistost so njihove vrline. Spraševali smo se, ali so ti ljudje sploh zmogni razžaliti ali storiti silo sočloveku. Predvsem jih odlikujeta vzgojenost in umerjenost. Glavna značilnost, ki so jo ohranili, je enotnost in vztrajnost, kar so dokazali v teški preteklosti. Svojo kulturo so ohranili skozi ves zgodovinski razvoj.

ZADNJI DAN

Po prisrčnem slovesu z lokalnimi vodiči vелеmesta Šanghaj, ki so nas pospremili na letališče, smo poleteli z velikim kitajskim potniškim letalom v Peking. Polet je trajal približno dve uri. Ker smo prišli v Peking nekaj po 12. uri, smo izkoristili čas do

večera za ogled tistih zanimivosti Pekinga, ki jih v prvih dneh bivanja še nismo videli. Odhod našega letala v domovino je bil namreč predviden v večernih urah. Poleg velikega in čudovitega Nebeškega hrama smo si ogledali nekaj znanih templjev in hramov. Se zadnjič smo se vozili po najbolj znanih ulicah ter se ponovno ustavili na glavnem tgu. V trgovini največjega hotela v Peking smo hoteli zapravljat poslednje južne. Naredili smo še nekaj posnetkov vrveča na ulici poleg hotela. Ker so se delavci pozno popoldne ravno vračali z dela, je bilo edinstveno gledati na tisoče in tisoče kolezarjev. Ta večer smo bili na obisku tudi na naši ambasadi v Pekingu.

Se zadnjikrat smo večerjali odlično kitajsko hrano, in sicer v restavraciji, ki je v bližini letališča. Zadnji del poti proti letališču je bil zelo ganljiv. Vsako slovo je težko, posebno po lepih doživljajih in prijateljskih vtisih. Vsem, ki so nas spremljali, odlično vodili, posebno pa nešemu stalnemu vodstvu Liu se je v imenu vseh nas zahvalil profesor Siniša. Z izbranimi besedami je zaželel predvsem nadaljnje uspehe in razvoj te čudovite in nam prijateljske dežele. Jugoslavija in Kitajska sta se v zadnji vojni borili za enake cilje, to je za osvoboditev dežele izpod fašističnega jarma. Tako pri nas kot pri njih je zmagala revolucija. Zahvalil se je za gostoljubnost in dobro organizacijo. Poudaril je, da odhajamo iz njihove dežele obogateni za marsikatero novo spoznanje.

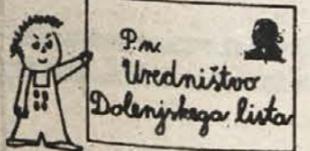
Nato je spregovoril naš vodič Lio. Najprej nas je pohvalil, da smo bili najboljša skupina, ki jo je kdaj vodil. Povedal je, kako težko je kitajsko ljudstvo živelo in kako so s svojo pridonostjo premagali najhujše težave. Tudi on je poudaril, kako so trpeli pod kolonizatorjem in koliko goja jim je prizadejal japonski fašizem. Ker Jugoslavija in Kitajska v konceptu svoje znanstvene politike gradita socializem s komunistično partijo na čelu, je prijateljstvo še toliko večje in pristnejše.

„Prosim vas,“ je dejal, „da v našem imenu pozdravite ljudi v Jugoslaviji.“ Na koncu je zaželel udobno potovanje ter srečno vrnitev v domovino. Ko smo se na letališču poslovljali, smo opazili, kako so se našemu vodiču utrnile solze. Nedvomno je bil to dokaz mehke kitajskega človeka.

SPRETNE MLADE ROKE – Med mnogimi krožki, ki delujejo na podružnični šoli Mali Slatnik, ki šteje 98 učencev, je tudi krožek ročnih spretnosti. Da je njihovo delo plodno, ni treba posebej poudarjati, saj to potrjuje že fotografija. (Foto: Leon Košir, foto krožek OŠ Katja Rupena)

MLADI DOPIŠNIK

ZLATA SELEKCIJA

V CSS v Črnomlju so se v četrtletju pomerili v malem nogometu domači nogometaši in člani Zlate selekcije, v kateri so predvsem znani športniki Slovenije, kot so Miro Čerar in Brane Oblak. Čeprav smo močno navijali za naše nogometaše, so z veliko razliko zmagali nasprotniki.

OB DNEVU MAJDE ŠILC

17. marca je rojstni dan narodne herojinje Majde Šilc, po kateri se imenuje naš dom. Ob tej priložnosti se vsako leto srečamo na slovesni prireditvi z Majdinimi soborci, borci 10. SNOUB-ljubljanske. Letos je bilo srečanje 18. marca v domu JLA; posvečeno pa je bilo 90-letnici rojstva tovarna 11ta ter 40-letnici pionskih delovnih brigad. Učenci doma so pripravili pester program. Na prireditvi so podelili priznanja najuspešnejšim učencem doma, nagrade pa učencem zadnjih letnikov, ki so vsa leta uspešno delali v več interesnih dejavnostih in pri samoupravnih organiziranosti doma ter s svojim delom prispevali k bogatitvi domačega življenja in ugledu doma.

AKTIVNI PLANINCI

Planinci v Domu za učence Majde Šilc so v domu med najbolj aktivni. V letošnjem letu so se povzpeli na Kono in Mimo goro. V načrtu imajo še obisk Kamniškega sedla, Mrzlice ter kreniti še kam, če bo čas dopuščal. Na rednih tedenskih sestankih spoznavajo življenje v naravi, varstvo narave ter vse to prepletajo na pohodih. Z usposabljanjem v dobre in izurjene planince izpopolnjujejo tudi svoje znanje iz SLO in DS.

OBISK Z RADIA

Pretekli teden nas je obiskala novinarka Radia Ljubljana in urednica Pionirskega tednika Miča Lesjak. Pogovarjali smo se o delu pionirskih krožkov. Razgovor bomo lahko prisluhnili na naslednjem Pionirskem tedniku. Mikrofona nas je bilo sicer strah, saj nam beseda ni tekla tako, kot smo želeli, vendar menimo, da bi bili v pogovoru veliko bolj sproščeni, če bi imeli več takšnih obiskov. Prišli smo do spoznanja, da raje pišemo, kot govorimo, saj pri pisanju lažje kaj popravimo ali spremenimo.

SODELOVANJE NA VOLITVAH

Člani kurirske čete naše šole smo aktivno sodelovali pri volitvah. Pisali smo plakate z različnimi parolami ter jih raznašali skupaj s tistimi, ki smo jih dobili pri občinski skupščini. Krajnom smo odnesli tudi obvestila o tem, kje bodo volili in kakšen je pomen volitve. Posebno počaščeni pa smo bili tisti, ki smo bili dežurni na voliščih po vaseh, od koder smo nosili obvestila o poteku volitev glavni komisiji v Sentrupert.

PROIZVODNA PRAKSA

Učenci prvih letnikov družboslovno-ekonomske srednje šole iz Novega mesta smo imeli štirinajstrednjo delovno prakso v DO Novoles. Namen prakse je, da se učenci seznanijo z delom v proizvodnji, z odnosi med delavci, čeprav morda ne bodo, ko se zaposlimo delati v proizvodnji. V delovni organizaciji so nas lepo sprejeli, zato se v imenu vseh učencev zahvaljujemo za njihovo pomoč.

DARJA JORDAN, 1b
DEŠŠ, Novo mesto

Še enkrat: Predpisi o vinu

„Netočnosti, ki prikazujejo Kmetijski inštitut Slovenije v čudni luči.“

V članku „Predpisi o vinu“ (Dolenjski list št. 7, 18. II. 1982) je več netočnosti, ki prikazujejo Kmetijski inštitut Slovenije v slabi luči.

1. Pisec piše, da se društvo vinogradnikov Dolenjske poteguje, da bi Zavod za socialno medicino v Novem mestu opravil analize vina za prodajo, za katero so sedaj pristojni je Kmetijski inštitut Slovenije, Kmetijski zavod Maribor in Kmetijsko veterinarski zavod v Novi Gorici. Ti trije zavodi so pooblaščen na podlagi predpisov o vinu za analizo vina (inspekcija, izvoz), ocenjevanje vina po geografskem poreklu in kakovostni stopnji, za dajanje mnenj o dozorevanju grozdja, rokih trgatve in morebitnem dosladkanju drozge ali mošta, za analizo vina točenje odprtih vin v gostinskih obratih. Tako obsežna pooblastila zahtevajo od pooblaščenih organizacij ne samo ustrezno opremo, temveč tudi kadrovske zasedbe za opravljanje strokovno pospeševalnih, raziskovalnih nalog v cilju spremljanja in usmerjanja proizvodnje, predelave grozdja in tehnologije vina. Kmetijski inštitut opravlja raziskave tehnološke vrednosti vinskih sort grozdja v posavskem vinorodnem rajonu. Kmetijski inštitut je že pred leti izdelal študijo o sestavi cvička (sortni sestav) in racionizaciji posameznih okolišev in sort. Dolenjski vinogradniki so izrazili željo za spremembo trnega izbora na Dolenjskem, kar bi potegnilo za seboj spremembo vrste vina (ne bi imeli več cvička, temveč dolenjsko rdeče vino ali dolenjsko črno). Če bodo dolenjski vinogradniki vložili tak zahtevek na republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, bo moral Kmetijski inštitut izdelati študije tehnološke vrednosti sort, ki bi prišle v poštev, kar bo terjalo večletno delo na terenu s končnim ciljem vinifikacije grozdja in degustacije vina. Na osnovi teh pokazateljev bi se lahko še odločilo za spremembo trnega izbora.

2. „Visoka cena“ analize vina je mogoče res občutna za revnega vinogradnika, ki ima le nekaj sto litrov vina. Cena je usklajena med vsemi tremi zavodi in tudi živilski laboratorij ne bi mogel dati nižje cene. Toda pripomniti moramo, da vsakemu vinogradniku, ki ima vino z napako in vino, ki ni sposobno za promet ter prosi za strokovno mnenje za popravilo vina, damo brezplačen nasvet in po odstranitvi napake ponovno sprejemo vino v analizo.

3. Trditve, da je Kmetijski inštitut nekdanja zbirna mesta za zbiranje vzorcev vina opustil, ne drži. Kmetijski inštitut sprejema vzorce: – na Bizeljskem pri gostilni Sekoranja – na Dolenjskem v Kostanjevici pri Antonu Penci v gostilni Pepce Klavž – v Beli Krajini v kleti Kmetijske zadruge v Metliki.

Res pa je, da v letu 1981 in 1982 ne sprejemamo vzorcev v Novem mestu, ker nam je sodelovanje odpovedal tov. Tit Dobrščak, ki je prejšnja leta sprejemal vzorce vina. Svetovali bi društvu vinogradnikov v Novem mestu, da določi drugega

poverjenika, ki bi zbiral vzorce vina, sicer se bomo morali za novo sezono sami dogovoriti za prevzemnika.

4. Pisec trdi, da Kmetijski inštitut izdaja spričevala o analizi vzorca vina na posebni tiskovini, ki ima pomanjkljivosti, da ne daje možnosti pritožbe in superanalize. Obrabe, ki ga uporabljamo, je uradno predpisan v navodilu o načinu pridobitve in izdaje potrdila o analizi vina (Ur. list SRS št. 7/1978). Zakon o vinu ne predvideva nobene superanalize (Ur. list SRS št. 16/74). Mislimo pa, da bi lahko že urednik rubrike Tit Dobrščak, ki je bil sam inšpektor, odgovoril piscu D. T., da vinogradnik, ki ni zadovoljen z analizo vina in misli, da se mu godi krivica, lahko toži Kmetijski inštitut. Vinogradnik pa lahko pošlje sporno vino drugemu zavodu, npr. v Maribor ali Novo Gorico.

Pri navajanju podatkov, ki jih mora vsebovati potrdilo o analizi, se pisec članka nepravilno sklicuje na Ur. list SRS št. 18/77, ki ne velja več, temveč bi moral imenovati Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o minimalnih pogojih za promet z neustekleničenim namiznim vinom z geografskim poreklom in vinskim moštom v gostinskih obratih (Ur. list SRS št. 1/1981). Ta se glasi: „Potrdilo vsebuje naslednje podatke: alkoholno stopnjo, sladkorja prosti ekstrakt, prosti SO₂, skupno kislino, hlapno kislino in organoleptično oceno vina ter ugotovitev, da v vinu ni primesi samorodnice. Glede na rezultate analize lahko pooblaščen organizacija za analizo vina dodatno analizira tudi vsebnost redukcijskega sladkorja, skupno žveplasto kislino in pepel.“

V članku so še nekatera nepravilna tolmačenja Pravilnika o minimalnih pogojih za promet z neustekleničenim namiznim vinom z geografskim poreklom in vinskim moštom v gostinskih obratih (Ur. list SRS št. 18/77 in 1/81), čemur

»Dolenjski list« v vsako družino

Stane Zalar

Odhajajo nam tovariši, prijatelji, znanci. V Ribnici smo se nedavno poslovili od Staneta Zalarja. Rodil se je 1906. Usposobil se je za lesnega trgovca, kar je bil tudi njegov oče. Služboval je v raznih lesnih skladiščih v Beogradu in Zagrebu, dokler se ni pred drugo svetovno vojno osamosvojil.

Kot napreden in zaveden Slovenec se je že takoj v začetku NOV vključil v ilegalno delo. Zato so ga fašisti internirali v Renčicujo. Po kapitulaciji Italije je vstopil v Tomšičevo brigado, kasneje pa je bil razporejen v okrožje Ribnica. Nato je bil spet aretiran in odpeljan v nemška taborišča.

Po osvoboditvi je delal najprej pri Transjugu oz. Jugošpedu, kjer je prevzemal les za izvoz. V začetku 1950 se je zaposlil v Ribnici pri Promlesu, nato pa pri Lesno-industrijskem podjetju Ribnica, kjer je bil vodja skladišča žaganega lesa.

Pepi Vukšinič

Pepi Vukšinič se je rodil 10. 3. 1928 na Svržakah pri Metliki. Bil je sin kmečke žene, ki je hodila tudi drugim pomagat pri delu.

Ko se je začela drug svetovna vojna, je bil skoraj še otrok, ravno tako njegovi dve sestri. Vendar so se z materjo vred vsi vključili v delo za OF. Pepi je bil najprej kurir, zbiral je orožje, hrano, oblačila in sanitetni material za partizane. Postal je pripadnik VOS in je vestno izpolnjeval zadane naloge.

Po končani vojni se je strokovno izpopolnjeval in dobil naziv rezervnega poročnika. V resorju TNZ je služboval v Novem mestu, Krškem, Grosupljem, Mariboru in Ravnah na Koroškem. Zhradi slabega zdravstva nega stanja se je pred leti upokojil in živel z družino v svojem rojstnem kraju Svržakah. Vključil se je v KO SZDL v Rosalnicah, bil je več let tajnik KO ZZZB Rosalnica in predsednik krajevne skupnosti. Udeleževal se je tudi pri gasilcih. Njegova prezgodnja smrt je posledica težke, grenke mladosti in bolezni.

Njegovo poslednje slovo, ki je bilo ravno na njegov rojstni dan v KS Rosalnica, je pokazalo, da so ljudje in njegovi sodelavci znali ceniti njegov trud in prispevek za boljše življenje delovnih ljudi. To je tudi velika tolažba žalujoči družini.

lhalo da avtentično tolmačenje izdajatelj tega predpisa. Mag. DUSAN TERČELJ, dipl. ing. agr. referent za vinarstvo

To je kot norčevanje iz kupcev plina

Preskrba s plinom v Kočevju v zadnjem obdobju nikoli ni bila dobra, zdaj pa se je še poslabšala. Od 25. februarja do 17. marca je ljubljanska Plinarna dostavila kočevski razdeljevalnici plin le enkrat, in še takrat samo 180 jeklenk. Vse so prodali takoj s kamiona.

Na plin je čakala že ogromna vrsta. Prodajalec Mihael Moritz se namreč vedno pozanima pri ljubljanski Plinarni, kdaj bodo pripekljali plin, ter nato tisto, kar zve, pove tudi kupcem. Pogosto so prevarani tako kupci, kot tovariši Moritz, saj plina ni.

Kupci, ki prihajajo v Kočevje po plin celo iz Predgrada, Osilnice, Strug in Žvirč, se pravi po 20 do 60 km daleč, pridejo tudi po petkrat zastopj v Kočevje. Seveda bi bil tak plin predrag, četudi bi ga delili brezplačno, saj stane bencin več, kot je vreden plin. Iz Kočevja in od drugod pa prihajajo kar med delovnim časom po plin zaposleni, ki bi morali biti na delovnih mestih.

Plin se je podražil od 210 na 282,70 din za jeklenko in ga kljub temu ni. Dejansko pa se je podražil za precej več, saj občani ugotavljajo, da je slabši.

Ves ta cirkus okoli plina pomeni norčevanje iz kupcev. V ljubljanski Plinarni namreč pravijo, da za tako stanje ni nihče kriv in da največ plina dobi Kočevje.

JOŽE PRIMC

NEOBVEŠČENI

V nedeljo 4. marca, sem prispel v Novo mesto. Želel sem nadaljevati vožjo z avtobusom ob 17. uri proti Krškemu, a sva s tovarišiči čakala zaman. Avtobus namreč ob nedeljah ob tej uri ne vozi, česar nisva vedela, na voznem redu pa prav tako ni bilo označeno. Zato sprašujem, zakaj takšna nepazljivost podjetja, ki ukline avtobusno progo, a ne popravi spremembe tudi na tabli z voznim redom!

STANKO SKOČIR

Ali je to mogoče?

Bila je druga obletnica smrti našega očeta. V ta namen je mami vzgojila cvetoče hiacinte. Z lončkom vred smo jih odnesli na očetovo grobo na novomeškem pokopališču. Cvetoče hiacinte so krasile grob zelo malo časa. V soboto, 6. marca, na grobu ni bilo več lončka s hiacintami.

Verjetno je bilo to cvetje najcenejše darilo za 8. marec. Le katera je bila ta srečnica?

B. in M. M.

pisma in odmevi

Kdo dezinfomira

Odgovor študentov strokovnim službam krške občine

Naš dopis krški občinski skupščini, v katerem izražamo nezadovoljstvo zaradi majhnega števila razpisnih štipendij, je bil v skrajni obliki objavljen tudi v vašem časopisu (13. februarja). V zadnjem delu »stavka« je dodana ugotovitev strokovnih služb, da nismo navajali točnih podatkov, in priložilo, naj podobne nejasnosti rešujemo skupaj s skupnostjo za zaposlovanje.

Poudariti hočemo, da smo s skupnostjo za zaposlovanje v stalnih stikih in nastale probleme rešujemo dokaj uspešno, vendar smo menili, da je razpis štipendij širšega pomena, kot takega ga je mogoče uspešneje rešiti prek delegatov v občinskih zborih, zato je bilo naše pismo tudi naslovljeno na to institucijo.

Na razpravah v družbenopolitičnem zboru in zboru združenega dela je bila potrjena večina naših podatkov o številu razpisnih štipendij, na osnovi vsebine dopisa in naših predlogov pa sprejeti sklepi o ponovni preučitvi potreb po kadrih in dodatnemu razpisu kadrovskih štipendij.

Menimo, da je navedba strokovnih služb popolna dezinformacija, ki meče temno senco na naše prizadevanje za ustreznost kadrovske politike v občini. Želimo, da bi tudi s strokovnimi službami navezali podobne stike, kot jih imamo s skupnostjo za zaposlovanje, saj bi se na ta način podobne dezinformacije odpravljale, skupne probleme pa bi lahko reševali mnogo uspešneje.

Za klub posavskih študentov v Mariboru DRAGO FABIJAN

SPOSOBJENO TRNJE

O časnikih in časnikarjih se toliko in tačo govori, da se ne bi čudil, če bi se izjava „sem novinar“ štela za posebno novinarsko hrabrost.

Iz JEŽA.

Ali je to mogoče?

Bila je druga obletnica smrti našega očeta. V ta namen je mami vzgojila cvetoče hiacinte. Z lončkom vred smo jih odnesli na očetovo grobo na novomeškem pokopališču. Cvetoče hiacinte so krasile grob zelo malo časa. V soboto, 6. marca, na grobu ni bilo več lončka s hiacintami.

Verjetno je bilo to cvetje najcenejše darilo za 8. marec. Le katera je bila ta srečnica?

B. in M. M.

Ani Picek v slovo

Že drugič v tem letu, ki se je komaj začelo, smo se poslovili od prijatelja in pristnega ribniškega človeka. Ana Picek je z možem sodnikom odšla za kruhom po mnogih slovenskih krajih. Ko je v Črnomlju leta 1943 izgubila soproga, se je vsa predala osvobodilnemu gibanju. Delala je v partizanski bolnišnici v Kanizari. Ob nemški ofenzivi so se premaknili v Dalmacijo, od tam pa se je vrnila v osvobojeno Ribnico.

Zivljenje ji ni dalo možnosti, da bi postala mati, a je z materinsko ljubeznijo negovala mlado bolno partizanko Olgo, malega Boža, ki je izgubil očeta partizana, ter nečaka Andreja in Jelko, ki sta izgubila očeta v internaciji. Zato ni naključje, da se je ob osvoboditvi predala delu v ribniškem dijaškem domu, in ji je splet nehumanih odnosov vzel tudi ta smisel življenja.

Nato se je z vsjo zagnanostjo posvetila delu v ljudski knjižnici. Bila je ena izmed tistih kulturnih delavcev, ki so bili aktivni zaradi lastne zagnanosti in potrebe. Sodelovala je v dramski sekciji KUD v Ribnici, prepevala v zborih.

Njena življenjska filozofija je bila, da so največje vrednote v življenju zastonj. Moramo jih le znati videti in odkrivati. Ni poznala lažne sentimentalnosti, jadikovanja in obupavanja, ampak vedrost, humor, delo in optimizem.

Vsem, ki smo delali in živeli z njo, bo ostala vzgled. Spomin nanjo ne bo nikoli ugasnil.

MILENA BOROVAČ
bnlca

USPEŠNI OSNOVNOŠOLCI

Učenci višjih razredov osnovne šole na Raki so se 14. marca v šolski telovadnici predstavili v Linhartovo veseloigro Županova Micka, s katero so dosegli velik uspeh. Denar, ki so ga zaslužili z nastopom, so namenili za izlet po domovini ob koncu šolskega leta.

S. Sk.

NEREDNO PREJEMANJE DOLENJSKEGA LISTA

Ze več kot 25 let sem naročnik Dolenjskega lista, občasno tudi dopisujem vanj. Čeprav ne živim na Dolenjskem, me še vedno zanimajo novice iz tega dela domovine. Prebivam namreč v Ljubljani, a le redkokdaj prejmem list že v četrtlet, običajno pa v petek, soboto ali ponedeljek. Šel sem v tiskarno Ljudske pravice v Ljubljani, kjer časopis tiskajo in potožil o težavah, pa so mi ga kar dali. Naj ga hodim vedno iskat tja? Zakaj ne moremo Ljubljancem dobiti Dolenjskega lista ob četrtih tako kot ostali Dolenjci? Uredništvo prosim, da posreduje pri tem, da bomo prejimali časopis redno – če že ne v četrtlet, vsaj v petek.

STANKO SKOČIR

Mladi novinarji v pogovoru z borci

Udeleženci roških tekov o dogodkih iz NOB

Roški teki, letos že šesti, so bili v Srednji vasi pri Črmošnjicah. Podelitev in razglasitev doseženih rezultatov je bila v osnovni šoli „Baza 20“ v Dolenjskih Toplicah.

Tudi pionirji – novinarji naše šole smo se za ta dan posebej pripravili, saj smo želeli narediti intervjuje z udeleženci srečanja. Ker nismo poznali udeležencev, nam je priskočil na pomoč tov. Ilija Šiljepčević, ki živi sedaj na Gradišču, v vasi blizu Toplic.

Pogovarjali smo se s tovarišem Boršnarjem, prvim komandantom kurirske postaje TV-15. Tovariš Ivan Somrak, kurir, obveščevalec in zaščitnik, je pripovedoval o delu, ki ga je 25 let opravljal v tehnični skupini, ki je skrbel za varnost tovariša Tita. Tov. Erjavec s Podljudna je bil med vojn obveščevalni kurir, svoje naloge pa je največkrat opravljal na smučeh. V času NOB je mnogo doživel tudi tov. Maks Jelenc iz Dražgoš, ki je med drugim sodeloval v dražgoški bitki.

Vsem, ki so z nami sodelovali v pogovoru, se najlepše zahvaljujemo.

NOVINARSKI KROŽEK
COŠ „Baza 20“
Dolenjske Toplice

GREGORJEV SEMENJ

Kot že vrsto let je bil tudi letos na Gregorjevo na Veseli gori Gregorjev semenj. Na njem je bilo moč izbirati med lončarskimi in leseni izdelki, semeni, drobnimi otroškimi igračkami, moške pa so najbolj zanimali konji in govedo. Semenj je dobro uspel, saj so ga obiskali vaščani iz bližnjih in daljnjih vasi, prodajalci pa so prišli celo iz sosednje republike.

MARTINA RUPERČIČ, 7.b.
OŠ Sentrupert

OSNOVNOŠOLCI V BRIGADAH

Brežiška četa, mladinska delovna brigada iz brežiške občine, bo letos odšla na akcijo v Brkinje. Do letos ni bilo brigadirjev iz naše šole, letos pa imamo v našem razredu kar dva. Prepričana sem, da se bosta z delom izkazala. Če se bosta v brigadi dobro počutila, jima bo drugo leto gotovo sledilo več osnovnošolcev, njima pa, ki sta prebila led, čestitam v imenu vseh, ki letos še nismo imeli poguma.

METKA CIZL, 8.r.
novinarski krožek
OŠ Artiče

POSLOVILI SMO SE OD ROKA

Dragi naš Rok, hodil si šele v prvi razred, ko te je neizprosna smrt iztrgala iz naše sredine. Tovarišica te je naučila brati, pisati in računati. Spoznal si, kaj je tovarštvo in prijateljstvo, ljubezen do staršev, sošolcev, domovine in vseh dobrih ljudi. Sedaj pa sta zamrla tvoja pesem in smeh, tvoji nemiri koraki. Dan pred sedmim rojstnim dnem je ostal tvoj prostor v razredu prazen. Čeprav te pokriva črna zemlja, tvojeja nasmeha, tvoje podobe ne more skriti. Vedno se bomo spominjali nate!

Učenci osnovne šole
n. h. Martina Kotarja-
Sentrupert

SESTANEK PIONIRKEGA SVETA

Pred kratkim je bil v trebanjski občini prvi sestanek pionirskega sveta, ki so se ga udeležili mentorji in predstavniki pionirjev. Pogovarjali smo se predvsem o večjem povezovanju pionirskih odredov v občini. Sklenili smo, da bomo kupili prapor pionirskega sveta občine, izvolili pa smo tudi novega predsednika.

TADEJA ŽUPAN, 7.a.
OŠ Sentrupert

TELEVIZIJSKI SPORED

26. III.
petek
1
10.55 SLALOM ZA MOŠKE, prenos 1. teka iz Montgenevra
13.25 SLALOM ZA MOŠKE, prenos 2. teka iz Montgenevra
16.15 SLALOM ZA MOŠKE, posnetek iz Montgenevra
17.25 POROČILA
17.30 KAJ JE NOVEGA NA PODSTREŠJU
18.00 ČEZ TRI GORE: KVARTET SAVSKI VAL
18.30 OBZORNIK

18.45 PRED IZBIRO POKLICA: POKLICI V RUDARSTVU
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 W. Attaway: SKAG
21.25 NE PREZRITE!
21.40 TI DNEVI, TA LETA: FILM-SKA KRONIKA 1955
22.25 SPREMEJAJMO, SODELUJMO, športna oddaja
22.35 NOČNI KINO: MARJETICE
Ob J. Nemecu, E. Schermu, M. Formanu, J. Menzlu in še nekaterih je Vera Chytilova zaslužna, da se je češka kinematografija dvignila na svetovno raven. „Svet, ki ga Chytilo-

va podaja, ni ne dober niti ljuben ali prijeten, v njem ni ljubeznivosti, sočutja, gre za boj načel, razmaskiranje notranje praznine, nihilizma v človeškem življenju... Tako je ob filmu Marjetice zapisal J. Boček. Glavne vloge igrajo Ivana Karbanova, Jitka Cerhova in Marie Češkova.

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Nihče kakor jaz - 18.15 Koraki - 18.45 Zvezde, ki ne ugasnejo - 19.30 Dnevnik - 20.00 Glasbena oddaja - 20.50 Zagrebška panorama - 21.05 Ti in jaz (sovjetski film)

27. III.
sobota
1
8.15 POROČILA
8.20 CIBAN, DOBER DAN: PO LOVČEVH STOPINJAH
8.35 GLASBA ZA CIBANE: PEDENJED
8.50 KUHINJA PRI VIOLINSKEM KLJUČU: JANEZEK IN FIZOLOVKA
9.20 KAJ JE NOVEGA NA PODSTREŠJU
9.50 PUSTOLOVŠČINA
10.20 ZA ZDRAVO ŽIVLJENJE
10.30 OTROK IN IGRA: KUPUJEMO IGRAČKE
10.55 SLALOM ZA ŽENSKE, prenos 1. teka iz Montgenevra

12.00 MESTA: CHICAGO
12.50 ČAS, KI ŽIVI: ALBINA HOČEVAR-MALI
13.25 SLALOM ZA ŽENSKE, prenos 2. teka iz Montgenevra
15.10 TETEKS: CRVENA ZVEZDA, prenos nogometne tekme
17.00 PRENOS KOŠARKARSKÉ TEKME
18.30 NAŠ KRAJ
18.45 SMUČARSKI SKOKI, reportaža iz Planice
19.05 ZLATA PTICA: MARTIN KRAPAN
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 NAŠE 16. SREČANJE
21.35 ZRCALO TEDNA
21.50 PLANET OPIC, ameriški film
Skupina astronautov doživi bro-

dolom, pristane na planetu z velikim modrim jezerom. Sprva ne najdejo znakov življenja, nato pa se izkaže, da gre za planet čudnih opic. In dogajanje se začne... Film o tem, kako živali obravnavajo človeka kot muzejsko bitje, je Franklin J. Schaffner - posnel po knjigi P. Boulla, igrajo pa Charlton Heston, Tim Hunter, Maurice Evans, Roddy McDowall in drugi.

2
18.25 Koncert nagrajencev natečaja jugoslovanskih glasbenih umetnikov - 19.00 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 TV kasete: Ismeta Kravac - 20.30 Poezija - 21.05 Poročila - 21.10 Rojaki - 21.40 Športna sobota

28. III.
nedelja
1
7.55 POROČILA
8.00 VROČI VETER
9.00 ŽIVČAV
9.55 SMUČARSKI SKOKI, prenos iz Planice
12.45 KA ŽIPOT
13.05 KA ŽIPOT
13.05 POROČILA
14.55 ROŽ, PODJUNA, ZILA, posnetek kulturne prireditve
16.30 PRISLUHNI MO TISINI

17.00 625
17.30 ŠPORTNA POROČILA
17.45 METEŽ, jugoslovanski film
Scenarij za ta film je režiser Antun Vrdoljak spisal po istonoslovni drami Pera Budaka. Gre za pripoved o ljubezni med revnim fantom in dekletom, ki je objubljen bogatemu ženinu. Dekletu ni do bogataša, a se ukloni očetovi volji, poroka pa sproži vrsto dramatičnih dogodkov. Igrajo Slobodan Perović, Zvonko Lepetič, Mato Ergović, Fabian Sovagović, Milka Podrug, Vera Zima in drugi.
19.10 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 NEPOKORJENO MESTO
21.30 ŠPORTNI PREGLED
22.15 POROČILA

2
11.00 Paralelni slalom (prenos iz Montgenevra) - 15.30 Zgodba o Hellen Morgan (ameriški film) - 17.10 Nedeljsko popoldne - 18.30 Partizan: Dinamo (reportaža o nogometni tekmi) - 19.00 Risanke - 19.30 Dnevnik - 20.00 Zgodbe o jazzu - 20.45 Včeraj, danes, jutri - 21.00 Gledalci in TV - 21.35 Nana

29. III.
ponedeljek
1
8.45 TV V ŠOLI: Koledar, Ustvarjalne igre, Kultura pisanja, Makedonščina
10.00 POROČILA
10.05 TV V ŠOLI: materinščina, Iz kockice, Risanka, Naši kraji, Naredi sam, Risanka, Iz arhiva šolske TV, Zadnje minute
16.05 KMETIJSKA ODDAJA
17.05 POROČILA
17.10 MESTA: GLASGOW
18.00 DRUŽBENA SAMOZAŠČI-

TA: RADIOLOŠKO BIOLOŠKA KEMIČNA ZAŠČITA
18.20 V GOSTINSKI SOLI
18.30 OBZORNIK
18.45 V DEŽELI ZLATEGA RUNA, gruzinska dokumentarna oddaja
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 PASTIRJI IZ TUŠETIJE
Današnji večerni sporad je ljubljanska televizija posvetila gostom iz Gruzije. Kot osrednji prispevek televizije te sovjetske republike si bomo ogledali prvi del filma, ki dokaj dokumentarno, a hkrati umetniško

govori o Tušetiji, enem najzanimivejših predelov Gruzije.
21.10 NAGRAJENCI, gruzinska glasbena oddaja
21.50 V ZNAMENJU

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Lukičada - 18.00 Miti in legende - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Telesport - 19.30 Dnevnik - 20. Znanost - 20.55 Zagrebška panorama - 21.15 Lice ob licu - 22.05 Kronika mladih eksperimentalnih odrov

30. III.
torek
1
9.00 TV V ŠOLI: Koledar, Poštni nabiralnik, Moja sestra in brat, Zanimivo potovanje, Dnevnik 10
10.00 POROČILA
10.05 TV V ŠOLI: Rastlinski laboratorij, Kraji in ljudje, Književnost in jezik, Govori Ante Staričić, Risanka, Tečaj kitare, Zadnje minute
15.45 ŠOLSKA TV: Domovina je svobodna, Športni dan
Prvi prispevek današnje oddaje za

šolarje bo govoril nepopisnih trenutkih, ko se je svet osvobodil fašističnega jarma. Nato pa bo moč ogledati si, kako so učenci šole iz Cerklj na Gorenjskem pripravili športni dan.
17.15 POROČILA
17.20 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE: REŠENA NEVESTA
17.35 Z OSMIMI NOTAMI OKOLI SVETA: MLEKARICA
18.00 PUSTOLOVŠČINA
18.30 OBZORNIK
18.45 MOSTOVI - HIDAK, oddaja za madžarsko narodnostno skupnost
19.00 KNJIGA
19.15 RISANKA

19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 AKTUALNO
20.45 PASTIRJI IZ TUŠETIJE, 2. del gruzinskega filma
21.50 V ZNAMENJU

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Palčki nimajo pojma - 18.15 Branje - 18.45 Na obisku - 19.30 Dnevnik - 20.00 Narodna glasba - 20.45 Čas podvigov - 21.35 Zagrebška panorama

31. III.
sreda
1
9.00 TV V ŠOLI: Koledar, Učenci v samoupravni družbi, Delovne akcije, Od Subotice do Novega Sada, Zanimivo potovanje
10.00 POROČILA
10.05 TV V ŠOLI: Biologija, Kraji in ljudje, Risanka, Kocka, kockica, Kuhar, Risanka, Telesna vzgoja, Zadnje minute
17.30 POROČILA
17.35 CIBAN, DOBER DAN: PO LOVČEVH STOPINJAH
17.50 DRUŽINA SMOLA
18.15 POZDRAVLJENA, MAKE-

DONJA
18.30 OBZORNIK
18.45 GALERIJA OPERNIH ZNACAJEV: ČUDAKI
19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: POVEJTE MI, DA JO LJUBIM
Računovodja živi na podeželju; je najljubši podnajemnik v hiši, kjer ga imajo za resnega fanta. Omrežiti ga hoče podnajemnica. Tej se posreči odkriti, da fant sploh nima staršev, za katere bi skrbel, temveč ob koncu tedna odhaja na zmenke z neko poročeno žensko. Za to zvezo izve njen mož, s fantom se sporečeta, mož doživi prometno nesrečo,

umre, ženska za fanta noče več slišati, zato pa ga še vedno rada vidi podnajemnica... Dogajanje se konča na moč nenavadno. V tem francoskem filmu, ki ga je z režiral Claude Miller, igrajo Gerard Depardieu, Miou-Miou, Claude Pieplu, Dominique Laffin in drugi.
21.40 V ZNAMENJU

2
16.15 Čas za pravljico - 16.45 Košarkarska tekma - 18.15 Aktualnosti - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Življenje filma - 20.50 Zagrebška panorama - 21.00 Predstava s festivala malih eksperimentalnih odrov

1. IV.
četrtak
1
8.55 TV V ŠOLI: Koledar, Biologija, Poraba energije, Nevidna kletka
10.00 POROČILA
10.05 TV V ŠOLI
15.30 ŠOLSKA TV: Domovina je svobodna, Športni dan

17.00 POROČILA
17.05 MLADI VIRTUOZI: FLAVTA
17.30 KUHINJA PRI VIOLINSKEM KLJUČU: GRAD, GRADIC
18.00 MOZAIK KRATKEGA FILMA
18.30 OBZORNIK
18.45 POGORJE YANDGANG, dokumentarna oddaja
19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

20.00 STUDIO 2, kulturna oddaja
21.30 PICASSO, SLOKARJEV DNEVNIK, dokumentarna oddaja
22.30 V ZNAMENJU

2
Drugi program:
15.55 Branimirjeve tegobe - 16.25 Velež: Partizan (prenos nogometne tekme) - 18.15 Znanost - 18.45 Banatske pripovedi - 19.30 Dnevnik - 20.00 Življenje: Morala - 22.30 Poročila - 22.35 Kronika malih eksperimentalnih odrov

ZAHVALA

V 70. letu nas je zapustila naša ljuba mama, stara mama, tašča, sestra in teta

CECILIJA PIRKOVIČ

iz Dol. Kronovega 24

Iskreno se zahvalujemo sorodnikom, prijateljem in sosedom, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, pokojni podarili vence in cvetje ter jo spremili do njenega tihega doma. Zahvalujemo se tudi župniku iz Bele cerkve za opravljeni obred. Posebno zahvalo smo dolžni delovni organizaciji Stiles iz Sevnice, zdravstvenemu domu iz Sevnice, SGP Pionirju (Tesarski obrat Novo mesto) in prijateljem iz Metlike. Vsem še enkrat hvala!

Zalujoči: hčerke Vida, Mici, Anica ter sinovi Tone, Ivan, Stane z družinami, sestri Pepca in Micka

Zamrl je tvoj smeh,
tvoje oči, ki so se vedno smejale,
tvoje norčije, za katere nisi imel meja.
Za teboj je ostala praznina
ter globoka bolečina.

ZAHVALA

Nepričakovano nas je za vedno zapustil naš dragi

ROK CIMERMAN

z Dobravice 34, Šentjernej

Tragična usoda te je za vedno kruto iztrgala iz naročja tvojih staršev in brata. Umrl si v trenutku, pred očmi svoje mamice. Kako globoka je ostala bolečina. Ko bi te solze nas vseh lahko obudile... Na svoj 7. rojstni dan si prejel darila nas vseh, bele šopke in vence. Zahvalujemo se prav vsem, ki ste nam v bolečini stali ob strani, nam pomagali ter našega Roka v tako velikem številu spremili do njegovega, mnogo preranega groba.

Neutolajšlivi: mamica in očka, bratec Emil ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega dragega moža, očka, sina, brata, strica in svaka, 46-letnega

JOŽETA SMOLIČA

iz Dolenje Nemske vasi 35,

se iskreno zahvalujemo vsem, ki so sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, pokojnemu Jožetu podarili toliko lepega cvetja in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti do preranega groba. Posebno zahvalo smo dolžni DO TRIMO Trebnje, njegovim sodelavcem za organizacijo pogreba, podarjene vence in denarno pomoč, II. a razredu ekonomske srednje šole Novo mesto in tov. razredničarki za darovano cvetje in tolažilne besede, Majdinim sodlavcem iz Novolca, vaščanom Vrhtrebnega in Nemske vasi, pevcem za odpete žalostinke, godbi na pihala, govorniku za ganljive, poslovljne besede in župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: žena Marija, hčerka Boža, mama, brata Janez in Stane z družinami, varovanka Majda, svakinje Ani, Vera in Štefka z družinami ter ostalo sorodstvo

Tudi če v jami,
vedno še z nami bo živela
moja mati, tvoja mati.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi ljube žene, skrbne mame, tašče, stare mame, sestre in tete

MARIJE ČINKELJ

iz Slovenske vasi 19

izrekamo zahvalo vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani in obsuli s cvetjem njen zadnji dom. Zahvalujemo se sosedom, vaščanom, sorodnikom, prijateljem in znancom za nesebično pomoč in tolažilne besede. Zahvalo izrekamo DO Tekstilana, OŠ Zbora odposlancev Kočevje, POŠ Struge, TOZD Lik, TOZD Pugled za darovano cvetje in izrečeno sožalje. Iskrena hvala župniku Fe rlicu za opravljene molitve in pogreb, tov. Fabjanu za presunljive besede ob krsti, pevskemu zboru iz Stare Ce rkve in moskemu pevskemu zboru Svoboda iz Kočevja za zapete žalostinke. Še enkrat hvala vsem, ki ste jo imeli radi in jo v tako velikem številu spremili na zadnji poti.

Zalujoči: mož Alojz, otroci Jože, Stane, Slavko in Anica z družinami ter France in Marica

Kositer na Slovenskem

Katalog je trajnejši od razstave, ki bo v Dolenjskem muzeju odprta le še do 29. marca

V novomeškem Dolenjskem muzeju bo še do 29. marca odprta razstava z naslovom „Kositer“, ki jo je pripravil Narodni muzej iz Ljubljane. Razstava kositrnih izdelkov je ena izmed tistih, ki nas ob pogledu na razstavljene predmete navdušijo in zapelejo k občudovanju. A šele ko preberemo legende in katalog, ki je sestavni del razstave in ne njen spremljevalec, lahko razumemo, kako so predmeti nastali, njihov oblikovni razvoj in razširjenost v preteklih stoletjih.

Avtor razstave, kustos Narodnega muzeja Matija Žargi, se je pri delu omejil samo na kositrne izdelke, ki so jih izdelali kositarji pri nas, in na tiste, ki so bili sicer uvoženi, toda v uporabi na Slovenskem. Tako omejitve je smiselna, ker se o uporabi kositra v bronasti

stoletja, ki sodijo med vrhunske stvaritve domačih kositarjev. Nato so predstavljeni predmeti za hišno rabo, nabožni predmeti in še nekateri, ki ne sodijo v nobeno od teh skupin, med njimi tudi kositrni vojniki.

Sledi seznam kositrarjev na Slovenskem, kjer so ob robu seznama reproducirani znaki, s katerimi so kositarji zaznamovali svoje izdelke. Na tem mestu moramo dopolniti podatke o novomeškem kositarju A. Sartoriju, ki naj bi bil 1760 novomeški meščan. Šele 1792 je v virih omenjen kositar v Novem mestu, ime ni navedeno, pač pa, da je iz Milana. V matriki meščanov je napisano, da je kositar Anton Sartori postal meščan 1800, pristojbine, ki so jo plačevali tujci, pa ni plačal, ker je bil sin meščana. Tako se nam ponuja verjetna rešitev, da sta v Novem mestu delala dva kositarja eden za drugim, oče in sin. Zadnji del kataloga prinaša nadroben opis razstavljenih predmetov s podatki o času nastanka, avtorju, velikosti in lastniku predmeta ter opis.

Razstava prikazuje kositrne predmete od konca 16. (z izjemo poznoromanskega dvokrilnega oltarčka in romanskega znamenja iz začetka 16. stol.) pa do začetka 20. stoletja. Vedeti je treba, da se starejši izdelki, posebno predmeti za vsakdanjo rabo, niso ohranili, ker so kositarji obrabljene predmete jemali nazaj, jih stopili in ulili nove.

Avtor je poskušal zajeti vso raznolikost kositrnih izdelkov in njihovih oblik, ki so ohranjeni v Sloveniji, in je s potrpežljivostjo zbral predmete v več slovenskih in enem hrvaškem muzeju ter pri zasebnih zbiralcih. Celostne slike o nekdanjem kositrarstvu ne more okrniti dejstvo, da bi bilo mogoče najti še kakšen predmet, morda kozarec ali pateno, ki na razstavi ni zastopan. Vsaka razstava pa seveda postavi nova vprašanja, na katera bo treba še odgovoriti.

META MATIJEVIČ

PRAZNIK ČRNOMALJSKE FOLKLORE – Sobotna proslava 35-letnice povojne folklorne v Črnomlju in 5-letnega dela folklorne skupine Zeleni Jurij je bila res pravi folklorni praznik. V prepolni dvorani črnomaljskega kulturnega doma je nastop nekdanjih in sedanjih plesalcev in plesalk gledalo več kot 400 ljudi. Med črnomaljskimi „purgaricami“ so bile tudi take, ki so plesale že pred 30 in več leti. Skupina Zeleni Jurij pa se je predstavila s spletom belokranjskih plesov, prvič pa so občinstvu predstavili štajerske in prekmurske plesne ter glamočko kolo. Na sliki: folklorna skupina Zeleni Jurij na enem od nastopov v okviru kulturne akcije Spoznajmo se.

Plodno delo, skrito javnosti

Metliški Mladinski klub glavni nosilec kulturne dejavnosti med mladimi – Nastopi v neprimernih prostorih – Premalo priznanja od starejših – Tudi denarja ni

V okviru osnovne organizacije ZSMS Metlika deluje Mladinski klub, ki je bil pred kratkim na novo organiziran. Delo kluba je zajeto v šestih sekcijah, od katerih so tri izrazito kulturne. To je skupina za izrazni ples, literarna sekcija v sklopu z recitatorsko ter glasbena sekcija.

Iz pregleda dela v preteklem letu in iz načrtov, ki jih imajo, je moč sklepati, da pomeni delovanje članov teh skupin za metliško mladino dober del kulturnega življenja, za ostalo javnost pa je še dokaj anonimno. Za to so deloma krivi mladi sami, čeprav se zadnje čase močno trudijo, da bi se odprli tudi navzven. A so se že prvi poskusi izjalovili; lani so na enega izmed literarnih večerov s posebnimi vabili povabili 10 vodilnih kulturnih delavcev v občini, a se nihče ni odzval.

Vse kulturne dejavnosti kluba se odvijajo v prostorih Mladinskega kluba ali stare kinodvorane. Tako se je v preteklem letu skupina za izrazni ples predstavila trikrat, sedaj pa

priljubljen nov program. Literarna sekcija je pripravila štiri literarne večere, štiri mladi pesniki pa so v samozaložbi izdali „Halucinacije“, drugo zbirko moderne poezije. Septembra bo zagledala luč tretja pesniška zbirka.

Najbolj „glasna“ je bila prav gotovo glasbena sekcija, ki je imela lani tri punk ansamble. Indust bag in Steklina sta kar trikrat povabili v Metliko novovalovske goste iz Ljubljane, Mass medio, ki danes ne deluje več, pa se je predstavil s samostojnim nastopom priredil belokranjskih

KAJ BOMO BRALI

„Širina naj ostane tudi v pogojih ožine.“ To je ena od T. Pavčka misli ob letošnjih (iz različnih vzrokov dokaj okrnjenih) programih slovenskih založb. Programi so objavljeni v prvi letošnji številki Knjige, v njih zasledimo več del, ki so jih spisal Dolenjec ali pa se kakorkoli nanašajo na tukajšnje kraje. Cankarjeva založba bo izdala lani umrlega Antona Podbevška monografijo o Rihardu Jakopiču, v Kmečki knjižni zbirki pri Kmečkem glasu bosta izšli literarni knjigi Anice Zidarjeve in Marije Nemaničeve, Komunist bo izdal Brošuro o Gorjancih med NOB, pri Državnih založbi bo izšla Marijana Zadnikarja monografija o romanski arhitekturi na Slovenskem, ki bo dopolnila njegovi knjigi o kartuzijah in Stični, Marjan Manček bo za številne knjige pri Mladinski knjigi prispeval ilustracije, pri Partizanski knjigi bo izšlo več knjig, ki bodo prikazale več tudi na Dolenjskem bojujočih se partizanskih enot, založba Borec pa bo izdala Iva Pirkoviča knjigo o t. i. Gorjanski republiki.

kultura in izobraževanje

Skrb za jezik še zdaleč ni koticarstvo

Številni so primeri napačne ali dvomljive rabe slovensčine v javnosti. Ljudje se čedalje pogosteje obračajo na Jezikovno razsodišče, naj ono odloči, kako je prav ali narobe. Več ko enega priporočila na teden razsodišče ne sprejme skupaj, na razsodišču prihajajo tudi žolčni odzivi, žal pa so krivci za pačenje slovenskega jezika običajno tihi, še huje je, da napak ne odpravijo.

O resnični potrebnosti takega razsodišča je ob današnjem stanju slovensčine kajpak odveč razpravljati, ker pa so se nekako zabrisali smotri njegovega hvale vrednega početja, je Jezikovno razsodišče zadnji ponedeljek v ljubljanskem Cankarjevem domu pripravilo javno razpravo o svojem delu. Izhodiščne teze za kritičen pogovor o razsodišču, predvsem pa o pomenu čistosti slovensčine, jezika, katerega govori manj ko dva milijona ljudi, so bile v glavnem take:

Jezik ni samo narodovo znamenje, pač pa izraz njegove samostojne in samobitne ustvarjalnosti. Korak k narodni slabitvi je lahko vsak delni razkorjak jezika, odnos do slednjega pa je izraz oz. odraz narodne (samo) zavesti.

Jezik ni samo stvar pesnikov in slavistov, ampak vsakogar, ki govori. V nerazumljivem, neložnem jeziku oblikovana sporočila so nedemokratična, slabijo še tako napredno idejo.

Odgovornost do jezika je odgovornost do zdajšnjosti in prihodnosti. V tej luči je vprašanje slovensčine najbrž nesmiselno (s političnega vidika) enačiti z morebitnim nacionalističnim izražanjem. Seveda ob zavzemanju za pravilno slovensčino tudi nacionalistični vzgibi niso nemogoči.

Priseljevanje na Slovensko je močno in še narašča, zato je prav, da se govori tudi o jezikovnih vprašanjih, ki jih poraja takšno priseljevanje. Podobno velja za anglicizacijo, nikakor pa ne kaže pozabiti, da jezik najresnejše razkraja birokratizacija, ki je na moč škodljiva tudi družbenemu sistemu nasploh.

B. SAVNIK

Teden mladinske kulture

Od 10. do 15. maja bodo v novomeški občini številne prireditve šolskih kulturnih društev

V osnovnih in srednjih šolah novomeške občine deluje 20 kulturnih društev. Ta vključujejo 136 raznovrstnih skupin. Iz delovnih programov je razvidno, da je v šolskih kulturnih društvih največ zanimanja za zborovsko petje in naslednje dejavnosti: instrumentalno, gledališko, lutkovno, recitacijsko, literarno, novinarsko, folklorno, plesno in filmsko.

Da bi šolska kulturna društva spodbudila k še boljšemu delu, je novomeška ZKO tudi letos razpisala teden mladinske kulture, ki bo od 10. do 15. maja. V tem tednu bodo v vseh večjih krajih novomeške občine številne prireditve, npr. revija otroških in mladinskih pevskih zborov, nastopi otroških in mladinskih instrumentalnih skupin in solistov, nastopi mladih godcev, ki igrajo na ljudska glasbila, uprizoritve pionirskih in mladinskih gledaliških, lutkovnih in recitacijskih skupin, nastopi posameznih recitatorjev, srečanja mladih literarnih ustvarjalcev, razstava šolskih literarnih glasil, ekstempore mladih likovnikov in razstava njihovih del, razstava del

I. Z.

KRITIKA SAMA NI DOVOLJ

13. marca so v okviru akcije „Spoznajmo se“ gostovali v Metliki Mirenčani. Pevskoritmična skupina mirenske osnovne šole se je predstavila z glasbeno pravljico o rački, ki je šla na potep. Moški ter mešani pevski zbor Svoboda pa sta pripravila skoraj tritretirni program. Čeprav okrog 90 nastopajočih ni sprejela prazna dvorana, kot se je v Metliki zgodilo že velikokrat, pa z obiskom kljub temu ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Med Metličani namreč rade krojijo kritike o kulturnem mrtvulu v mestu, ko pa imajo priložnost ogledati si kvalitetno prireditev, kot je bila slednja, ostajajo stoli v kulturnem domu vse prevečkrat prazni.

JUBILEJNA RAZSTAVA F. VESELA

V Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici na Krki so v torek, 23. marca, odprli razstavo slik Ferdia Vesela in tako počastili 120-letnico slikarjevega rojstva. Razstavo je odprl akademik Josip Vidmar.

V POČASTITEV 50-LETNICE HLADNIKOVE SMRTI

S koncertom osmih cerkvenih pevskih zborov so v nedeljo, 21. marca, v kapiteljski cerkvi v Novem mestu počastili spomin na skladatelja in organista Ignacija Hladnika, od čigar smrti je minilo že pol stoletja. Hladnik se je rodil 25. septembra 1865 v Križah na Gorenjskem, vendar je večji del svojega ustvarjalnega in glasbenega življenja preživel v Novem mestu, kjer je služboval kot kapiteljski cerkovnik in organist vse od 1889. Slovel je kot izvrstnen organist in komponist. Mnoge njegove skladbe so postale zelo priljubljene.

Pomanjkanje denarja pospešuje staranje fondov v knjižnicah

Obisk bralcev in izposoja knjig na dom pa se občutno povečujeta v vseh občinah

Na nedavni letni skupščini Društva knjižničarjev Dolenjske je njegov predsednik prof. Ivica Milič med drugim poudaril, da se je knjižničarstvo na Dolenjskem in v Posavju zadnja leta okrepilo z novimi pridobitvami. Pri tem je mislil na nove prostore matične knjižnice v Brežicah, nova izposojevališča na Mirni, v Sentrupertu, Mokronogu, Pišecah, Brestanici, na Senoveri in tudi v Kostanjevici, čeprav v tem kraju zaradi pomanjkanja denarja za opremo še ne morejo odpreti izposojevališča. Boljši časi se obetajo tudi ljudski knjižnici v Novem mestu, ki se bo kmalu preselila v stavbo nekdanje novomeške gimnazije v Jenkovi ulici. S tem bo rešen problem pionirske knjižnice, ki se bo razširila na dosedanje prostore ljudske knjižnice. Pač pa bo še vedno nereseno vprašanje potujoče knjižnice, saj se je sicer zelo neustrezno vozilo že povsem iztrošilo, pa tudi knjižni fond se ne bogati skladno s čedalje večjimi potrebami bralcev.

V Brežicah ugotavljajo, da se je knjižna izposoja v novi knjižnici v vsega letu dni povečala za 41 odstotkov. Ob 17.100 obiskih so si bralci izposodili kar 48.984 knjig. Neprimerno bolje je obiskana tudi

čitalnica, kjer dobe bralci periodični in dnevni tisk. Med najmarljivejšimi bralci in obiskovalci so osnovnošolci in srednješolci. Knjižnica se lahko pohvali še z nekaterimi dosežki. Najpomembnejši je gotovo ta, da je prvič, odkar obstaja, dosegla eno knjigo na prebivalca, saj obsega njen fond že 25.580 zvezkov. V zadnjem letu se je knjižna zaloga povečala za 1.880 enot. Zelo marljive brale ima brežiška knjižnica v svojem izposojevališču v domu upokojencev. Podatek pove, da si je lani 37 oskrbovancev ob 252 obiskih izposodilo 919 knjig.

Valvasorjeva knjižnica in čitalnica v Krškem je ob koncu leta 1981 imela na polih 16.330 knjig temeljne knjižne zaloge in 499 enot drugega gradiva. V njenih podružničnih knjižnicah (izposojevališčih) pa je bilo skupaj 5.982 enot knjižnega gradiva. Šolske knjižnice so premoгле kar 62.742 knjig. Zanimivo je, da se je knjižni fond hitreje povečeval v teh kot v splošnoizobraževalnih knjižnicah. Slednje so lani izposodile na dom 35.704 knjige – to je v glavnem fond Valvasorjeve knjižnice in čitalnice – to pa pomeni, da je vsak občan prebral povprečno 1,3 knjige. Matična knjižnica ugotavlja, da je letni dotok knjižnih novosti pičel (lani je znašal le 1083 knjig). Že kar kroničen problem pa je z ureditvijo izposojevališča na levem bregu Save, na Vidmu. Tako se tudi rešitev, ki jo je ponudila tovarna celuloze, s tem da je dala knjižnici v njem svoje prostore, ni posrečila.

Celotni fond knjižnice v Trebnjem je ob koncu minulega leta štel 20.197 knjig, s čimer je knjižnica dosegla 1,2 knjige na prebivalca. 1577 stalnih bralcev, pretežno mladih, si je v knjižnici ob 14.055 obiskih izposodilo 27.752 knjig. Zaradi pomanjkanja denarja je knjižnica zmanjšala nakup novih knjig od 1.200 na 600. Knjižnica je obogatila svojo dejavnost z razstavami, literarnimi večeri in drugimi prireditvami ter tako pritegnila nove obiskovalce.

Matična knjižnica v Črnomlju, ki ima izposojevališči v Semčurju in Vinici, ugotavlja, da je knjižni fond, ki obsega 17.260, precej zastarel. Na

ZALOŽNIŠKI PROGRAM POTRJEN

V petek, 19. marca, se je v Novem mestu sestala na prvi seji založniški svet založniškega oddelka tozda Casopis Dolenjski list, ki poskuša oživiti založništvo na Dolenjskem po dolgotrajnem mrtvulu, nastalem s koncem Dolenjske založbe. Za predsednika sveta so izvolili Matjaža Verbiča. Člani sveta so se seznanili z dosedanjim delom založniškega oddelka, opravljeno delo potrdili in sprejeli program za letošnje in prihodnje leto. Potrjeli so tudi uredniške odbore Dolenjskega zbornika, turističnega vodnika Novega mesta, knjižne zbirke Dolenjska knjiga in publikacije 3K.

POTA IN STRA

dežurni poročajo

RAZBIJAL POHIŠTVO - Trebanjski miličniki so 16. marca pridržali do iztreznitve 44-letnega Alojza Ilnikarja iz Breze pri Trebnjem, ker je pijan razgrajal na domu, razbijal pohištvo in grozil družini. Moral bo k sodniku za prekrške.

PRETEP V METROPOLU - Novomeški miličniki so 18. marca zvečer dali na hladno 22-letnega Dušana Kreseta iz Birčne vasi, ker je razgrajal in se pretepal v hotelu Metropol.

VLOM V ZIDANICO - Ljubljanka Albina Koprivec je 20. marca prijavila vlom v zidanico v Poljanah pri Žužemberku. Vlomilec je bil na delu v zadnjih treh tednih. Vdrl je skozi balkon ter odnesel šunko, pečarje in raketno pištolo. Škode je za 4.000 din.

OB GLASBO - Med 7. in 15. uro je 19. marca nekdo prišel v barako SGP Pionir v Zdolski ulici v Krškem in vlomil v pločevinasto omaro. Redjpu Hukanoviču je nepridiprav odnesel radiokasetofon, vreden 3.000 din.

PO DOLENJSKI DEŽELI

Te dni je bilo vlomljeno v neki kurnik v Gotni vasi. Tatinska roka je odnesla 3 kokodajške. Nič posebnega, bo kdo rekel. Res bi bilo tako, če ne bi tat iz bližnje kleti vzel tudi 30 kg krompirja. Očitno tudi tatinska življenjska raven pada.

K novomeškim miličnikom se je te dni zatekel Turek in potožil, da je med popotovanjem skozi Jugoslavijo naložil avtostoparja. Na Otočcu sta prenočila, se sploh lepo imela, zjutraj pa se je avtomobilist zbudil brez dokumentov in denarja. Možak se ni mogel pritožiti zoper jugoslovansko podzemlje: avtostopar, ki gaje naložil, je bil namreč po narodnosti in državljanstvu Turek.

Vlomilec je obiskal obrat kmetijske zadruge Črnomelj v Črmošnjicah, vdrl v shrambo in odnesel elektromotor in 50 metrov kabla. Se takoj vidi, česa ni mogoče dobiti v trgovinah...

OTROK HUDO RANJEN

Jana Kočnar (19 let) iz Kalca je 16. marca popoldne vozila z osebnim avtom iz Drnovega proti Krškemu. Ko je pripeljala do križišča pri Kovinarski, je dala znak, da namerava zaviti v levo. Za njo je pripeljal s tovornjakom 22-letni Vinko Bogovič iz Gornje Pijavškega in tresčil v zadnji del osebnega avta. Hudo ranjen je bil 5-letni Igor Kočnar, ki je sedel na zadnjem sedežu. Otroka so odpeljali v novomeško bolnišnico. Gmotne škode je za 30.000 din.

KRONIKA NESREČ

HUJE RANJEN - Miroslav Kastelic (21 let) iz Gotne vasi se je 17. marca popoldne peljal na motornem kolesu od doma proti Novemu mestu. V ovinku je zapeljal čez bankino in trčil v skalni vsek, od koder ga je odbilo nazaj na cesto. Obležal je huje ranjen, ima pretres možganov in zlomljeno levo nogo; zdravijo ga v novomeški bolnišnici. Škode na motorju pa je za 20.000 din.

SMRT POD VLAKOM

Jože Molek (60 let) iz Sevnice se je 17. marca ob 10.30 peljal na kolesu z motorčkom po Savski v Sevnici. Ko je pripeljal do železniškega prehoda, so bile zapornice spuščene. Molek ni ustavil, zapeljal je na prago, pod vlak, ki je pripeljal iz Dobove. Molek je bil takoj mrtev.

Večino življenja za rešetkami

Dve leti in 2 meseca zapora za Marjana Hudorovca iz Coklovca, ki ima skupaj z bratom Jelkom na vesti več tatvin - Brez olajševalnih okoliščin

Senat novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto je obsodil 30-letnega Marjana Hudorovca iz romskega naselja Coklovca pri Semiču na 2 leti in 2 meseca zapora, njegovega 21-letnega brata Jelka Hudorovca iz Coklovca pa na 11 mesecev zapora.

Sodišče jima je dokazalo, da sta oktobra lani v večernih urah v Kotu pri Semiču skupaj z mladoletnim bratom vzele osebnih avto „lada“ Janezu Avpiču. Z avtom sta se nato brez vozniškega dovoljenja odpeljala v Dobruško vas, od tam pa je družba nameravala čez Gorjance v Belo krajino. V Koroški vasi jih je ustavila miličniška patrula in avto vrnila lastniku. Novembra lani pa je bila trojka na delu v Dobruški vasi. Ko je Jelko stražil, je Marjan stopil v hišo

Marije Gotlib in v kuhinji našel ter vzel radiokasetofon, vreden 4.000 din. Istega dne je bil na škodi tudi Slavko Gregorčič iz Dobruške vasi. Spet je stražil Jelko, Marjan z mladoletnim bratom pa je iz veže vzel moške čevlje, z vrvi za perilo pa nekaj perila in obleke. Mimogrede so Karolini Gruden ukradli tudi 10 litrov mleka. V bližnjem Dol. Kronovem so delo tistega dne končali s tatvino dveh svinjskih plečev, last Marjana Rodiča. Ker so jih zasačili, so plečeti odvrgli.

Ob koncu oktobra lani se je Marjan Hudorovac mudil v Škocjanu na veselici. Časa je bilo tudi za „obisk“ župnišča. Marjan Hudorovac je na zid poslopja župnišča pristonil lestev, se povzpel do okna, se splazil noter ter vzel 6 izvezenih prtov ter plastičen škap, vse skupaj vredno okoli 4.000 din. Hudorovac se je v Škocjanu pomudil tudi v kokušnjaku Martine Lovše, iz katerega je vzel 2 kokoši, z vrvi za sušenje perila Dragice Banjič pa za tisočak obleke in perila. Pri odmeri je sodišče Jelku Hudorovcu štelo v dobro priznanje vseh dejanj po obtožnici, Marjanu

Hudorovcu pa delno priznanje dobruških podvigov. Druhih olajševalnih okoliščin senat ni našel. Res je, da so oškodovanci v glavnem vse, kar jim je bilo vzeto, dobili nazaj, vendar gre to okoliščino pripisati le učinkoviti akciji miličnikov in prisikovalcev, obtožena namreč nista pokazala najmanjšega namena vrniti ukradeno. Marjan in Jelko Hudorovac sta bila že obsojena zaradi podobnih kaznivih dejanj. Zlasti pri Marjanu Hudorovcu, ki je prišel iz zapora 5. septembra lani, prav nič ne kaže, da bi doslej izrečene kazni vplivale nanj v vzgojnem in prevzgojnem smislu. Od leta 1965 je Marjan Hudorovac večji del svojega življenja preživel po zaporih. Ko ga spuste, takoj zaide na krivo pot. Tokrat je, žal, s seboj vzel tudi brata Jelka, da o se mlajšem bratu ne govorimo.

REPUBLIŠKO TEKMOVANJE V BREŽICAH

24. aprila se bodo v Brežicah pomerile na tekmovalno o prometu najboljše ekipe iz vse Slovenije. Tekmovalci se bodo pomerili v teoretičnem in praktičnem znanju. V brežiški občini bomo najprej izvedli šolska tekmovanja, najboljše ekipe se bodo pomerile na občinskem, najboljša v občini pa na republiškem tekmovanju. **RAJKO PETAN, 6. a OŠ Artiče**

TEČAJ PRVE POMOČI

26 sedmošolcev naše šole obiskuje 20-urni tečaj prve pomoči. Na koncu bomo svoje znanje preverili na šolskem tekmovanju, najuspešnejši pa se bodo udeležili občinskega tekmovanja, ki bo aprila v Brežicah. Upamo, da bo naša ekipa tudi letos tako uspešno zastopala artiško šolo kot vedno do sedaj. **MARJANA KOSTANJSEK, 7. a OŠ Artiče**

ODNESLI ZA 1,5 MILIJONA DENARJA IN BLAGA

V petek med 16. in 20. uro je nekdo vlomil v mehanično delavnico Mihaela Radanoviča v Brežicah. Iz delavnice so tat ali tatovi pršli še v pisarno in stanovanje. Odnegli so precej denarja, nakita, oblačil in tehničnih predmetov. Škode je za 1,5 milijona dinarjev.

Verjel papirju, ne očem

Pogojna kazen za šoferja Gorjancev, ki ni preveril, ali tovor na tovornjaku ustreza podpisanim papirjem

Na pogojno kazen treh mesecev zapora je senat novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto obsodil 28-letnega Smaila Smailoviča iz Tesliča, šoferja pri podjetju Gorjanci Novo mesto. Kazen se ne bo izvršila, če Smailović v enem letu ne bo zagrešil novega kaznivga dejanja.

Sodišče je Smailoviču dokazalo, da februarja 1979 v Tesliču kot šofer Gorjancev ni bil navzoč pri nalaganju iveric in zidnih oblog na tovornjak s priklopnikom. Naložena blaga ni preštel, odpremnico pa je podpisal, ne da bi preveril, ali je na tovornjaku toliko blaga, kot kažejo papirji. Pri prevzemu blaga v Beogradu so ugotovili, da je na tovornjaku 33 zavojev zidnih jeso-vinih oblog pre malo. Manjkalo je tudi 7 svežnjev zidnih oblog makore. Gorjanci so bili tako oškodovani za več kot 55.000 din.

Sodišče je ugotovilo, da gre nedvomno za nevestno ravnanje z zaupanim družbenim premoženjem. Pri odmeri kazni pa senat ni mogel

ZASAČENI ROMI SO GA NAPADLI S SEKIRAMI

V soboto so trije Romi s sekirami napadli Avgusta Kustrina iz Žužemberka, ki je v gozdu pri Cegelnici podiral dreve. Kustrin je zasačil Rome, kako kradejo drva. Ko jih je nagnal, je nastal prepir in pretep. Kustrina so ranili, po zdravniško o pomoč je moral v novomeško bolnišnico. Dejanja so osumljeni Jože Brajdič, Bernard Nani Brajdič in Luti Brajdič. Zadeva se bo končala na sodišču.

KOLFSARKA V LEVO

Pavla Kastelic (41 let) z Brezovice pri Mirni se je 17. marca popoldne peljal s kolesom od Stare gore proti Mirni. Ko se je peljala po klancu navzdol, jo je v ovinku zaneslo v levo. Z glavo je udarila ob skalo ter se huje ranila.

ŠKODE ZA 160.000 DIN - Anton Cvetan (21 let) iz Češnjic pri Trebnjem je 17. marca zjutraj pri Drnovem s tovornjakom zapeljal k črpalki. Ko je zvedel, da nimajo plinskega olja, je zapeljal čez cesto k črpalki na drugi strani. Še preden je zavil z vozišča, je iz zagrebške smeri pripeljal z osebnim avtom Ivan Vampovac iz Zagreba, ki je zaviral, vendar nesreče ni mogel preprečiti. Trčil je v prednji del tovornjaka, pri čemer so bili poleg Vampovca ranjeni še trije sopotniki. Na pločevini pa je za 160.000 din škode.

Ženička v spalnici zalotila tatu

Neznanec, ki so mu na sledi, jo je pretepel - Po denar k sosedu

V Goriški vasi pri Škocjanu je 16. marca dopoldne ropar napadel 72-letno Angelo Debevč. Ženička je okoli 11.30 v spalnici zalotila neznanca. Ko je mlajši možki opazil gospodinjjo, jo je napadel. Med pretepanjem in davljenjem je neznanec terjal denar. Ustrahovana ženska mu je dala 150 dinarjev, s čimer pa ropar ni bil zadovoljen. Debevčeva je morala k sosedu in si sposoditi 900 dinarjev. Denar je nato izročila nasilnežu.

Debevčevo je ropar laže ranil, predvsem pa hudo zmedel. Sicer pa pogleda na neznanega možkega v spalnici tudi mlajša oseba ne bi zlahka prenesla. Domnevno storilcu so na sledi.

KJE JE RADIJSKA POSTAJA?

V noči na 12. marec je nekdo v Sevnici iz osebnega avta podjetja Elektro Krško vzel radijsko postajo znamke Iret. Naprava je vredna kar 50.000 din. S tatinsko dušo je odšel tudi merilec napetosti, vreden 3.000 din.

VLOM V VIKEND

Te dni so ugotovili, da je bilo v lomljeno v vikend Zagrebčana Vojka Boltarja v Zgornjih Lankicah. Nepridiprav je zlezal v poslopje skozi podstrešno okence. S podstrešja je zlezal v sobo in tam vzel zračno puško, startno pištolo in posteljno perilo. Vse skupaj je vredno 5.000 din.

POŽAR NA ELEKTRIKI

V Mokronogu je 20. marca začelo goreti na električnem drogju. Ogenj so pogasili delavci Elektra, ki so popravili tudi izolatorje, saj je do nesreče prišlo prav zaradi okvare na njih.

Gorivo je točil v svoj žep

Draganu Turuku, imenovanemu Šiš, so dokazali da si je kot šofer Gorjancev na račun goriva prilastil več kot 13.000 din - 7 mesecev zapora

Na 7 mesecev zapora je senat novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto obsodil 24-letnega Dragana Turuka-Šiša iz Lipika pri Pakracu, ki si je prilastil družbeno lastnino.

Dragan Turuk-Šiš je bil leta 1978 zaposlen kot šofer tovornjaka pri „Gorjancih“ iz Novega mesta. Julija je vozil en, septembra in oktobra pa drug tovornjak. Kot voznik, ki je delal daljše vožnje po vsej Jugoslaviji, je bil oskrbljen tudi z naročilnicami za nabavo goriva. Očitno pa je, da je Turuk ta način oskrbe z gorivom na nekaterih črpalkah zlorabil v svojo korist.

Dokazali smo mu, da je julija 1978 pri skupno 32 voznjajih nabavil precej več goriva, kot ga je potreboval. Ugotovili so, da gre za 1201

liter v vrednosti nekaj čez 5.000 din. Denar je Turuk porabil zase. V septembru in oktobru istega leta pa je Turuk na enak način „natočil“ še okoli 1700 litrov goriva in tako vtaknil v svoj žep nekaj več kot 8.000 dinarjev.

Sodišče ni moglo sprejeti obtoženčevega zagovora, da je več goriva porabil zato, ker ga je izrabljeni tovornjak pač več porabil, ter da so mu iz drugega tovornjaka gorivo celo ukradli. Kar se porabe tiče, so izvedenci izjavili, da tolikšna „žej“ ni mogoča, tatvino goriva pa

je treba prijaviti. Gorjanci so v zvezi z obzir še vsako prijavitelno tatvino goriva.

Kakšnih posebnih olajševalnih okoliščin senat Turuku ni našel, v slabo pa mu je štel dejstvo, da se je polotil družbenega premoženja ter da je bil že večkrat kaznovan zaradi kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje.

Gre za tako imenovanega specialnega povratnika. Dragan Turuk-Šiš je dolžan Gorjancem povrniti tudi nekaj več kot 13.000 din, ki jih je zaslužil na račun tako imenovanega suhega tankanja.

MLADI DOPIŠNIK

PLANINSKI IZLET

Preteklo soboto se je skupina naših planincev odpravila na Kal in Mrzlico. Bilo nas je 21. Pridružilo se nam je tudi nekaj brežiških planincev. Izlet je bil zelo naporen, saj je močno pihalo in snežilo. Prehodili smo skoraj 25 kilometrov, kar je zelo veliko, če upoštevamo, da je bila pot grda. Kljub temu nismo bili razočarani. Veliko se nas je prijavi- lo za naslednji pohod na Porezen, ki bo v nedeljo.

IRĚNA ZORKO, 6. a OŠ Artiče

DELO MLADIH NOVINARJEV

Letos je na naši šoli začel delovati novinarsko-informativni krožek, v okviru katerega smo se seznanili z novinarskimi zvrstmi ter obiskali uredništvo Dolenjskega lista. Urjamo oglasno desko Mladi novinar, svoje prispevke pa pošiljamo v različne časopise. Imamo tudi razglasno postajo TV 15; ki vsak teden obvešča učence o najpomembnejših dogodkih. Poleg tega da sodelujemo v novinarskem krožku, smo prijatelji ustanovitvi ansambel. Največ igramo moderno glasbo.

ROK BABIČ novinarski krožek OŠ „Baza 20“ Dol. Toplice

VEŠČINA NOVINAR

Dvanajst tabornikov odreda Samotni hrast iz Sentjerneja se ob petkih zbira na sestanku, ki ga je organiziralo vodstvo odreda za vse tiste, ki želijo osvojiti večšino novinar. Mladi novinarji se bodo natančneje seznanili z novinarskimi zvrstmi, sredstvi za sporočanje informacij, skrbeli pa bodo tudi za oglasno desko in redno spremljanje taborniškega tiska med ostalimi taborniki.

MATEJA CEKUTA OŠ Sentjerneja

NARAVOSLOVNI DAN

13. marca smo imeli učenci prvih letnikov srednje šole zdravstvene usmeritve iz Novega mesta naravoslovni dan. Seznanili smo se s pomenom, pridobivanjem in pripravo hrane ter s problemi prehrane pri nas in v svetu. Obiskali smo tudi več živilskih trgovin, pekarno, mestno vrtnarijo, gostišče Na trgu ter VVZ na Drski. V trgovinah smo pregledali založenost z živilo oziroma pomankanje le-teh. Vsem delovnim organizacijam, ki smo jih obiskali, se najlepše zahvaljujemo za sodelovanje.

SIMONA BORŠTNAR, 1.a

KOMEDIJA O KOMEDIJI

V Adlešičih je zopet zaživela gledališka dejavnost: dramska skupina iz Adlešičev se je 13. marca v domačem kulturnem domu predstavila z igrano komedijo o komediji. Pozdravilo jo je mnogo gledalcev, v soboto pa bo skupina gostovala v Vinici.

IVANKA VESELIČ OŠ Črnomelj

NAPISALI SMO RADIJSKO IGRICO

Na povabilo Valči Ravbarjeve z ljubljanskega Radia smo se lotili pisanja radijske igrice. Najprej smo organizirano poslušali Enajsto solo in si zapisali 10 glasbenih efektov, ki so jih posredovali v oddaji. Ves teden smo razmišljali o kraju in času dogajanja, glavni junakih ter seveda o motivu igrice. Naše zamisli za igrico, ki smo ji pozneje dali naslov „Tako je, če imaš smolo“, so kar deževalo. Poslali smo jo na Radio, in če jim bo všeč, jo bodo posneli. Takšnega dela smo se lotili prvič, zato so v njej gotovo tudi pomankljivosti. Toda tovarišica pravi, da imamo bogato domišljijo.

SUZANA MOLAN, 5.a novinarski krožek OŠ Artiče

O POKLICIH PRI ŽELEZNICI

Pred kratkim smo se učenci sedmih in osmega razreda v okviru usmerjenega izobraževanja seznanili s poklici pri železnici. Najprej smo poslušali predavanje o teh poklicih ter šolanju. Nato smo si ogledali film, na koncu pa smo izpolnili anketo. Morda se je kdo prav zaradi zanimivega filma in natančne obrazložitve o železniških poklicih odločil za enega izmed njih.

TADEJA ZUPAN, 7.a novinarski krožek OŠ Sentrupert

DVE RAZSTAVI

Člani likovnega krožka so te dni na šolskem hodniku razstavili svoja dela - oljne slike. Članice krožka za ročna dela pa so v banki razstavile svoje prtičke in slike ter broške iz semen.

SASA PAJK, 8. c OŠ Žužemberk

Konec (ne)športne zgodbe?

Četrtna skupščina ZTKO dopolnila podobo o nezdavih razmerah v novomeškem športu — Za novega sekretarja ZTKO je bil evidentiran Matevž Aš

šport

Večina izmed 47 delegatov (od skupaj 70) na četrtkovi skupščini ZTKO je bila mnenja, da so s svojo razpravo napisali zadnje poglavje neslavne zgodbe o razmerah v novomeškem športu. Enostavno zato, ker si je težko zamisliti slabšo podobo o stanju novomeške telesne kulture, kot jo je dala omenjena skupščina. Za dežjem pač slej kot prej pride sonce.

Premalo je prostora, da bi zabeležili vse tiste izjave delegatov (predvsem iz krajevnih skupnosti), ki so tako ali drugače, zagotovo pa ne utemeljeno, napadali ZTKO z očitki, da niso dobili denarja, ki je napisan v poročilu o realizaciji lanskega finančnega načrta, pač pa bi zapisali besede le dveh razpravljalcev. Zelo zgovorno namreč povzema četrtkovo triumo debato.

Marjan Moškon: „V novomeškem športu se marsikaj dela za zaprtimi

vrati, mimo delegatov in klubov. Le kdo je, recimo, dal letos prioriteto odbojki, ko pa smo se do včeraj imeli za prioritete le atletiko, rokomet in košarko? Kdo je za lansko leto naredil rebalans plana v množičnem športu za odbojko, ki je namesto 205.000 porabila kar 306.235,50 din? Sam sem v odboru za množičnost, ki naj bi o tem odločal, pa o tem nisem bil seznanjen. Sicer pa so se prenekele sredstva delila mimo odborov, brez kriterijev, ker jih pač enostavno za vrhunski šport ni. Denar se je velikokrat delil po moči, obrazih posameznikov.“

Anton Šporar: „V ZTKO je nujno potrebno reči bobu bob. Dovolj je prenašanja odgovornosti za nedelo na neke kriterije, ki jih ni, na odbore, ki ne delajo. Ze to, da

imamo prav v telesni kulturi daleč največ delegatov (in tudi odborov op. p.), učinka pa najmanj, kaže, da je nekaj narobe.“

Z veliko dopolnili in pripombami so delegati zatem vendarle potrdili poročilo o delu ZTKO in realizaciji finančnega načrta za lansko leto, zataknilo pa se je pri predlogu finančnega načrta ZTKO za letošnje leto. Ker je šlo le za prepis plana, kot ga je sprejela TKS, brez zneskovnih opredelitev, so delegati predlog načrta spremenili v osmutek, ki naj bo do naslednje skupščine v aprilu dopoljen z vsemi potrebnimi številkami in podatki. Podobna usoda je doletela tudi predlog statuta ZTKO, ki je bil prav tako ocenjen za nesprejemljivega in seveda zavrnjen.

V vroči debati, kritikah in obsodbah, se je kar nekako izgubil predlog predsednika skupščine, ki je mukoma razpravo vendarle pripeljal h koncu, da delegati za novega sekretarja ZTKO evidentirajo Matevž Aš. To je bil edini predlog, na katerega v četrtki ni bilo pripomb. B. BUDJA

ZMAGA PARALEGIKOV NOVOMEŠKE REGIJE

V soboto je bil v Ljubljani prvi letošnji košarkarski turnir paralegikov Slovenije. Turnir je bil v počastitev mednarodnega dne invalidov in v spomin dolgoletnega prizadetnega organizatorja tekmovalni paralegikov, aktivnega hokejista Toneta Pogačnika. Med petimi ekipami je zmagalo moštvo paralegikov novomeške regije, ki je prejelo prehodni pokal organizatorja. J. RADEJ

ZLAHKA DO NOVIH TOČK — Zmagovita serija Pionirjev odbojkarjev v II. zvezni ligi se je nadaljevala tudi v soboto v Trebnjem in to v srečanju s Kamnikom. Najboljši mož novomeške vrste je bil Kosmina (v akciji), nasploh pa Pionir velja, da ima izenačeno moštvo, v katerem je danes junak tekme ta, jutri spet drugi. (Foto: J. Pavlin)

Mrtvi tek Pionirja in Mežice

Tudi v 13. kolu II. ZOL gladka Pionirjeva zmagala — Proti Kamniku 3:0 — V soboto v Karlovcu — Mokronožanov ni bilo v Žirovnico

Zmagovita serija novomeških odbojkarjev v II. zvezni ligi — zahod se nadaljuje in slej ko prej je že na dlani, da bo o zmagovalcu in novem članu I. B lige odločalo srečanje med obema vodilnima ekipama, Mežico in Pionirjem, v novomeški športni dvorani. Poleg te tekme bo eno odhajajo Novomeščani v goste k tretjevrščnemu Karlovcu.

PIONIR — KAMNIK 3 : 0 (14,10,4) — Zaradi zasedenosti novomeške športne dvorane (ta je namreč konec minulega tedna dala prednost vina željnemu obiskovalcem) so morali pionirjevi srečanje 13. kola II. zvezne lige odigrati v Trebnjem. Veliko težje, kot kaže rezultat,

so ugnali borbene Kamničane, ki so bili posebno v prvih dveh nizih enakovredni tekmeči favoriziranim domačinom. Pravo igro so od-

SEVNICA: SAMOUPRAVNO O ŠPORTNO-REKREACIJSKIH OBJEKTIH

V tem tednu se v Sevnici tudi na skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti odločajo o samoupravnem sporazumu za gradnjo športno rekreacijskega centra v Sevnici in večnamenske dvorane v Krmelju. Denar, ki se za te namene pri nekaterih samoupravnih interesnih skupnostih zbira, naj bi po tem sporazumu glavni odbor oročil pri Beograjski banki. Po 1. juliju naj bi pri tej banki bil denar za gradnjo na razpolago. V Sevnici naj bi tako zgradili igrišča za male športe s posebno streho za rokometno igrišče in odprt kopalni bazen. Tudi denar za gradnjo dvorane pri krmeljski osnovni šoli naj bi pri banki na razpolago julija.

Za občinske naslove na Kobli

135 trebanjskih smučarjev na sindikalnem prvenstvu

Kar 135 tekmovalcev iz vseh delovnih kolektivov trebanjske občine se je minulo soboto pomerilo na Kobli na sindikalnem smučarskem prvenstvu Trebnjega. Tekmovali so v sedmih starostnih kategorijah, starostna razlika med najmlajšim in najstarejšim pa je bila kar 45 let.

Med ekipami je zmagal sindikat prosvetnih delavcev; slede: SO, KPĐ Dob, Dana, Trimo, Donit itd. Pri posameznikih pa so prva mesta osvojili:

Člani nad 45 let: Nace Bukovec (OŠ Trebnje); od 35 do 45 let: Igor Slak (SO Trebnje); od 25 do 35 let: Zdravko Jan (SO Trebnje); do 25 let: Andrej Strajnar (Donit).

Članice nad 35 let: Tončka Grandovec (OŠ Trebnje); od 25 do 35 let: Zdenka Kožamej (OŠ Mokronog); do 25 let: Silva Kužnik (SO Trebnje).

N. BUKOVEC

bojkarji Pionirja pokazali šele v tretjem nizu, ko so goste povsem nadigrali. Posebno se je izkazal Borut Kosmina, ki je bil v nekaterih prvih nizih igre nenadkriljiv.

Pionir: Vemig, Primc, Kosmina, Pečar, Škrbe, Graberski, Cemač, Brulc, Kolarič, Babnik.

Po 13 kolu so pionirjevi na drugem mestu za neodigranim srečanjem proti Bovu in imajo 22 točk, 2 manj od prvovrščne Mežice, ki se je v tem kolu precej namučila s Karlovcem.

SOL: MOKRONOŽANOV NI BILO — V 12. kolu slovenske odbojkarke lige bi se morali v Žirovnici srečati ekipi Zelezarja in Mokronoga, vendar gostujočih igralcev ni bilo. O tem bo zadnje besede rekla tekmovalna komisija OZS.

V ženski konkurenci pa so Kočevke doma premagale moštvo Gorij s 3 : 1 (3, —, 13, 9, 12). Igra je bila zanimiva, odločitev pa tesna. Po 14. kolu so Kočevke z 12 točkami na 7. mestu.

V naslednjem kolu igrajo Mokronožani doma s Triglavom, Kočevke pa gostujejo pri Golovcu.

Dobri rezultati strelcev

Kar 22 kočevskih strelcev je izpolnilo normo za udeležbo na regijskem tekmovalju za Zlato puščico

Tekmovalje za zlato puščico v streljanju z zračno puško je pred kratkim izvedla občinska strelska zveza Kočevje in sicer v desetih strelskih družinah. Najboljših 32 strelcev, ki so izpolnili normo (500 krogov od 600 možnih), se je nato udeležilo občinskega prvenstva, na katerem je zmagal Vlado Hajdinjak (s 550 krogi).

Drugo mesto je osvojil (s pet krogi manj) Miran Novak. Oba najboljša strelca sta mladca. Med najboljših pet so se uvrstili še Mato

DVE ZMAGI ROKOMETAŠIC ITASA

Pred spomladanskim delom prvenstva v SRL so rokometiške jevenskega prvaka kočevskega Itasa odigrale dve prijateljski tekmi. V prvi so ugnale italijanskega drugoligaša, ekipo Latiefarsa, s 33 : 13 (14 : 7), najboljšje strelke pa so bile: S. Jerič 9, M. Jerič 8, M. Oražem in Novak 6. V drugem srečanju so Kočevke igrale z zagrebško Lokomotivo, članico hrvatske republiške lige, in jo ugnale z 22 : 15 (11 : 11). Vnovič sta bili najboljši M. Jeričeva s 7 in S. Jeričeva s 5 zadetki. V predtekmi so mladinke Kočevja ugnale Zagrebčanke s 16 : 13 (7 : 4).

M. GLAVONJIČ

NAJBOLJŠI VELESALOMIST KRŠKEGA

Krški smučarski klub je le ugnal muhasto vreme, izkoristil sneg na Gorjancih in na Polomu pripravil klubsko prvenstvo v velesalomu za vse kategorije. Zmagali so: pri cici-bankah Zvonka, Gomišek, pri cici-banih Aleš Kužnik, mlajših pionirjih Peter Preskar, starejših pionirskih Kati Rožič, starejših pionirjih Boštjan Roškar, mladinkah Vesna Kužnik, mladincih Branko Zibret, člani Tomaž Bautin, članicah A Branka Kužnik, članih A Bojan Petan in pri članih B Mirko Kužnik.

„ZLATA SELEKCIJA“ DANES V RIBNICI

Danes ob 18. uri bo v Ribnici zanimivo srečanje v malem nogometu, v katerem se bosta pomerili ekipi Zlate selekcije Nedeljskega in domačega Ribničana. V predtekmi se bodo pomerili debeluh Inlesa in Rika.

J. PLATIŠE

DOBRE NOVINKE — V drugem delu slovenske košarkarske lige so novomeške igralkе dokazale, da si zaslužijo nastope v najkvalitetnejšem republiškem tekmovalju. Zgolj pomanjkanju izkušenj gre pripisati, da so izgubile zadnje srečanje s četrtovrščnim Cometom. Na sliki: novomeška ženska vrsta; sedijo (od leve proti desni): Jarc, Osolnik, M. Tomšič, Bunc, Žura, Žnidaršič; stojijo: Srebrnjak, Gal, Mežan, Šenica, Avguštin, Zaletel in trener J. Pezelj. (Foto: Jože Žura)

SEVNICA: ZA PIONIRSKO SAHOVSKE NASLOVE

V soboto je bilo v osnovni šoli „Savo Kladnik“ v Sevnici pionirsko občinsko šahovsko prvenstvo za leto 1982. Udeležilo se ga je 47 pionirjev in pionirk iz raznih šol sevnške občine. Rezultati:

Mlajše pionirke (12 igralk): Klavdija Krapec, OŠ Loka pri Zidanem mostu (9,5 točk).

Starejše pionirke (10 igralk): Darja Plantarič, OŠ Tržišče (8 točk).

Mlajši pionirji (14 igralcev): Engels Blas, OŠ Sevnica (11 točk).

Starejši pionirji (11 igralcev): Zvonko Mesojevec, OŠ Boštanj (8,5 točk).

Prvenstvo so omogočili osnovna šola Sevnica, Občinska zveza društva prijateljev mladine, občinska Zveza telesnokulturnih organizacij Sevnica in šahovski klub Milan Majcen, Sevnica.

Prvi trije v vsaki skupini so se uvrstili na regijsko prvenstvo, ki bo v Hrastniku v začetku aprila. J. BLAS

Že na startu Papeževa zmagala

Uspeh novomeških kolesarjev na dirki v Zagrebu

Novomeški kolesarji so se v nedeljo udeležili otvoritvene dirke letošnje sezone v Zagrebu. V tekmi na kronometer je nastopilo 80 kolesarjev iz desetih hrvaških in slovenskih klubov, med njimi tudi novomeško zastopstvo.

V C kategoriji članov je na 16,3 km dolgi progi Srečko Vehar osvojil dobro 4. mesto, med starejšimi mladinci je prepričljivo zmagal Sandi Papež, medtem ko je bil Šmole na 10. mestu. Novomeščani so se med mlajšimi mladinci uvrstili na peto mesto. Lavrič je za zmagovalcem zaostal za 20 sekund, medtem ko je bil Vrščaj šesti, Božič pa osmi. Ostali Novomeščani so se razvrstili od petnajstega do dvajsetega mesta. F. BERGER

„Matija Gubec“ se prebuja

V krškem bo letos 5 prireditev v speedwayu — Pogovor s predsednikom AMD Krško Edom Komočarjem

Pri krškem Avto-moto društvu ne skrivajo zadovoljstva zaradi stališča občinske telesnokulturne skupnosti, naj bi bilo več podpore športom, ki imajo v občini tradicijo. Letos namreč mineva 25 let od pričetka speedwaya, ki je dal Krškemu več odličnih tekmovalcev. Sloves dobrih organizatorjev mednarodnih prireditev pa je segel daleč čez jugoslovanske meje. S predsednikom AMD Edom Komočarjem smo se pogovarjali zlasti o pripravah na letošnje sezono.

Pri denarju se velikokrat vse neha. Je stiska tudi pri vas precejšnija?

„Društvo dela v celoti amatersko, mislim na športni del; zaposleni so le trije inštruktorji avto šole. Šport je drag, zato skušamo zagotoviti stalen dotok dela sredstev od TTKS. Pri tem imamo veliko podpore v krajevni konferenci SZDL in drugod. Nedvomno ima speedway širši pomen, saj podobnih rezultatov v tem športu ni na Dolenjskem, v Posavju in Zasavju. Po nedavni skupščini AMD je delo športne, šolsko-tekmovalne ter finančno-gospodarske komisije v polnem zagonu. Zaradi zmanjšanja stroškov in boljšega dela se zavzemamo za združevanje petih avto šol v krški občini. Skratka: nekaj rezerv je še!“

Ne le v Krškem, tudi v okoliških krajih je na račun obnovljenega Stadiona Matije Gubca slišati precej pripomb. Najpogostejši očitki pa je: zgradili so nove tribune, ki pa zdaj niso dovolj izkoriščene. — Gotovo vas tišči breme te naložbe?

„S pomočjo TTKS in drugih nam je uspelo kriti dolgove AMD do te naložbe. Po uspešni organizaciji finala parov za svetovno prvenstvo, ko smo svečano izročili namenu obnovljene objekte, je resda nastal manjši premor. Zato pa bo letošnja sezona toliko bogatejša. Ze prihodno soboto, 27. marca, bo v Krškem republiško prvenstvo, ki je pravzaprav kar državno, saj so najboljši tekmovalci iz naše republike. AMZJ pa nam je spet zaupala največje mednarodno speedway prireditve pri nas: 2. maja se bodo najboljši dirkači Avstrije, Bolgarije, Italije, Madžarske, Nizozemske, Švice in Jugoslavije pomerili v kvalifikacijah parov za vstop v polfinale SP. V kolektar FIM je vpisana tudi mednarodna pozivna dirka ob občinskem prazniku 6. junija za lovoriko občine Krško. Za zdaj je zanesljiva udeležba Čehoslovakov, Nemcev, Avstrijcev, Italijanov, Madžarov in seveda domačinov. 20. junija bo na Stadionu Matije

Edo Komočar: „Strokovnjakov je dovolj, trije tekmovalci so med prvimi petimi v Sloveniji in najboljšo deveterico v državi. Urediti kaže še gmotna vprašanja.“

Gubca državno prvenstvo posameznikov 1. in 2. lige, 19. septembra pa državno prvenstvo v pari.“

— Prireditve pa niso poceni? „V organizacijo ne gremo z velikimi sredstvi. Pričakujemo pomoč tozdog, od reklam in oglasov. Seveda računamo tudi na iztržek od vstopnine številnih obiskovalcev. Društvo naj bi v finančnem pogledu vendarle prišlo na zeleno vejo, kar pa je naša poglavitna želja, da bi lahko uresničili pomladitev moštva speedwayistov in nabavili nove stroje.“ P. P.

Na Mirni planinsko društvo

Pestra dejavnost mirenskih planincev — Tudi v tem letu veliko akcij in pohodov

Planinska skupina Mirna, ki je dve leti delovala v okviru Planinskega društva „Lisca“ Sevnica—Krško, je pred dnevi ustanovila društvo. Društvo je v tem letu posvetilo glavno pozornost organizacijski utrditvi, razširitvi delovanja izven KS Mira, izobraževanju kadrov, planinskim pohodom, boljšemu sodelovanju med telesnokulturnimi organizacijami in planinski krepitvi delovanja med mladino in starejšimi občani. Za predsednika so izvolili Bojana Flaustajnjarja.

V tem času so nabavili tudi nekaj opreme, uredili kartoteko članstva, dopolnili knjižnico, vodili fotografsko dokumentacijsko dejavnost in redno urejali vitrino na Mirni. Veliko časa so porabili tudi za nadaljnjo ureditev spominke poti občine Trebnje, udeležili so se tudi dveh delovnih akcij pri koči na Debencu, kjer so skupaj z drugimi telesnokulturnimi organizacijami kraja, predvsem pa z društvom Partizan, delno usposobili koč.

V tem letu nameravajo mirenski planinci organizirati štiri enodnevne in šest dvodnevni ali večdnevni planinskih pohodov. Sodelovali bodo tudi na orientacijskih pohodih in pohodih po poteh NOB, nadaljevali pa tudi z vsemi v preteklosti zastavljenimi akcijami.

NAGLUŠNA KAMERA

foto slišal:
Milan Markelj

SI ZARES PREPRIČAN, DA BO TO KOLO SLO NA MOJEGA FIČKA?

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Kultura pa se utaplja

Rastle le gospodarstvo, kultura in prosveta pa ne — Govorice o stoodstotni podražitvi bencina neosnovane

V ČASU, ko ugotavljamo nenehen razvoj gospodarstva, sta kultura in prosveta neobogljenska. Deset let gospodarskega apredka skorajda pomeni deset let zastoja kulturno-prosvetne dejavnosti. Kultura in prosveta sta nekje pri dnu tiste posode, iz katere se je razraslo močno drevo gospodarstva. Gospodarstvo smo zalivali bolj, kulturo in prosveto manj. Razlika v rasti je preočitna. Pri čem smo? Bržčas pri ugotovitvi, da se kultura in prosveta utaplja v na videz nerešljivi problematiki. Potreben bi bil skromen splav, da bi ju lahko potegnili na kopno, da bosta izven nevarnosti. Potem bi bila prva naloga, da ju spravimo na zeleno vejo, kjer naj se razcvetita in bogato obrodita.

V SOBOTO ponoči so doslej neznani zlikovci polomili več nekaj let starih dreves ob poti na Loko. Taki ljudje niso poštenjaki! Zlikovci, ki počenjajo taka pobalinstva (mednje štejejo tudi uničevalce klopi v Ragovem logu v Novem mestu) nimajo nobenega ponosa, pa tudi ne ljubezni do rodnega mesta. Če jih bodo pristojni organi izsledili, je treba njihova imena sporočiti v javnosti! Za objestnost take mere ne more biti med nami prav nobenega prostora.

PRAV GOTOVO so tisti, ki jim ni nič mar, kako bi v kmetijstvu z združenimi močmi čimveč ustvarili, trgovci. Odklanjamo vsako odgovornost za neuspeh v kmetijski proizvodnji, če bodo trgovci le v končni fazi partner kmetijstvu, so poudarili na sestanku kmetijske sekcije. Vprašamo se, kje pa so trgovci takrat, ko je treba nabaviti plemensko živino, škropiti sadno drevje, preorati steljnike?

V VIDMU-KRŠKEM se zadnje čase veliko razpravlja o podražitvi bencina. Nekateri vedo celo povedati, da se bo podražil za sto odst. Direktor trg. podjetja Resa nam je dejal, da mu ni nič znanega o kakih podražitvi in da so govornice brez osnove.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 22. marca 1962)

PO SVETU OKOLI

RAZISKAVE — Mestna uprava v Danvillu je potrošila okoli 10.000 dolarjev za raziskave plodilnih navad neke vrste želv. Na videz je taka skrb hvale vredna, saj je skrbnik narave prej premalo kot preveč, toda izkazalo se je, da so za naravo zavzeti mestni možje trošili lepe denarce za raziskavo plodilnih navad želv, ki so že dolgo tega izumrle. Vse kaže, da je slo za raziskave posebne vrste.

MEDVED RON — Londonški policaji so tri dneve lovili po mestni četrti Hackney potepuškega medveda. Prestrašeni prebivalci so ga videvali po vrtovih, malo manj prestrašenim policajem pa se nevsakdanji Londončan nikakor ni hotel pokazati. Po treh dneh preganjanja se je medved utrudil. Telefoniral je policiji, da je zanj igra končana, in se dodal, da mu je drugače ime Ron in da je navaden podanik britanske kraljice, v medveda pa se je Ron samo našemil.

KRIVCI — Poslej naj nihče več ne sprašuje, kaj je pripeljalo sodobno arhitekturo v krizo. Margrit Kennedy je odkrila, da je edini vzrok krize v tem, da so arhitekti v veliki večini moški. Težji mošči lahko dodamo še to, da lahko z enakim mero gotovosti in z enakimi znanstvenimi metodami ugotovimo, da je tudi očetovstvo iz enakih razlogov v hudi krizi.

ČUDNA GOS — Znano je, da so naši sosede Italijani strastni lovci, ki še posebno radi streljajo na vse, kar leti po zraku. Da je to do pičice res, je dokazal Antonio Altolini, ki je, kot poroča Il Messaggero, ves preplašen pridrvel v karabinersko postajo in povedal, da je „pravkar ustrelil neznan leteci predmet“, misleč, da strelja na gos. Izkazalo se je, da ustreljena reč res ni bila gos, pa tudi NLP ne. Strastni strellec je zbil na tla meteorološko sondo, kar tudi ni od muh. Očitno pa vrli Antonio ne bo naredil nič narobe, če bo čimprej obiskal dobrega okulista.

Plastični bazeni za gojenje lososov — naša ribiška flota počiva. Dvoje kontrastov.

Morje — obor in hlev bodočnosti

Samo jemati ni več mogoče — Kdaj bo človek naredil morske živali za domače? Naravni nagon pomaga rejcem lososov — Tilapije, hrana bodočnosti

Če bi danes poslali v gozdove četo lovcev in jim naročili, naj nalovijo kar se da divjadi za predelavo v konzerve, bi se takemu početju vsi po vrsti smejali. Nič smešnega pa se nam ne zdi, če enako počnejo leto za letom ribiči. Odpravljajo se na morske, jezerske in rečne livade ter love vodno „divjačino“. Ribištvu je v tem pogledu še tisočletja za ostalimi načini pridobivanja hrane. Človeštvo že zelo dolgo goji številne domače živali in kulturne rastline, kar vse poznamo pod nazivom agrokultura, po zalogah hrane v svetovnih morjih in sladkovodnih vodah pa se pase kot predzgodovinski lovec. Samo pleni. Sele v novejšem času lahko govorimo o pospešenem in zares učinkovitem gojenju sladkovodnih in morskih živali in rastlin, kar bi lahko imenovali akvakultura. Kot zadržujejo strokovnjaki, je le taka pridelava hrane iz vodnih bogastev zares ekonomična in le od nje si lahko človeštvo obeta, da mu bo pomagala nahraniti milijone lačnih ust.

Ribogojnice sicer niso nič novega na tem svetu. Kitajci in Indijanci jih poznajo že tisočletja. Ta stara ljudstva so umetno gnojila ribe že pred 2.500 leti in še danes v tem prednjačijo. Tako Kitajska kot Indija zadovoljujeta kar 40 odst. potrebo po ribah, raki in školjkah iz svojih gojišč. Tradicijo oplemenjujejo z dognanji moderne znanosti in tehnologije, vendar pa ekonomisti menijo, da so premalo učinkoviti in preveč zaverovani v tradicijo. Ročno delo je še vedno prevladujoče, zato ne moreta obe deželi predstavljati tistega, kar svet pričakuje od sodobne akvakulture.

Najstarejši bog?

Svetišče, staro 14 tisoč let, našli v Španiji

Arheologi so najverjetneje odkrili najstarejše svetišče, kar jih dosedanje zgodovinske sploh pozna. Doslej je veljalo za najstarejše svetišče tisto, ki so ga našli v ostančkih starodavnega mesta Jeriho in čigar starost so ocenili na okoli 10.000 let. Izkopavanja v votlini El Juyo blizu naselja Santander v severni Španiji pa so razkrila ostanke sakralnega prostora, starega najmanj 14.000 let. Toliko so strokovnjaki namerili najdenemu svetišču s pomočjo sodobne metode ugotavljanja starosti z radioaktivnim ogljikom.

V zelo preprosto zastavljenem svetišču so našli tono težko apnenčevno skalo, grobo oblikovano v žrtvenik, in zelo primitivno izklesan kos kamna, ki daje slutiti pol človeško in pol zivalsko podobo. Arheologi domnevajo, da so predzgodovinski lovci v jami postavili žrtvenik in nanj postavili podobo božanstva, ki so ga oboževali.

Božanstvo je podobno človeku le na prvi pogled. Ko so si ga strokovnjaki ogledali v drugačni osvetlitvi, takšni, kot je najverjetneje v jami zares bila, se je pokazalo, da je podoba posredi razdeljena. Leva stran ima značilnosti človekovega obraza z brado in brki, desna stran pa značilnosti leva ali kakšne druge velike mačke. V tej dvoičnosti vidijo strokovnjaki za davna verstva dokaz, da so pradedni prebivalci votline El Juyo verovali v božanstvo, ki je simboliziralo razklanost človeka v duhovni in zivalski del. Kar sodobno verovanje!

trebo po ribah, raki in školjkah, iz svojih gojišč. Tradicijo oplemenjujejo z dognanji moderne znanosti in tehnologije, vendar pa ekonomisti menijo, da so premalo učinkoviti in preveč zaverovani v tradicijo. Ročno delo je še vedno prevladujoče, zato ne moreta obe deželi predstavljati tistega, kar svet pričakuje od sodobne akvakulture.

Zanimanje za to panogo gospodarstva nezadržno raste, kar je nedvomno znamenje, da v svetu ekonomisti drugače gledajo na naravne zaloge hrane. Nihče več ne verjame, da so morja neizčrpen vir hrane. Sodobno ribištvo je doseglo takšno učinkovitost, da resno načelnja morskimi in sladkovodnimi živelji do take mere, da se v naravnem obnavljanju ne more več zadovoljivo obnoviti, zato so nekatere ribje vrste, nekateri raki in školjke resno ogroženi. Človek je pregloboko zarezal v njihov reprodukcijski krog z nekontroliranim prekomernim ulovom, z onesnaževanjem in uničevanjem bivalnih okolij.

Se posebno žalostno je, da se to dogaja tudi tam, kjer je lakota stalni spremljevalec ljudi. Prekomerni ulov priobalnih rib jih jat je naravne zaloge tako skrčil, da morajo danes ribiči na odprto morje, če hočejo naloviti kaj prida rib. Toda lov na visokem morju je zahtevnejši, oprema dražja, tehnologija zahtevnejša, vse to pa je revežem seveda težje dostopno.

Hkrati s tem strokovnjaki ugotavljajo, da se prehranske navade v svetu spreminjajo, tako da na jedilnike vse pogosteje prihajajo ribe, školjke, raki in druge „morske“ jedi. Človeštvo torej z večjo žlico posega v morja in vode.

Akvakultura mora postati intenzivnejša in učinkovitejša, manjje ekonomisti, pri tem pa kažejo na ameriške poskuse. Američani se namreč v skladu s svojo znano podjetnostjo in neprikrito željo po profitu lotevajo akvakulture na najbolj sodoben način. Njihove ribogojnice na morskih in sladkovodnih vodah so bolj podobne tovarnam kot pa idiličnim kitajskim ribnikom. V gojilnici postri v Clear Springsu je ves postopek vzreje do konca zmehaniziran. Pod umetno ustvarjenimi razmerami razvijajo ikre, in takoj ko ribji zarod doseže zadovoljivo velikost, ga preselijo v zunanje pretočne kanale, kjer računalnik skrbi za pravilno prehrano in rast. Ko postri dosežejo želeno velikost, jih polove in prenesejo v bližnji predelovalnico. V manj kot eni uri so ujete ribe predelane, očiščene, razrezane, zamrznjene in spaki-

rane ter odposlane v restavracije in trgovine.

Zanimivejši so poskusi z lososi. Na obalah Puget Sounda v ZDA so postavili 250 morskih plavajočih oborov, v katerih gojijo losose, torej ribe, ki so prave morske ribe in doslej vanje človek ni posegal drugače kot z lovom. Zdaj poskušajo z vzgajanjem lososovih iker v plastičnih ponaredkih alg. Ribice tam vzrastejo, in ko dosežejo pravo velikost, jih spustijo na široke „pašnike“ Severnega Pacifika, kjer v svobodi dozore in zrastejo do svoje naravne velikosti, nato pa se po starodavnem nagonu vrnejo nazaj v obore, v kraj svojega rojstva. Na ta način akvakulturo izkoriščajo naravni nagon za vzrejo teh sicer ogroženih rib.

Se zanimivejši so poskusi z gojenjem rib tilapia. To so male tropske ribice, ki imajo dve odločilni prednosti: zelo hitro se plodijo in zelo hitro rastejo. Poskuse z njimi opravljajo na Havajih v hladilnih vodah jedrske elektrarne. Raziskovalci so ugotovili, da se te ribice tako hitro množijo, da je pri njihovem gojenju poglavitna težava prav to, da se prehitro namnožijo. Prenapolnjeni gojilni bazeni pa so huda nadloga za ribogojnice; v njih rada razsaja bolezen, za nameček pa je rast rib slabotna. Biologi so odkrili zanimivo dejstvo, da se v takšnih prenaseljenih razmerah zadovoljivo razvijajo samo samci. To je ribogojce spodbudilo, da so mladim ribam v prvih dveh tednih dajali testosteron, moški spolni hormon, ta dodatek pa je povzročil, da se je zarod skoraj v celoti prelevil v moški spol.

„Mislim, da bo tilapia postala hrana bodočnosti,“ pravi raziskovalec Terry Astro, ki je odkril način vzreje teh zanimivih ribic.

„Vodna zivinjoreja“, če smemo akvakulturo tako imenovati, je torej začela stopati z velikimi koraki naprej. Ob sodobnem bioinženiringu, modernih genetikah in biologiji bo človeštvo naredilo tisti usodni korak, ko bodo morske divjine postale urejen hlev. Za dneve, ki se začrtujejo s temnimi slutnjami na obzoru bodočnosti, je to nedvomno žarek upanja.

SPOSOJENO TRNJE

Gledam te košarkarje. Poštenjaki, ko naredijo osebno napredko, takoj dvignejo roko. Se ne bi mogli zgledovati po njih tudi naši odgovorni tovariši?

Iz VEČERNIH NOVOSTI

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Radi bi obdržali svoje mandate

Zastopnik naj neustrašno zastopa naše koristi — Medeno sladki in polni obljub bodo lazili okrog volilcev — Pruska brezobzirnost zoper vse Slovane

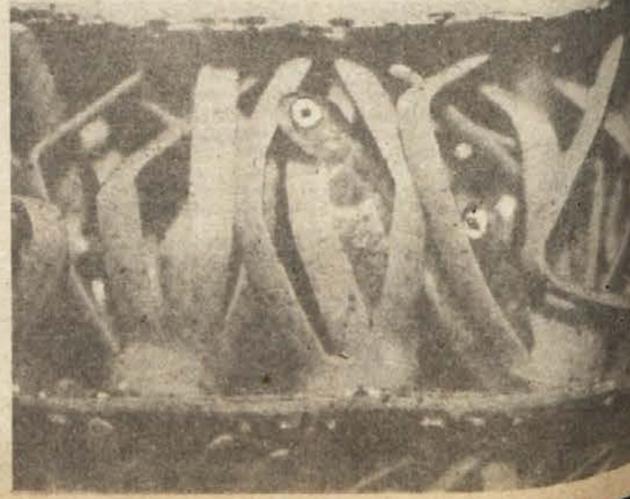
(Vsi) dosedanja zastopniki bi radi obdržali svoje mandate, a mi nismo toliko vredni, da bi se nas vprašalo, smo li zadovoljni z njimi. Dovolj dolgo smo bili jim slepo orodje, in smo se pokorili par osebam, poslušali smo jih tako dolgo, da so izrabili našo svobodo in nas vtaknili zopet za več let v jarem sužnosti. Ker pa dolenjski obrtniki dobe mandat le enega obrtnika, toraj je važno, da se tega ne izgubimo. Gledati je treba predvsem na to, da bode neustrašno zastopal naše koristi, toraj ima biti več v tem smislu, dotični ima biti sam izkušen, mu mora biti znano, kake nadloge tarejo dandanes obrtnika. Ako zmagamo s tem, da pošljemo rojaka tovariša, smemo upati, da se nam ne poslabša ampak zboljša naš neznosni položaj.

(Da govorimo) resnico, mi Slovenci pač nimamo povoda, tej vladzaupati in biti z njo zadovoljni. Omenimo le zadevo s celjsko

gimnazijo, da molčimo o slovenskem vseučilišču in o preziranju Slovencev pri raznih uradih in drugih takih prijaznosti visoke vlade do nas. Poslanci kat. narodne stranke so bili toliko možati, da so glasovi zoper to, da se vladi dovoli dotični denar (razpoložni sklad). A pristaša liberalne stranke sta glasova za, in s tem izjavila, da zaupata vladi. Kdor brez strasti to premisli, pač ne bo vesel takih poslancev. Vsekako pa si to treba zapomniti za čas, ko bodo ti možje medeno sladki in polni obljub lazili okrog volilcev.

(Prusi) izganjajo z veliko brezobzirnostjo slovsanske delavce, rudokope, premogarje itd. iz svoje dežele. Zdaj nameravajo Prusi ustanoviti posebno društvo po vsej Nemčiji, da bo pospeševalo izganjanje Slovanov iz Nemčije. Tudi Slovenci bi to hudo zadelo.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 15. marca 1902)

RIBNICA -- mestni trg okrog leta 1880

OBČINSKI PRAZNIK V RIBNICI 1982

Navada je, da se ob občinskem prazniku spomnimo pomembnih dosežkov na gospodarskem, kulturnem ali družbeno-političnem področju. Letos bo Ribnica znamenito zmago partizanskih brigad v Jelenovem žlebu leta 1943, katerega datum 26. marec si je izbrala za svoj občinski praznik, obeležila nekoliko drugače. Pregled dela in uspehov je razširjen iz enega kar na 900 let.

Pojem Ribnice, ki pomeni danes ne samo simbol starodavne suhorobarske dejavnosti in krošnjarstva, ampak tudi velik prispevek v slovensko duhovno zakladnico, se je začel oblikovati pred davnimi 900 leti. Po zapisih iz arhiva turjaškega gradu je leta 1082 na mestu današnje Ribnice obstajalo organizirano jedro fevdalnega in cerkvenega delovanja, ki je v tistem času začelo kultivirati okolico že zgodaj poseljena Ribniške doline. Tega leta se je namreč ribniška grofica Katarina Žovneška poročila s Turjačanom Konradom II. in mu za doto izročila posest v Ribnici ter pristavi v Sodražici in na Vinicah. Dobrih 150 let pozneje imamo z listino izpričane v glavni vasi, ki gravitirajo v ribniški okoliš.

900 let je kaka debela knjiga. Njene strani so popisane z žuljavimi rokami naših prednikov, ki so tu krčili gozdove in si ustanavljali nova selišča; s krvjo so popisani 200-letni roparski napadi Turkov, ki so vsaj 27-krat drli skozi Ribnico in jo pustošili do take mere, da se je celo cesar Friderik zavzel za Ribničane in jim leta 1492 izjemoma dovolil neobdavčeno trgovino s suho robo ter z ostalimi domačimi izdelki, da bi si opomogli od turškega razdejanja.

Iz materialne kulture, ki je

poleg skope zemlje do najvišje možne mere izkoristila tudi bogastvo lesa za izdelovanje najrazličnejših lesenih predmetov, uporabnih v vsakdanjem gospodarstvu in gospodinjstvu doma in drugod, se je začel že zgodaj oblikovati tudi duhovni obraz tega kraja. S konca 14. stol. je tu izpričana 7-razredna latinska šola, ena redkih v Sloveniji. V teku zadnjih 400 let pa je Ribniška dolina dala preko 70 imen, ki štejejo med najzaslužnejše Slovence na umetnostnem, znanstvenem, političnem ali organizatoričnem področju. In prav njihovim duhovnim vrednotam je namenjeno obeleževanje 900-letnice Ribnice, ki ga začnemo z občinskim praznikom in bo trajalo vse letošnje leto.

Od različnih prireditev, ki jih bodo pripravile šole, kulturno-umetniška društva in družbenopolitične ter gospodarske organizacije v ribniški občini, bo najpomembnejša v začetku septembra, ko bo v ribniškem gradu odprt Park kulturnikov. Na 17 različnih marmornih spomenikih, postavljenih v grajsko parkovno površino, bo vklesanih 65 imen pesnikov, pisateljev, likovnikov, znanstvenikov, politikov, organizatorjev in mecenov, ki jih je rodila ali hranila, vselej pa navdihovala Ribniška dolina. Med njimi so imena

Gallus, Škrabec, dr. I. Prijatelj, dr. A. Debeljak in še nekatera, ki s svojim pomembnim kulturnim delovanjem segajo daleč prek meje naše domovine. Za vse pa je značilno, da so v stoletjih tuje nadvlade neizprosno branili in ohranjali ter dopolnjevali materialno in duhovno podobo, danes imenovano z eno samo besedo Slovenec — ki živi in dela z ostalimi jugoslovanskimi in drugimi narodi.

Naj tu omenimo ime Ribničana, ki ga doslej nismo srečevali v naših krajih. Čeprav je preteklo že 360 let od njegovega rojstva, smo šele v zadnjem času odkrili, da je bil doma iz Ribnice. To je Luka Knafelj. Z njegovo štipendijo so na dunajski univerzi študirali npr. Jernej Kopitar, France Prešeren, Ivan Tavčar, Oton Župančič, Ivan Prijatelj in številni drugi slovenski kulturni in družbenopolitični delavci.

Tako dobiva z letošnjim letom starodavna ribniška krošnja, ki smo jo navajeni gledati kot simbol ribniške dejavnosti, malo drugačen videz. Številni predmeti suhe robe, ki so nekdanj romali in še danes krožijo po svetu, se počasi preoblikujejo v duhovne profile, ki nam z najrazličnejšimi obrazi odkrivajo nov svet ribniškega človeka. Ribniška krošnja ni več samo predmet, gledati jo moramo kot duhovno vrednoto, brez katere bi na obrazu slovenskega naroda nekaj manjkalo, ne bi bil popoln. Ribnica je na sorazmerno majhnem področju prispevala ogromen delež v duhovno

zakladnico Slovencev. Za to so nam priče številna imena, ki so neminljivo vtkana v našo kulturnopolitično, gospodarsko in socialno zgodovino.

Prav je, da ob pomembnem jubileju poravnamo kulturni in moralni dolg do naših velikih mož in da to začnemo že z občinskim praznikom, katerega rojstvo sega v prelomno obdobje, ko se je začel najbolj vsestranski, svobodni razvoj našega človeka.

Ribnica danes. Več kot poltisočletno tradicijo obdelave lesa je sodobna ribniška lesna industrija preoblikovala v industrijski obrat, ki zaposluje 1300 ljudi. Ob lesni se je v zadnjem času naglo razcvetela kovinska pa tudi tekstilna industrija. Skupaj s šolstvom, zdravstvom in ostalimi službami zaposluje ribniška občina preko 3500 občanov. Pri tem ne smemo pozabiti na usmerjeno kmetijstvo, ki je tudi pri nas že poglajlo svoje korenine in povezuje oddaljene vasi z utripom življenja v vseh večjih krajih.

Za ta pomembni letošnji dogodek bo izšla obsežna knjiga ali zbornik, ki naj bi današnjemu ribniškemu občanu v besedi in sliki predstavila 900-letno pot naših prednikov, njihovo materialno in duhovno podobo, borbo za vsakdanji obstoj ter njihov pomen za sedanjí čas.

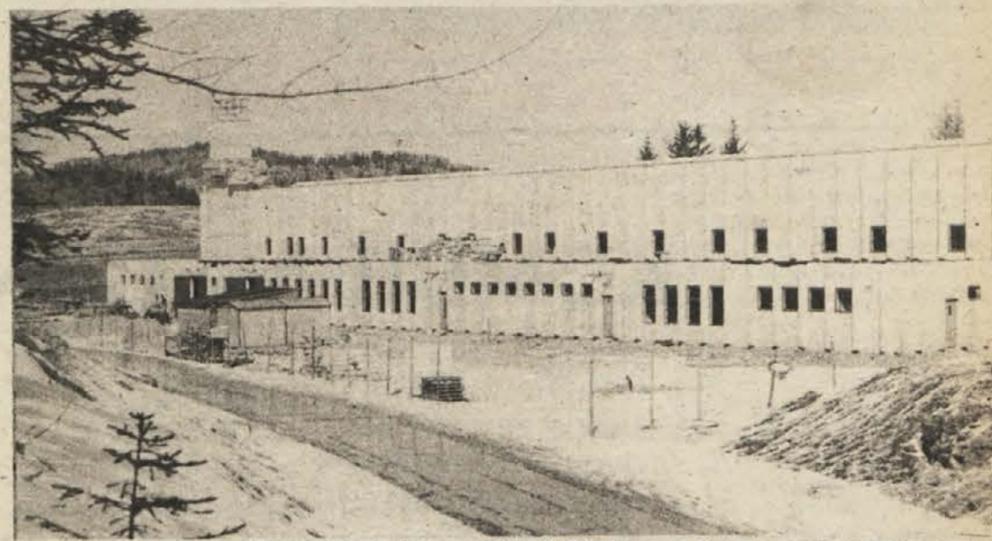
JANEZ DEBELJAK

RIBNICA -- Krošnjarja se odpravljata na pot (posnetek iz leta 1930)

RIBNICA pomembna pridobitev je tudi novi zdravstveni dom

MALI LOG PRI LOŠKEM POTOKU „Riko“ Ribnica gradi nove proizvodne prostore

OB PRAZNIKU OBČINE RIBNICA
ČESTITAJO OBČANOM:

- Občinska konferenca SZDL
- Občinska konferenca ZSMS
- Občinska konferenca ZK
- Občinski sindikalni svet
- Občinski odbor ZZB NOV
- Skupščina občine Ribnica

SODRAŽICA — nove hale Inlesa

tozd proizvodnja naprav
zračne in procesne
tehniške n. sol. o.
61310 ribnica na dol.
opekarska 8
telefon: 861 154
direktor tozd 861 326
tehnični vodja 861 323

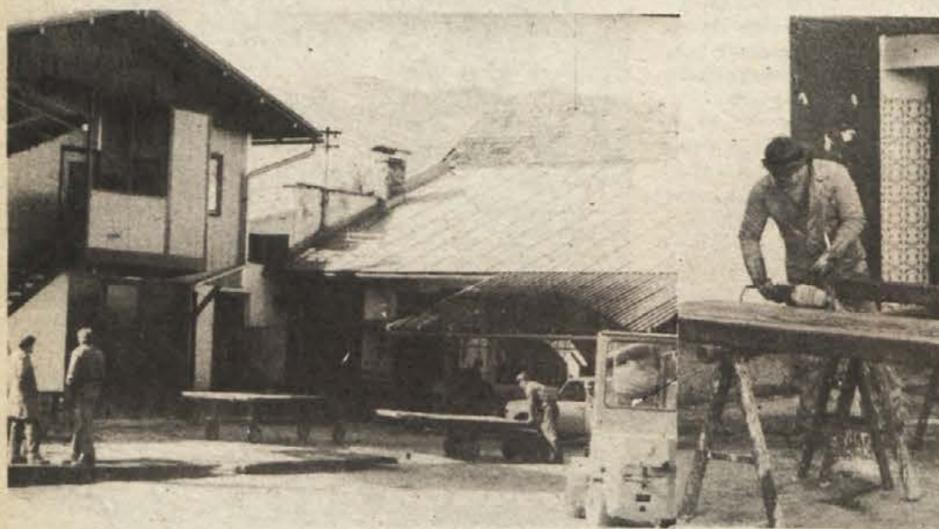
PROIZVODNI PROGRAM:

GLAVNE DEJAVNOSTI:

- Proizvodnja predsušilnic
- proizvodnja sušilnic
- proizvodnja brizgalnih sten
- proizvodnja ventilatorskih in klimatskih naprav
- proizvodnja sklopov in podsklopov
- montaža vseh lastnih proizvodov

STRANSKE DEJAVNOSTI:

- izdelava ogrodij za stroje
- izdelava ohišij elektroomaric
- izdelava stikalnih omar
- razno krivljenje pločevine

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE RIBNICA

**kmetijska zadruga
ribnica na dolenjskem**

p. o., ribnica, šeškova 15

kooperacija – suha roba – transport

DONIT
TOZD PLETILNICA
SODRAŽICA

PROIZVODNI PROGRAM:
– izdelovanje žičnih
in plastičnih mrež

ČESTITAMO ZA PRAZNIK
OBČINE RIBNICA

INTEGRAL

DO EUROTRANS

61310 RIBNICA

OB PRAZNIKU OBČINE RIBNICA
ČESTITAMO VSEM OBČANOM
IN POSLOVNIM PRIJATELJEM
TER JIM ŽELIMO OBILO
DELOVNIH USPEHOV

kombivak®

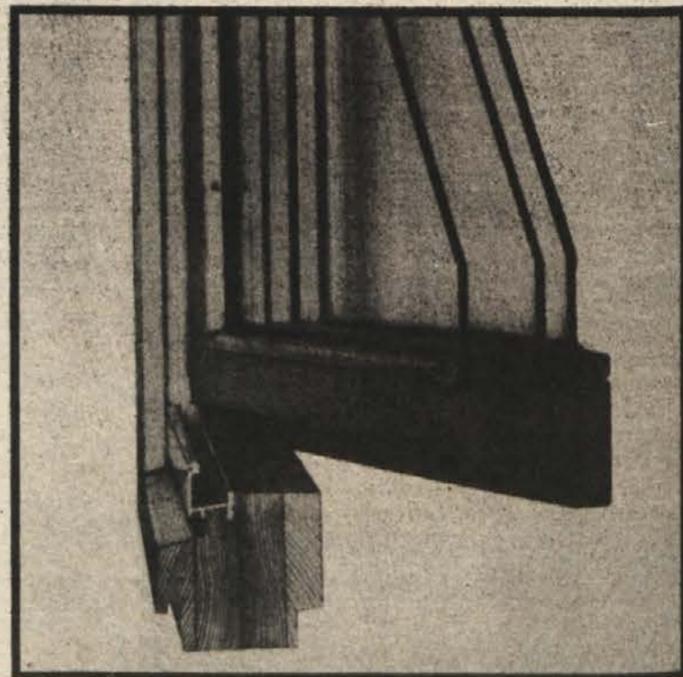
KOMBIVAK OKNA

- Odlična toplotna izolacija:
trojna zasteklitev $k = 1,8 \text{ W/m}^2 \text{ K}$,
dvojna zasteklitev $k = 2,2 \text{ W/m}^2 \text{ K}$
- odlična neprepustnost za vodo
- odlična neprepustnost za zrak $a = 0,1 \text{ m}^3/\text{hm}$
- globinsko impregniran in lameliran les,
dimenzijska stabilnost in trajnost
- preprosta in funkcionalna uporaba
- sodobna zasnova
- možnosti vgradnje senčil

INLES YU 61310 RIBNICA, Partizanska 3

Telefon: h. c. (061) 861-411
Direktor: (061) 861-050
Telegram: Inles Ribnica
Telex: 31 262 yu Inles

® zaščitena blagovna znamka

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE RIBNICA IN SE PRIPOROČAMO

RIBNIŠKA KOVINSKA INDUSTRIJA,

TOZD „RIKOSTROJ“
TOZD „RICOMAG“
TOZD „KOMUNALNA OPREMA“
DS SKUPNIH SLUŽB

PROIZVODNI PROGRAM:

- hidravlični kamionski in traktorski nakladalci
- oprema za vzdrževanje cest
- hidravlične stiskalnice za baliranje odpadnih kovin in nekovin
- oprema za letališča
- komunalna oprema
- dvojno vibracijski valjarji

SE PRIPOROČAMO!

Občanom
občine
Ribnica
čestitamo
za praznik!

Industrija termičnih aparatov,
žičnih tkanin in plastike

Seškova 17 — h. c. 861 038 — direktor 861 269 — rač.
861 144 — komerciala 861 010 — 61310 Ribnica na Dol.

PROIZVODNI PROGRAM:

- proizvodnja in predelava žičnih in plastičnih tkanin
- toplovodni kotli do 55 kilovatov
- štedilniki z vgrajenim kotličkom za etažno ogrevanje na trda goriva
- trajno žareči štedilniki
- cisterne za kurilno olje do 3.000 litrov

mercator rožnik
ljubljana n. sub. o.

TOZD JELKA
ribnica

61310 Ribnica

Mercator

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE RIBNICA
IN SE PRIPOROČAMO!

PRVOMAJSKI PRAZNIKI
30.4.-3.5.

KOMPAS
JUGOSLAVIJA
TOZD DOMAČI TURIZEM
LJUBLJANA, PRAŽAKOVA 4

OBVESTILO

DO „KOMUNALA“
Novo mesto obvešča, da je s
1. 3. 1982 pričelo obratova-
ti javno odlagališče odpad-
kov v Leskovcu pri Brusni-
cah. Delovni čas odlagališča
je vsak delovni dan od 6. do
16. ure, ob sobotah pa od 6.
do 13. ure.
Odlaganje odpadkov na
odlagališču v Zobjeku je od
1. 3. 1982 strogo prepoveda-
no.

OGLAŠUJTE V DL!

AMD NOVO MESTO
organizira

TEČAJ ZA VODITE-
LJE ČOLNOV

Vse informacije dobite
na Avto-moto društvu
Novo mesto, Ljubljanska
cesta 8 b, telefon (068)
22-159

178/12-82

Srednja šola
zdravstvene
usmeritve
Novo mesto

prodaja počitniško pri-
kolico IMV ADRIA DE
LUXE 450 q, letnik
1974.

Natančneje informacije do-
bite po telefonu št. 21-184.

174/12-82

KOMPAS
JUGOSLAVIJA

- Planica, 1 dan, 28. marec
- pomlad ob Muri, 2 dni, vlak, 3. aprila
- Ohrid, 3 dni, od aprila do oktobra, vsak petek
- Ohrid, 6 dni, od aprila do oktobra, vsako nedeljo
- Ohrid, prvomajski izlet, 25. aprila, 8 dni
- državno prvenstvo frizerjev, Beograd, 28. marca, 2 dni
- Beograd, 1 dan, 27. aprila
- Sirogojno, 3 dni, avtobus, 25. aprila
- Dubrovnik, 1 dan, vsako nedeljo v marcu in aprilu
- Bosna in samostani Srbije, 25. aprila, 18. septembra, 8 dni
- Kornati, 30. aprila, 3 dni, avtobus

Zahtevajte program prvomajskih počitnic ob morju.

176/12-82

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA
DELOVNE SKUPNOSTI
ZAVAROVALNE SKUPNOSTI TRIGLAV -
DOLENJSKE OBMOČNE SKUPNOSTI
NOVO MESTO

objavlja

prosta dela in naloge

- ŽIVLJENJSKEGA ZASTOPNIKA ZA ZASTOP
NOVO MESTO

Pogoji:

Za objavljena dela in naloge se zahteva srednja šolska
izobrazba ali poklicna šola in eno leto delovnih izkušenj.
Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas, s polnim
delovnim časom. Poskusno delo za objavljena dela in
naloge je tri mesece.

Kandidati za objavljena prosta dela in naloge naj ponudbe
s kratkim življenjepisom in zadnjim šolskim spričevalom
pošljejo v roku 15 dni, na naslov: „Zavarovalna skupnost
Triglav - Dolenjska območna skupnost Novo mesto,
Novo mesto, Cesta herojev 1.“

Sklep o izbiri bo kandidatom vročen v 30 dneh po objavi.

173/12-82

Koledarska zima je mi-
nila in z njo v pretežni meri
tudi smučanje.

Prva večja priložnost, da
se ljudje naužijejo svežega
morskega zraka in maj-
skega sonca, ki ponavadi že
kar prijetno greje, pa so
prav prvomajski prazniki.

Kompas je pripravil za
čas od 30. aprila do 3.
maja, kolikor trajajo male
počitnice, raznolik pro-
gram v 19 obmorskih kra-
jih, v štirih zdraviliščih in
petih drugih krajih.

Hoteli so A in B katego-
rije. Večina obmorskih pa
ima tudi bazene z ogrevano
morsko vodo. Če bodo za-
loge nafte dopuščale, da bo
voda zares topla, bo užitek
popoln. Takih težav pa se-
veda nimajo v zdraviliščih.

Cene v obmorskih krajih
se gibljejo od 900 do 2300
din na osebo za 4-dnevne
aranžmaje s tremi polnimi
penziji ob lastnem pre-
vozu.

Kompas organizira avto-
busni prevoz iz Ljubljane v
Poreč, Medulin, Pulj, Stru-
njan in Mali Lošinj. Seveda
pa bo potrebno doplačati
nekaj deset dinarjev. Od
posameznika je odvisno, ali
se bo odločil za lasten pre-
voz ali pa za udobnejši in
brezskrben prevoz z avto-
busom.

Večjim družinam bo za-

gotovo dobrodošel turisti-
čni kredit za aranžmaje
nad 4.000 dinarjev.

OBMORSKI KRAJI:

Ankaran, Koper, Izola,
Portorož, Strunjan, Umag,
Novigrad, Poreč, Vrsar,
Pulj, Medulin, Mali Lošinj,
Crikvenica, Selce, Kralje-
vica, Punat (Krk), Novalja,
Split, Makarska, Vela Luka
in Dubrovnik.

ZDRAVILIŠČA:

Rogaška Slatina, Smarje-
ške in Dolenjske Toplice
ter Radenci.

DRUGI KRAJI:

Kranjska gora, Bled, Bo-
hinj, Ljubelj, in Slovenj
Gradec.

Kompas je resnično dal
glavni poudarek aranžma-
jem v obmorskih letoviš-
čih, kjer si lahko prvomaj-
ski odih privoščijo prav
vsak, saj so cene dostopne
vsakemu žepu.

V Poreču pa je možen
tudi najem apartmajev Ma-
rina (B kategorija), ki velja-
jo za 2 osebi 1.470, za 4
osebe 1.970 in za 5 oseb
2.130 dinarjev.

Tistim pa, ki jim ni do
morja, je Kompas omogo-
čil prvomajski odih v

zdraviliščih ali pa v gor-
skem svetu.

Pri cenah velja omeniti,
da je všteta tudi turistična
taksa, kopanje v pokritih
bazenih, kjer so navedeni v
programu, in da imajo
otroci do 7 let starosti 30
odstotkov popusta na tret-
jem ležišču v dvoposteljni
sobi.

Ob prijavi je potrebno
izpolniti pogodbo - potr-
dilo o potovanju ter vpla-
čati akontacijo 800 din po
osebi.

Zaradi izrednega zani-
manja za prvomajski odih
velja pohiteti s prijavi,
ki jih sprejemata posloval-
niški Kompas v Novem
mestu in Ribnici, v vseh
ostalih poslovalnicah Kom-
pasa ter pri pooblaščenih
agencijah.

TOZD LIBNA KRŠKO

Komisija za kadre LABOD, tozd LIBNA Krško objavlja prosta dela in naloge:

I. 1 ČUVAJ

Pogoji:
- končana osnovna šola
- preizkus znanja na področju opravljanja del in nalog varovanja družbenega premoženja
- delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- OD po pravilniku o delitvi OD v tozdu

II. 2. KV KROJAČ za dela in naloge finega krojenja

pogoji:
- KV konfekcijski delavec (krojač)
- 3-mesečno poskusno delo
- delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- OD po pravilniku o delitvi OD v tozdu

II. 10 KV INDUSTRIJSKIH ŠIVILIJ

pogoji:
- končana poklicna 2 ali 3-letna šola konfekcijske smeri
- 3-mesečno poskusno delo
- delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- OD po pravilniku o delitvi OD v tozdu
Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati predložijo na naslov: LABOD, tozd LIBNA Krško, Cesta 4. julija 28, 68270 Krško, v roku 15 dni od objave oglasa v časopisu. Kandidati bodo obveščeni o izidu izbire v osmih dneh po sprejetju sklepa o izbiri.

177/12-82

SKUPNA SLUŽBA SAMOUPRAVNIH INTERESNIH SKUPNOSTI DRUŽBENIH DEJAVNOSTI NOVO MESTO
Svet delovne skupnosti

RAZPISUJE

1. prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

TAJNIKA OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI

in

2. prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

TAJNIKA OBČINSKE KULTURNE SKUPNOSTI

POGOJI:

Pod 1.
- visoka ali višja izobrazba pravne, upravne ali ekonomske smeri
- 3 oz. 5 let delovnih izkušenj
- organizacijske in vodstvene sposobnosti
- moralno-politična neoporečnost

Pod 2.
- visoka ali višja izobrazba pedagoške smeri
- 3 oz. 5 let delovnih izkušenj na kulturnem področju
- organizacijske in vodstvene sposobnosti
- moralno-politična neoporečnost

Dela in naloge se razpisujejo za dobo 4 let. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po razpisu na naslov: Skupna služba SIS družbenih dejavnosti Novo mesto, Kidričev trg 3. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po izteku razpisnega roka.

171/12-81

Podjetje storitvenih obrti „KOVINAR“ Kočevje

razpisuje na osnovi sklepa DS, dne 30. 3. ob 9. uri v Podgorski ulici 9 a Kočevje

LICITACIJO

ZA PRODAJO MOTORNEGA VOZILA

1 KOM KOMBIBUS IMV-1600-R, LETO IZDELAVE 1976 VOZEN, IZKLICNA CENA DIN 50.000.-

Interesenti si lahko motorno vozilo, ki je predmet licitacije, ogledajo vsak dan od 7. do 9. ure v Kočevju, Podgorska 9 a. Poleg kupnine mora kupec plačati še prometni davek (Urad. list SFRJ 21/80).

169/12-82

UPRAVA ZA NOTRANJE ZADEVE NOVO MESTO

objavlja naslednja prosta dela in naloge:

- 1. VODJE REFERATA – ANALITIKA,**
- 2. VODJE PISARNE,**
- 3. SNAŽILKE ZA NEDOLOČEN ČAS, S POLNIM DELOVNIM ČASOM.**

Poleg pogojev po splošnih predpisih in-84. čl. zakona o notranjih zadevah morajo kandidati izpolnjevati naslednje pogoje:

Pod 1:
- visoka izobrazba družboslovne smeri
- preizkus strokovnih in delovnih zmožnosti
- kandidat za zasedbo del in nalog je lahko začetnik

Pod 2:
- končana 4-letna upravno-administrativna ali ekonomska srednja šola

Pod 3:
- nekvalificiran delavec.

Pismene prijave je potrebno poslati v 15 dneh po objavi Upravi za notranje zadeve, Novo mesto, Jerebova ul. 1. Prijavi je treba priložiti življenjepis in listine, da delavci izpolnjujejo pogoje, navedene v objavi. O izbiri bodo kandidati pismeno obveščeni.

172/12-81

ZA LEPŠO SLOVENŠČINO

V tem mesecu bodo v Beti izvedli seminar za vse, ki navadno pišejo zapisnike na sestankih ali sejah. Seminarju so dali naslov „Osnove dopisovanja“, bil pa je že nujno potreben, saj so postali zapisniki (seveda ne vsi) in drugo pisno gradivo prava skrupala, da jih človek težko razume. V Beti so sklenili tudi, da bodo v bodoče posvečali več pozornosti slovenskemu jeziku, ki ga posamezniki tako grdo pačijo.

„VELIKA METLA“

Pionirski ožredek na naši šoli je že večkrat organiziral tekmovanje „Velika metla“. Gre za pregled reda na šoli: kako imajo učenci zavite zvezke, ali so čevji pred razredom urejeni, kako sta urejena razred in stenčes, ali je tabla lepo pobrisana, ali je na mizi šopek rož ipd. Razred, ki je lepo urejen, dobi zvezdico, delno urejen zvezdico s piko, neurejen pa piko. Vsi razredi se trudijo, da bi bili najboljši, saj so rezultati „Velike metle“ na šolskem stenčesu.

TADEJA ZUPAN, 7.a
novinarski krožek
OŠ Šentrupert

ROMI IN ŠOLA

Medtem ko s prihajanjem romskih otrok iz Črmošnjic in Srednje vasi v semiški šoli nimajo nobenih težav, in je dober tudi učni uspeh ter učencev, pa je povsem drugače z malimi Romi iz naselja Coklovca. Čeprav jim šola brezplačno nudi prevoz v šolo, obleko in hrano, otroci ne prihajajo v šolo.

Solza se bo posušila, rana nikdar zacelila.

V SPOMIN

3. aprila bo minilo žalostno leto, odkar si naš zapustila naša dobra žena in teta

FRANČIŠKA ERŠTE

iz Šentjurja pri Mimi peči

Kar ne moremo verjeti, da si za vedno odšla: Iskrena hvala vsem, ki se je spominjate!

Žaljuoči: mož Janez in vsi njeni

V SPOMIN

našima bratoma

STANKU JERMANU

ob šesti obletnici smrti

in

FRANCU JERMANU

ob osmi obletnici smrti

iz Loke pri Črnomlju

VEDNO STA V NAŠIH MISLIH.

SESTRE

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 13. do 20. marca 1982 so v brežiški porodnišnici rodile: Metka Jeler iz Dovškega – Franca, Jožica Hribar iz Sevnice – Majo, Anica Magdič iz Kraja Donjega – Karolino, Zdenka Herceg iz Gornjega Kraja – Marka, Gordana Leš s Polic – Vedrana, Marjana Stanec iz Male Rakovice – Juraja, Justina Moškon iz Senovega – Martina, Lucija Zorko iz Vel. Mraševa – Davida, Pavica Požgaj iz Gaja – Josipa, Ksenija Znidaršič iz Brežic – Sašo, Tončka Tokič iz Brežic – Amirja, Marica Vugrin iz Cerja – dečka, Stanka Galič iz Draš – Marijano, Marijana Povh iz Jesenic na Dol. – Natašo, Metka Rasinec iz Krškega – Dijano, Jožica Bratanič iz Brežic – Primoža, Marija Račič iz Krške vasi – Bojana. CESTTAMO!

ZAHVALA

V 69. letu nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat, stric in boter

JOŽE SLAK

iz Prečne

Iskreno se zahvaljujemo prijateljem in znancem, ki so z nami sočustvovali, pokojnemu darovali vence in cvetje in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni družini Mežnaršič in Derganc za nesebično pomoč, GD Prečna, SZDL Prečna, tov. Mesojedcu za poslovilne besede, tovarni Novoles TSP, tkalnici Novoteks in župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaljuoči: žena Marija, hčerke Ani in Mari z družinama, Joži z Alenko, sestra z družino in ostalo sorodstvo

GLOBTOUR – POSLOVALNICA NOVO MESTO

Iščemo ČISTILKO

za štiriurno popoldansko zaposlitev. Prijave v osmih dneh na naslov:

Globtour, Novo mesto, Komandanta Staneta 19.

170/12-82

MALA ŠOLA

Od septembra do konca junija traja v metliškem vrtcu mala šola, v kateri je 27 otrok. Poleg tega redne male šole imajo še tri oddelke skrajšane, 150-urne male šole, v kateri je 75 otrok iz Metlike in okolice, ki sicer ne hodijo v vrtec. Tako malo šolo imajo še na Suhorju in v Podzemlju.

ZA BOJ PROTI STEKLINI

Pred kratkim se je v Metliki sestel na prvi seji občinski štab za boj proti širjenju stekline. Sprejeli so delovni program, ki so ga začeli takoj uredničevati. Med drugim bodo pripravili predavanja o steklini v osnovnih šolah in lovskih družinah, kasneje pa tudi po krajevnih skupnostih. Iz proračuna občine bo štab dobil potreben denar za preventivno delovanje in nakup potrebnih stvari. Vsekakor pa tem krajem prodor stekline grozi bolj iz sosednje Hrvaške, kot pa iz okuženih slovenskih občin.

KVALITETA GARANCIJA

KIP

TO-MO-DI

TOPLI

MONTAŽNI DIMNIK

Z GIBLJIVO

KISLOODPORNO

OGNJESTALNO

ŠAMOTNO CEVJO

Uporablja se za peči in kotle od 4000 do 100 000 Kcal/h

Proizvaja:

MONTAŽNO INDUSTRIJSKO PODJETJE
61000 Ljubljana, Opekarska 13
Tel.: 22-113 20-641
Telex: 31 429 YU KIP

Prodaja in strokovni nasveti:

OPEKARNA ZALOG NOVO MESTO
Tel.: 21-403, 22-291

ZAHVALA

V 73. letu nas je zapustil mož, oče, stari oče, brat in stric

JOŽE DOLINAR

Pot na Gorjance 4

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem za podarjene vence in izraze sožalja. Hvala osebju doma starejših občanov v Šmihelu za nego pokojnega, krajanom Zabje vasi, Gozdnemu gospodarstvu, govornikom tov. Hočevarju in tov. Kranjčiču ter godbenikom in pevcem. Vsem prisrčna hvala!

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 69. letu nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat, stric in boter

JOŽE SLAK

iz Prečne

Iskreno se zahvaljujemo prijateljem in znancem, ki so z nami sočustvovali, pokojnemu darovali vence in cvetje in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni družini Mežnaršič in Derganc za nesebično pomoč, GD Prečna, SZDL Prečna, tov. Mesojedcu za poslovilne besede, tovarni Novoles TSP, tkalnici Novoteks in župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaljuoči: žena Marija, hčerke Ani in Mari z družinama, Joži z Alenko, sestra z družino in ostalo sorodstvo

Rešitev iz prejšnje številke

K	R	O	P	T	S	T
L	O	R	E	G	O	M
P	R	I	B	I	J	O
R	A	D	O	V	A	N
Z	A	S	T	A	V	A
I	N	K	A	J	A	R
D	O	L	T	E	L	E
A	D	A	N	A	S	M
R	A	D	K	O	T	I

prgišče misli

Instinkt za narodno identiteto, avtonomijo in lastno vlado je ena velikih konstant v zgodovini.

J. K. Galbraith

Sočutje je vrhovna in mogoče edina postava v življenju vsega človeštva.

F. M. Dostojevski

Če boste drugim srečo v srca vivali, jo boste sami uživali.

D. Kette

zahod	del el stroja	zenska ki meri	dl	oče	gospod. razstav	kraj pri planici	lovski plen	nezna-tnost	kitver-ska knjiga
			južno sadje	madžint mesto					
	človek prisiljen doživljati sanja				nt ime				
					vladar				
	trd les				mestopri-bratski				
	zavora				si film režiser		mil-gram		
							slado-kusec		
dl	prerijski volk	norost	mit.rim. podzem. je glad		reka v s.z. grname-stnik			domače m.ime	
dobesed. prevod			muza petja				panj		
področje ob morju			ind. država				pevka turner		
oidipova mati									
pestner							am.druž. baza vesolj. razisk.		
kradljivec							stari slovan		dl

LAHKO BI BILO TAKO

Rumenooki in zelenokoži človek

Kaj bi se razvilo iz izumrlega mesojedega dinosavra, ko bi v evlucijskem boju ne zmagali sesalci, dinosavri pa izumrli? — Pokonci hodeči misleči kuščar

Kaj bi bilo, ko bi razvoj živih bitij krenil le za malenkost drugače? Ali bi človek ostal krona stvarstva? Četudi izgledajo taka vprašanja kaj malo koristna, pa se nekateri znanstveniki nadvse resno pečajo z njimi, saj tudi ta na videz nepotrebni študij pomaga razumeti zapleteno sestavo tega, kar danes predstavlja življenje. Dale Russel in Ron Seguin iz kanadskega narodnega muzeja za prirodoslovje sta izvedla razvoj malega mesojedega dinosavra, ki je izumrl pred 65 milijoni let. Postavila sta podmeno, da bi žival še živela in bi se razvijala v skladu z zakoni evolucije, nato pa sta poustvarila bitje, ki bi nastalo iz Stenonychosaurus unequalisa. Model je presenetljivo — človeški.

logija nikakor ne zanika možnosti razvoja, kot sta jo začrtala ta dva strokovnjaka, res pa je, da je tudi potrjuje ne. Dinosaurs so enkrat za vselej izumrli, sesalci pa so zavladali svetu. Ali bi bil svet kaj boljši, ko bi bila evolucija krenila drugače. In ali bi bili ljudje dinosavri kaj srečnejši, kot smo mi, pa je vprašanje, na katero ni mogoče odgovoriti.

V ozadju model izumrlega mesojedega dinosavra, spredaj pa model bitja, ki bi se do danes razvilo iz njega. Poimenovali so ga dinosavroid.

Ko sončni veter trka ob ozračje

Kaj je polarni sij?

Ljudje, ki živijo bolj na severu ali jugu zemeljske krogle, imajo priložnost večkrat opazovati vznemirljivo lep svetlobni pojav, ki mu pravimo polarni sij. Dolgo časa znanost ni znala zadovoljivo pojasniti, kako pride do tega pojava. Dandanes je stvar dobrega raziskana, dobili pa smo še posnetke polarnega sija iz vesolja. Satelit DE-1, ki kroži okoli našega planeta v višini 20.000 km, je pred nekaj meseci posnel nekaj fotografij, ki pojasnjujejo naravo polarnega sija.

Na satelitu so snemali s filmi, občutljivimi na ultravijolične žarke. Posnetki so pokazali, da drži teorija, po kateri povzročajo polarni sij visokoenergetski delci, ki prihajajo s Sonca in jih poznamo pod imenom sončni veter. Ko je Sonce zelo aktivno, prodre nekaj sončnega vetra znotraj zemeljskega ozračja, ki sicer ščiti Zemljo pred njim. V prodoru se atomski delci trkajo z molekulami plinov v ozračju, kar povzroča svetlikanje. To svojevrstno bliskanje — polarni sij — se dogaja zaradi značilnosti zemeljskega magnetnega ozračja predvsem nad obema poloma.

Če bi bilo na svetu mnogo dobrega, se nam ne bi več zdelo dobro.

M. Gorki

VAŠA ZGODBA

BOLEČINO MORAŠ SAM PREŽIVETI

„Enkrat samkrat živim, pa se to je ena sama bolečina,” je pomislila Marina, ko je koračila po gozdu in jo je spremljalo petje ptic in so drevesa pela v pomladnem vetru. Sla je v gozd, ker jo je gnala velika grenčina v srcu. V srcu so jo žgale ognjene puščice, prebosti so jo hotele z bolečino ob misli, da je tako sama in pozabljena.

„Trapa, nisi vredna njegove pozornosti,” si je dejala. „Našel si je drugo, po kateri hrepeni. Ti pa se vrzi v kalno vodo, skoči s skalnih pečin, vrzi se pod vlak!”

A nekaj ji je branilo, da bi naredila tako. Mar on? On, ki ga ni več, ki ga ne sme biti več?

Odšla je iz hiše, tavalala je ves dan po gozdu kot izgubljenec. Ko se je začelo mračiti, se je obrnila. Sklenila je, da se vrne v tisto hišo, ki naj bi bila njen dom. Z mamo sta se bili sprli že prej, ko pa se je vrnila, je bil takoj spor v hiši. Kaj je hotela drugega, kot da se je zavlekla v svojo sobo in se delala, kot da bere. Vendar ni brala; premišljevala je o njem.

Simpatičen fant je, dober in pošten. Večeri z njim so bili čudoviti, srečanja tako čudežno polna lepega, pogovori iskreni in zanimivi. Še posebno lepo je bilo, kadar je vzel kitaro v roke in ji je zapel. Res, rada ga je imela. Kako je hrepenela po srečanjih z njim!

Potem pa se je vse skupaj sprevrglo. Odšel je in ni se oglasil leto, dve, tri. Marina je nezno trpela, a v trpljenju je še vedno upala, da se vrne. V upanju je čakala, trpela in čakala in upala, mesec pa se je prelivaval v mesec, leto v leto.

Nekega dne je prišel. S seboj je pripeljal dekle, svojo ljubico. Predstavil ji jo je kot prijateljico.

Tisti hip se je v nji vse podrlo, skopneli so tihi načrti. Nenadoma se je počutila tako osamljena, negotova in nesrečna.

Zdaj je v postelji premišljevala. Človek mora svoje bolečine sam preživeti. Nihče mu ne more pri tem pomagati. Zajokala je. Od srca. In bilo ji je malo lažje.

ANGELCA CRNSKI
Loka

Spoštovani bralci!

15. marca se je iztekel rok, do katerega smo sprejemali vaše prispevke za natečaj VASA ZGODBA. Nabral se jih je lep kup, mnogi med njimi so zelo zanimivi, zato ima ocenjevalna komisija težko delo pri izboru najboljših. Zadnja odločitev še ni padla. Dokončno bo izid znan 8. aprila, ko boste lahko v Prilogi Dolenjskega lista prebrali najboljše „Vase zgodbe”, ostale pa se bodo kot običajno zvrstile na sredini časopisa.

MARJAN BREGAR ILIR SE VRAČA

Ken je zmeden strmel v Ursusa, ki se mu je obraz razlezel od sreče. Videl je, kako je mož izril meč, ga dvignil visoko v zrak in se razkoracil pred njim ...

Kaj je mogel Ken storiti drugega, kot prav smešen viteški nastop — v trenutku, ko je v njem gorela ena sama misel, misel na ljubo deklico, ki se ta hip sramotno vdaja pohotnežu — ali pa si v obupu jemlje življenje ...?

„Zbudimo se, barbarček!” je dražil Ursus in prvi mlahovi udarci so oklepajoče zazveneli. Po nekaj minutah pa se je Ken vendarle predal ritmu boja in zvenket orožja je postajal živahnejši.

Dvigal je na noge vojsko, ki se je v krogu zbirala pred poveljniškim šotorom.

Ursusu se je prej zadovoljni obraz pričel daljšati, kajti fant pred njim je dokazal, da ni

začetnik. Videl je: ta boj se utegne kaj čudno končati.

Mnozica je s krikli spremljala boj in mečevalca sta se boju zapisala z vsem, kar sta premogla: Ursus je sekal s težjo roko in večjo izkušnostjo, Ken pa je odgovarjal s hitrostjo mladeniča in z živalskimi instinktom. Pa morda tudi z neustrašenostjo obupanca ...

Boj je dosegel vrhunec. Vojska je zadržala dih

— in Ursusov meč je navpično poletel pod nebo.

Ti, ki so mu sledili z očmi, so opazili, da se v zraku vrtita — dva kosa!

Vzkliki začudenja so se izvili iz množice, a Ken jih skoraj ni slišal. Kot da se vse to njega ne tiče, je stopil k Ursusu. Ponudil mu je svoj meč.

„Na! Stori z menoj, kar hočeš,” je dejal tiho in pokazal k šotoru, „samo dovoli mi, da jo še enkrat vidim ...”

Zlorabljeno zaupanje?

Skupščina novomeške požarne skupnosti naknadno potrdila sklepe izvršnega odbora o najetju posojil

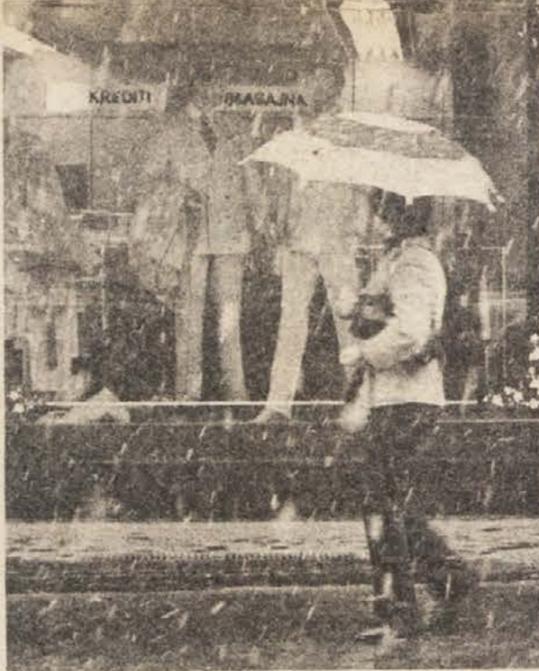
Sicer ugodno oceno aktivnosti novomeške skupnosti za varstvo pred požarom in dela izvršnega odbora v letu 1981 je na nedavni skupščini (o njej smo že poročali) nekoliko skalilo le poročilo nadzornega odbora. Ta je namreč ugotovil, da je izvršni odbor skupnosti z najetjem nekaterih posojil v lanskem letu prekoračil svoja pooblastila in kršil statut.

Delegati je motilo tudi odobranje sredstev posameznim gasilskim društvom med letom mimo sprejetega programa. Kljub vsemu so na koncu potrdili sklepe izvršnega odbora o najetju posojil in zaključni račun skupnosti, s čimer tudi ni bila sporna zaupnica delu izvršnega odbora. Zadeva pa le zasluži nekoliko več pozornosti.

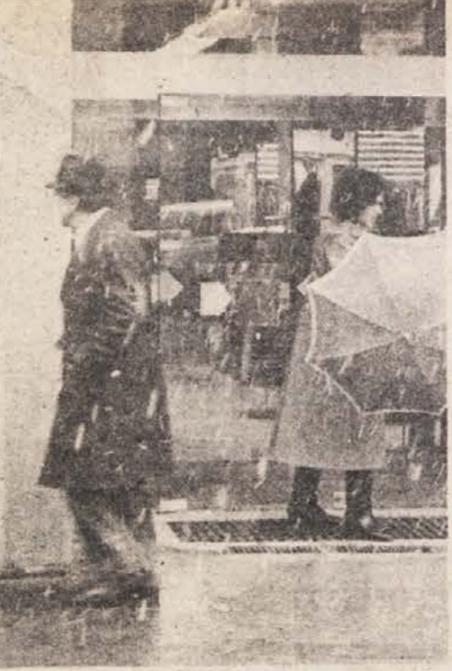
Izvršni odbor požarne skupnosti je tik pred koncem lanskega leta pri Zavarovalni skupnosti Triglav najel posojilo v višini 3,8 milijona dinarjev za nakup gasilske opreme za komaj dobro ustanovljeno industrijsko gasilsko društvo IMV. Ker je bila posojilna pogodba sklenjena že januarja letos, posojila ni v poročilu o lan-

skeletnem delu. Sredstva so seveda povsem namenska in jih bo IMV po štirih letih tudi vrnila. Gasilskemu društvu IMV so prav tako že med letom mimo plana odobrili 250 tisoč dinarjev pomoči. Predsednik skupščine Stane Zupančič pravi, da jih je pri vsem tem vodil najboljši namen, da pomagajo gasilskemu društvu in izboljšanju požarnega varstva v IMV v času, ko tega sama ni sposobna. Razvoj požarnega varstva v občini pa je tudi osnovni cilj in naloga skupnosti. Poleg tega odobrena sredstva gasilskemu društvu IMV ne bodo okrnili ostalega programa požarnega varstva v občini.

Tako govore dejstva. Izvršni odbor svojih sklepov ni skrival, prekoračitev pooblastil in kršitev statuta pa je opravičil s prizadevanjem, da hitro in učinkovito pomaga novemu gasilskemu društvu. Zato tudi ni bila sklicana skupščina, ki ima v vsakem primeru končno besedo o vseh sredstvih, saj bi sicer ne bila potrebna. Delegati so prav tako rekli svoje, vsekakor pa v prihodnje takih primerov ob vseh dobrih namenih ne bi smelo biti.

ZIMA SE SE NE DA — Čeprav je koledarska zima mimo in trgovci v svojih izložbah že ponujajo spomladansko kožefekcijo (tudi na kredit), zima se ni rekla zadnje besede. Močno sneženje v torek dopoldan kot kaže posnetek, je potrdilo slovenski rek, da je spomladanski sneg dober le za „sabejniški“ gnoj. (Foto: J. Pavlin)

Pri posojilih ne bo zatikanja

Lani pod načrtom združevanje sredstev za vzajemnost pri stanovanjski gradnji — Letos 80 milijonov za posojila za nakup stanovanj in gradnjo zasebnih hiš

Načrt združevanja sredstev za vzajemnost v stanovanjskem gospodarstvu, s katerimi kreditiramo stanovanjsko gradnjo, je bil v letu 1981 v novomeški skupnosti uspešno uresničen v višini 41 milijonov dinarjev oz. le 96,4 odstotno. Izpad gre na račun Novotehne in Novolesa, ki sredstev sploh nista združevala, ter IMV, ki so ji plačilo odložili, dokler ne splava iz izgub.

V skladu združenih sredstev za vzajemnost je bilo lani za posojila na voljo skupaj 70,7

milijona dinarjev. Iz tega so odobrili 12 delovnim organizacijam v novomeški občini za 10 milijonov posojil za nakup 23 družbenih stanovanj, 1 milijon pa delavcem za nakup etažnih stanovanj. 15,4 milijona dinarjev so razdelili 83 upravičencem za gradnjo zasebnih stanovanjskih hiš, 55 prosilcem pa so posojilo iz različnih vzrokov odklonili. Največ odklonjenih prošelj je bilo, ker so vsa najeta presešla 60 odst. vrednosti standardnega stanovanja. Posojilo 7,5 milijona je dobila iz tega sklada tudi novomeška stavbno zemljiška skupnost za komunalno opremljanje stavbnega zemljišča za novo stanovanjsko soseseo Irča vas—Brod.

Do leta 1985 naj bi dosegli, da bo šlo v ta namen največ 57 odst. sredstev, ostalo pa za nakup etažnih stanovanj in gradnjo zasebnih stanovanjskih hiš.

Za nakup etažnih stanovanj in gradnjo zasebnih hiš naj bi letos razdelili delavcem skupno 30 milijonov, od tega 27 milijonov za gradnjo stanovanjskih hiš. Sredstev ni tako malo in lahko se zgodi, da ob upoštevanju meril vseh po redni poti niti ne bo moč razdeliti. Pri tem se bodo držali tudi načela, da se sredstva, namenjena za posojila za nakup stanovanj in gradnjo hiš, lahko porabijo za eno ali drugo, da ne bi ostajala neporabljena.

Z. L.—D.

UPOKOJENCI O SVOJEM DELU

Za sredo, 24. marca, je bila v Novem mestu sklicana letna konferenca delegatov Društva upokojencev Novo mesto, da bi razpravljali o letnem poročilu in delovnem programu za letošnje leto. O poteku konference bomo več poročali prihodnjič.

Suša v gradbenih šolah

Osnovnošolci niso zainteresirani za gradbene poklice Premajhen odziv na Pionirjeve akcije

Pretekli teden sta SGP Pionir in Izobraževalna skupnost gradbeništva Slovenije pripravila v Novem mestu informativni sestanek za strokovne delavce 49 osnovnih šol Dolenjske in Posavja, ki so zadalženi za poklicno usmerjanje učencev. Na njem so pokazali problematiko vključevanja učencev, ki končujejo osnovno šolo, v programe usmerjenega izobraževanja — smer gradnja.

Udeležence so seznanili z izobraževalnimi možnostmi in mrežo šol, izobraževalnimi programi, študentskimi pogoji in zaposlitvenimi možnostmi po uspešnem zaključku šolanja na raznih zahtevnostnih stopnjah.

LETOS BO 80—LETNICA

Gasilsko društvo v Mimi peči bo letos počastilo 80-letnico obstoja. Ob tej priložnosti bo v kraju občinsko gasilsko tekmovanje. Mimopeški gasilci so prizadevni in delavni, prav tako kolegi v ostalih dveh društvih na območju krajevne skupnosti. Medtem ko gasilci v Globodolu že dlje časa delajo, je bilo gasilsko društvo lani ustanovljeno še v vasi Jablan. Mimopečani in Globodolčani imajo určen gasilski dom, gasilci v Mimi peči pa razpolagajo tudi s cisterno, s katero v sušnih obdobjih dovažajo vodo v naselja brez vodovoda.

Nesprejemljiva malomarnost
Premalo posluha gradbenih delavcev za zahteve in pravice občanov?
Druženopolitični zbor novomeške občinske skupščine je nedolgo tega obravnaval delegatsko vprašanje, ki zadeva ne redko ne novo problematiko v novomeški občini, čeprav je bilo vprašanje povsem konkretno. „Pri urejanju in razširjanju Ceste herojev so bila predhodno podpisana soglasja, kako naj izvajalci posegajo v pravice lastnikov stavb in zemljišč ob njih. Zakaj izvajalci in drugi odgovorni teh dogovorov niso upoštevali? Se mora prizadeti občan res štirinajstkrat obrniti na različne naslove, da bi si izboril temeljne pravice?“

Kot rečeno, takih neodgovornih posegov v nepremičnine občanov in neupoštevanja predhodnih dogovorov tudi v novomeški praksi ni malo. Le da se za večino primerov „uradno“ ne zve, saj mnogi ljudje ne iščejo pravice. Poti do nje so namreč zapletene in dolge. Investitorji in izvajalci del v konkretnem primeru gre za komunalno skupnost, Pionir in Cestno podjetje) imajo za zahteve ljudi marsikaj gluha ušesa, ali pa so jim praprljeni prisluhnihi se le, ki posamezni bolj poučeni in vztrajnejši iščejo pravico in uveljavljajo odškodnino na sodišču.

Dejstvo je, da so najrazličnejše gradnje, popravila in razširitve cest predvsem v urejenem mestnem prostoru neizbežno povezane s poseganjem v lastnino občanov, navadno zemljo. Sama izvedba del nemalokrat prinese s sabo še marsikaj drugega: občasne prekinitve telefonske zveze, vodovoda, elektrike, otežkočen dostop do hiš itd. Vse take posege običajno sporazumno urejijo z občanom pred začetkom del. Kako te sporazume izvajajo, pa je drugo vprašanje.

Z nekoliko več delovne in poslovne odgovornosti in ne nazadnje preproste človeške kulture spori v takih primerih ne bi bili potrebni.

Delegati o vseh stanovanjih

Prporočilo: tudi o občinskih kadrovskih stanovanjih naj bi odločala stanovanjska skupnost, ne pa posebna komisija pri izvršnem svetu

Od 3.036 družbenih stanovanj v stanovanjskem skladu, s katerim gospodarja novomeška stanovanjska skupnost, je tudi okrog 300 občinskih kadrovskih stanovanj. Na zadnji skupščini stanovanjske skupnosti je delegacija Krke postavila vprašanje, za kakšna stanovanja pravzaprav gre in zakaj so še vedno „v rokah“ občinskega izvršnega sveta, ne pa stanovanjske skupnosti, čeprav je o tem govor že nekaj let. Za podjasje smo prosili Adolfa Suštarja, predsednika komisije za kadrovska stanovanja pri izvršnem svetu.

Dejstvo je, da je to področje zakonsko urejeno, leta 1976 pa je novomeška občinska skupščina sprejela tudi pravilnik o merilih za dodeljevanje kadrovskih stanovanj.

Namen je bil vseskozi jasen: zagotoviti stanovanja za deficitarne kadre v dejavnostih posebnega družbenega pomena, kjer organizacije same niso sposobne pridobiti stanovanj za te kadre. Gre za področje šolstva, otroškega varstva, kulture, telesne kul-

ture, za državne organe in druženopolitične organizacije. Za vse te namene v novomeški občini torej razpolagamo s 300 veččinoma starejšimi in manjšimi stanovanji, saj za nakup novih ni sredstev.

Komisija za kadrovska stanovanja pri izvršnem svetu dodeljuje ta stanovanja po sprejetih merilih glede na prošnje in izdelan vrstni red, ki ga preskočijo le, če gre za nujen primer. Lani so obravnavali 39 prošelj, razdelili pa 22 stanovanj. Glav-

ni nosilec tega področja pa je tako SZDL, saj prioriteto listo izdela komisija za kadrovska vprašanja pri občinski konferenci SZDL. Ugotavljajo, da je pritisk na kadrovske stanovanjski sklad v občini še vedno velik. Delovne organizacije, ki sploh pridejo v poštev, hočejo marsikaj po tej poti rešiti tudi stanovanjske probleme drugih delavcev, in ne le kadrov, kar pa seveda ne gre.

Kaj pa priporočilo skupščine stanovanjske skupnosti izvršnemu svetu, naj to področje uredi drugače v dogovoru s stanovanjsko skupnostjo? Jasno je, da kadrovska stanovanja za deficitarne kadre v dejavnostih posebnega družbenega pomena vsaj zaenkrat ne morejo biti sporna. Brez dvoma pa je prav, da tudi pri taki stvari v celoti uporabimo obstoječe samoupravne poti.

Z. LINDIČ—DRAGAŠ

NE VIDIJO KORISTI

Več let se vlečejo pogovori med zadrugo v Novem mestu in kmeti na Gradišču in v Mokrem polju zaradi zlozbe zemljišč in melioracije v dolini Kamenščeka, pa doslej kljub mnogim sestankom prizadeti še niso rekli „da“. Letos bo akcija ponovno stekla, skoro nerazumljivo pa se zdi oklevanje domačinov. Družba jim hoče pomagati — v ta namen so sredstva na voljo — pa imajo za močvirjeno in nekorišno zemljo rajše kot pa rodovitne površine.

UDOBNEJŠI PREVOZ BOLNIKOV — Reševalna služba novomeškega zdravstvenega doma je dobila pred kratkim 3 nova Cimosova vozila „CX—2000“. S še tremi vozili „Opel—Caravan“, ki so jih kupili lani, skrbe za udoben in varen prevoz številnih bolnikov in ponesrečencev. Glede na bližino avtomobilske ceste in vse gostejši promet na njej je ta pridobitev velikega pomena za vso novomeško občino. Na sliki: pogled na nova vozila, ki tvorijo dokaj sodoben reševalni avtopark. (Foto: M. Gošnik)

Redni program „pod streho“

Zagotovljena sredstva v izobraževalni skupnosti dovolj za pokritje rednih in nekaj dodatnih dejavnosti

Po finančnem načrtu novomeške izobraževalne skupnosti za letošnje leto, ki je usklajen s celotno skupno porabo v novomeški občini, bo za izvedbo vseh programov in dejavnosti na voljo 334,7 milijona dinarjev. Čeprav je to za skoraj 6 odstotkov več kot lani, glede na naglo rast stroškov in nekatere nove obveznosti ni veliko.

Namensko za redno dejavnost bo letos porabljenih 258 milijonov, 76,66 milijona dinarjev pa za investicije, kar je za četrtno manj kot v lanskem letu. Pri obvezni dejavnosti je največ sredstev potrebnih za financiranje dejavnosti osnovnih šol s tremi novimi oddelki.

O LETOŠNJEM POHODU

Po dolgem času se bo danes, 25. marca, sestala komisija za SLO in JS pri novomeški občinski konferenci ZSMS. Obravnavala bo vrsto aktualnih problemov s tega področja, predvsem pa priprave na tekmovanje o SLO, priprave na letošnji pohod AVNOJ in vsakoletno srečanje v Pogani jami. Komisija bo videntirala tudi kandidatke za izobraževanje na področju SLO.

za celotno vzdrževanje nove osnovne šole v Stopičah, za financiranje 6 oddelkov osnovne šole za odrasle, vzgojno delo v domovih, prevoze šolarjev in obvezne ekskurzije.

Dodatni dogovorjeni izobraževalni program obsega dejavnost glasbene šole, vzgojne posvetovalnice, druženopolitično izobraževanje in štipendiranje kadrov. Precej več sredstev kot doslej so namenili za pokrivanje stroškov glasbene šole, ki se je že preselila v obnovljene in večje prostore. Izobraževalna skupnost financira še vrsto dejavnosti po dodatnem, a nič manj pomembnem in potrebnem programu. Tako bo z manjšimi zneski tudi letos pomagala nekaj občinskim družbenim organizacijam in društvom, regresirala šolsko prehrano in druženopolitično izobraževanje prosvetnih delavcev.

Za sedaj ostaja nerazporejenih 2,3 milijona dinarjev, ki pa jih bodo lahko porabili. V jeseni bodo namreč 3 ali celo 4 novi oddelki v osnovnih šolah, 4 razredi pa bodo prešli na celodnevno osnovno šolo, kar vse zahteva več sredstev.

Dolg spisek blaga: „Nimamo“

Pomanjkanje delov za domače avtomobile vse hujše
— V „Avtodelih“ trgovci nimajo kaj delati

Kdor je v zadnjih mesecih in tednih razbil avto, mu dostokrat stoji pri mehaniku, ker ni delov, še najmanj pa pločevinastih, da bi ga lahko popravili. Mehaniki in zasebniki letajo od Zagreba do vseh večjih slovenskih prodajalcev teh izdelkov, a največkrat ostajajo praznih rok. Svoje čase so po manjkajoče avtomobilske dele hodili v Italijo, zdaj se to ne izplača. Tam je draginja še večja, pa če pristeješ še carino, je popravo vozila že prava investicija. O tem je tekel pogovor z Ivom Goršinom,

— Kako se otepite teh težav?

„Ne preostane mi drugega, kot nekaj ur na dan prečepeti pri telefonu in prositi na vse strani, da bi poslali vsaj del naročenega blaga. Telefoniram tudi drugim trgovinam, pa redkokje dobim kakšno malenkost. Te dni smo, denimo, dobili dva blatnika za fička in enega za stoenko. To ni niti kaplja v morje glede potreb. Najhujše je strankam odgovarjati: „Nimamo. Pridite spet vprašat. Bomo dobili. Obljubljajo nam pošiljke, vendar jih ni in ni.“

— A se ljudje hudo razburjajo?

„Vse mogoče stvari doživljamo. Nekateri razumejo, da trgovci nismo krivi, če tovarne tega blaga ne dobavljajo, več pa je takih, ki se jezijo in nas celo zmerjajo, češ da smo nesposobni, da postavamo, in tako dalje. — Če imate tako dolg spisek blaga, ki ga ni, potem verjetno res nimate kaj prodajati. Ali je trenutno preveč zaposlenih?“

„Vsega nas je devet in že nekaj tednov vsi niso polno zaposleni. Teško je zanje in strankam gledati, kako stoje za pultom brez dela. Najbolj prizadeti pa smo mi sami, ker ni pričakovane prometa. Če poteka prodaja normalno, potem imamo vsi dovolj dela. In kar naprej upamo, da bodo manjkajoče delo le začeli pošiljati. Prav za prav bi jih morali, saj jih zakon zavezuje, da mora biti za avtomobile domače proizvodnje 10 let dovolj delov na razpolago. Kaže pa, da se nihče ne ubada s tem, zakaj se omenjeni zakon ne uresničuje.“

R. B.

Ivo Goršin: „V Italiji so zdaj rezervni deli za avtomobile veliko dražji kot pri nas, kadar so pri nas v prodaji!“

poslovljem v novomeški prodajalni Avtodeli. Povedal je:

„Že leto in pol občutimo pomanjkanje raznih delov za avtomobile domače proizvodnje in tujih, zadnje tedne pa sploh ni več skoro nobenih pošiljk. Najbolj primanjkuje pločevinastih delov pa vseh rezervnih delov za fiat 132. Ni gum za tovarnjake, ni dvokoles — razen športnih, ni Tomosovih motorjev. Imam več strani dolg spisek manjkajočih stvari, ki se iz dneva v dan veča.“

Najboljša žetev je že minila

Pred tremi leti obnovljena in modernizirana Zaga v Soteski še vedno dela v eni izmeni — Zakaj? Ker je na Dolenjskem preveč tovrstnih zmogljivosti za domači les

Soteska žaga ima tradicijo še iz časov grofov Auerspergov, zdaj pa se v okviru Novolesa bavi še s proizvodnjo obodov za predale, s katerimi opremlja pohištvo vsa jugoslovanska industrija.

Ko je pred leti soteska žaga skoraj do tal pogorela, so jo obnovili in modernizirali, tako da ima enkrat večje zmogljivosti kot prej. Škoda, da sodoben obrat ni povsem izkoriščen, kajti vsa leta delajo v eni izmeni. Enostavno zato, ker ni dovolj smrekove hlodovine in domačih surovin za delo s pol-

no zmogljivostjo na vseh dolenjskih žagarskih obratih. V Soteski je zdaj zaposlenih 80 ljudi. Večina teh je zaposlenih prav na žagi, kjer v osmih urah razžaga 70 kubičnih metrov lesa.

Ostali delajo v obratu plastificirane iverice pri proizvodnji obodov za najrazličnejše predale. Do pred nekaj leti so bili edini proizvajalec v Jugoslaviji, v zadnjem času pa sta poleg Novolesa še dva: eden v Sloveniji in eden v Srbiji. Zaenkrat ta obrat še dela v dveh izmenah, medtem ko konkurenca ne.

Kot je povedal Stane Šobar, direktor tozda Žaga, so najboljše poslovne letine bile pred letom 1979. Zdaj je konkurenca huda, pa tudi pohištvo gre slabše v promet na domačem trgu, ker kupna moč očitno upada in so posojilni pogoji slabi. Za letošnje leto si ne obetajo takega uspeha, kot so ga dosegli lani, ko je bil dohodek na delavca 738.000 dinarjev.

V zadnjih mesecih se cene materialov, ki jih kupujejo za proizvodnjo, strašansko dražijo, medtem ko cene končnih izdelkov mirujejo. Hudo občutijo pomanjkanje folije, potrebne za plastificiranje predalov, dobavitelji pa se izgovarjajo, da zanje ni uvoženih surovin.

Zelo zadovoljni pa so na žagi z letošnjo zimo, ki je omogočala nemoteno poslovanje pri žaganju hlodovine. Lani so zaradi neugodnih vremenskih razmer za 14 dni ustavili proizvodnjo.

R. B.

PREDALI NA TEKOČEM TRAKU — V Soteski ima Novolesa tozda Zaga tudi obrat za proizvodnjo plastificiranih iveric, kjer z uspehom delajo in prodajajo obode za različne predale, ki jih uporablja pohištvena industrija. Delo ni težko, pač pa imajo trenutno težave, ker ni na trgu dovolj folije, potrebne za proizvodnjo. (Foto: R. Bačer)

SLAVNOSTNI DAN V MIRNI PEČI — V soboto, 20. marca, so se krajani in gostje zbirali v okrašen Mirni peči, da so prisostvovali proslavi v Kulturnem domu. Posebno toplo so domačini pozdravili v svoji sredi Staneta Potočarja—Lazarja, Adija Osterca in druge prvoborce, katerim so letos podelili listino o častnem občanstvu. (Foto: R. Bačer)

Vsaj deset let v zaostanku

Pri novomeški zadrugi se zdijo poglavitve gradnje iz srednjeročnega plana še vprašljive, medtem pa letos le korak naprej: gradnja v Bršljinu, Ajdovcu in Šentjerneju

Medtem ko zadruga po Sloveniji in pri sosedih razvijajo tržno proizvodnjo, Novomeščani tega ne morejo. Tu še ni skladišč, podnih silosov, hladilnice in osnovnih pogojev, da bi pridelke sploh lahko odkupovali v večjih količinah. „Brez vlaganj pa zaman pričakujemo napredek in razvoj novomeške zadruge,“ je dejal Lojze Ratajc, glavni direktor KZ Krka.

Da ima kmetijstvo prednost pri naložbah, je zapisano v mnogih dokumentih, toda znotraj te panoge so še posebne prednosti, ki pa v tem srednjeročnem obdobju novomeški zadrugi večinoma niso dosegljive. Plan do leta 1985 predvideva tri četrtine vseh naložb v gradnjo osnovnih objektov, kot so hladilnica, žitni silosi, skladišča in predelovalnica mesa; po sedanjih merilih pa vse to ni šteti med posebne prednosti v panogi kmetijstva, po katerih bi lahko prišli do ugodnejših bančnih posojil.

Kmetijska zadruga Krka je nizko akumulativna, ne more zbrati sredstev niti za lastno udeležbo pri naložbah, sovlagateljstvo pa se tudi slabo razvija. Prav tako Novomeščani v srednjeročnem programu načrtujejo razvoj kmečkega tu-

Največji prejemki v zdravstvu

V novomeški občini 133 prijav davka iz skupnega dohodka občanov

Za leto 1981 je bilo pri novomeški upravi za prihodke vložnih 133 prijav davka iz skupnega dohodka občanov, zaposlenih v združenem delu, od teh pa je bil 36 občanom davek tudi odmrjen. Najvišji osebni dohodek v novomeški občini v znesku 554.955 din je v preteklem letu zaslužil zdravnik. Po višini skupnih prejemkov, ki pa so tudi posledica nočnega in nadurnega dela, sta tudi na drugem in tretjem mestu zdravnik.

Tudi sicer so ljudje iz zdravstvenega poklica najbolj zastopani med občani, katerim je bil davek odmerjen, med njimi pa je še nekaj arhitektov, gradbenih inženirjev in direktorjev.

Po podatkih uprave za družbene prihodke je bilo letos med zaposlenimi v združenem delu več prijav in odmer davka kot v letu prej. Med zaposlenimi letos ni nikogar iz vrst plačanih funkcionarjev ali iz občinske uprave, ki bi bil dolžan plačati davek.

NOVA MOČ V SINDIKATIH

Ker je Bil Matevž Tešar, sekretar občinskih odborov sindikatov dejavnosti v Novem mestu izvoljen za sekretarja Občinske konference SZDL Novo mesto, je bil na njegovo mesto v sindikatih imenovan Boris Zajc, doslej referent za LO in DS v tovarni Krka, sicer pa absolvent Višje pravne šole v Mariboru. Tovarš Zajc je aktiven družbenopolitični delavec tako v Krki, kot v funkcijah na občinski ravni. Kadrovska zamenjava je bila opravljena v začetku marca.

IZGUBE ZA 75 ODST. VEČJE

Prvi podatki SDK o gospodarskih izgubah v preteklem letu na območju novomeške občine kažejo, da je skupna izguba v 8 tozdih, od katerih jih 7 pripada tovarni IMV, znašala 1,174 milijarde dinarjev. Izguba v občini je kar za 75 odst. večja, kot je bila ugotovljena leto dni prej. Razen tozdog IMV so imeli primanjkljaj v znesku 2,4 milijona dinarjev še v tozdu Hmeljnik, ki spada k novomeški zadrugi „Krka“. Vse delovne organizacije v izzubi morajo po zakonu pripraviti sanacijske programe.

sednjih občinah, a tudi to niso prednostne smeri. To spet pomeni zaprta vrata.

Medtem ko skušajo to problematiko po direktorjevih besedah in izjavah inž. Jožeta Stariča razvozlati, kolikor je možno, pa so trdni obeti, da bo v letošnjem letu le prišlo do nekaterih gradenj. Gradili bodo žitne silose pri tovarni močnih krmil, dogradili bodo kmetijsko oskrbni center Ajdovec v Šuhi krajini in preuredili skladišča pridelkov v Šentjerneju. Razen tega bodo v letu 1982 končane priprave za rekonstrukcijo hlevov v Jurki vasi in za gradnjo podnih skladišč v Škočjanu, v teku pa so tudi predinvesticijske priprave za postavitev večnamenske hladilnice in objekta za predelavo mesa.

V banki je vložena investicijski program za novogradnjo in adaptacijo govedorejnih hlevov na usmerjenih kmetijah in za ustanovitev strojnih skupnosti, kar vse zahteva 49 milijonov dinarjev. Ker pa je po planu kmetijsko živilske razvojne skupnosti v te namene predvidenih le 35 milijonov, bo lahko celotna zamisel uresničena le z večjo udeležbo kmetov. Ali bodo pristali, bodo zmogli, pa je vprašanje, na katero še ni odgovora.

R. BAČER

»Dolenjski list« v vsako družino

NOVOMEŠKA KRONIKA
POMLAD TUDI V IZLOŽBAH — Ze tri dni pred nastopom koledarske pomladi so aranžerji več mestnih izložb opremlili v pomladnem stilu. Za splošen videz mesta je to lepa ozvežitev, medtem ko ljudje iz teške iz spomladanske kolekcije bolj ogledujejo, kot kupujejo. Cene, cene!

OKLEŠČENI KOSTANJI — Na Marofu in v bršljinem delu tega starega mestnega sprehajališča so pred kratkim strokovno dodobra oklestili kostanje. Marsikomu se zdi škoda, vendar je bilo potrebno, da bi se nasad, ki ga je prizadela bolezen, še nadalje ohranil.

VSAK SE LAHKO PRI PRICA — Da vsem novomeškim trgovskim podjetjem manjka skladišč, lahko vidi vsak, bodisi na bršljinem koncu ali na Cesti herojev in drugod, kjer so skladišča. Za poslovnu stavbami v ta namen je namreč vs polno blaga na prostem. Dosti skrbi za čuvaje.

VSI TRIJE FANTJE — Pretekli teden so bili v novomeški porodnišnici z območja mesta rojeni trije otročki, vsi trije so bili dečki. Rodile so: Majda Mečtrič z Mestnih njiv 11 — Marka: Radmila Knežević iz Partizanske 14 — Zorana in Marina Škufca iz Kristanove 60 — Jurčeta.

Mirna peč za svoj praznik

Podelitev častnega občanstva in priznanj OF

20. marca so Mirmopečani počastili svoj krajevni praznik 16. marec, ki ga slavijo, v spomin na odhod večje skupine domačinov pred 40 leti v partizane, s slavnostnim zasedanjem skupščine krajevnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij ter proslavo v Kulturnem domu.

Pomembne dogodke v času NOB in v povojni graditvi kraja je orisal France Veroc, predsednik skupščine krajevnih skupnosti Mima peč, in pri tem omenil tudi komunalni razvoj v zadnjih letih. Od 30 naselij v tej krajevni skupnosti je brez vode še 5 naselij, pa tudi zanje bodo letos in v letu 1983 dogradili vodovod. Največji zaostanek pa imajo pri posodabljanju cest, saj je na vsem območju samo 2 km asfalta in niti celotna čestna povezava z občinskim središčem še ni asfaltirana.

Lepo napreduje tudi obnova električnega omrežja, medtem ko je kritično ocenil razvoj telefonije po okoliških naseljih, kjer bi radi čimprej vsaj 60 telefonskih števil. S prostorskimi težavami se srečujejo tudi v osnovni šoli. Čeprav je nova, nima specialnih učilnic in ne telovadnice, preče pa je tudi varstvo otrok. Prav gotovo pa je eden osrednjih krajevnih problemov zobna ambulanta, ki povsem opremljena čaka na poslovanje. Dogovorjeno je, da bo letos vendarle odprta.

Na proslavi v polni dvorani kulturnega doma so zatem podelili listino o častnem občanstvu najzaslužnejšim domačinom: Stanetu Potočarju—Lazarju; Mari Rupena—Osolnikovi in Bogdanu Osolniku, Adiju Ostercu, Alojzu Rajeju—Mišku, Milki Krese—Maruši, Jožetu Sajetu—Iztoku in Francu Sajetu—Sinetu.

Prav tako je krajevna konferenca SZDL ob tej priložnosti podelila 10 krajevnih priznanj OF posameznikom in društvom. Priznanja so prejeli: Slavko Jarc, Anton Kastelic, Janez Kastelic, Milka Kastelic, Marjan Kolenc, Jože Kos, Ani Koštal, Jože Markl, Gabrijel Obrekar in Milka Obrekar. Posebej velja omeniti, da so razen priznanj za zaslužno delo na področju kulture in za aktivistično delo največ priznanj podelili za posebne dosežke v kmetijstvu.

Solarji in domača mladina so prispevali kulturni program, zanimiv pa je bil tudi kviz treh ekip domače šole, ki so se pomerile v poznavanju dogodkov v mirmopeškem koncu za časa NOB in pa o življenju in delu tovariša Tita.

R. B.

Ena gospa je rekla, da je tudi letošnja vinska prireditev v športni dvorani potrdila prakso iz prejšnjih let: na nobeni kulturni prireditvi v občini ni zbranih toliko direktorjev in vodilnih vseh vrst, kot prav na cvičkariji...

Borci še vedno ustvarjalni

Do dogajanj v družbi so kritični — Letos zahtevajo več pozornosti do Zumberka in Gorjancev

Borci NOV v brežiški občini so bili zadnja štiri leta vključeni v vse zbornice občinske skupščine, v skupščine SIS in organe krajevnih skupnosti, medtem ko z njihovo zastopnostjo na kandidatnih listah za delegatske volitve 1982 skupščina borbevske organizacije ni bila najbolj zadovoljna.

Res je, da so borci vsak dan starejši in slabšega zdravja, vendar so menili, da so 3 odst. premalo. Možno je, da se je njihov delež po izvolitvi popravil, vendar bistvene spremembe skorajda niso možne.

Vpliv borcev na družbeno-politični in gospodarski razvoj občine bi seveda lahko povečali še na druge načine, zato so se delegati na letni skupščini ogreli za zamisel o svetih borcev pri občinah, republikah in zvezi. Predlagali so, da bi čimprej pripravili osnutek zakona za izpeljavo te zamisli.

Akcija za razvoj spominskega območja Zumberak - Gorjanci po mnenju nekaterih razpravljalcev od sedaj v Posavju ni imela zadostne podpore. Ta predel je bil v primerjavi s Štajersko zapostavljen, čeprav se je tudi tostran Save leta 1941 začel organiziran upor. Zato mora letošnje srečanje slovenskih in hrvaških partizanov v Pogani jami izzveneti v večjo manifestacijo kot lani. Srečanje bo 30. maja, še predtem pa se bodo borci množično vključili v praznovanje 90-letnice rojstva predsednika Tita.

Občinska organizacija se bo še naprej posvečala skrbi za borce z dodeljevanjem prizna-

valnin, za katere potrebuje letos nekaj nad 11 milijonov dinarjev. Stanovanjske kredite bodo poslej lahko dobili tudi kmetje borci in si izboljšali življenjske razmere.

Tudi za letos predlagajo, da bi poslali na zdravljenje čimveč članov, ker se njihovo zdravstveno stanje iz leta v leto poslabšuje. Res pa je, so opozorili na skupščini, da bi morali tisti, ki pravico izkoristijo vsako leto, odstopiti prednost takim, ki še niso bili v zdravilišču, pa so ga tudi potrebni. Zlasti člani ZZB NOV iz okoliških krajevnih skupnosti so veliko preskromni, da bi tudi zase kaj zahtevali. Na drugi strani pa se tudi v Sloveniji primeri, ko grede borci na zdravljenje po dvakrat ali celo trikrat na leto. Iz brežiške občine se je zdravilo lani v raznih toplicah 107 bor-

cev in 49 invalidov. Borci so prebili v zdraviliščih ih povprečno po 15 dni, invalidi 21.

J. Teppey

Odlok pomeni korak nazaj

Ce se dogovarjanje ne premakne, odloči predpis

Težave v kmetijstvu bodo v Sloveniji namesto interesnih skupnosti reševali s predpisi. V Brežicah so to označili kot korak nazaj, čeprav bo organ upravljanja sklada popolnoma nadomestil interesno skupnost, ki so jo nameravali ustanoviti. Po predvidenem odloku bodo delavci prispevali za pospeševanje kmetijstva 0,3 odst. od osebnega dohodka. Plačevanje je zamišljeno po domicilnem načelu, da se bo delež vsakega delavca stekal v občino, v kateri prebiva. Predlagatelji takega predpisa so tokrat delegatom zagotovili, da zaradi tega v občinski upravi ne bo nihče več zaposlen. Prednost odloka pred zbiranjem sredstev preko SIS je v tem, da omogoča za pospeševanje kmetijstva tudi stekanje drugih virov, ne le prispevek zaposlenih.

MALO KMETOV V ZK

Od 2900 članov Zveze komunistov v Posavju je trenutno samo 26 kmetov. V brežiški občini imajo vključenih 8 članov, v krški 2 in v severniški 16. Naloga novih občinskih konferenc ZK in osnovnih organizacij je, da pomnožijo vrste kmetov komunistov. To velja predvsem za sprejemanje mlajših kmetovalcev, ki se družbeno uveljavljajo v KS ali v aktivih mladih združnikov.

PORAVNALNI SVETI NE DELAJO DOVOLJ RESNO

Na sodišču v Brežicah dosežejo veliko več poravnanih kot na obravnava pred poravnalnimi sveti. Od 24 kazenskih zadev, ki jim jih je lani odstopilo sodišče, so poravnalni sveti ugodno rešili samo štiri. To si lahko razlagamo tako, da so se v domačem okolju premalo potrudili, da bi ljudi spravili med seboj, ali pa, da za to delo niso dovolj usposobljeni. Res je tudi, da gre marsikdo raje na sodišče in da je tam bolj dovzeten za nasvet kot v krogu svojih sovaščanov.

Kongresni delegati in novi člani MS ZKS

Cakajo jih odgovorne dolžnosti

V medobčinskem svetu ZKS Posavje bodo zastopali občinsko konferenco ZKS v Brežicah Franc Filipčič, Božena Ostrovršnik, Jana Videnič, Vinko Zagmajster in Ivan Zivič.

Za delegate na IX. kongresu ZKS je programsko-volilna konferenca izvolila Alojza Ferenčaka iz OO ZK v Tovarni pohištvu v Brežicah, Stanka Klemenčiča in OO ZK na Veliki Dolini, Davorja Hauerja iz OO ZK v popravilnici vagonov in Dobovi in Vlada Podgorška iz osnovne organizacije Brežice I.

Na 12. kongresu ZKJ bo predstavljal komuniste severniške in brežiške občine Jože Kunšek, kovinar iz Strojne tovarne Trbovlje Tozd Tovarna Konstrukcij v Sevnici.

160 JIH JE DOBIL POŠOJILA

Borci NOV v brežiški občini imajo v glavnem urejen stanovanjski problem. V letu 1978 so dodelili posojila 160 proslcem, naslednje leto sedemindvajsetim, leta 1980 štiriidesetim in lani sedemintridesetim borcem. Skupna vsota dodeljenih posojil v teh štirih letih je 4.490.000 dinarjev. Denar za nova posojila lahko borci črpajo iz odplačil, ki se jih zbere za okoli 1 milijon dinarjev na leto. Pričakovati je, da bodo poslej vlagali prošnje tudi kmetje borci, saj mnogi med njimi nimajo niti najnujnejšega udobja.

»Dolenjski list« v vsako družino

ZRCALO ODGOVORNOSTI

Nova občinska konferenca ZK v Brežicah se je konstituirala šele v petek, 12. marca, in ne na programsko volilni seji. Po odmoru, ko so bile na vrsti volitve, je namreč kar trinajst delegatov zapustilo sejo. Tako so šele ob naknadnem sklicu izvolili člane OK ZKS tovariško raziščišče in nadzorne komisije, delegate za 9. kongres ZKS in 12. kongres ZKJ in člane medobčinskega sveta ZKS.

PRIZOR, KI SE PONAVALJA — Vrste za plin na Čatežu pričajo, da oskrba z njim še vedno šepa. Nanj pa ne čakajo samo potrošniki, ampak tudi voznik tovornjaka, ki se pelje ponj v Zagreb. Včasih zapravi tam celo dopoldne, tako da medtem marsikateri kupec odide praznih rok, ker mora popoldne na delo. (Foto: J. Teppey)

NOVO V BREŽICAH

SO BRIGADE RES PREDRAGE? — Mladina v brežiški občini bi rada organizirala več lokalnih delovnih akcij, vendar z obžalovanjem spoznava, da se je v krajevnih skupnostih branijo, da ji ne ponudijo dela. Tam, kjer bi krajin radi, da bi jim pomagali brigadirji, pa se dogaja, da jih celo odgovornosti močje prepričujejo, da so brigade predrage in da se akcije ne izplačajo. Tako je vsaj na zadnji skupščini ZZB NOV potožil delegat iz Sromelj. Povodil je, da si pri njih želijo mladih delovnih rok in vesele brigadirske pesmi.

NAGRADE ZA STEKLE LISICE — Brežiška občina je okužena s steklinjo, zato bodo lovci polovili vse potepuške pse in mačke. Za odstrel vsake stekle lisice bodo člani domačih lovskih družin dobili po 1.500 dinarjev nagrade. Po osnovnih in srednjih šolah bo Veterinarski zavod organiziral predavanja, na katerih bodo učence seznanili z možnostmi za okužbo s steklinjo, s potekom bolezni in z ukrepi za njeno

preprečevanje. Na podoben način bodo z nevarnostjo seznanjali odrasle prebivalce.

TERME POD DROBNOGLÉDOM — V Čateških bazenih inspekcija večkrat ugotavlja oporečivo vodo, zato so na njene ugotovitve postali pozorni tudi delegati občinske skupščine. Gre predvsem za površnost osebja, ki bi jo z malo več odločnosti v kolektivu lahko odpravili. Če temu ne bodo kos, se lahko hitro zgodi, da si bodo pripravili dobro ime.

DELAVSKE UNIVERZI jemljejo kruh — Oblike družbenopolitičnega in delegatskega izobraževanja se množijo, vendar DU zato nima vselej več dela. Nekateri se raje izognejo delu stroškov in opravijo seminarje v lastni režiji, čeprav nimajo vselej ustreznih predavateljev in drugih pogojev. S svojimi odločitvami povzročajo zastoje pri DU in spravljajo v zadrego njene delavce, ki so plačani za to, da vsako sezono opravijo določeno število učnih ur.

SIMBOL TRAJNEGA PRIJATELJSTVA — Župan Obrigheima g. Ronald Zimmermann je zali duglazijo, da bi se ta simbol prijateljstva med občinama, ki sta ga zasadila skupaj s Silvom Gorencem, predsednikom krške občinske skupščine, zanesljivo prijel. (Foto: P. P.)

„Atomi“ skovali prijateljstvo

V Krškem podpisana lista o prijateljstvu in sodelovanju z nemškimi Obrigheimom

Pred dvanajstimi leti so se pričeli spletati stiki med Krškim in Obrigheimom, občino v Zvezni republiki Nemčiji. Vrhunec je to sodelovanje doživelo v petek, 19. marca. Teda, sta namreč predsednik krške občinske skupščine Silvo Gorenc in župan Obrigheima g. Ronald Zimmermann v navzočnosti najvišjih predstavnikov družbenopolitičnega življenja Krškega in delegacije Obrigheima podpisala listino o prijateljstvu in sodelovanju med občinama.

Neposreden povod za začetek sodelovanja je bila odločitev, da v Krškem zgradimo prvo jugoslovansko jedrsko elektrarno. Tedanje vodstvo krške občine s predsednikom Joškom Radejem je poiskalo stik z Obrigheimom, da bi se podrobno seznanili z vsemi problemi, ki spremljajo izgradnjo tako zahtevnih objektov. Predvsem so želeli ugotovi-

viti, kakšno je sožitje jedrskega objekta z okolico in kako ga sprejmejo prebivalci, pri čemer so imeli Nemci s svojo nuklearko dovolj bogatih izkušenj. Informacije in prijateljsko razumevanje vodstva občine Obrigheim s tedanjim predsednikom g. Ernestom Ertlom na čelu so bile Krčanom v dragoceno pomoč. Stiki so se poglabljali s pogostejšo izmenjavo obiskov delegacij.

„Zelimo, da bi s tem slovesnim dejanjem razvili nove pobude za razvijanje še širših prijateljskih vezi med našimi ljudmi, za sodelovanje na kulturnem, športnem, ekonomskem, turističnem in drugih področjih,“ je v petek med drugim dejal v pozdravnem nagovoru predsednik Gorenc in izrazil prepričanje, da je tudi ta slovesnost predstavljala kamenček v mozaiku naših prizadevanj za mir in sožitje. Župan Obrigheim g. Ronald Zimmermann pa je duhovito govoril o tem, kako je razmišljal, kakšno darilo naj prinese s seboj za to priložnost. Odločitev, naj bo to drevo — iglavec (duglazija), je bila sprejeta zato, ker je ta vedno zelen, kot naj bo trajno mlado tudi prijateljstvo in sodelovanje.

Delegacija prijateljskega Obrigheima si je med tridnevним obiskom ogledala znamenitosti Krškega in Dolenjske. Prijetno so bili presenečeni nad kakovostjo koncerta v Domu 14. divizije na Senovem, kjer so

v petek ob mladinskem pevskem zboru s Senovega, nastopili še takojšnji godbeniki in MPZ DKD Svoboda iz Brestanice. Po sobotnem ogledu nuklearke in nove zdravstvene postaje v Kostanjevici so gostje z zanimanjem ogledovali umetnine v kostanjevškem gradu in pozneje v kartuziji Pleterje. Vzoma kmetija Zamovih v Nemški vasi jih je prav tako prijetno presenetila.

PAVEL PERC

KAKŠNA BO USODA „NAŠEGA GLASA“?

To se sprašuje v spremni besedi k prvi natisnjeni številki tega skupnega delegatskega glasila v Krškem urednik „Našega glasa“. Hkrati omenja, da bo nadaljnja usoda, oblika in vsebina odvisna zlasti od uspeha prvega sklica sveta INOK centra in od nadaljnega odnosa ustanoviteljev do centra. Zaenkrat je še vse preveč takih, ki svojih obveznosti ne izpolnjujejo, kar ne nazadnje vpliva tudi na financiranje. Veliko dobre volje pa tudi znanja bo potrebno, da bi uskladili pravočasno pošiljanje gradiv in sprotno izdelavo povzetkov. Delegati naj bi pravočasno dobili v roke povzetke in druge informacije, da bi lahko odločili. Pravočasnost pa je le poredko dosežena, čemur največkrat ni kriv INOK center, ki je prepričan sebi in lastni iznajdljivosti.

Počasne melioracije so dražje

Letos naj bi končali izboljšanje zemljišč ob Lokavcu, z delom pa pričeli ob Jelšanskem potoku — Priganja tudi predvidena prašičja farma

Krško polje, ne pa samo severovzhodna Slovenija, veliko pomeni pri pridelavi hrane, vendar se to ne odraža dovolj v republiškem načrtu za usposabljanje zemljišč, na katerih naj bi pridelovali hrano. Od 15.000 hektarjev površin, ki jih bodo v republiki izboljšali, predstavljajo melioracije v krški občini komaj en odstotek, torej 150 ha zemlje.

Zato si pri krški kmetijski zemljiški skupnosti prizadevajo, da bi pospešili melioracije z lastnimi sredstvi in nekaterimi posojili. Tako naj bi še letos dokončali izboljšanje 100 ha zemljišč ob Lokavcu. Samo regulacija treh kilometrov potoka Lokavec — dela zlagoma opravljajo delavci novomeškega vodnogospodarskega podjetja — bo veljala območno vodno skupnost Dolenjske okrog 3 stare milijarde. Ta skupnost pa bo investirala tudi v ureditev struge Jelšanskega potoka, kjer so Krčani načrtovali melioracijo 120 ha zemlje šele leta 1984, sedaj pa jih priganja predvidena zgraditev prašičje farne pri Pristavi. Za to naj bi namreč zagotovili samo na omenjenih zemljiščih dobri dve tretjini lastne krme.

Hkrati bodo poskrbeli še za založbe zemljišč, tako da bi v tem srednjoročnem obdobju opravili komasacijo na 300 hektarjih površin. Ob tem pa ni odveč opozoriti na svariila, ki pravzaprav prihajajo iz ust kmetovalcev (tokrat tistih okoli Lokavca), da bodo spet zahtevali odškodnino, če do aprila melioracija ne bo končana. Doslej je

praksa pokazala, da so kmetje sicer dobili odškodnino za izpad pridelave, v zneskom pa

povečini niso bili zadovoljni. Tega pa ne bi mogli reči za novomeško vodnogospodarsko podjetje, kjer bi lahko končno že kaj korenitega ukrenili za večjo storilnost dela. Tudi to bi veljalo prispevek, da bi ceneje pridobili plodno zemljo.

P. PERC

KRŠKE NOVICE

JUTRI ROCK ŽEHTA 82 V LESKOVCU — Dejavnost glasbena sekcija Doma mladih, ki jo vodi Bojan Rabzelj, je že lani pripravila podobno prireditev. Ker je bil izkupiček — okrog poldrug stari milijon — namenjen leskovskemu vrtcu, zasluži zveček dobrodelnega dogodka. Vsi, ki bi radi v petek ob 18. prisostvovali letošnji rock žehiti, naj pripravijo 5 (pet!) jurjev (pravih in ne gozdnih, kot prikazuje domiselni, a vseno malec zapleteni plakat za to prireditelje), vstopnino pa bodo Leskovčani s pridom uporabili pri obnovi zadržnega doma. Nastopili bodo TNT, Bojan Sotošek, Testamenti, Nuklear 003, Razpotje, Prvo srečanje, gostuje pa tudi Britof iz Crnomlja. Vsekakor se obeta vse prej kot žalostna glasba...

ogledali tudi prostore. Precej je še praznih, ker opremo pričakujejo v kratkem, ljudje pa so se nasmihali, ko so v prostoru, ki ga napis na vratih označuje kot sejno sobo, opazili kar tri postelje. Ni jasno, ali se zdravstveni delavci bojijo, če bi morda kdo ob dolgočasni seji omagal in bi mu namesto dremanja, mizo raje ponudili večje udobje, ali pa je napis na vratih napačen...

VEČ GLAV VEČ VE — Regijski kviz Mladi in kmetijstvo v krškem Delavskem domu Edvarda Kardelja prejšnjo soboto je privabil malo obiskovalcev; res pa je, da bi gotovo zasedli višje mesto kot marsikatera dolenjska in posavska ekipa, če bi seveda ocenjevali po polglasnih, zvečine pravih odgovorih. Vsaj tekmovalcem kmetijskega soseske centra Grm, Crnomlja, Brežice in predvsem Sevnice bi bilo znanje občinstva zelo dobrodošlo.

KRŠKI TEDNIK

Le enkrat na leto na stol

Dr. Pavel Zagode o delu zobozdravstva — Številnim protetičnim delom še daljši čas ne bodo kos — Kmalu ambulanta na sevniški osnovni šoli — Delajo na Impoljci

Ne manjka opazk na račun zobozdravstvene službe v sevniskem zdravstvenem domu. Dr. Pavel Zagode je zato rade volje razgledal številne podatke, ki naj pomagajo vendarle drugače presojati napore te službe.

Izdelana so merila, koliko prebivalcev odpade na enega zobnega terapevta za odrasle ali mladino. V jeziku statistike bi to pomenilo za prebivalstvo sevniske občine skoraj deset zobozdravnikov. Dejansko jih premorejo v sevniški občini sedem: dva za mladino, štiri v Sevnici za odrasle in enega v Krmelju, ki dela oboje. „Načrti, ki jih sprejemamo za vsako leto, da pridemo denarno skozi, računajo na polno zasedbo,“ pojasnjuje dr. Zagode te težave. Da so bile razmere še hujše, od stalno zaposlenih letos manjkata dva zobozdravnika in dva tehnika. „Kljub temu smo lani plan faktorjev, kot računamo obseg opravljenih del, izpolnili 92,3-odstotno. Po številu obiskov v naših ordinacijah to glede na število prebivalcev občine pomeni, da lahko vsak občan pride na

Dr. Pavel Zagode: „Lani smo vse tri ambulante opremili s sodobno opremo. To je stalo nad 900.000 dinarjev. Delo je potekalo kar med montažo.“

leto le enkrat k zobozdravniku.“ Sodeč po težavah občinske zdravstvene skupnosti, kadrovske zasedbe v nadaljnjih petih letih ne bo mogoče okrepiti. Precejšen napredek bo pomenila šolska ambulanta, ki naj bi začela delati v drugem polletju na sevniški osnovni šoli. „Staršem ne bo treba več voditi otrok v zdravstveni dom. V šoli jih bodo pregledovali po strogo določenem redu razred za razredom. Tako bo mogoče redno opravljati tudi preventivno vlogo,“ opisuje to pridobitev. Razširitev omejene zdravstvene dejavnosti pomeni tudi delo

enkrat na teden v domu počitka na Impoljci.“ V Celju so omilili naval na osrednje ambulante z delom obratnih ambulanz v Aeru, Lik Savinji, Cinkarni in še kje,“ navaja v premislek tudi sevniskim kolektivom. Kako je poskrbljeno za ljudi z zobobolom? Dr. Zagode navaja, da

● **Dr. Zagode kliče običajno v ordinacijo po dva bolnika. „To je najboljša kontrola, zakaj je kdo npr. dlje časa na stolu,“ pravi. Ravno tako, pravi, ni problemov s prihajanjem na delo. „V knjigi pri informacijah je vse zapisano!“**

so to marsikje uredili s časovno omejitvijo, npr. po dve uri zjutraj ali popoldne. „V Sevnici sprejemamo take primere ves delovni čas. Navsezadnje prihajajo ljudje z avtobusi in vlaki. Pri samih opravljenih je nerodno tudi to, da imajo ljudje tako slabe zobe, da so nujna zahtevna protetična dela. Tolikšnemu obsegu del celo z idealno zasedbo ne bi bili kos več let.“

NJIVA PRI SOLI

Pri sevniški osnovni šoli Sava Kladnika so zorali 20 arov zemljišča. Tod naj bi se odvijale proizvodne dejavnosti kmetijskega krožka, ki ga vodi zunanja sodelavca. Solarji delajo pod mentorstvom inž. Martine Koritnikove, čebelarji pa pod vodstvom Jožeta Petančiča.

PRIZADEVNI NA VAJAH

Clansko moštvo operativne sevniskih gasilcev je imelo v minulem letu 63 različnih vaj. Članice so se zbrale na 30 vajah. Kar 52 pionirjev je imelo 32 vaj. Obsežna je bila dejavnost kulturnih skupin, ki delujejo pod okriljem sevniskih gasilcev. Pihalna godba je imela v minulem letu kar 81 vaj, poleg tega pa še 54 javnih nastopov. Moški pevski zbor, ki zopet prizadevno nastopa, bi poleg sedanjih 27 pevcev rad pridobil še nove. Imeli so 24 vaj. Pri Odru mladih so priznali, da jim ne gre več tako od rok kot v najboljših letih, ko so pod vodstvom Rudija Fileja uprizarjali igro za igor.

Promet odpira vrata trgovin

Trgovina opozarja na padanje prometa — Izhod v skrajševanju odpiralnega časa?

Prvotno v sevniški občini niso mogli uskladiti odpiralnega časa trgovin in drugih lokalov s samoupravnim sporazumom. Komite za družbeni razvoj in gospodarsko upravne zadeve je zato pripravil osnutek odloka.

Tega so zbori občinske skupščine na februarjskem zasedanju priporočili SZDL v javno razpravo. Verjetno bo ta razprava bolj živa sedaj, ko so za nami volitve. O trgovini je pretežno govor v 11. členu predvidenega odloka. Tu ni navsezadnje za Sevnico nič novega, trgovine so odprte tako že sedaj. Zanimiva pobuda je v odloku glede

mehaničnih delavnic. Avtomehaniki naj bi si namreč svoj delovni čas razdelili tako, da bi bila vsako nedeljo in praznik izmenoma delurna najmanj ena delavnica vsaj sedem ur. Odlok računa tudi še s sobotnim delovnim časom pošt od 7. do 11. ure. Kot je znano, je pošta sobotno delo na podeželskih poštah po novem letu ukinila (hvalevredna izjema

SPOMLADI NOV MOST

Spomladi naj bi se pričela dela pri gradnji novega mostu čez reko Mimo pri Doljenjem Boštanju. Ta most naj bi prevzel promet s sedanega privoznega kamnatega mostu, zloglasne črne točke na magistralni cesti. Delo je zaupano novomeškemu Cestnemu podjetju. Gradnja mostu je ocenjena na 70 milijonov dinarjev. Vodno gospodarstvo podjetje naj bi prestavilo izliv Mime v Savo, kar naj bi veljalo 10 milijonov dinarjev. Urediteve te črne točke, kjer so bile že smrtno žrtve, je na programu cestne skupnosti še iz minulega srednjeročnega obdobja.

KRMELJ: JUBILEJ SVOBODE

Krmeljsko delavsko prosvetno in športno društvo Svoboda slavi letos 30 let dela. Na občnem zboru 19. marca so se domenili o dostojni proslavi tega jubileja. Del slovesnosti bo maja, drugi del pa v jeseni, ob prazniku krmeljske krajevske skupnosti.

USPEŠNO TUDI ZA DRUŽBENOPOLITIČNI ZBOR

Na volitvah 14. marca so volilci glasovali tudi o listi kandidatov za družbenopolitični zbor. V sevniški občini je za listo glasovalo 83 odst. volilcev, proti jih je bilo 1.011, neveljavnih glasovnic pa je bilo 632.

JUTRANJKA: SPOŠTOVATI POSTOPEK

Na seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta v Sevnici 18. marca so obravnavali poročilo sekretarja občinskega sindikalnega sveta Saša Ječiča. Ta se je bil udeležil seje disciplinske komisije v tozdu Motiv v Jutranjki, kjer naj bi prenehalo delovno razmerje delavcu. Predsedstvo je podprlo odločitev sekretarja, da se je seje udeležil, ker Jutranjki delavec ni imel zaupanja v svojo osnovno sindikalno organizacijo. V predsedstvu so obsojali disciplinski postopek v Jutranjki, ker ni bil objektivni (med drugim izjava priče preko tretje osebe). V osnovni organizaciji tozda Motiv morajo ugotoviti, zakaj delavec do nje nima zaupanja. Primer je sedaj pred posavskim sodiščem družbenega dela, vključili so tudi pravno službo republiškega sveta Zveze sindikatov.

Delajo ob petkih in svetkih

V IGK na Račjem selu se trudijo izničiti zastoj, ki je nastal, ko 20 dni niso delali plina — Vse kaže, da so že iz največjih težav

Seznam težav, s katerimi se ubadajo v Industriji gradbene keramike na Račjem selu, ki od oktobra dalje deluje v okviru Novolesa, je preveč obsežen, da bi si lahko delavci privoščili praznike in počitek ob nedeljah. Že v tem letu so se namreč soočili s pomankanjem plina, glazure, pred ognjem varnih snovi in s težavami pri obnovi strojev.

Kar 20 dni so namreč stali zaradi tega, ker niso dobili plina, potem se jim bo za 14 dni zavlekla obnova stiskalnice, poleg tega pa kljub deviznemu sodelovanju ne dobe iz Velike Gorice dovolj glazur. Zaradi vsega tega bodo z velikimi težavami dosegli letošnje proizvodne načrte. To pa bi bila velika škoda, saj se je ta tovarna s prizadevnim delom tako rekoč že izklopala iz težav, kajti lani so izgubo na račun proizvodnje zmanjšali do skrajnosti. Lani so namreč precej povečali prihodek, pa tudi fizični obseg proizvodnje, saj so izdelali 550 tisoč kvadratnih metrov ploščic namesto 500 tisoč.

Vendar ne mislijo ostati samo pri doseženem. V naslednjih letih nameravajo še povečati proizvodnjo, hkrati pa tudi proizvodne zmogljivosti in razširiti proizvodni program. V okviru teh načrtov bodo začeli izdelovati okrasno keramiko in pečnice, povečali pa naj bi tudi proizvodnjo keramičnih ploščic od sedanjih 500 tisoč na 670 tisoč kvadratnih metrov. Se-

veda vsega tega ne bodo dosegli s sedanjimi zmogljivostmi. Naložbe v nove objekte in strojno opremo bodo znašale okoli 100 milijonov dinarjev, zanje pa naj bi v IGK dobili: 800 kvadratnih metrov veliko zorišnico gline, aneks za proizvodnjo okrasne keramike in pečnic, povečali zmogljivosti na vkladalno — razkladalno avtomatiki in obnovili obe stiskalnici.

Bolje kot lani, toda...

Dobava gnojil in semen je letos dobra, zatika pa se pri nafti in krmilih — Drugo leto manjši stalež živine?

„Letos imamo dobre možnosti, da uredimo plan kmetijske pridelave,“ pravi inž. Alojz Metelko, vodja temeljne združene organizacije iz Kmetijske za-druge Trebnje. „Dobava gnojil in sredstev za varstvo rastlin je veliko boljša, kot je bila lani.“

Prav tako ne bo težav z nabavo 16 ton semena za hibridno koruzo in 260 ton semenskega krompirja; 60 ton semenskega krompirja bo sorte dezire, pridelek pa bo namenjen izvozu. Za vsak kilogram semenske koruze bodo kmetom izplačali tudi regres, v dogovoru s skupnostjo za pospeševanje kmetijstva bo ta regres celo nekaj večji od prvotnih dogovorov.

S tem pa se nekako neha seznam ugodnih postavk v trebanjskih kmetijskih načrtih. Prav zadnje dni je namreč prišlo do pomanjkanja nafte na benčinski črpalki v Trebnjem. O težavah so takoj obvestili republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki je obljubil vso pomoč. Težave pa bodo tudi z nabavo nekaterih

sredstev za zaščito rastlin. Pogrešajo predvsem sredstva za uničevanje plevelov in zatiranje bolozni; med drugim tudi redonil plus.

Kljub tem težavam so odkupni načrti enaki kot lani. Podpisali so pogodbe o odkupu 6.500 ton krompirja, kar je za 500 ton manj kot lani, za 300 ton pšenice, za 5,8 milijona litrov mleka in 1000 ton govejega mesa.

„Jasno je, da je ureditve načrtov v veliki meri odvisno od tega, kako bomo uredili težave, s katerimi smo se že soočili,“ pravi Metelko. „Lani je bil pridelek sena precej slab in posledica je pomanjkanje krme in zmanjšan prives telet, kar se nam bo poznalo šele naslednje leto. K temu prispeva svoje tudi pomanjkanje krmil. Sploh pa ostaja še največji problem neurejeno razmerje cen. Kako višje odkupne cene, lalko vplivajo na višji odkup, vidimo pri mleku, kjer smo odkup povečali za 10 odstotkov.“

Desetkrat večji izvoz na Zahod

Dobro lansko gospodarjenje v mirenski Dani

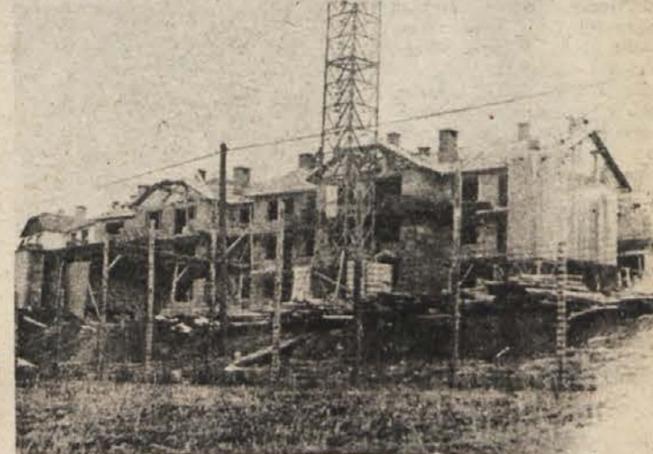
V primerjavi s preteklimi leti je mirenska Dana lani izredno dobro gospodarila, saj je v primerjavi z letom 1980 povečala prihodek za 59 odst., dohodek za 81 odst., čisti dohodek pa za 76 odst. Tem podatkom je treba dodati še, da so izredno povečali sredstva za akumulacijo, precej pa so se izboljšali tudi osebni dohodki delavcev.

Kot pravi direktor Avgust Gregorčič, je v strukturi prihodka posebej pomemben izvoz, ki zavzema kar 12 odstotkov. V celoti pa je izvoz narasel za 135 odstotkov, medtem ko je bil v preteklih letih zanemarljivo majhen. Še posebno pomembno pa je, da je za desetkrat narasel izvoz na konvertibilno področje, tako da Dana že presega svoj uvoz z tega področja.

„Dobre poslovne rezultate ne pripisujemo samo uspešnemu izvažanju, ampak tudi pravilni proizvodni usmeritvi v proizvodnjo arom in barv za živilsko industrijo. Prav s to proizvodnjo nam je v Dani uspelo navezati precej stikov z drugimi delovnimi organizacijami v Jugoslaviji in po svetu. To povezovanje pa nam narekuje stalno povečevanje fizičnega obsega proizvodnje, ki je lani znašala 13.000 ton in je bila za 11 odstotkov večja kot predlani. Letos bomo obseg fizične proizvodnje povečali za 18 odst., hkrati z večjo proizvodnjo pa tudi izvoz,“ pravi Gregorčič.

K tako dobrih poslovnih in proizvodnih rezultatih je prispevala tudi dobra oskrba s reprodukcijskimi materiali, katerih je bilo ves čas zadosti. Prav tako normalno teče prodaja izdelkov. Razmišljajo tudi o razširitvi proizvodnega programa, saj proučevanje trga kaže, da se prodaja bistveno ne bo povečala, razširilo pa se bo povpraševanje po drugih izdelkih.

Dana je vključena tudi v jugoslovansko poslovno skupnost Jugokonzerva, ki združuje predelovalce sadja in vrtnin. Med 50 proizvajalci, ki sodelujejo v tej skupnosti, je v prvih devetih mesecih lani dosegla 4. mesto po dohodku na delavca in po stopnji akumulacije, po osebnih dohodkih pa celo prvo mesto. To pa govori, da Dana ne gospodari več na račun nizkih osebnih dohodkov delavcev.

NOVA STANOVANJA ŽE DOBIVAJO STREHO — Bloki na Pavlinovem hribu, kakor pravijo Trebanjci novemu stanovanjskemu naselju, že dobivajo streho. Tako se ureditve napoved delavcev SGP Grosuplje, ki so rekli, da bodo nova stanovanja dograjena do roka.

IZ KRAJA V KRAJ

PRESEDNIK POSEKAL VSE DELEGATE — Kot so ugotovili na zadnji seji skupščine kulturne skupnosti, je bil glede abstinence na sejah najboljši predsednik zbora uporabnikov, ki se je seje skupščine udeležil enkrat samkrat. S tem rekordom je posekal vse ostale delegate, za nameček pa je doživel celo to čast, da so ga predlagali spet za predsednika. Ker je rekord res enkrat, je potem prevladalo prepričanje, da bi ga ne smeli ponavljati, saj bi s tem izgubili lesk.

STRUN NI DOBITI — Težave z reprodukcijskimi materiali niso prizadele samo organizacij združenega dela, ampak tudi trebanjski tamburški zbor. Kljub izredni kvalitetni ravni, s katero je presenetil na reviji otroških pevskih zborov, se namreč pri svojem kulturnem poslanstvu sooča s pomanjkanjem strun. Pri tem pa ne more pomagati niti KUD Pavel Golja, saj se doslej z izvozom kulturnih storitev še ni izkazalo.

torej tudi deviz za uvoz strun ne more imeti.

NIČ DENARJA, A VELIKO HRUPA — Trebanjska glasbena šola je zelo priljubljena med občani in pri kulturnih in prosvetnih institucijah. Vendar samo toliko časa, dokler ne pride na dnevni red vprašanje, kdo jo bo pomagal vzdrževati. Tedaj se je vsi otepajo. K temu nekaj prispeva tudi šola, ki se še ni odločila, koliko denarja bo še potrebovala, saj ji enkrat manjka 50 milijonov, drugič spet 100 milijonov.

ZGODNJE PRIPRAVE — Na 100-letnico Gasilskega društva Mokronog, o kateri govorijo vrli mokronoški gasilci že nekaj let, se bo pripravljala vrsta kulturnih organizacij iz trebanjske občine. V ta namen je bil sklican sestanek, od katerega si gasilci in drugi v trebanjski občini veliko obetajo, saj je bil po zagotovitvi vseh udeležencev zelo pester in spodbuden.

SEVNIŠKI PABERKI

VRNILI OBISK — Konec tedna vrača boštanjскому Prosvetnemu društvu Anton Umek Okiški obisk folklorna in dramska skupina DPD Svoboda Rudija Jedretiča iz Ribnega pri Bledu. V soboto ob 17. uri bo folklorna skupina nastopila v sevniskem gasilskem domu, v nedeljo ob 15. uri pa še v gasilskem domu na Studencu. V Boštanju bo v nedeljo ob 17. uri nastopila dramska skupina iz Ribnega.

ce samo, če bo dovolj prijav, o tem pa ni dvoma.

TEŽAVE PEKOV — Za današnjo sejo vseh treh zborov občinske skupščine je bil delegatov za gradivom poslan tudi odgovor na vprašanje v družbenopolitičnem zboru o kakovosti sevniskega kruha. Pekci odgovarjajo, da je kakovost sevniskega kruha razmeroma dobra. Trdijo, da ni mogoče govoriti o premalo pečnem kruhu. Če do takšnega videza pride, naj bi bili tega krivi trgovci. Pekci menijo, da po trgovinah svež kruh zlagajo po policah v previsokih skladih. Pri peki imajo težave tudi s kakovostjo moke. Pekarna ne dobiva dovolj črne in koruzne moke.

POGOSTIL VINOGRADNIKE — Vinogradniki, ki so se udeležili prikaza strokorne rezi vinske trte pod vodstvom inž. Darka Marjetiča pri Brunu Plavštajnaru, so bili prijetno presenečeni: gospodar je vse številne udeležence pogostil kot vevla šega, če pride kdo k hramu.

je pošta v Loki pri Zidanem mostu).

In kaj menijo o odloku trgovci? Direktor tozda Trgovina pri Kmetijskem kombinatu (Mercator) Jože Imperl pravi, da je odlok usklajen s trgovino. Bojimo se, če se bo padanje dohodka nadaljevalo, da bodo morali preiti na daljen čas tudi pri drugih prodajalnah, kot so morali storiti pri trgovini z avtomaterialom in trgovini s tehničnim materialom. Trgovino z gradbenim materialom zapirajo ob 15. uri. Dlje časa, pravi direktor Imperl, so spremljali promet. Po 15. uri — nekateri pravijo, naj bi takrat za nakup imeli več časa delavci — je prišel v trgovino en kupec na dan ali še to ne. Padanje kupne moči je opazno v trgovinah s prehralnimi artikli. Če se bo to nadaljevalo, meni direktor Imperl, bodo morali ukiniti sedanje neprekinjeni delovni čas samopostrežnih trgovin. V tem primeru naj bi tak čas ohranili le poslovalnici 12 in Center. Osební dohodek zaposlenih trgovskih delavcev pri taki samopostrežnici je namreč največji strošek.

A. ŽELEZNIK

APRILA AVTOBUS NA PRIMOŽ?

V delovnih organizacijah ta čas podpisujejo samoupravni sporazum o delavskih prevozih v sevniški občini. Na seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta so se zavzeli, da bi delavski sveti te sporazume čimprej potrdili. Poslej bodo delavski prevozi urejeni enotno. Prej ko bodo podpisani ti sporazumi, prej bodo lahko pričeli voziti avtobusi na novih progah. Teško pričakovani delavski avtobus za proggo Konjsko — Laze — Primož in Telče. V Sevnici menijo, da bi po tej proggi avtobus lahko pričel voziti 13. aprila.

SEVNIŠKI VESTNIK

TREBANJSKE NOVICE

Visoka oskrbnina prazni vrtec

V metliškem vrtcu je prostora še za 40 otrok — Zaradi visokih cen starši jemljejo otroke iz vrtca, matere pa iščejo dvoizmensko delo — Nobenega romskega otroka

Medtem ko je v drugih vrtcih največji problem pomanjkanje prostora in na vsako prosto mesto čaka veliko otrok, bi v metliškem vrtcu lahko, kar se prostora tiče, sprejeli še 40 otrok. Opazili pa so tudi, da starši jemljejo otroke iz vrtca in da matere iščejo dvoizmensko delo, da tako lahko lažje z možem, sosedo ali kako drugače uredijo domače varstvo.

Vzrok za eno in za drugo je v glavnem visoka cena, saj je ekonomska cena oskrbnine v metliškem vrtcu višja kot na primer v Ljubljani; tako znaša ekonomska cena za jasli 6.180 dinarjev za mesec, za mlajšo skupino v vrtcu 4.815 dinarjev in za starejšo skupno 3.786 dinarjev. Skupnost otroškega varstva predvideva, da bo letos lahko krila samo 45 odstotkov stroškov te ekonomske cene, ostalo pa bi morali starši, tako da znese za jasli 3.400 dinarjev, za vrtec pa 2.650 oz. 2.100 dinarjev na mesec.

„Sedaj je v našem vrtcu 166 otrok,“ je povedala ravnateljica metliškega vrtca Branka Hauptman, „če bi bilo dovolj zanimanja in naj bi sprejeli še 40 otrok, za kolikor je po nedavni dograditvi vrtca prostora, bi morali zaposliti še eno vzgojiteljico in eno varuhinjo. Pred dograditvijo vrtca je bilo stanje na tem področju zelo težko, saj je bilo 30 interesentov za vrtec več, kot smo lahko sprejeli otrok, sedaj pa je splošna draginja „pripomogla“, da je prostora več kot otrok. Vseskozi imamo eno igralnico prazno, od 15. junija, ko se bo končala mala šola, pa bosta prazni dve; amortizacija teče, povrniti pa nam tega ne bo nihče. Po drugi strani pa je komaj 19 odstotkov vseh predšolskih otrok v občini

Branka Hauptman: „Danes med porodiškim dopustom ženske vzamejo starejšega otroka iz vrtca.“

teljico in eno varuhinjo. Pred dograditvijo vrtca je bilo stanje na tem področju zelo težko, saj je bilo 30 interesentov za vrtec več, kot smo lahko sprejeli otrok, sedaj pa je splošna draginja „pripomogla“, da je prostora več kot otrok. Vseskozi imamo eno igralnico prazno, od 15. junija, ko se bo končala mala šola, pa bosta prazni dve; amortizacija teče, povrniti pa nam tega ne bo nihče. Po drugi strani pa je komaj 19 odstotkov vseh predšolskih otrok v občini

„Tistim, ki stalno mahajo, je vseeno, kdo gre mimo.“

Iz RADA

NA SPREHOD — za 166 otrok v metliškem vrtcu skrbi 6 vzgojiteljic, 5 varuhinj in 3 medicinske sestre. V vrtcu je prostora še za 40 otrok, vendar zaradi visokih oskrbnih cen med starši ni zanimanja, nekateri celo jemljejo otroke iz vrtca.

SPREHOD PO METLIKI

ODGOVORNA OSEBNOST INTEGRALA mi je povedala, da bodo kmalu odprli pozni zaprti gostišče Veselica, mnogim popotnikom priljubljeno izletniško točko. Povedano je bilo tudi, da bo imel lokalno dobro kuhinjo ter solidno postrežbo. Vse lepo in prav, toda kakšno bo treba reči tudi o cesti, ki je speljana do Veselice. Če ne moreta ceste posodobiti Integral in drugi občinski dejavniki, bi se lahko izprsi vikendari, ki so pozidali hribček, nekdanji prazen in pust, da je zdaj podoben prenaseljenemu mestu. Dinar na dinar — asfalt.

PREDSEDNIK TURISTIČNEGA DRUŠTVA TONE OMERZEL skrbi tudi za to, da je slišati o Metliki in njenih znamenitostih večkrat kakšno besedo po ljubljanskem Radiu. Vztrajno pošilja prispevke Milku Škobernetu, človeku, ki poskrbi, da pridejo turistične ponudbe preko radijskih valov do širokega kroga poslušalcev. Omerzelov primer bi kazalo posnemati, posebno v družini, ki tamajo, da je o njihovem delu in nanprazanosti premalo slišati. Péro v roke, iz ilegale se je treba velikokrat skopati z lastnimi močmi.

LJUBITELJSKE SKUPINE POSILJAJO te dni občinski Zvezi kul-

turnih organizacij svoje programe in zahtevke po denarju. Odkritorsčno povedano: v hlastanju po denarju prevladuje treznost, strpnost, razumevanje, so pa tudi primeri, ko društvo grozi, da bo prenehalo delovati ali da bo prešlo na ekonomske cene svojih storitev, če ne bo dobilo vsote, ki so si jo zamislili v svojih glavah. Pri ljubitelstvu grožen ali nestrpnosti ne bi smelo biti, še posebno ne pri ljudeh, ki vedo, koliko cvenka je na razpolago za amaterizem. Pojemo lahko samo tako velik kolač, kakršnega smo si spekli.

RES JE ČUDNO, kako malo znamo paziti na skupno, družbeno lastnino. Kdor dvomi o tej trditvi, naj si ogleda skupne prostore novozgrajenih blokov v Ulici 1. maja. Stene so popisane z različnimi kolozirijami, ne manjka razbitih sip, da o nesnagi sploh ne izgovarjamo besede. Nepravilno bi bilo zvaliti vso krivdo na otroke, ki gotovo so glavni povzročitelji vsega, vendar ima ta mlajša starša, vzgojene in izobražene, pa bi lahko poučili svoje potomce, „kako se stvari streže“. Po stanju sklepaje, se odrasli pozivljajo na to in največkrat niti ne vedo, kaj pomenja njihov mlajšček, ko zapusti vidno polje strogih oči staršev.

(če ni v resnici ta odstotek še manjši) v vrtcu, med njimi pa sploh ni Romov.“

V Metliki edini v Sloveniji obračunavajo plačilo vrtca po odstotkih od dohodka na družinskega člana; za jasli znaša ta odstotek 28,5 in plačilo hrane, ki je za vse enako, za vrtec pa 24. Tako za jasli nihče ne plača polnih 55 odstotkov ekonomske cene, medtem ko jih nekaj plača za vrtec celo več.

A. BARTELJ

Semenski krompir

Krompir po 18 dinarjev, za kooperante po 13, pa še na kredit

Metliška Kmetijska zadruga ima na zalogi semenski krompir sorte Igor in dezire. Maloprodajna cena semenskega krompirja je 18 dinarjev za kilogram, kooperanti, ki imajo sklenjene proizvodne pogodbe, pa morajo za kilogram odšteti 13 dinarjev, ostalo prispevata interesna skupnost za pospeševanje kmetijstva in zadruga. Prav tako lahko kooperanti dobijo semenski krompir, mineralna gnojila in zaščitna sredstva na kredit, ki ga bodo odplačali jeseni ob prodaji krompirja. Danes je še čas, da kooperanti na eni izmed poslovalnic Kmetijske zadruge prijavijo lanski krompir, ki bi ga radi prodali.

Poskus za večji pridelek

Zadruga še zbira prijave za poljedelski poskus

V kratkem bo metliška Kmetijska zadruga oziroma njena pospeševalna služba začela dva poskusa, katerih prvi naj bi pokazal, da je moč precej povečati proizvodnjo v poljedelstvu, rezultati drugega pa bodo pokazali, katere nove bele sorte grozdja bi v Beli krajini lahko začeli gojiti.

Za vinogradniški poskus je med kmeti veliko zanimanja, saj je več kot 20 interesentov, zadruga pa bo poskus, ki bo trajal več let, izvajala največ na treh legah. Za poljedelski poskus pa je doslej prijavljenih okoli 20, pospeševalna služba pa še sprejema prijave, saj bodo ta poskus izvajali na dokaj velikih površinah.

Poljedelski poskus naj bi pokazal, v kolikšni meri vpliva na pridelek izbira semena oziroma sorte, kakšen je vpliv agrotehnike, zlasti gnojenja in zaščite. Zato bodo kmetje, ki bodo šli v ta poskus, en del parcele obdelovali tako kot doslej, drugi del pa po navodilih pospeševalne službe. Predvidena površina za vsako kulturo, se pravi koruzo, krompir in krmne rastline, je 5 hektarjev.

Za četrtno večji izvoz

Večino izvozijo na konvertibilno tržišče — Lanski povprečni OD 9.500 dinarjev

V metliški občini ocenjujejo, da je v lanskem letu celotni prihodek dosegel vrednost 3,55 milijarde dinarjev, kar je 40 odstotkov več kot leto poprej; dohodek znaša okoli 990 milijonov dinarjev ali 38 odst. več kot v letu pred tem, medtem ko je družbeni proizvod večji za 36 odst. in znaša približno 1,05 milijarde dinarjev. Tekstilna industrija ustvarja več kot 35 odst. družbenega proizvoda, še vedno pa je ta veja gospodarstva močno odvisna od uvoznih surovin in reprodukcijskega materiala, in to v glavnem z zahodnega trga. Največja metliška izvoznika, Beti in Komet, sta s precejšnjimi naporii uspela izboljšati stopnjo pokrivanja uvoza z izvozom skoraj za tretjino, tako da sedaj znaša ta stopnja na ravni delovne organizacije blizu 90 odstotkov.

Izvoz se je v lanskem letu povečal za četrtno, njegova vrednost pa znaša 246,6 milijona dinarjev; 70 odstotkov izvozijo na konvertibilno tržišče. Uvoz je bil v lanskem letu malo manjši kot predlani, uvozili pa so za 246,5 milijona dinarjev.

Lani je 2.865 zaposlenih v občini dobivalo povprečni mesečni osebni dohodek v višini 9.500 dinarjev, kar pomeni, da so se osebni dohodki v primerjavi s predlani povečali za 38 odstotkov, vendar so v resnici manjši in tako se je znižal tudi standard.

POMLAD NA POLJU — Na polja so se pomladna dela začela že pred začetkom koledarske pomladi. Kmetje se pač ravnaajo po vremenu, ne po koledarju. Zadnji zimski teden so Klemenčičevi iz Dragovanje vasi med drugim trosili gnoj po njivah, zraven pa zažigali brežine, da pogoltno kopinje ne bo preraslo plodne zemlje.

Kompresorje odpeljejo še „tople“

V črnomaljskem tozdu Gorenja naredijo 1.000 do 1.200 kompresorjev na dan — sredi leta bodo začeli delati v dveh izmenah — Za 34 mark uvoženega materiala

V črnomaljskem Gorenju — od začetka leta je ta tovarna samostojna temeljna organizacija Kompresorji — računajo, da bodo letos izdelali 350.000 kompresorjev za hladilnike, za prihodnje leto pa imajo v planu 600 tisoč kompresorjev.

Letos bi morali po prejšnjih načrtih narediti več, vendar so

jim to v glavnem onemogočile težave pri nabavi elektromotorjev. Zaradi tega tudi še niso uvedli dvoizmenskega dela, čeprav je bilo predvideno, da bo delo v Gorenju steklo v dveh izmenah s 1. marcem. Da bi bilo smotrno uvesti dvoizmensko delo, bi morali izdelati 1.600 kompresorjev na dan, vendar jim za sedaj Iskrina tovarna iz Spodnje Idrije ne more dobavljati tolikšnega števila elektromotorjev.

„Sedaj naredimo 1.000 do 1.200 kompresorjev na dan, sredi leta pa računamo, da bomo izdelovali po 1.600 kosov na dan. Takrat bomo tudi uvedli dvoizmensko delo,“ je povedal vodja črnomaljskega tozda Kompresorji inž. Dovšak. Medtem ko je v tovarni sedaj zapo-

slenih 110 ljudi, bodo morali za uvedbo druge izmene zaposliti še 40 do 50 proizvodnih delavcev.

Medtem ko sedaj imajo v glavnem vso potrebno opremo, pa se zatika pri dobavi reprodukcijskega materiala oziroma sestavnih delov, ki jih potrebujejo za izdelavo kompresorja. Tako nimajo nobene zaloge elektromotorjev, vzmeti imajo za dva, tri dni, v zadnjem času imajo težave z vijaki, tam jih zanje izdelujejo v Kropi, tam pa morajo žico zaradi zahtevane posebne kvalitete uvažati. Nekateri dele oziroma reprogramski material pa morajo uvažati, tako tudi odlitek, ki je med uvoženimi stvarmi najdražji; za en kompresor morajo uvoziti za 34 mark materiala. Zato si seveda močno prizadevajo, da bi doma lahko dobili material, ki ga morajo sedaj uvažati.

S prodajo kompresorjev pa res ni nobenih težav, ravno nasprotno: njihove izdelke še „tople“ takoj odpeljejo v Velenje, kjer jih takoj uporabijo v tamkajšnjih proizvodnih hladilnikih.

OBČINSKA SKUPNOST ZA CESTE

Prejšnji teden se je v Črnomalju sestala iniciativni odbor za ustanovitev občinske skupnosti za ceste; le-ta naj bi poslej upravljala in vzdrževala regionalne, magistralne pa tudi lokalne ceste v občini. Dogovoriti se bo tudi treba, če naj ima vsaka občina svojo interesno skupnost za ceste ali bi lahko imeli dve občini (v tem primeru belokranjski) skupno interesno skupnost. Sicer pa bo to pokazala razprava.

POLNA DVORANA V ADLEŠIČI

Na premieri Komedije o komediji, ki jo je pred kratkim uprizorila gledališka skupina iz Adlešičev se je v dvoranah kulturnega doma v tem kraju zbralo okoli 200 ljudi. To je bil po dolgem času prvi nastop nove gledališke skupine, ki sedaj šteje 13 članov. Z Marinčevu komedijo so adlešički gledališčniki gostovali v Vj-nici, nastopili pa bodo še v Semiču, Dragatušu, Predgradu in v Črnomlju na tednu gledališča.

ČRNOMALJSKI DROBIR

„FILMSKA“ BRIGADA — Del nove slovenske televizijske nadaljevanke Ante je režiser in scenarist Božo Sprajc posnel v starem brigadirskem naselju v Kotu pri Semiču. Kot statisti so pri snemanju sodelovali mladinci stalne črnomaljske brigade. Menda to ni bilo njihovo najtežje delo...

ZMAGA ZLATE SELEKCIJE — Ob nastopu „Zlate selekcije“, ki se je pomerila s črnomaljskim moštvom, je bil postavljen tudi rekord črnomaljske športne dvorane: vanjo se je stlačilo čez 1.100 gledalcev, ki so bili priče poraza domače ekipe, ki so jo „zlati“ Tofevci može premagali s 13:8. „Poznavalci“ pravijo, da bi bilo drugače, ko bi za črnomaljsko ekipo igral tudi nekdanji aktivni nogometaš in sedanjí predsednik izvršnega sveta Janko Gladek. Kakorkoli že, Črnomaljši obljublajo, da bo v drugi tekmi drugače. Vedno boje upati, kot obupati!

PREMALO ZA VEČERJO — Na petek so v Vinici gostovali Adlešičani z Marinčevu Komedijo o komediji. To je bilo prvo gostovanje v dvoranah pa je bilo kakih 70 gledalcev, kar za take prireditve v Vinici nikakor ni malo. Nazaj grede so se igralci ustavili v Dragatušu, kjer so večerjali in v gostilni malo zaplesali. Na koncu se je izkazalo, da denarja od vstopnic premalo in morali dodajati še od svojega. To je del podobe amaterske kulturne

VESELO SREČANJE — Na slavi črnomaljske folklorne skupine nekdanjim članom črnomaljske folklorne skupine podelili priznanja, zlate značke. Na zabavi po praznikih so se srečali nekdanji plesalci, niso videli po več let in so se priložnost prili iz vse Slovenije. Številnih krajev, kjer živijo. Posamezne generacije so se dogovorile, da se bodo poslej večkrat dobivale v domačem kraju.

Črnomaljski poročevalec

metliški tednik

Izumiteljem primerno nagrado

Tako je sklenil sindikat v tozdu Inlesa v Loškem potoku — OZD kovinske stroke za skupno izobraževanje kovinarjev in za bolj usklajene osebne dohodke

Občni zbori vseh osnovnih organizacij sindikata v ribniški občini so zaključeni in povsod so izvolili tudi nova, v glavnem pomlajena vodstva. Po oceni občinskega sveta Zveze sindikatov so bili dobro pripravljivi in so povsod sprejeli tudi dobre delovne programe.

O nekaterih zborih smo že poročali. Tokrat naj omenimo le še občini zbor v tozdu Inlesa v Loškem potoku, kjer so posvetili posebno skrb izumiteljstvu, izboljšavam dela in raznim koristnim predlogom, ki pripomorejo k večji in boljši proizvodnji. Sklenili so, da bodo primerno nagradili vse, ki kaj izumijo, oz. izboljšajo.

Zdaj, po občinih zborih, se pripravljajo na letno skupščino občinskega sveta Zveze sindikatov, ki bo 29. aprila. Priprave potekajo po strokovnih odborih sindikata. Pred

kratkim se je v novem sestavu že sestel občinski odbor sindikata delavcev predelave kovin, v katerega so vključeni Riko, ITPP, Žičnica in Donit-Pletilnica. Razpravljali so o načrtovanju, produktivnosti dela in stabilizacijskih prizadevanjih oz. ukrepih. Veliko pozornost so posvetili predvsem tesnejšemu sodelovanju oz. povezovanju teh OZD in iskanju vsega, kar jih drži. Pri tem so ugotovili, da bi bilo zelo koristno, če bi skupno izobraževali bodoče kovinarje. V ta namen naj bi

zgradili tudi skupne šolske delavnice. Menili pa so, da bi kazalo uskladiti nagrajevanje v vseh štirih organizacijah združenega dela tako, da bi zaposleni prejeli za približno enako delo tudi približno enako plačilo.

J. P.

KAJ Z UNIVERZO?

V Ribnici bodo kmalu sklicali problemsko konferenco, na kateri se bodo odločili, kakšna bo bodočnost njihove delavske univerze. Če je potrebna in bo še delovala, je treba poskrbeti za ustrezne kadre, denar in ji začrtati novo delovno usmeritev. V nasprotjem pa naj bi jo ukinitili.

Lani dobro gospodarili

Izgub ni bilo — Družbeni proizvod tudi realno porasel — Izvoz krije uvoz — Tudi s skupno porabo ni težav

Gospodarske organizacije ribniške občine so lansko poslovno leto zaključile razmeroma uspešno, vsekakor pa ugodneje, kot znaša povprečje republike. Tako govore prvi predhodni podatki službe družbenega knjigovodstva in nekateri drugi kazalci.

Bruto dohodek (družbeni proizvod, to je dohodek in amortizacija skupaj) je lani v ribniški občini porasel po tekočih cenah za 41 odst. Stvarni porast je sicer precej manjši in znaša 5,4 odst., kar pa je ugodnejše od republiškega povprečja.

Podrobnejši podatki povedo, da je celotni prihodek ribniškega gospodarstva lani porasel za 44 odst. (znašal je 5.735 milijonov), porabljena sredstva za 46 odst. (znašala so 4.342 milijonov), dohodek pa za 38 odst. (in je znašal 1.393 milijonov).

Minimalna amortizacija je porasla za 43 odst., amortizacija nad predpisano stopnjo pa

za 19 odst. Skupno obračunana amortizacija je bila lani za 33 odst. večja kot leto prej.

Zelo so se povečali neplačani prihodki, in sicer kar za 162 odstotkov. Tako je delež neplačanih prihodkov v celotnem prihodu porasel od predlanskih 0,7 odst. na 1,3 odst.

Ostali pomembnejši podatki povedo, da je število zaposlenih poraslo za 2 odst. dohodek na delavca je bil večji za 35 odst. in prav za toliko so porasli tudi povprečni osebni dohodki. Razporeditev sredstev za osebne dohodke je v načelu za vsa občino v dogovorjenih okvirih, kasnejše analize po posamezni OZD pa bodo pokazale, če morda kje le ni bilo tudi kršitev. Zelo razveseljiv je podatek, da nobena OZD v gospodarstvu ni poslovala z izgubo.

Prav zaradi tako ugodnih rezultatov na področju gospodarstva ni bilo posebnih težav pri skupni porabi (SIS), saj so gospodarski dosežki dovoljevali tudi porast sredstev za SIS.

J. PRIMC

VOJAKI ZBIRAJO DRUGOTNE SUROVINE — V vseh enotah i ustanovah Jugoslovanske ljudske armade se zelo prizadevajo za stabilizacijo in varčevanje. Med drugim zbirajo odpadke, ki s hkrati surovine, kot papir, steklo, železo in les. Na fotografiji posodo za zbir posameznih vrst koristnih odpadkov imajo tudi ribniški vojaški enoti. (Foto: Glavonjič)

RIBNIŠKI ZOBOTREBCEI

CESTE NEKOLIKO POKRPALE — Glavno cesto, ki vodi proti Ljubljani oz. Kočevju, so te dni nekoliko popravili. Tako krpanje pa običajno ne pomaga dolgo. Lani so prenovili tudi cesto skozi Ribnico. Prelili so jo z asfaltom, da je zdaj nekoliko višja, rešetke kanalov pa so ostale nižje, se pravi tam, kjer so ile. Avtomobilska kolesa tako padajo v luknje. Takim „izboljšavam“ smo bili že pred leti priča tudi v nekaterih drugih občinah, vendar so tam te napake medtem že popravili, ponovili pa so jih prav v Ribnici.

INLES ŠTIPENDIRA — Ribniški Inles je razpisal za prihodnje šolsko leto preko 70 štipendij, in sicer 10 za obdelovalce lesa, 22 za lesarje, 30 za lesarje širokega profila, 3 za strojne ključavničarje, 4 za lesarske tehničke, 2 za diplomirana inženirja lesarstva, 2 za diplomirana ekonomista in eno za diplomiranegelektroinženirja. Prijave še vedno sprejemajo.

TEČAJ SLOVENŠČINE — Tečaj slovenskega jezika pripravlja ribniška delavska univerza za občane i drugih republik, ki žive v Ribnici. Začel se bo aprila, trajal pa bo 104 ur. Namenjen je predvsem tistim, k se želijo zaposliti, pa jih pri ten ovira neznanje slovensčine.

— Zakaj pa si ti čisto hin? — Ker ure in ure zaman čakam plin.

REŠETO

— Zakaj pa si ti čisto hin? — Ker so dali vse kandidat na rešetno in v „Rešeto“.

NABIRANJE NOVIH MOČI — Po nekajurnem delu se je Mozeljčanom na delovni akciji v gozdu prilegla tudi malica, ki si jo je vsak prinesel s seboj. Ko so se „podprli“, pa so spet zagrabili za motorne žage, sekire, kljukce in drugo orodje, nekateri pa so veje, drva in debela nosili na kupe. (Foto: Princ)

S trdim delom do ozvočenja

Kočevje še nima aparatov za ozvočenje, Mozeljčani pa jih bodo sami zaslužili

Čeprav je bilo tisti dan mrzlo, je bilo Mozeljčanom, ki so čistili gozd med Rajndolom in Mozljem, vroče. Delali so mladinci in mladinke pa tudi občani srednjih let. Na prve delovne akcije, s katerimi so začeli letos, jih je prihajalo komaj nekaj čez 10, nato že po preko 20 in 30, na deveti akciji pa se jih je zbralo že okoli 50, največ Mozeljčanov, nekaj Rajndolčanov, včasih pa pridejo tudi iz drugih vasi.

Ivan Kuzma st. je povedal: „Zvedeli smo, da želi tozdz Gozdarstva Rog pripraviti do 1. aprila okoli 5 ha površin za pogozdovanje. Naše Kulturno-sportno društvo Ciril Dekval je „Rogu“ ponudilo, da bi mi opravili to delo. „Rogu“ pozimi primanjkuje delavcev, razen tega pa bomo mi to delo opravili ceneje, zato smo se lahko dogovorili. Tako

zdaj to gmovje oz. slabi gozd čistimo, pripravljamo tehnični les in tla, kjer bodo pogozdili nato okoli 20.000 smrekic. Če bomo delo v redu opravili, bomo zaslužili okoli 100.000 din.“

Predstavniki društva „Ciril Dekval“ Ive Stanič, je tokrat zamenjal svinčnik z motorno žago, pa je povedal: „Naše društvo od ZKO ne more dobiti večje dotacije kot 5.000 din. To pa je premalo, da bi

izvedli svoje načrte. Zato smo delo prevzeli in ga bomo tudi opravili. Zasluženi denar bomo porabili za nakup ozvočenja. Seveda ta zaslužek ne bo zadoščal, zato bomo poleti organizirali še več veselic.“

V društvu so zdaj določili Iveta Staniča, da vodi delo naprej. Povedal je, da bodo čistili gozd še ves marec, v aprilu in maju bodo nadaljevali gradnjo igrišča v Mozlju. Junija, ko bo igrišče dokončano, in nato v naslednjih poletnih mesecih pa bodo organizirali na njem več veselic. Tako bodo zaslužili denar za ozvočenje, ki ga bodo potem uporabljali pri kulturnih in športnih prireditvah.

J. PRIMC

TRGOVINO DOLGI VASI

Trgopromet Krško, ki je tozdz Mercatorja, je sklenil z nekim zasebnim graditeljem hiše v Dolgi vasi pri Kočevju pogodbo o najemu prostorov v njegovi hiši. V najetih prostorih bo Trgopromet odprl trgovino. Otvoritev te prodajalne pa še ni tako blizu, saj bo hiša dograjena šele aprila prihodnje leto.

Veliko bolnih

Število bolniških bi se dalo zmanjšati

„V naši občini imamo največ bolniških med vsemi občinami v Sloveniji. Del krivde za to nosi gotovo tudi slaba organizacija zdravstvene službe, saj mora bolnik čakati dolgo, včasih po več dni, da pride na vrsto, medtem pa bolniška teče.“ Tako meni Nada Kužnik iz Tekstilane Kočevje, ki je izvoljena za delegatko IX. kongresa ZKS.

„Tudi v Tekstilani imamo veliko bolniških. Zaradi porodniških dopustov in nege bolnih družinskih članov je sicer izostankov z dela vedno manj, zato pa narašča bolniška do 30 dni. Bolje bi bilo, če bi imeli obratno ambulanto. Tako bi zdravnik laže ugotavljal poklicne bolezni ter se posvetil odkrivanju vzrokov.“

Na vprašanje, zakaj je odšla z dela v proizvodnji v administracijo, in to prav zdaj, ko se povsod zavzemajo (vsaj v besedah) za zmanjšanje administracije, je odgovorila:

Nada Kužnik

„Dvanajst let sem delala v naši tkalnici kot delavka. Potem sem postala alergična, kot so zdravniki ugotovili, na prejo. Predlagali so, naj grem za tri mesece na drugo delo. Zaposlili so me v splošnem sektorju — zdaj obiskujem dvoletno administrativno šolo — in vse zdravstvene težave so izginile.“

Sicer pa, meni tovarišica Nada (ki je med drugim sekretarka osnovne organizacije ZK v Tekstilani, članica občinskega sveta Zveze sindikatov, delegatka občinskega družbenopolitičnega zbora, pa tudi mati dveh šolo-obveznih otrok), da v proizvodnih delovnih organizacijah običajno ni veliko administracije. Samoupravljanje zahteva veliko informacij, dnevnih, tedenskih, mesečnih, in še časopis. Verjetno je administracije preveč v drugih službah, predvsem v SIS.

J. PRIMC

Tudi rezerva pridno vadi

Posamično in skupno usposabljanje rezervnih vojaških starešin — Dobri predavatelji — dobra udeležba

Rezervni vojaški starešine iz območja krajevne skupnosti Kočevje — mesto so na nedavnem občnem zboru izvolili nov upravni odbor, ki šteje 9 članov; predsednik je Janez Hering, tajnik pa Janko Cimprič. Razen tega je v upravnem odboru še mesto za dva oficirja iz NOB. Ostali člani so namreč mlajši in taki, ki so si že zdaj pridobili ugled z uspešnim delom na raznih področjih.

Program dela in izobraževanja, ki so ga na zboru sprejeli, predvideva za letos 36 ur vzgoje in izobraževanja, od tega 20 ur za posamično usposabljanje in 16 ur predavanj, seminarjev, streljanja, reševanja taktičnih nalog in preverjanja znanja. Razen tega so v programu predvideli idejno, vojaško in samozaščitno usposabljanje, sodelovanje z drugimi organizacijami in društvi

ter delo po občinskem programu, ki so ga vse krajevne organizacije ZRVS že prejele.

Ugotovili so, da je bila v minulem obdobju udeležba na predavanjih zelo dobra. Zal so na predavanjih in vajah manjkali predvsem tovariši, ki delajo na odgovornih mestih, ker so preobremenjeni z delom. Kljub temu je bilo sklenjeno, da bo novi odbor še zaostрил disciplino prihajanja na predavanja in na preverjanje znanja in da se z izostankarji pogovore na ravni občinskega vodstva ZRVS, za člane ZK pa še v tej organizaciji.

Sklenili so tudi, da bodo organizirali aktivne rezervnih vojaških starešin po organizacijah združenega dela in drugod. Menili so, da bo potem, če bo izpeljano preoblikovanje KS Kočevje — mesto, laže ustrezno preoblikovati tudi organizacijo ZRVS v mestu.

J. P.

DROBNE IZ KOČEVJA

HITRA REŠITEV — Nobena stvar ni tako slaba, da ne bi bila za kaj dobra, celo kočevski razgrajachi. V lepem kotičku ob Rinži napostavi osnovne šole si je nekdo ob delu ali v sončni pripekli lovil ribe. Občanom ta „črna gradnja“ ni bila všeč in so zadevo prijavi pri stožnjim organom. Preden pa so ti organi karkoli ukrenili, so za spoštovanje reda poskrbeli — razgrajachi.

Kar še tisto, prvo noč so jo „po hitrem postopku“ razbili in tako prihranili delo odgovornim.

SOLARJI TEKMUJEJO — V aprilu bodo razredna in šolska tekmovalna „Kaj veš o prometu?“ in spretnostne vožnje s kolesi. Učenci že pridno vadijo. Najboljša občinska ekipa bo zastopala „naše barve“ na republiškem tekmovalju, ki bo 24. aprila v Brežicah.

TRGOVINE BOLJE ZALOŽENE — Marca so trgovine bolje založene, kot so bile februarja. Nekateri pa kljub temu kupujejo več, kot so pred meseci. Delajo si pač zaloge za „NNNP“. Res pa je, da prihajajo sem kupovat tudi iz okoljskih vasi in celo iz Hrvaške.

STRELI IZ TESARSKÉ — Neki pobič strelja z balkona pri stanovanjskem bloku v Tesarski ulici pogosto z zračno puško. Včasih zažvižga izstrelke tudi kakšnemu občanu mimo ušes. Stari naj bi poskrbeli, da bi navdušeni mladi strelec streljal tam, kjer je dovoljeno, se pravi na streliščih za zračno puško.

— Zakaj pa si ti čisto hin? — Ker ure in ure zaman čakam plin.

KOČEVJSKE NOVICE

ZAHVALA

V 76. letu je prenehalo biti srce naše drage sestre in tete

MARIJE ZUPANČIČ

iz Bistrice 4 pri Šentrupertu

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom; vaščanom in najbližjim sosedom, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih, pokojni darovali cvetje in jo spremili na zadnjo pot. Posebno se zahvaljujemo župniku, kaplanu za opravljeni obred in pevcem za zapete žalostnike. Iskrena hvala tudi Danici Lamovšek za poslovilne besede.

Žalujoči: brat France in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljube mame, stare mame, sestre, svakinje in babice

MARIJA MARKOVIČ

iz Gor. Polja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje in vence ter nam izrazili sožalje. Posebna hvala delovnim organizacijam Krki, Novolesu, KZ Novo mesto, IMV in našim sodelavcem. Hvala tov. Košmrju za poslovilne besede, pevskega zboru in duhovniku za opravljeni obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage

DANICE PREDOVIČ

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste pokojno številno spremili na zadnji poti in ji darovali vence in cvetje. Posebna zahvala ZD Metlika in zdravniku Mlačaku, Splošni bolnišnici Novo mesto in Bolnici Petra Deržaja v Ljubljani, ZB Hrast, govornikom Jožetu Žlogarju in Anici Kočvarjevi, Trak Mengeš, Jugobanki Ljubljana, Šiška in župniku Vranešiču za obred in govor.

Žalujoči: sin in hčere z družinami, brat z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V bolečem spoznanju, da ni več med nami drage mame in stare mame

MARIJE ČRČEK

roj. Kmet
iz Šalke vasi pri Kočevju

se pristrčno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom, članom kolektiva ZD Kočevje in Melamin, ki so jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se vsem za pismene in ustne izraze sožalja, za tako lepo darovano cvetje in vence, župniku za opravljeni obred in godbi za zaigrane žalostinke. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža in ata

KARLA KOMANA

iz Kočevja

se iskreno zahvaljujemo dobrim sorodnikom in sosedoma Fičurjevi in Štefančičevi za pomoč med hudo boleznijo in trpljenjem. Zahvaljujemo se dr. Rupniku in dr. Kolarju za zdravljenje, godbi na pihala, pevcem iz Dolenje vasi, ribniškemu župniku za obred, znancem in prijateljem ter vsem, ki ste pokojnega spremili na zadnji poti 8. marca v Ribnici. Hvala za darovane vence in cvetje. Hvala vsem, ki se ga bodo še spominjali.

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 70. letu nas je zapustil naš dragi mož, ata, dedek in pradedek

JANEZ BRATKOVIČ

iz Gor. Vrhpolja 59

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom in sosedom za pomoč, za darovano cvetje in izrečeno sožalje. Zahvaljujemo se gasilcem, šentjernejski godbi, župniku za opravljeni obred in kolektivom Iskra Šentjerneje, KZ Krka in DO Petrol. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena, sinovi Jože, Janez, Franci in Marjan z družinami

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni nas je v 89. letu zapustila naša draga žena, mama, babica in prababica

MARIJA KOSTREVC

iz Pristavice 2, Bela cerkev

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani. Posebej še sindikatu TOZD Iskra Šentjerneje za podarjeni venec in denarno pomoč, zdravnici Žibert - Vizic, sosedom in vaščanom Vrtačič, Kostrevec in Kaplan, ki so nam v bolezni naše mame pomagali in župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: mož Jože, hčerki Tilka in Mimi z družinama, sin France z družino ter ostalo sorodstvo

Pristavica, 18. 3. 1982

*Dih pomladi je oživel tvoj breg,
ki si ga imel tako rad.
Sadno drevje brsti, v njem ptičje petje se
glasi, a vse je pusto in prazno,
ko tebe več ni.*

V SPOMIN

17. marca je minilo žalostno leto, odkar nas je mnogo prežgodaj zapustil naš ljubljani mož, oče, stari oče, brat in stric

STANKO OGOREVC

iz Malega vrha

Hvala vsem, ki se ga še spominjate!

Žalujoči: žena Pepca, sinovi Stanko, Branko in Mihec z družinami ter bratje in sestre

ZAHVALA

V 71. letu nas je za vedno zapustila naša draga žena, mama, stara mama in prababica

MARIJA GORŠIN

s Potovega vrha 38

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom za podarjene vence in cvetje ter za izrečeno sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni vaščankama Saškovi in Štampfljevi ter patru Cirilu za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: mož Miha, hči Milka z možem, vnuka Tone in Milan z družino

*Ko bi solza koga obudila,
tebe, dragi ata, ne bi črna zemlja krila.
Ne mine ura, dan, ne noč,
povsod v mislih si navzoč.*

V SPOMIN

Minilo je leto žalosti in bolečine, odkar si mnogo prerano odšel od nas ljubljani mož, ati, brat in stric

FRANC JUDEŽ

iz Mirne peči 48

Kako hladno je v našem domu, ati, odkar te ni. Ne moremo verjeti, da si za vedno odšel in ne prinašaš topline več med nas. Ko nemo stojimo ob tvojem grobu, smo si blizu, a neizmerno daleč; ne seže do tebe, ljubi naš ati, solza bolečine. Hvala vsem, ki ste ga ohranili v spominu in mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoči: vsi njegovi

V SPOMIN

Minilo je leto dni, odkar ni več med nami mame in ata

VERE in JOŽETA HRASTARJA

iz Dol. Dobrave pri Trebnjem

Imejmo jih v lepem spominu!

Jože, Veri, Jožica in Tone

*Ljubljena mož in sin, ki v grobu spita,
a v naših srcih še živi,
ne mine ura, dan, ne noč,
povsod v mislih sta navzoča.*

V SPOMIN

IVANU in JANEZU ŠKORNIKU

s Homa 40, Šentrupert

Hvala vsem, ki jima prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoči: vsi njuni

MILENA BOROVIAC

„Največja sreča je delati z mladimi“, pravi Milena Boroviac, učiteljica iz Ribnice, ki se je pred dobrim mesecem upokojila. Vedno se je zavzemala, da bi bili odnosi med učiteljem in učencem čim boljše, da učenec ne bi bil le učenec, ampak da bi ob učiteljevi pomoči sam prihajal do novih spoznanj. Njeno prizadevanje je rodilo sadove. Na različne načine ji izražajo hvaležnost njeni nekdanji učenci, ki jim je bila v 34 letih učiteljevanja v Ribnici ne le učiteljica, ampak tudi svetovalka in vodnica v življenju.

Milena Boroviac je po rodu Štajerka, iz Šmartnega ob Paki. Ribničane je s svojim delom osvojila in tudi njej so, kot pravi, „ti šegavi, zaviti in pristrčni ljudje in ta prelepa Ribniška dolina prirasli k srcu. In če se vprašam: kje je moj pravi dom? Tam, kjer sem se rodila ali tam, kjer sem živela in delala večino svojega življenja, se tehničnica nagne na ribniško stran.“

Odraščala je v naprednem okolju. Telovadila je pri sokolski deci. 1944 je bila sprejeta v SKOJ, 1945 pa v KPJ. Tudi v Ribnici si je pridobila zaupanje in delala v mnogih organizacijah in organih, in to na najodgovornejših mestih. 12 let je bila sekretarka SZDL, bila je poslanka, vodja delegacije za zbor občin v skupščini SRS in drugod. Največ pa je delala na področju izobraževanja; med drugim je bila pod-

predsednica izvršilnega odbora izobraževalne skupnosti Slovenije in predsednica komisije za osnovno šolstvo pri tej skupnosti.

„Najbolj me boli, ker so velike razlike pri osebnih dohodkih pedagoških delavcev, ki ne temelje na rezultatih dela, ampak na možnostih območja, na katerem šola deluje. Te nepravilne razlike smo pred leti s solidarnostnimi merili ublažili. Žal pa se je zdaj vse spet izmutilo. Boli me, ker so prosvetni delavci vedno zastopavljani. Tudi moja mama, ki je bila prav tako učiteljica, je dobivala v stari Jugoslaviji za poln delovni čas le polovico učiteljske plače, in to samo zato, ker tudi oče ni bil prosvetni delavec.“ pravi Milena Boroviac, ki je po vojni kot učiteljica opravila veliko neplačanih nadur in drugega učiteljskega dela, za kar je vedno dobivala le pismene pohvale. Vendar, pravi, so bili takrat drugačni časi in smo vsi tako delali. Danes pa so časi drugačni in ne bi bilo prav, da bi eni stiskali pasove, drugi pa ne.

„Predvojna Jugoslavija ni dala delavcem niti osnovnih pravic. Zato ne razumem, da delavci danes bolj ne sodelujejo v samoupravljanju. Samoupravljanje pa ni anarhija, ampak pravica, da odločimo o tistem, kar si ustvarimo. Samoupravljanje tudi ni, če kritiziraš le tisto, kar vidiš slabega za sosedovim plotom, ne vidiš pa plevela na lastnem vrtu!“

JOŽE PRIMC

RES RAZJASNIL SRCE IN OKO? — Mnogi so takole obnemogli ob pokonci postavljenem praznem sodu, ki je služil za mizo in pravemu skladišču praznih stekelnic. Praznik cvička je le enkrat v letu. (Foto: J. P.)

Skoraj bi zmanjkalo cvička

V štirih dneh so pokaševalci spili reci in piši 12.000 litrov vina

Edini teden, ki je na splošno zadovoljstvo trajal samo štiri dni, je bil letošnji deseti „Teden dolenskega cvička“, ki ga je pripravilo Društvo vinogradnikov Dolenjske pod pokroviteljstvom Kmetijske zadruge Krka v športni dvorani v Novem mestu.

Letos je bila cvičkarija vseh cvičkarjev. Nihče ne ve natančnega števila „pokaševalcev“, menda jih je bilo več kot 5000, ve pa se, da so v usta in mimo njih pretočili skoraj 12000 litrov najbolje ocenjenega cvička.

Po dnevih je cviček tekkel takole: v četrtek po sprevedu ki se je v dežju vil po ulicah Novega mesta, se je v dvorano nagnetlo skoraj tisoč ljubiteljev vinske kapljice. Nekateri so prišli tudi po diplome, priznanja

menjajo za prvonagrajenega, ki so mu — ne da bi imeli dokaze za to — pripisovali tudi nekaj kemije.

Proti jutru so uredili tudi ta problem, saj jih je cviček grdo kaznoval za obrekovanje. Mnoge „pokaševalce“ je dodobra načel, tako da so mešali zrak kot „popisane“ muhe. Tudi glede solidarnosti ni bilo kaj pripomniti. Treznjejši je pomagal na plano po svež zrak, svojemu vinski onemoglemu tovarišu. Takih prizorov je bilo vsak večer na pretek.

Za red so skrbeli miličniki, ki jim gre posebno priznanje, saj so morali poseči le v en pretek. V največjem dolenskem vinskem hramu se je to zgodilo na petkovi

reprizi, pravzaprav že v soboto zjutraj. Nekdo je s prazno steklenico preizkušal trdnost sovražnikove betice in namesto cvička je tekla kri. Dva je rešilec odpeljal v bolnišnico, tretji pa se je „pozdravil“ na mestu dogajanja.

Bili so tudi taki srečneži, ki so za 50 din na srečelovu zadeli dvestolitrski sod, drugim pa je za spomin ostala prazna denarnica. Mačka bodo preganjali še nekaj dni, mnogogke imajo zaradi cvičkarije v hiši tihi teden, nekoga pa bo na praznik cvička spominjala zvita pločevina.

Res, lahko bi rekli: Oktoberfest po dolensko.

J. PAVLIN

Novomeščani znali največ

V Krškem kmetijski kviz za Dolenjsko in Posavje

Osem najboljših ekip iz Dolenjske in Posavja se je v soboto, 20. marca, pomerilo na področnem kvizu „Mladi in kmetijstvo“, ki sta ga pripravila konferenca mladih v kmetijstvu pri OK ZSM in aktiv mladih zadržnikov v Krškem.

Na izbirnih tekmovanjih je sodelovalo okrog 150 mladih, zato je pomen kviza tudi v razmeroma širokem strokovnem in družbenopolitičnem usposabljanju. Področni kviz je odkril, da so mladi najbolj doma na področju poljedelstva, le enkrat so nepravilno odgovorili na vprašanje iz živinoreje, precej manj znanja pa so tekmovalci pokazali, ko so odgovarjali o sadjarstvu, vinogradništvu, kmetijski zakonodaji in družbenopolitični praksi.

Novomeščani so zaslužno zmagali, saj se niso niti enkrat zmotili. Tik za petami so jim domačini — Krčani, tretji pa so Metličani. Te

ekipe so dobile tudi pokale in diplome, vsi tekmovalci pa so prejeli praktična darila. Vrstni red drugih: 4. Trebnje, 5. do 7. Brežice, Črnomelj in KSC Grm ter 8. Sevnica.

ULIČNI TEK NA DRSKI

Osnovna organizacija ZSMS Drska prireja 2. aprila ob 16. uri ulični tek okrog Drske. Start bo pred trgovino Dolenjka na Drski, proga pa bo krožna; dolžina kroga je 750 metrov. Tekmovalci bodo nastopili v osemih kategorijah: pionirji in pionirke do 11 let (1 krog), dekleta in fantje do 16 let (1,2 kroga), ženske do 35 let (2 kroga), moški do 35 let (6 krogov), ženske nad 35 let (1 krog) in moški nad 35 let (2 kroga). Prijave sprejemajo eno uro pred startom; tekmovalci bodo dobili topel čaj.

Športna komisija OO ZSMS Drska

BREZ NAPAKE — Novomeščani Anica Mrvar, Stanko Matko in Igor Ravbar so za zaslužno zmago dobili iz rok pokrovitelja predsednika krškega občinskega izvršnega sveta Vinka Baha najvišjo lovoriko, kajti mladi kmetijci so na kvizu odgovarjali brez napak. (Foto: P. Perc)

NAJBOLJŠI MED NAJBOLJŠIMI

Predpriprave na repiške volitve so trajale skoraj celo leto. Tovariš Sezedeljevič je bil od samih skrbi tako bled, da bi človek njegov obraz težko ločil od nepobrisane šolske table.

„Evidentirati in izvoliti moramo najboljše krajanke oziroma delavce.“ je govoril povsod, kjerkoli se je pojavil.

„Z moralno-političnimi kvaliteta, seveda.“ ga je kot po pravilo dopolnil tovariš Rdečnik.

„Baza mora stati za izvoljenimi. Brez baze in baznikov je delegat kot izgubljen. Izvoljeni mora imeti za seboj široko ljudske mase.“ ni hotel ostati

brez pripombe tovariš Sindikalcič.

„Se razume, vendar ne smemo pozabiti na mlade. V delegacijah morajo biti zastopani v upoštevajočem odstotku.“ se je zavzel tovariš Mladič.

„Že nekaj let dobivamo pod nos pripombe, da preveč radi pozabljamo na ženske. Napaka se nam ne sme več ponoviti!“ je klicala v spomin besede očitani Klotilda Zračnikova, predsednica sisa za zastopanje žensk v javnem življenju.

Dan pred volitvami je bilo nebo jasno, Repičeva draga preplepljena z velikimi plakati,

obrazi repiških odgovornežev pa so sijali kot s slanino namazani pirhi.

„Nismo se zaman trudili. Poglejte imena na volilnih lističih: najboljši, kar trenutno premoremo v Repičevini!“ je bil notranje zadovoljen tovariš Sezedeljevič.

„Moralno-politično neoporečni ljudje.“ se je smejalo tovarišu Rdečniku.

„Predlagani delegati niso samorastniki, zraččeni so s sredino, iz katere izhajajo, kot mah z bukvijo.“ ni hlinil navdušenja tovariš Sindikalcič.

„Če takole bežno preračunam, je poprečna starost

Novi rock v novomeški športni dvorani

Jutri ob 19. uri manifestacija slovenske tovrstne glasbe

Jutri, 26. marca, se bo ob 19. uri v novomeški športni dvorani pričela velika manifestacija slovenske rock glasbene ustvarjalnosti. Poleg domače skupine Drevored bosta nastopila še dva ansambla iz Idrije, Sund in Kuzle, ter Indust bag iz Metlike. Trije gostujoči ansamblji, ki se bodo prvič predstavili pred novomeškim občinstvom, bodo hkrati priredili promocijo dolgo pričakovane velike plošče „Lepo je...“, ki so jo posneli še z dvema slovenskima punk novovalovskima skupinama. Gre vsakakor za edinstveno priložnost slišati pomembne predstavnike slovenskega novega rocka naenkrat, poudariti pa velja tudi dejstvo, da so se prav vsi nastopajoči odrekli vsakršnih honorarjev, potnih stroškov ali dnevnice, saj je že cena dvorane prava zastrašujoča. Prireditev bosta poživila večni mladenič Tonček Plut iz Semiča z igranjem na bršlanove liste in njegov sin Slavko s harmoniko.

D. VOVK

DRUGO MESTO ZA TATJANO SAJE

Minuli petek in soboto je bila v Ljubljani republiško tekmovalna učencev glasbenih šol Slovenije. Novomeško glasbeno šolo Marijana Kozine je uspešno zastopala Tatjana Saje, ki je nastopila v 3. kategoriji klavirja in dosegla 84,6 točke in drugo nagrado. Tatjana je gojenka III. letnika klavirja pri prof. G. Mally v Ljubljani, obiskuje pa III. letnik gimnazije v Novem mestu. Poleg nje so na tekmovalno nastopili štiri pianisti iz Glasbene šole Trebnje in dosegli naslednje uspehe: Katarina Zajc 66 točk in pohvalo, Alenka Korbar 69,4 točke in pohvalo, Damjana Zupan 59,8 točke in Alenka Korbar 50 točk.

Zgodovina v živo

Že več kot teden dni študentje fakultete za arheologijo in delavci Dolenjskega muzeja na gričju Mestne njive v Novem mestu odkopavajo prazgodovinska žarna grobišča. Izkopavanje grobov na Klemenčičevi njivi je le nadaljevanje pred 20 leti začete dela. V tednu dni so odkopali 40 grobov iz najstarejše železne (halštatske) dobe iz 8. stoletja p. n. št. Velike glinaste žare, ki hranijo pepel pokojnikov, imajo le redke dodatke (igle in zaponke). Vsem žaram manjka zgornja polovica, ki jo je odneslo pluzno obdelovanje njive.

ŽARNI GROBOVI, STARI 2700 LET — Na Klemenčičevi njivi so doslej izkopalni že 130 grobov. (Foto: J. Pavlin)

Še nagajata sneg in led

Cesta pri Čabru zaprta zaradi zemlje in kamenja

Ta cesta pa ni nevšečna in celo nevarna le zaradi snega in ledu, ampak je na kopnih mestih povsod veliko lukenj. Na zadnjem odseku, se pravi od Trave do Čabra, je sicer uradno zaprta za ves promet, dejansko pa vseeno vozijo osebni avtomobili, medtem ko tovornjaki ne morejo. Vzroka za zaporo ceste sta dva. Prvi: na kraju, kjer grade novo cesto do Podplanine, je zdrsnilo na glavno cesto precej kamenja, vendar so ga v glavnem že odstranili.

Hujši je drugi vzrok. Klanec nad Čabrom oz. Čabranko postaja vedno bolj strm, ker zemlja drsi v Čabranko. Tovornjaki te strmine ne

zmorejo več, osebni avtomobili pa jo še premagajo.

Na območju nad Čabranko proti Podplanini in Planini namreč zemlja zaradi podtalne vode drsi v dolino.

Zaradi snega in ledu je še vedno komaj prevozna regionalna cesta od Sodražice do Čabra.

0091 18880

OSPEN 18800

S

25. III. 82
G PRILOGA

Kdo bo zdravil tovarne zdravil?

Pomanjkanje raznih zdravil na jugoslovanskem tržišču, s katerim smo se srečali že lani, se nadaljuje tudi v letošnjem letu. Po vesteh iz večine jugoslovanskih mest se preskrbljenost z zdravili celo slabša. Primanjkuje okrog 200 zdravil, med njimi nekatera ključna. V začetku januarja sprejeti zvezni odlok o prepovedi izvoza zdravil, dokler ne bo z njim preskrbljena domača zdravstvena služba, ni ničesar rešil, ampak je razmere še poslabšal.

Enake hitrosti kot pri sprejetju odloka namreč ni bilo pri odobravanju devizne kvote za uvoz surovin in repromateriala za farmacevtsko industrijo. Proizvajalci so z njimi slabo založeni, saj so se zaloge že lani po uvoznih omejitvah od septembra dalje kritično zmanjšale. Brez surovin in repromateriala proizvodnje seveda ni, ne za tuje tržišče ne za jugoslovanske bolnike. Ob tem je upravičeno vprašanje, ali je pametno omejevat izvoz, ki prinaša potrebne devize za nakup repromateriala in surovin, brez katerih se ob vseh administrativnih ukrepih zdravila ne dajo proizvajati. Upravičeno je tudi zato, ker je največji del potrebnega uvoza doslej krila farmacevtska industrija z devizami iz svojega izvoza, kar pri deviznem položaju naše države ni nepomembno.

Ob sprejetju odloka so v zveznem izvršnem svetu prezrli dejstvo, da mnogih zdravil in drugega medicinskega materiala ne moremo narediti brez uvoženih surovin. Če teh ni, bomo morali uvoziti zdravila, ki pa so v tujini tudi do trikrat dražja kot pri nas. Prezrte so bile še druge posledice. Neizpolnjevanje obvez do tujih

kupcev lahko napravi ogromno škode našim farmacevtskim tovarnam. Tuja konkurenca lahko hitro zapolni nastalo praznino in bi bili tako vrženi stran truda in sredstva, ki so bila v 20 letih vložena v pridobivanje tujih tržišč. Naše farmacevtske tovarne čaka tudi plačilo nadomestnega nakupa zdravil, kar pomeni odliv deviz, pa tudi naši bolniki v takih razmerah ne bi imeli potrebnih zdravil.

Po predračunu zveznega komiteja za zdravstvo delo in socialno politiko bi morali letos v Jugoslaviji zagotoviti za uvoz potrebnih farmacevtskih surovin 320 milijonov dinarjev. Za vsakega proizvajalca mora poskrbeti posamezna republika ali pokrajina. Slovenske farmacevtske tovarne potrebujejo samo za proizvodnjo zdravil za jugoslovanski trg 70 milijonov dolarjev. Od tega bi 65 milijonov lahko ustvarile same z izvozom, če bi jim ostale vse devize. Novomeška Krka pa potrebuje letos za proizvodnjo zdravil za domači trg skoraj 35 milijonov dolarjev, česar v trenutno znanih pogojih ni sposobna zagotoviti. Težavam botruje še slaba preskrbljenost s surovinami zaradi lanskih uvoznih omejitev in letos za skoraj polovico manj dobljenih soglasij za uvoz surovin od potrebnih.

Odlok o prepovedi izvoza zdravil zaradi vsega omenjenega še vedno razburja naše proizvajalce zdravil, zaradi njega še vedno niso znani pogoji gospodarjenja farmacevtske industrije v letošnjem letu. "Ene proizvajalce razburja bolj, druge manj, saj niso v vseh republikah v enakem položaju. Farmacevtska industrija v Srbiji,

Makedoniji ter Bosni in Hercegovini lahko npr. uporabi za uvoz prav vse ustvarjene devize od prodaje na tuji trg, za preskrbo domačega trga z zdravili pa ima zagotovljene še dodatne devize iz združenih republiških sredstev. Slovenska farmacevtska industrija, ki krije 36 odstotkov vseh jugoslovanskih potreb po zdravilih, lahko porabi za uvoz le 65 odstotkov ustvarjenega deviznega priliva (ostalo združuje na ravni republike za skupne potrebe), pa tudi o dodatnih devizah zaenkrat ni govora, razen če si jih ne preskrbi sama. Hrvaški farmacevti niso bistveno na boljšem. Zato se ni čuditi zahtevam, da se o dloku odpravi in izenačijo kriteriji za uvoz surovin.

Vsi jugoslovanski proizvajalci zdravil pa se srečujejo z velikimi težavami. V takih razmerah tudi samoupravnega sporazuma o preskrbi jugoslovanskega trga z zdravili v letu 1982, ki ga je podpisalo 13 naših farmacevtskih tovarn, ne morejo uresničiti in preskrba z zdravili tako še naprej slabo kaže. Proizvajalci skupaj iščejo izhod iz neprijetne in nejasne situacije. Ni sicer pričakovati, da bi bila preskrba z zdravili taka kot v zadnjih letih, a zagotoviti bi morali vsaj normalno proizvodnjo prednostnih zdravil. Bolnike, ki odhajajo iz lekarn praznih rok, vsi ti problemi namreč ne zanimajo.

Na jasna vprašanja in zahteve so proizvajalci dobili odgovor, da gre le za začasn odlok na izrecne zahteve republiških komitejev za zdravstvo ter da bo ukinjen takoj, ko se bodo na trgu poznali dogovori farmacevtskih tovarn. Poleg

tega odloka ne prepoveduje izvoza v celoti, ampak ga le pogojuje s soglasji zveznega sekretariata za tržišče in cene, zveznega komiteja za delo, zdravstvo in socialno politiko, sekcijo za kemično in gumarsko industrijo pri gospodarski zbornici Jugoslavije in zveznega sekretariata za zunajo trgovino. Brez dvoma pa je bil strah med proizvajalci zdravil, da bo postopek za pridobitev soglasij dolgotrajen, glede na dosedanje izkušnje upravičen. Resnici na ljubo doslej z izvozom zdravil ni bilo večjih zapletov in, kot smo zvedeli v novomeški Krki, so tudi prva soglasja za izvoz že dobili. A strah in negotovost ostajata, kar je v siceršnjih razmerah preskrbe s surovinami in proizvodnje zdravil povsem upravičeno.

Naši proizvajalci zdravil veliko pričakujejo, od družbenega dogovora o merilih za preskrbo jugoslovanskega tržišča s proizvodi posebnega pomena za preskrbo delovnih ljudi in občanov v letu 1982, ki je bil sredi marca končno le podpisan, predvsem dovolj pravočasno odobrenih deviz za uvoz surovin in repromateriala za proizvodnjo zdravil tako za domači trg kot izpolnjevanje obvez do tujih kupcev. Bo ta rešil kritično preskrbljenost naše farmacevtske industrije s surovinami in omogočil normalno proizvodnjo zdravil za domači in tuji trg? Upanje je, saj daje prednost tudi zagotavljanju deviz za uvoz farmacevtskih surovin in repromateriala. Dejanski rezultati pa bodo že v kratkem vidni v praksi.

ZDENKA LINDIČ-DRAGAŠ

pletete zanj?

Tudi sodobni moški vse raje zamenjujejo klasične suknjiče s pletenimi vrhnji oblečili. In če ste morda namenili zanj narediti novo jopo ali pulover za toplejšo sezono, si oglejte ti dve zamisli.

Jopa je pletena v povsem enostavnem „popper-sol“ vzorcu s presledkom, ki oblikuje črte. Druga zamisel je pulover iz ne predebele volne, ki ga krasijo ob strani dve povrhu našiti kiti.

prestavljive košare

Nikjer ni rečeno, da je najlepše, če bršlanke visijo iz običajnih zabožkov z oken. Veliko bolj, izvimo, najbrž pa tudi cenejše je korito za rože, izdelano iz brezovih odpadnih vej. Spreten moški pri hiši bo tako korito mimograde zbil, ima pa še to prednost, da ga lahko prestavljate, kamor se vam zdi.

no za testo je, da vsebuje precej začimb. Med vedno prekuhamo in ohladimo, preden ga dodamo testu. Prav nazadnje primešamo še rahljajno sredstvo.

MEDENJAKI I

1,5 kg moke, pol žlice cimeta, ščepec klinčkov, limonina lupina, ena žlička jedilne sode, 20 dkg sladkorja, 1 dcl in pol žitne kave (proje), 1 jajce, 5 dkg orehov, maščoba za pekač.

Testo: Moko presejemo, vanjo zamešamo zmlat cimet, klinčke, sesekljano limonino lupino in jedilno sodo. Posebej prevremo med. V žitni kavi kuhamo sladkor tako dolgo, da se za kuhalnico potegne nitka. Oboje ohladimo. Moki pridamo jajca, ohlajeno kavo, sesekljane orehe in med. Vse skupaj dobro premešamo. Testo je zelo gosto, pa si pri mešanju pomagamo z roko. Testo pustimo čez noč na hladnem pokrito z vlažno krpo, da se nam še bolj zgosti. Naslednji dan ga na pomočniki deski razvaljamo za centimeter na debelo, izrežemo z modelčkom medenjake in jih na pomaščenen pekaču spečemo. Ohlajene s pomočjo čopiča premežemo z belo glazuro.

Glazura: Za glazuro vzamemo moko, sladkor, katerega presejemo, mu dodamo beljak in sok od cele limone. Mešamo, da se glazura speni in postane gladka in bela.

MEDENJAKI II

1 kg enotne moke, 0,5 kg bele moke, 0,75 kg medu, 1,25 kg sladkorja, 3 jajca, 20 dkg masla ali margarine, 20 dkg orehov, cimet, klinčki, limonina lupina, dva pecilna praška – še boljša je jelenova sol.

Testo: Enotno in belo moko presejemo skupaj s pecilnim praškom v skledo. Med segrejemo, vendar le toliko, da je mlačen. Dodamo sladkor, cela jajca in maslo ter s tem zamesimo medenjake. Med mešanjem dodamo cimet, zelo malo v možnarju stolčnih klinčkov, naribano limonino lupino (lahko je tudi pomaranča) in malo muškatanega oreščka. Testo premesimo in naredimo prekusni medenjaki. Če je masa pretrda, dodamo še žličko medu, če pa je premehkata, žličko moke in pest orehov. Iz mase oblikujemo kot droben oreh velike kroglice,

Kuha: Peter Bevc

sladice iz medenega testa

Medeno testo

Medenjaki I

Medenjaki II

Medenjaki III

Medeni šarkelj

MEDENO TESTO

Je gneteno testo, ki ga rahljamo navadno z jelenovo soljo, jedilno sodo ali pecilnim praškom. Značil-

jih polagamo na pomazan in t moko potresen pekač in spečemo. Navadno iz takšnega testa spečemo okrogle ali štiringlastne oblike. Medenjake lahko izdelamo različno: na sredino vtisnemo polovico orehovega jedra ali pa vsak vogal olupljen in razpolovljen mandelj. Pomažemo jih s stepenim jajčkom, da se bodo svetili, ali pa že pečene prevlečemo z glazuro. dve pesti sladkorja polijemo z nekaj žlicami vode in nad nekoliko močnejšim ognjem kuhamo, dokler ne nastane močan sirup. Kuhamo še naprej, in ko se nam sladkor med prsti potegne, je primeren za glaziranje. Čopič namakamo v sladkor in ga nekajkrat potegnemo po medenjaku. Ko se medenjaki ohladi, postane popolnoma bel. Če je sladkor preveč gost, mu dodamo nekaj kapljic vode in spet ponovno kuhamo in glaziramo naprej. Glazirane medenjake zlagamo enega poleg drugega na desko, šele čez nekaj ur ali drugi dan jih zložimo skupaj. Čez noč ali za nekaj dni jih pustimo na vlažnem, ko popustijo, se zmehčajo in so veliko boljše. Tudi testu nič ne škodi, če nekaj časa stoji. Lahko ga uporabimo le en del, ostanek pa zavijemo v vlažno krpo, shranimo v hladilniku in pečemo drugič iz njega drugačne oblike.

MEDENJAKI III

25 dkg masti ali margarine, 25 dkg medu, 25 dkg sladkorja, 1 kg moke 6 jajc, 1 zvrhano žlico sode, klinčki, cimet, limonina lupina.

Rumenjake in polovico sladkorja mešamo, da dobro naraste. Umešani masi dodamo tekoč med, klinčke, cimet in polovico moka. Iz beljakov naredimo trd sneg, katerega vtremo še ostali sladkor. Sneg damo k umešani masi, na vrh presejemo moko in sodo ter narahlo premešamo. Oblikujemo kroglice in spečemo.

MEDENI ŠARKEJ

6 jajc, 45 dkg moke, 35 dkg sladkorne moke, 5 žlic medu, 10 dkg žlezlih orehov, malo masla.

Rumenjake umešamo s sladkorom moko, dodamo med, jedilno sodo, zrezane orehe – mleto cimet, kasneje primešamo presejano moko ter dodamo trd sneg iz beljakov. Mešamo testo, zlijamo v pomaščenen model. Šarkelj pečemo eno uro.

VOJAŠKI KOTIČEK

PREMALO DOLENJCEV V MODRI UNIFORMI

Kam po osnovni šoli, je vedno znova pomembno življenjsko vprašanje. O tem se učenci pogovarjajo s prijatelji, starši, učitelji, poklicnimi svetovalci in drugimi. Verjetno so najboljše razmere za nadaljnji študij pri nas v kadetski šoli za miličnike v Tacnu pod Šmarno goro pri Ljubljani. Zakaj torej ne postati miličnik?

To šolsko leto bo končala šolanje že dvanajsta generacija slovenskih miličnikov. V kraju, imenovan tudi Rozmanov gaj, imajo fantje na voljo vse za res kakovostno šolanje: lep dom za bivanje in učenje, novo menzo, lastno zdravstveno službo. Predvsem premore šola vse sodobne pripomočke za pouk. Imajo svoj televizijski sistem, številne kabinete. Fante običajno posebej zanimajo kabineti za prometno varnost

s poligonom za motoristiko, kabinet za kriminalistično tehniko in zveze. Na območju šole seveda tudi ne manjka šolska postaja milice. V

tem šolskem letu so interesne dejavnosti razvejali na 40 raznih oblik. Leta 1978 so poskusili celo izdati posebno pesniško zbirko. Med šolanjem se mladinci dodobra seznanijo z vojaškimi veščinami in znanji. Zato jim po kadetnici in službovanju pri milici ni treba več služiti kadrovskega rok v JLA. Učni pripomočki, stanovanje in hrana so brezplačni.

Običajno imamo pred očmi le splošnega miličnika z naših postaj. Med šolanjem si gojenci pridobijo tudi znanje in sposobnosti za morebitno poznejše delo v enotah milice s posebnim delovnim področjem: v prometu, železniški ali mejni postaji milice. Na posebnem večmesečnem tečaju usposablajo vodnike službenih psov. V posebni enoti milice imajo konjenico. Miličniki so uspešni gorski reševalci. V posebno težavnih razmerah, ne le v vojnih, temveč ob večjih nesrečah ali ujmah, so nepogrešljivi radiotelegrafisti. Dobre miličnike – smučarje usmerjajo za varnostnike na smučiščih, ljubitelje voda in morja pošiljajo na patroljni čoln mejne milice ali k potapljačem. Dodatno usposabljanje jih lahko pripelje k letalski milici na Brniku, k helikopterjem.

Nekatere skrbi še vedno razporejanje po šoli. Je morda v tem tudi vzrok sorazmerno manjšega števila Dolenjcev med kadeti? Verjetno je premalo znano, da odličnjaki prosto izbirajo ne le upravo javne varnosti, temveč celo enoto milice. Ob tem tudi sicer upoštevajo razne okoliščine (skrb za starše ipd.) Izobraževanje in napredovanje v milici poteka po načelu: „Spo-

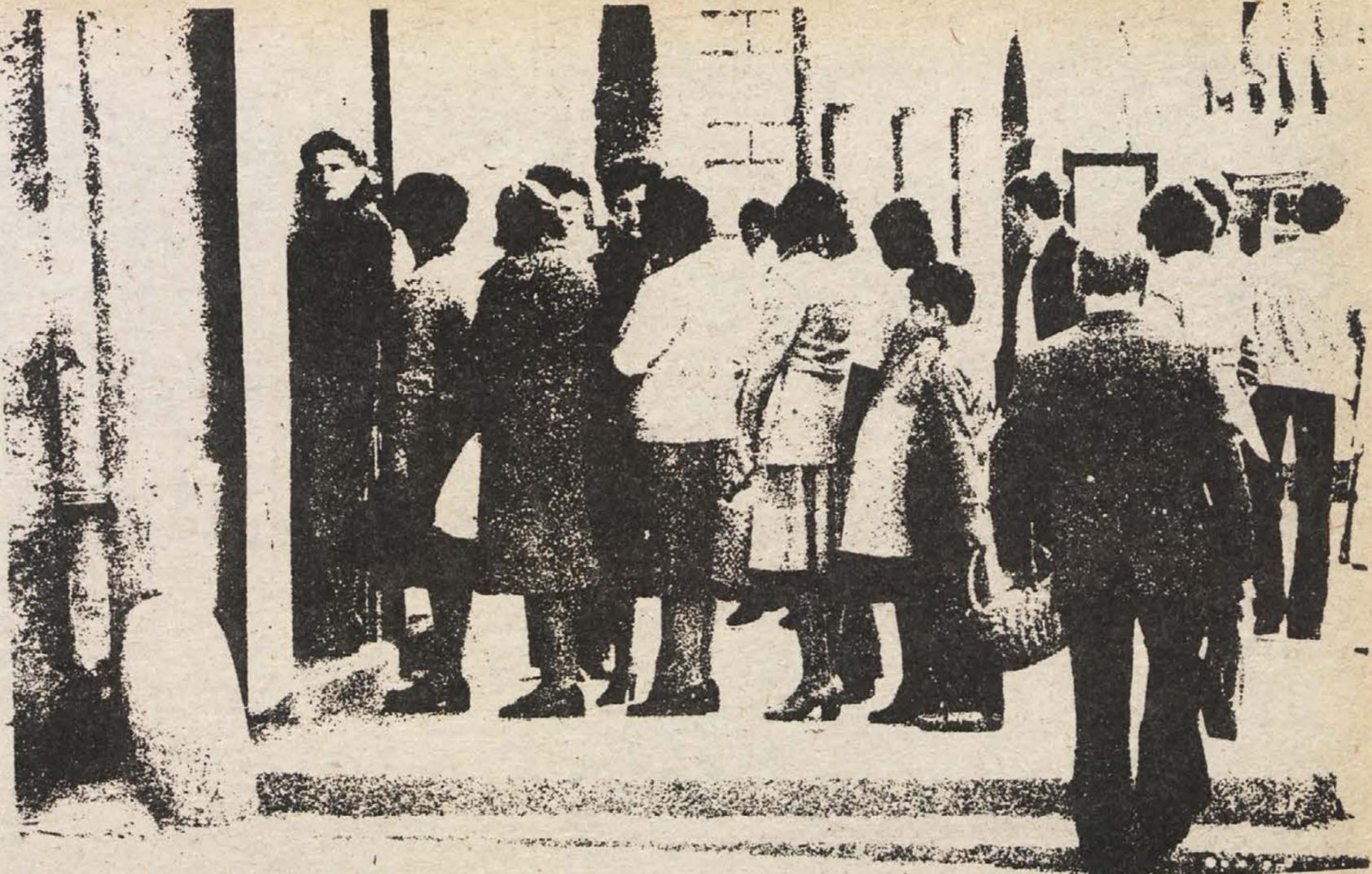
sobnemu prosto pot.“ Za pridobivanje posebnih znanj pripravljajo posebne tečaje. Uspešni lahko nadaljujejo študij na višji upravni šoli ali pravni fakulteti.

Novinarje so po končani tiskovni konferenci na tacenski šoli konec marca popeljali še k enoti milice, da so lahko preverili delo „v živo“. Tisti, ki so odšli na postajo milice v Radovljici, so bili priča hitremu iskanju ponesrečenca, zakopanega v snežnem plazu, s pomočjo za to izurjenega psa. Pridružiti se je bilo mogoče poletu helikopterja, ko se je ravno vračala reka avtomobilistov s prireditve za svetovni smučarski pokal na Zelenici. Jeklenemu ptiču niti ni treba prenizko lebdeti nad cesto, pa so kljub temu jasno vidne take podrobnosti, kot so številke na registrski tablici. Če upoštevamo še hitrost in okretnost v zračnih širjavah, ni čudno, da sta se pred leti francoska roparja kljub hitremu motorju poropu v Ljubljani najprej umaknila z avtomobilske ceste. Helikopter se jima je bil prilépil kot bolha, ni jima preostalo drugega, kot da sta se pri Grosupljem predala. Pripadniki mejne milice na Brniku imajo tudi najsodobnejšo elektronsko opremo za kontrolo potnikov in prtljage. „Varnost letala v zraku je odvisna od kontrole na tleh,“ je opisal to odgovorno delo komandir mejne milice na letališču Krsto Sučan.

Lepe delovne razmere v šole lani odprtih novih prostorih postaje milice na Viču nam je pokazal komandir Aladar Belec v spremstvu inšpektorja RSNZ Alojza Žista. Komandir Belec se je lahko pohvalil, da je 80 odstotkov miličnikov te postaje končalo tacensko kadetnico. Inšpektor Žist je pomagal pri opisu komandirjeve poklicne poti. Aladar je zapustil Tacen kot druga generacija njenih kadetov. V manj kot treh letih je prevzel varnostni okoliš, v prej kot enajstih letih je postal komandir postaje, ki deluje na območju občine, po velikosti tretje v Sloveniji. „V našem poklicu smo prisotni tako rekoč pri sleherni zadevi. Vseeno ne vedno z ljudmi, ki prihajajo v navzkriž z zakonom. Miličnik mora dostikrat pomagati, ne zgolj kaznovati,“ opisuje svoj poklic. Opisoval je, kako miličnik lahko ob vsakodnevnem delu najde tudi tisto drobno zadovoljstvo, ki človeka napolnjuje s toplino še čez nekaj let.

Tako se spominja iz časov dela v varnostnem okolišu fanta 7. razreda, ki je postal problem. Z razgovori s starši so dosegli, da je mladenič krenil na pravo pot. Dokončal je šolo. Komandir je pred časom slišal, da se je tudi uspešno zaposlil. Miličnik je pač predvsem človek.

ALFRED ŽELEZNIK

DO KJE SEŽE POMANJKANJE

Težave v preskrbi še niso zavzele zaskrbljenih razsežnosti. Nadejamo se, da jih tudi ne bodo, saj je bil v Beogradu nedavno podpisan že dolgo pripravljen družbeni dogovor o ukrepih za normalno oskrbo. Vse to pa kaže, da s preskrbo vendarle ni vse v redu, saj v normalnih razmerah takega družbenega dogovora niti ne bi potrebovali, še manj občinskih skladišč za blagovne rezerve in štabov za preskrbo, ki jih bomo menda tudi dobili. Tak je pogled na preskrbo s ptičje perspektive, kjer so podrobnosti vsaj zabrisane, če že ne skrite. Sprehod po dolenjskih in posavskih občinskih središčih kaže glede preskrbe kup neprijetnih podrobnosti, ki pa za zdaj še niso tako boleče.

Ko smo ugotavljali, kdo je v posamezni občini odgovoren za oskrbo (ne pa kriv za pomanjkanje), smo povsod izvedeli, da so to občinski izvršni sveti. Resno lahko pomagajo trgovskim delovnim organizacijam samo pri oskrbi z določenimi živili domačega izvora, medtem ko so popolnoma nemočni, ko gre za oskrbo z nafto in premogom. Za nafto se že nekako ve, da je v zvezni pristojnosti, s premogom pa so težave, ker ga menda rudniki iz drugih republik raje izvažajo v Avstrijo, ki se je k nam preusmerila zaradi manjših dobav iz Poljske. Ko pa v Kurivoprodaji iz Ljubljane poveš, da potrošniki ne potrebujejo take vrste informacij, ampak samo sporočilo, kdaj bodo prišli na vrsto za premog, tam pravega odgovora ne vedo.

Toda pustimo premog in nafto, saj je zima še daleč, kmetje pa se bodo za setev že nekako znašli. To pot nas je bolj zanimalo, kako je s preskrbo drobnih artiklov, ki sicer niso življenjskega pomena, a lahko njihovo pomanjkanje resno ogrozi življenjsko raven.

NAJMANJ TEŽAV V POSAVJU

Kdo ve zakaj, a resnica je, da so po podatkih naših dopisnikov imeli najmanj težav z oskrbo v posavskih občinah. Direktor tozda Trgovina sevniškega kmetijskega kombinata, Jože Imperl, je povedal, da so odločilno vlogo odigrale blagovne rezerve. Olja, sladkorja in pralnega praška pri njih nikoli ni zmanjkalo (to je res, saj nam je sevniški direktor rad priskočil na pomoč, ko teh stvari ni bilo mogoče dobiti drugje), zato pa je pri njih velika težava z belo tehniko. Manjka hladilnih skrinj, pralnih strojev in tudi barvnih televizorjev. Potem pa se spisek kar nadaljuje, saj jim je manjkalo še stekla, električnih kablov, toplih podov, pa plina, mesc itd. Ob takem spisku pa je delovanje izvršnega sveta in potrošniških svetov precej omejeno. INA, ki dobavlja plin, je namreč skoraj gluha, kadar gre za prošnje o večji dobavi plina. Potrebe krije le 20-odstotno.

Tudi v krški občini se lahko pohvalijo z osnovnimi življenjskimi potrebščinami ali živili. Kot pravi podpredsednik izvršnega sveta Igor Dobrovnik, so tudi pri njih z blagovnimi rezervami reševali občasno pomanjkanje blaga, čemur pritrjuje tudi poslovodja Marketa v središču mesta, kjer ni bilo pomanjkanja osnovnih živil. Toda tudi pri njih se s tem neha pravljica o dobri založenosti. Manjka namreč praška za pranje do

100°, ni papirnatih servet, brisač, plen, ženskih nogavic in higienskih vložkov, britvic, lakov za lase in dezodorantov.

Iz brežiške občine smo dobili jedrnat sporočilo, da pomanjkanje blaga na trgovskih policah rešujejo z blagovnimi rezervami, v katerih pa za zdaj še ni prostora za nafto, kurilno olje in podobno, o čemer pa bomo spregovorili še na koncu raporta o preskrbi.

V trebanjski občini so se srečevali tudi z motnjami v preskrbi, rekli so celo, da jim bo treba stopiti na rep z blagovnimi rezervami, ki pa jih še nimajo v zadostni meri, sploh pa se ne sme govoriti o njihovi lokaciji, velikosti in podobnem. Tudi sicer na izvršnem svetu in v komiteju za gospodarstvo ne govorijo radi o preskrbi, saj so prepričani, da jih tarejo enake težave kot druge občine, čeprav je mogoče pri trgovcih izvedeti tudi kaj dodatnega o težavah.

Kot pravi Milan Jakopin, predsednik komiteja za družbeni razvoj v novomeški občini, je največ težav zaradi pomanjkanja skladiščnih prostorov. Vse blago sproti dovažajo v trgovine; zelenjavo in meso vsak dan, ostale artikle pa enkrat na teden. V občini so sprejeli petletni program izgradnje skladišč za blagovne rezerve, saj denarja, namenjenega rezervam, niti ne morejo porabiti, ker ni prostorov. Še posebno kritična je oskrba z mesom; zanj imajo sicer najeto hladilnico v Ljubljani, medtem ko doma ne morejo shraniti niti kile mesa, če ne štejemo hladilnih skrinj po trgovinah. Sicer pa je v Novem mestu skozi vse leto manjkalo isto blago kot drugje. Pomanjkanja ni premagala niti razdelitev „resorjev“, kjer je za kmetijske pridelke zadolžena Kmetijska zadruga,

za živila Dolenjka in za belo tehniko in tehnično blago pa Novotehna.

ŠE SKRIVANJE BLAGA IN VEZANA TRGOVINA

Tudi v kočevski in ribniški občini se hvalijo, da štejejo celo med najboljše oskrbovana območja v Jugoslaviji, a se je na seznamu pomanjkanja znašlo kar precej blaga. Občasno jim je manjkalo olja, sladkorja in moke (v sevniški občini jim tega ni nikoli zmanjkalo, a se ne hvalijo, kako dobri, da so), mesa, piščancev in celo mleka ter masla („celo“ zato, ker je Kočevsko velik proizvajalec mleka itd). Oskrba s temi živili se še ne bo tako kmalu izboljšala, saj primanjkuje tudi krmil za prašiče, govedo in perutnino, o čemer pa smo že poročali. K slabši oskrbi prispeva tudi obnašanje nekaterih dobaviteljev, ki včasih čakajo na višje cene zadržujejo blago v skladiščih. Proizvajalci sladkorja pa terjajo celo 50 odstotno akontacijo, še preden je sladkorna pesa pobrana z njiv. Včasih zahtevajo po načelih vezane trgovine, da kupci kupijo še nekaj nekurantnega blaga. Te navade so doma menda v drugih republikah. S predplačili strašijo tudi drugi dobavitelji, nekateri jih hočejo celo v devizah.

V metliški občini resnejših težav s preskrbo niso imeli, saj so resneje občutili le pomanjkanje margarine, medtem ko so ostala pomanjkanja reševali z blagovnimi rezervami. Do leta jih bodo tako razširili, da si bodo zagotovili trimesečno založenost z osnovnimi živili. Težav s preskrbo niso imeli tudi v črnomaljski občini, kjer sploh niso načeli blagovnih rezerv, celo omejitve niso uvedli. Najbolje založena trgovina v občini je

Emonin market v Črnomlju, ki oskrbuje vso občino. Čeprav so blagovne rezerve za 10 do 20 dni, v občini še niso zadovoljni z njimi. Dolenjka, ki je nosilec oskrbe v občini, je imela že pred leti v načrtu gradnjo novega skladišča, vendar ga do zdaj še ni zgradila. Zato se je izvršni svet obrnil na Žitovo Pekarno, ki bo v kratkem samostojna temeljna organizacija združenega dela in bo tudi zgradila skladišča za občinske blagovne rezerve. Zavzemajo pa se tudi, da bi združili denar v okviru dolenjske regije in zgradili večje hladilnice ter skladišča za celotno regijo.

Kot rečeno, je moč izvršnih svetov in trgovskih delovnih organizacij omejena, ko gre za nekatere artikle. Se manj moči imajo potrošniški sveti, za katere pa v vseh občinah pravijo, da še niso zaživel. Nihče pa se ne vpraša, zakaj še niso zaživel in kako bi sploh lahko delovali, ko pa je po drugi strani brez moči celo „lokalna vlada“.

KAJ PA NAFTA, LAHKO BREZ NJE?

In ko že govorimo o moči, se moramo v okviru našega proučevanja, kakšna je oskrba na našem območju, vrniti še k nafti in premogu. Prav zadnje dni smo dobili nekaj v resnici dramatičnih vesti, da vlada izredno pomanjkanje nafte. Kot je rekel eden izmed črpaljarjev, je nekaj dni stala zaradi tega skoraj vsa dolina (novomeška kotlina), a se zaradi tega ni nihče razburjal, še manj odgovarjal. Pred leti pa so imeli v Petrolu celo tak pravilnik o disciplinski, kjer si bil kaznovan, če je nafte zmanjkalo za eno uro. Posebej kritično je tako stanje zaradi spomladanskih poljedelskih del, saj nafte ne dobe niti kmetje, pa naj še tako kažejo potrdila kmetijskih zadrug.

Velike težave so tudi s premogom, še posebej v Novem mestu, kjer imajo pri Kurivoprodaji na spisku še od lani dalje kar 1500 kupcev, katerim ne morejo povedati, kdaj bodo lahko dobili premog. Kaj več ni mogoče izvedeti niti v Ljubljani, kjer pravi v. d. vodja komerciale Ferdo Mačke, da naj bi novomeška občina dobila od 5000 do 7000 ton premoga. Ali bodo lahko v resnici izpolnili svoje obveznosti tudi s sovlaganjem v bosanske rudnike in rednimi prošnjami, še ne morejo reči.

Kot piše v raznih dokumentih, je stalna inakovostna preskrba bistvena sestavina življenjskega standarda. In če je tako, nam je življenjska raven v zadnjem času padla tudi s tega vidika. In ker si tega ne želi nihče, je bil nedavno sprejet družbeni dogovor o preskrbi, ki ga je podpisalo 27 podpisnikov, od zveznega izvršnega sveta do samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino. Toda na seznamih blaga, ki naj bi imelo poseben pomen, se (po časopisnih vestih) poleg limon, moke, mesa, detergentov in zdravil nista znašla tudi nafta in premog, kjer pa je pomanjkanje že kar dramatično.

Podatke so zbrali novinarji: Ria Bačer, Andrej Bartelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simičič, Jožica Teppy in Alfred Železnik.

trsnica, otroška soba dobre kapljice

Belokranjske vasi so potisnjene med stelnjike in vinograde. Prav po slednjih in seveda po dobrem vinu je daleč naokrog poznana Bela krajina. Preden pridelajo kvalitativno vino, pa je potrebno vložiti veliko naporov, znanja in vztrajnosti. Začne se seveda pri dobri cepljenki. Pri dobri cepljenki? Ne, ampak že veliko prej.

O trsničarstvu, njegovem razvoju ter današnjih uspehih in težavah je pripovedoval dipl. ing. Jože Maljevič, vodja kooperacije pri Kmetijski zadrugi Metlika:

„Trsničarstvo v Beli krajini je obstajalo že pred drugo svetovno vojno in nekaj časa po njej. Zaradi ekonomskih razlogov pa je zamrlo, saj je bilo ceneje cepljenke kupovati pri proizvajalcih, ki so imeli dolgo tradicijo. Pri nas pa ni bilo ljudi, ki bi imeli večjo prakso v ročnem cepljenju. Zato smo ves čas menili, da nimamo možnosti za vzgojo cepljenk. Cepljenke — pripeljali smo jih iz

drugih republik — pa so bile velikokrat neprimerne zaradi dednih lastnosti, nismo vedeli za poreklo materiala, a tudi kakovost je bila slaba. Zato smo se odločili, da bomo, če želimo imeti kontroliran material, organizirali trsničarstvo na domačih tleh.“

Tako je metliška kmetijska zadruga pred šestimi leti začela s trsničarstvom pri kmetih kooperantih. Za kooperante so se odločili zato, ker so dela pri pripravi cepljenk zelo zahtevna. V konicah, torej v času cepljenja in siljenja, se morajo vinogradniki ves teden in več po cele dni, tudi ponoči posvečati temu delu, kar je v družbeni proizvodnji težko izpeljati.

Prva, ki sta prebila led v tej na novo oživiljeni dejavnosti, sta bila France Žugelj in Martin Pečarič iz Čuril pri Metliki. V naslednjih letih so se jima pridružili še trije kmetje, Jože Prus s Krmačine, Jože Nemanič z Lokvice in Miko Pečarič iz Drašičev.

Sodelovanje med zadrugo in kooperanti je vzorno urejeno. Kmetijska zadruga preskrbljuje kmete s podlago, cepiči, parafinom, deloma s kompostom ter jim daje nasvete, od njih pa dobi cepljenke, ki jim jih plača po kosu ter prodaja kupcem na Vinomeru pri Metliki.

Kot prava prva kooperanta, je njihovo delo zahtevno, vsak dinar je težko prislužen. Najprej narežejo podlago na 40 cm dolge kose, jih oslepijo ter porežejo vitice, zadruga pa razkuži in uskladišči do takrat, ko začnejo cepiti. To delo opravijo pozimi, med zimskimi počitnicami, ko pomaga devet parov pridnih rok otrok obeh kmetov. Približno polovico tudi cepijo ter shranijo v hladilnico, kjer počaka pri temperaturi 2 do 4° Celzija do spomladi. Na drugo polovico podlag cepijo aprila, 25. aprila pa začne s siljenjem pri temperaturi 35 stopinj Celzija; vlažnost zraka pa mora dosegati 25 odstotkov. Silijo 18 dni, medtem pa tudi škropijo proti trtni plesni. Sledi hlajenje, drugo parafiniranje — prvo so opravili po cepljenju — namakanje. Sredi maja cepljenke vlagajo na njivo.

Eden izmed strokovnjakov v trsničarstvu je dejal, da mora biti trsnica kot otroška soba, česar se vinogradniki dobro zavedajo, saj jo dobro pripravijo. Prve tri tedne morajo mladim trtam, ki so se iz tople silnice preselile na njive, posvečati še posebno pozornost. Sadijo jih pod črno folijo in v grebene, vendar do sedaj še niso ugotovili bistvenih razlik med enimi in drugimi cepljenkami. Vzrok tiči prav gotovo v zelo ugodnem podnebju, saj je znano, da na Štajerskem, ki ima ostriše podnebje, dobro uspevajo le cepljenke pod folijo.

Poleti škropijo mlade trte vsakih deset dni, dvakrat pa jih morajo tudi opleti in okopati. 15. novembra jih izkopljejo, zadruga pa jih preklasira.

France Žugelj in Martin Pečarič bosta letos cepila 60.000 trt, od katerih bo 20.000 prvorazrednih. V šestih letih pa je šlo skozi njune roke kar 280.000 cepljenk.

V metliški občini cepijo na ameriško podlago sorte frankinja, šentlovrenka, žametna črnina, portugalka, kraljevina in laški rizling. Tiste sorte, ki so bolj zaželenne, cepijo v večjih količinah. Toda letos se boje, da ne bodo mogli prodati vseh cepljenk. Danes je namreč v razvoju vinogradništva nastal zastoj, saj so ukinjeni krediti za obnovo vinogradov, po drugi strani pa dajemo prednost proizvodnji hrane.

Toda v Kmetijski zadrugi kljub temu nadaljujejo načrtano delo, saj se zavedajo, da vinograd zahtevajo obnovo vsakih deset do petnajst let. Raziskave, s katerimi so začeli v trsnicah in ki še vedno trajajo, pa so vezane na daljše časovno obdobje. Če želijo dobiti uporabne rezultate, potrebujejo dvajset let.

Cilj njihovih poskusov je predvsem najti čim bolj smotno delo v trsničarstvu. Opravljajo klonsko selekcijo ter poskusna cepljenja, zaradi boljše tehnologije.

Da so ta raziskovanja opravičljiva, lahko sklepamo iz podatkov o pridelku v Zvezni republiki Nemčiji, ki je dvakrat večji kot pri nas. To je rezultat raziskovanj in selekcije, ki jo v Nemčiji opravljajo že desetletja.

Kmetijska zadruga v Metliki se je torej odločila za trsničarstvo zato, da bi zagotovila vinogradnikom kvaliteten material. Ker pa je domača proizvodnja dražja, kar dvigne tudi ceno cepljenkam, se mnogi še vedno odločajo za cenejši nakup pri preprodajalcih. Čez leta se pokažejo posledice slabega materiala. Takrat se zavedo, da 32 dni, kolikor stane danes ena cepljenka, le ni pretiran izdatek za kvaliteto.

M. KRUMPAČNIK

„Brez tako vesele narave verjetno ne bi uškal take starosti,“ pove svoj recept za dolgo življenje 79-letni harmonikar Miha Burin iz Lahovega grabna. Znan je daleč okrog Lisce. Posebno starejši ljudje okrog Razborja, Brega, Loke in Sevnice se ga spominjajo, kako je tod okrog godel okroglega za novo leto. Predvojni oskrbnik Jurkove kočice na Lisci Jože Škraba ga je tudi vneto vabil, da je vlekel meh na tem planinskem vrhu izletnikom.

„Cela družina je rada pela, tudi moja stara mati in sestre,“ pojasnjuje, odkod mu ta vesela narava. „Dostikrat sem prišel med ljudi utrujen od dela. Da bi tarna? Kaj še! Beseda je dala besedo in že je bilo veselo,“ pripoveduje, kako je v hipu izgubila siceršnja utrujenost. Miha je znal razvedriti družbo, četudi so bili v njej še tako čemerni ljudje. „Ni hujšega, če je skupaj velika družba, a ne zna vmes nihče ničesar zapeti ali zanimivega povedati. To je skoraj tako mučno, kot če se na odru zatakne beseda igralcu,“ povzame primerjavo, klobuk pa pomakne še malo bolj po strani. Je potemtakem kaj čudnega, da je tudi pri številnih ljudskih igrah igral dobrodušne in šegave značaje? Spominja se, kako so ga navdušeni gledalci po predstavi Finžgarjevega Divjega lovca, kjer je igral berača, na Planini pri Sevnici hoteli kar zaliti z vinom.

Brez godca seveda ni smela miniti nobena poroka. Mihi je danes kar žal, ker jih je bil prenehal šteti. Zanimivo je, kako so bili ob takih slavjih sicer revni Kozjanci še bolj gostoljubni. Harmonikarju je bilo velikokrat ukazano držati v vedrem razpoloženju starešine, nevestine družice, vse ostale sorodnike in znance ne le dan in noč, temveč tudi po ves teden. Ljudje so šteli za slabo znamenje, če bi bil godec odšel domov pred petkom. Kar je predolgo, je predolgo. Ne le da se je zaradi poroke kakšen grunt dožbova zadolžil, tudi naporno je bilo za godca. Miha pripoveduje, kako je za takšno priložnost odšel praznje od doma, ob povratku pa je bila srajca bolj zamazana, kot če bi bil cel teden mlátil.

Po običaju so fantje okrog polnoči oglarili ali kubicali kot pravijo tod. Peli so nevesti in ženinu. Ne spominja se, da bi jih kje žejne odpravili, saj bi se sicer maščevali. Za nagrado je od rok do rok romal škaf vina, košara s potico in drugimi dobrotami. „Veselo je bilo po hribih, čeprav je bilo življenje težko,“ pristavi z otožnostjo, češ da so se ob današnjem hitrem življenjskem utripu lepi običaji pozabili. „Sem in tja napolnim komu magnetofon s skladbami, a to ni tisto. Še tako draga naprava je vendar le stroj,“ pravi.

VESELA NARAVA, RECEPT ZA DOLGO ŽIVLJENJE

Življenje po kozjanskih hribih vseeno ni bilo le pesem in harmonika. Godec je sicer običajno zapuščal svatovsko hišo s košem dobrot in kurjimi kremplji za klobukom, vendar si je bilo treba služiti kruh na zanesljivejši način. Tu bi poleg kmetijskih opravil težko našli katerega, ki mu Miha ne bi bil kos. Dobro se spominja mladosti, ko je oče spravil skupaj majhen potočni mlin pod domačijo. Šestnajstletni mladenič ni zgolj po strani opazoval dela. To mu je kasneje velikokrat prišlo prav. Stare potočne mline so v tistih časih običajno držale skupaj preproste lesene kale. „Mleti je bilo veselje le dotlej, dokler se je vse poslušno vrtelo. Če je kaj prišlo vmes in je kakšna kala pustila, se je mlin skorajda sesul in je bilo treba vse lepo po vrsti spet sestaviti,“ se spominja tudi takih prigod. Ko se je mlelo, so se kamni vrteli dan in noč. Šest let je minilo, odkar je dokončno ustavil staro mlinško kolo.

Burinovega Miha so od blizu in daleč ljudje iskali še zaradi dvoje znanj. Ne gredo ravno skrupaj, vendar življenje nauči človeka marsičesa. Miha je znal sukati dreto in narediti lične čevlje, bil pa je tudi spreten krovec. Svoje strehe je pokrival s skodlami. Izbran les smreke ali hoje je cepil na okrog 80 cm dolge deščice. Pribite z ročno kovanimi žebli so kljubovale vsakemu vremenu po 20 in 25 let. Kritina na cerkvi pri Joštu od pešpoti na Lisco do izpred treh let, ko so jo zamenjali z opeko, je bila delo njegovih rok. Še vrli Gorenjci, kjer so takšne strehe bolj znane, niso imeli možarika, ki bi leta 1967 prekril spomeniško zaščiteno poslopje blizu carinarnice na Podljubelju. Gledali so ga kar malce postrani, a so mu naposled le priznali mojstrstvo. Pri gradnji lovske kočice v Preski so pripeljali krovec iz Vitanja. Skujali so se, preden so končali. Streho je pokrtil Miha. „Kakšnih 80 jih je bilo najmanj, da sem jih pokrtil s skodlami. Ob tem mi je resnično žal, da sem ostareel. Z današnjimi zaščitnimi sredstvi je mogoče skodle zaščititi, da zdržijo na strehi tudi več kot 50 let. Marsikdo bi jih rad dal na vikend.“ In res je mogoče v sicer mirni dolini Gračnice videti tudi novejšje strehe, pokrite s to naravno kritino.

Miha še vedno vabijo z njegovo „frajtonarico“, tretjo v življenju. Z upokojenci in borci iz Jurklostra je z avtobusi prepotoval večino znanih krajev v Sloveniji. Običajno ne odpeljejo brez njegovega. Kot je izgubil že prenekateri običaj tam pod Pihovcem in Lisco, bo za Mihom utihnili tudi harmonika? Pravi da ne. Za harmoniko je navdušil vsaj še štiri generacije.

ALFRED ŽELEZNIK

ZBOLJŠATI JE MOGOČE TUDI NAJBOLJŠI STROJ

V serijski proizvodnji še tako marljive in urne roke ne zmorejo narediti toliko, kot opravijo dognani stroji. Še tako dober stroj pa je mogoče izboljšati. To lepo kaže tudi primer sevniske Kopitarne. V obratu kopit ni stroja, tudi ne znanega italijanskega izdelovalca Donzelija, na katerih v tovarni ne bi česa dopolnili. „Samo v tem obratu smo v zadnjih letih vpeljali okrog 90 večjih in manjših izboljšav,“ pojasnjuje vodja obrata kopit in pet Slavko Zakošek iz Drožanja. V Kopitarni priznava pravo njemu največ zaslug pri razvoju inovatorstva.

Slavku že v mladih letih žilica ni dala miru, da ne bi brskal po strojih. V tistih časih mladih človek ni mogel kaj dosti prebirati med šolami. Zato je šel v železničarsko šolo, kjer se je, kot pravi danes, prvič nadrobneje seznanil s strojeslovjem. Po vojni je enkrat za pičlega pol leta prišel v Kopitarno. Po vojaščini je spet oblekel modro železničarsko uniformo, takrat v prometniški toli. Pod značilno rdečo kapo je usmerjal vlake vse dotle, dokler ni bilo rečeno, da mora na oddaljene jesenice. Tja ni maral, zato je železnico pustil. V Sevnici je tisti čas srečal Edija Colnarja, ki je vedno poiskoval kaj novega v Kopitarni. Pregovoril ga je, naj presedla med kopitarje. Izkušeni mojster ga je porinil skozi svojo „šolo“. Moral je skozi vse faze proizvodnje. Dandanes priznava, kako koristno je bilo to.

Zakoškova obratna pisarna je sicer porinjena v samo proizvodno dvorano. Na policah so urejeni vzorci kopit in polizdelkov, na mizi skice novih problemov. V vročem rokavniku ta sedaj že priletni mož skrbno ledi zabeležkam pri pojasnjevanju posameznih rešitev.

Je v takem napetem vzdušju mogoče iztuhtati to ali no stvar? Slavko odgovarja, da je za potankosti vedbe najprimernejši čas doma. „Zadeva ne bi šla od k, če bi bil človek odrezan od proizvodnje kje v kšni pisarni,“ pravi. Ne bi bil tako uspešen, če se mu bi bilo treba ubadati tudi s povsem operativnimi praljami proizvodnje. Pripominja tudi, koliko je predam izvedba odvisna od skupinskega dela sodelavcev. Včasih je bil pri čevljarju napet čevljar na kopitu dan in eč, dokler ni bil narejen. Sodobni hitri stroji čevljarke ndustrije opravijo posamezne faze v trenutku. Od izdelovalcev kopit zahtevajo za nekdanj prav nepojmljivo atančnost,“ opisuje poostrene zahteve obutvene indu- trije kot odjemalcev kopit. V takih primerih stopijo v opitarni skupaj in najdejo kot že tolikokrat doslej prejemljivo rešitev. Podobno je z izboljšavami pri strojih.

Zakošek omenja sodelovanje gospodarstvenikov, če je pr. predvidena rešitev sploh poslovna. Velike zasluge na seveda tudi tovarniška mehanična delavnica, ki je vsajalec projektov. Za vpenjalno napravo kosov lesa na redstružnih strojih je del nagrade – tovarna je v letu i imela nad 3,5 milijona dinarjev prihrankov – edlagal, da od 120.000 dinarjev nagrade priznajo delež

jud strojnemu ključavničarju in vzdrževalcu Marjanu Možicu iz Šmarja in vodi v obratu finalizacije Jožetu Zavrlu iz Dolenjega Boštana. Iz mehanične delavnice hvali kot dobre sodelavce pri izdelavi posameznih zamisli Franca Polanca, orodjarja Ivana Senico, vodjo Borisa Šalamona. Z Marjanom Možicem se med obiskom tovarne ni bilo mogoče nemoteno pogovarjati. Vzdrževalca pač vedno kličejo zdaj sem, zdaj tja. Jožeta Zavrla še na nedeljsko jutro ni bilo doma. Okrog osmih zjutraj se je vračal iz tovarne, kamor je na ta sicer prosti dan bil odhital že od pol petih zjutraj. Dejal je, da je tako lahko nemoteno izdelal nekaj vzorcev, za kar bi bilo sicer treba motiti proizvodnjo.

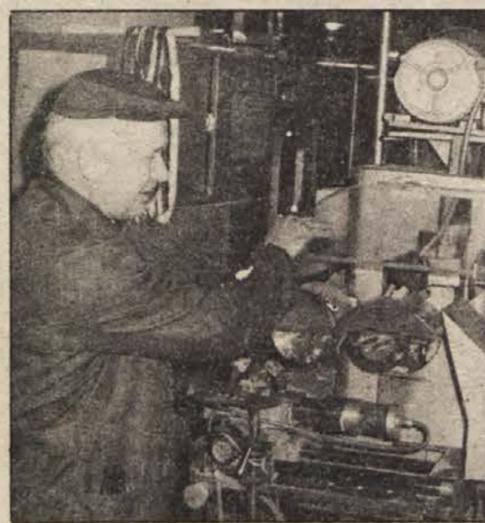
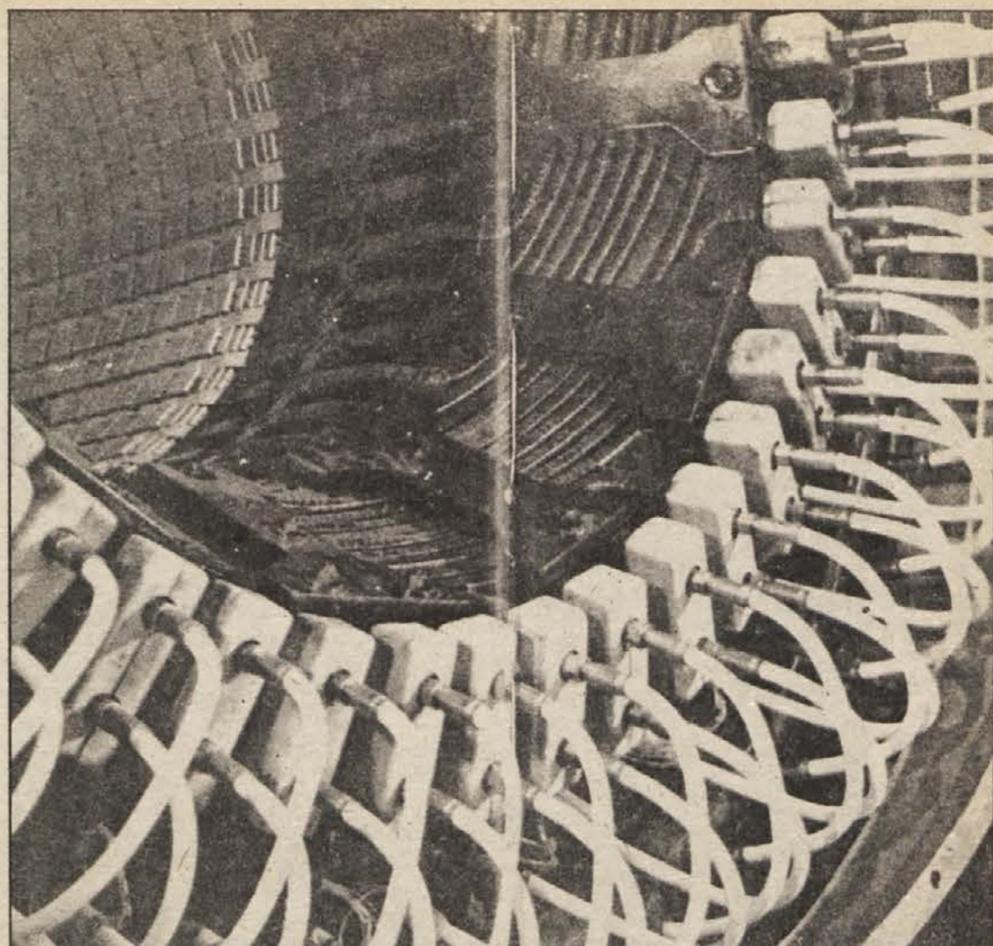
Predlani so se v Kopitarni znašli v resni krizi pri preskrbi z lesom. Slavko Zakošek je po drugi strani opažal velik izmet na predstružnih strojih za kopita. Delavci so se za nameček pri teh opravilih nenehno menjavali. Pri novicah – prestati so morali še štiri-mesečno priučevanje – je ta izmet dosegal tudi do 40 odstotkov. Zakošek je takrat predlagal vpenjalno napravo, ki je odpravila zamudno in nenatančno ročno centriranje na stružnici. Produktivnost se je po uvedbi te naprave v eni izmeni povečala, kot bi bil v pogonu še en stroj, seveda brez nove delovne sile. Delavcu poslej tudi ni bilo vreba več segati v stroj z roko.

Nekoč je parni kotel mnogo lesa požiral kot odpadke od krojenja lesa. Novi način, ki ga je predlagal Zakošek, je skrajšal dolžino polizdelkov. Te koščke sedaj uporabljajo v obratu pet. „Pri 480.000 parih kopit pomeni to prihranek 162 kubikov tehnološko pripravljenega lesa. Med brati je samo takšen les vreden dva milijona dinarjev, po ceni izdelka pa znaša to že 5 milijonov dinarjev ob siceršnji proizvodnji lesenih podplatov. Menim, da bo poslej obrat pet spet donosen,“ sodi Zakošek.

S popolnoma lastno konstrukcijo so izboljšali način lepjenja podplatov na leseno obutev. V tovarni narejena stiskalnica se je tolikanj obnesla, da v mehanični delavnici izdelujejo dve novi. Podoben stroj stane v Zahodni Nemčiji 25.000 mark, kopitarniški pa jih ni veljal več kot 50 tisočakov. Z njim so za 40 odstotkov zmanjšali porabo lepila, odvečni so postali vsi prejšnji nerodni pripomočki.

Zakošek ima še vedno nove zamisli. Mnogo pričakuje od spremembe tehnologije v obratu polizdelkov. Načrtuje avtomatsko razžaganje brez nevarnosti za prste delavcev, kot je to pri sedanjih tračnih žagah. „Trije delavci sedaj v eni izmeni pripravijo lesa za 1.500 parov. Po novem naj bi en stroj opravil s 1.000 pari, sodelovanje enega delavca bo vezano le na nadzor,“ govori o novih načrtih. Po Zakoškovih zamislih uspešno delajo naprave za rezanje pločevine, strojčki za rašpljanje kopit. Urejeno je podajanje polizdelkov do nevarnih nožev rezkarjev, medtem ko naprava sama izpusti izdelek, ko je gib mimo. Nekateri novi italijanski stroji, ko so jih dobili v tovarno, sploh niso dajali od sebe tistega, kar so pričakovali. Tako je bilo z enim izmed njih mogoče brusiti le cele podplate. S posegom kopitarniških inovatorjev lahko na njem brusijo vse izdelke, ki jih imajo v programu. „Vsak problem je na ta ali oni način rešljiv, človek mora biti dovolj odločen in realističen,“ pravi Slavko Zakošek. Nekatero izboljšavo iz Kopitarne so Italijani brez besed povzeli. Eno od rešitev bodo patentirali. Zakošek in sodelavci živijo s tovarno. Tudi nove stroje za lesena obuvala pričakujejo pripravljeno. Zakošek si jih je ogledal že v tovarni v Nemčiji. Nekaj sprememb bodo na njih opravili kar tam.

ALFRED ŽELEZNIK

SANJE, IMENOVANE KONVERTIBILNOST

O konvertibilnosti svoje valute so sanjali in še danes sanjajo številni ekonomisti predvsem tako imenovani srednje razvitih držav. Sanje pa za kaj drugega niso dovolj, bleščajoč sij konvertibilnosti ni danes samo peščica valut najbolj razvitih in bogatih držav, ki imajo, mimo grede rečeno, dvakrat do trikrat bolj produktivna gospodarstva, čeprav produktivnost seveda ni vse. Sicer pa ni rečeno, da o konvertibilnosti valute in sicer našega dinarja ni vredno razmišljati. Številni ekonomisti, ki zagovarjajo idejo o konvertibilnosti dinarja, vidijo v njej dolgoročni cilj

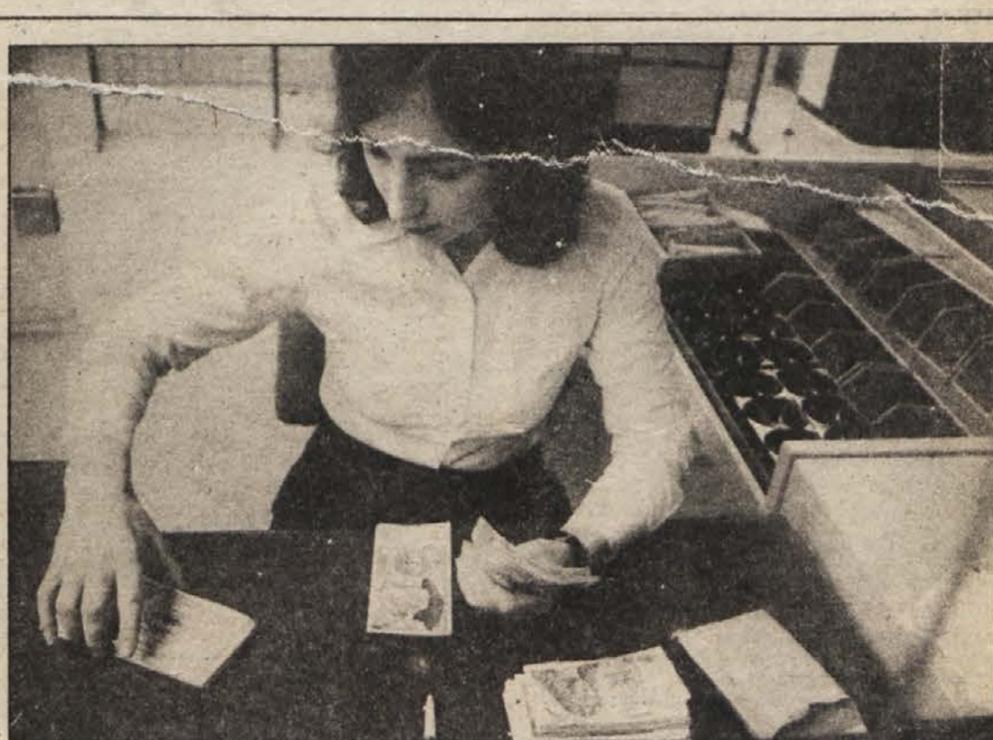
politike tečaja dinarja. In prav osemdeseta leta, v katerih prvi polovici živimo, naj bi bila nekakšno renesančno obdobje na poti do popolne konvertibilnosti naše valute. Seveda naj bi šlo za renesanso v sklopu splošne ekonomske stabilizacije.

Od teh oddaljenih in prijetnih vidikov se moramo spustiti na današnja denarna tla, kjer dinarju ni ravno z rožicami postlano. Po nekaterih računih je dinar samo lani v primerjavi z ameriškim dolarjem izgubil na kupni moči 36 odstotkov vrednosti, v primerjavi s švicarskim frankom 34, glede na zahodnonemško marko pa 14 odstotkov. Če k temu prištejemo še drsenje dinarja v letu 1980, potem ugotovimo, da je dinar v dveh letih v mednarodni menjavni trgovini izgubil 70 do 80 odstotkov vrednosti. Doma pa so cene v tem obdobju poskočile domala za 100 odstotkov.

Dinar bi seveda lahko drsel še hitreje in še bolj realno, vprašanje pa je, kako in koliko bi še bolj okleščena jugoslovanska valuta ob visokem plačilnem primanjkljaju in manjšem uvozu pomagala konkurenčnosti našega blaga v svetu in koliko otežila sam uvoz in domačo proizvodnjo.

O politiki realnega tečaja dinarja je mogoče danes govoriti samo v sklopu ofenzivnega pristopa k stabilizaciji in izvozni strategiji.

Dejstvo je, da je dinar v vsem povojnem obdobju imel precejšen tečaj, v povprečju je bil za desetino močnejši od svoje stvarne moči na mednarodnem tržišču. Razlika med nominalnim

in realnim tečajem je bila včasih posebno izrazita, kar smo potem popravljali z devalvacijami. Našteli smo jih šest.

Zadevo z domačo valuto smo poenostavili z letom 1973, ko je dinar prešel na tako imenovani drseči tečaj. Tu je treba reči, da so odnosi med tujimi valutami na našem tržišču realni, česar pa ni mogoče trditi za odnos dinarja do „košare“ tujih konvertibilnih valut. Tu je dinar stalno precejšen.

Da bi izvoznikom nadomestili izgubo zaradi nestvarnega tečaja dinarja, smo uvedli razne dodatke na uradni tečaj, kot na primer tako imenovane izvozne stimulacije. Te pa, žal, med drugim niso delale razlike med izvozom surovin in končnih izdelkov. In sadovi, ki naj bi se poznali pri plačilni bilanci države, ni bilo.

Kot nadomestek nestvarnemu tečaju se je ob vse večjem pomanjkanju deviz in neenotnosti domačega tržišča pojavila množica tečajev, po katerih so naša podjetja drugo drugemu prodajala devize, seveda pod masko „združevanja dela in sredstev“. Pri teh poslih je bil tečaj v povprečju 30 do 40 odstotkov višji od uradnega, včasih pa tudi za 80 odst.

Zaradi vsega tega in kot kritiko dosedanje politike tečaja dinarja so nekateri obnovili misel o konvertibilnosti dinarja. Ideja je bila posebej aktualna pred kakšnimi 16 leti. Dinar bi moral na poti h konvertibilnosti premagati nekaj ne tako

lahkih stopnic. Če si jih ogledamo poglobljeno, je med njimi izenačen tečaj dinarja za konvertibilno in klirinško območje. Stvarni tečaj dinarja bi se seveda moral hitro prilagajati spremembam na svetovnih borzah, stanju plačilne bilance in odnosom domačih in tujih cen. Istočasno je materialni temelj take politike tečaja večja proizvodnja za izvoz, torej bolj dinamična rast družbenega proizvoda. Bistvenega pomena za konvertibilnost je tudi manjša stopnja inflacije. Ta je bila lani 45-odstotna, letos naj bi jo prepolovili. Stvarni tečaj je seveda mogoč samo v enotnem državnem gospodarstvu, konvertibilnosti ni ravno po volji kar osem različnih ekonomij v eni in isti državi.

Vse to smo seveda že velikokrat slišali, vse je bilo že tisočkrat napisano v resolucijah in sklepih. Stvar se torej zaplete ob čisto preprostem vprašanju: je naše gospodarstvo, navajeno živeti ob visoki domači inflaciji in uvozu, zares pripravljeno plačati ceno politike realnega tečaja dinarja? To vprašanje se nam zdijo nekako znano. Ne po naključju, postavljali smo ga že prejšnja leta in nanj odgovarjali z „ne!“

Politika realnega tečaja dinarja namreč podpira tisti del gospodarstva, ki je doseglo svetovno produktivnost, ki ima stalna tržišča v tujini, ki je tudi doslej lahko živelo od izvoza. Takih belih ovac v jugoslovanski čredi firm in firmic pa je, žal, tako malo, da je vse skupaj videti kot ena sama velika črnina.

POŽIG PRVE BELOKRANJSKE VASI

Rudi Kromar

Pomnik na prizorišču spopada

Vas Mačkovec na belokranjski strani Gorjancov, pravzaprav vasica, je v aprilu 1942, ko so jo iz maščevanja požgali italijanski fašisti, štela pet hiš s 33 prebivalci. Tistega zanj usodnega dne so bili vaščani zaposleni v vsakodnevnih domačini opravili ali spomladanskimi deli po njivah s prebujajočo se skopo zemljo. Ko so pod vasjo pri cesti, ki se vzpenja proti Vahti (Na Straži) na Gorjancih, v spopadu med dvojico partizanov in fašistično patruljo odjeknili strelji in eksplozije ročnih bomb, sta se vanje vselila tesnoba in nemir, niso pa pričakovali, da se bo okupator tako divje znesel nad njimi in njihovimi domačijami.

Komandant Dolenjskega bataljona Ivan More—Žan Rome in njegov politični komisar Dušan Pirjevec—Ahac sta se v spremstvu Rudija Kromarja, borca Gorjanske čete, v popoldanskih urah 22. aprila 1942 bližala cilju: vasi Drage. Na pot sta se odpravila, da bi ugotovila, kako se v Beli krajini razvija oboroženi boj po usodnem pobjoju glavnine borcev prve Belokranjske čete na Gornjih Lazah in po aretacijah ter obsodbi organizatorjev vstaje pred vojaškim vojnim sodiščem II. armade v Ljubljani.

Najprej naj bi se sestala z aktivisti Osvobodilne fronte in organizatorji vstaje: članom okrožnega komiteja KPS za Belo krajino Jožetom Borštnarjem, Stanetom Klemenčičem s Sel pri Jugorju in šolskim upraviteljem Mirom Milličem iz Drag. Potem ko bi se dogovorili o zbiranju hrane, orožja in razne opreme za partizane, naj bi odšla v taborišče e novo nastajajoče Belokranjske čete na Mišinem brdu nad Popovici.

Na Jugorju, kjer so se zaustavili v Badovinčevi gostini, se je trojica razšla. Pirjevec je ubral bližnjico po brezpotju, kakor je svetovalec gostilničar. More in Kromar sta šla proti Dragam (ne da bi se zmenila za dobronamen in upoštevanja vreden nasvet), češ da se nikogar ne bojita, kar po glavni cesti. Prišla sta res ravno pod

Mačkovec, kakšnih sto metrov pod vas, ko so ju zagledali fašisti; v vasi se je namreč nahajala patrulja devetih mejnih miličnikov z vojaškim psom iz dva kilometra oddaljene postojanke na Hrastu. Čeprav sta bila partizana v civilni obleki, sta se zdela Italijanom sumljiva, zato so pričeli nanju streljati.

V vasi je pred spopadom vladalo delovno vzdušje. Družina Antona Težaka je sadila krompir na njivi pri Svetici, gospodar je oral njivo v smeri proti kapeli v Dolah. Patrulja, ki je bila na poti v Mačkovec, je posedla v bližini in ga vmes kake pol ure opazovala pri delu. Kljub strelom je oral naprej, ker je sklepal, da gre za vojaške vaje. Ko se je zvečer vračal domov, je srečal Italijane, ki so na njegovem vozu in z njegovimi junci peljali dva mrtva človeka. Zaustavili so ga in eden od njih ga je dvakrat udaril po glavi. Nadaljnje pretepanje so ostali vojniki preprečili in ga pustili domov.

Takoj po prihodu v Mačkovec okrog 16. ure so Italijani stopili do Jožeta Pluta, ki je na dvorišču s sinom nakladal gnoj. Gospodar je bil pred vojno po svetu, zato je v pogovoru z vojniki oziroma z njihovim poveljnikom uporabljal francoske besede. Ko so ga povprašali po kozarcu vina, jim je prinesel polno zelenko. Vodja patrulje se je hotel prepričati o higienskih razmerah v njegovi hiši, zato je pregledal vse prostore. Vino so spili pri vodnjaku soseda Alojza Pluta. Ko jim je hotel ponovno natočiti zelenko, so odklonili, češ da imajo zaenkrat dovolj.

POČILA STA DVA STRELA

Odšli so in se ustavili še pri Jožetu Anclju, kjer so rezali krompir, ki jim ga je zmanjkalo, da bi do kraja posadili njivo pod hišo. Povprašali so, če imajo kaj ječe za prodajo. Ker jih niso imeli, so nadaljevali pot in čez trenutek, dva so počili strelji. Ena od krogel je priletela v hišo, zato so nadaljevali rezanje pred njo.

Matija Kolar je z ženo popoldne pred peto uro nakladal v gozdu drugi voz drv tega dne. Tudi on je ob streljanju pomislil, da gre za manever. Pripeljal je domov, toda drv ni več zložil. Slišal je soseda, kako je preklinjal Boga.

Alojz Plut je dopoldne vozil gnoj na njivo na Božič vrhu, popoldne pa je šel z družino to njivo orat. Ko je zapokalo, so obstali in opazovali spopad. Videli so Moreta, kako je bežal po cesti, tik za njim pa fašista, ki je hotel partizana živega ujeti. More je bil hitrejši in je psa, ki je bil že tik za njim, kar med tekom s pištolo ustrelil. Potem je fašist odnehal in se vrnil k svojim v zaklon ob cesti. Streljanje se je nadaljevalo in krogle so švigale tudi mimo njih in volov. Prenehalo je šele potem, ko je bil Rudi Kromar smrtno zadet.

SMRTNI KRIK RUDIJA KROMARJA

Mladi partizan Kromar ob veliki sovražnikovi premoči in nepoznavanju zemljišča ni imel možnosti, da bi si rešil življenje. Edino možnost je imel v begu po prvih streljih, toda skrnil se je v gost grm v dragi pod cesto. Tam so ga Italijani hitro odkrili. Neposrednih očividcev spopada ni bilo, razen družine Alojzija Pluta, ki je z njive opazovala neenak boj, v katerem so Italijani uporabili tudi ročne bombe, ki so kotanjno dodobra zadimile. Pod Kromarjevim strelom je padel mejni miličnik De Bianchi Telefara. Nastopil je premor. Tedaj je Kromar vstal in stopil iz grma. Italijanov, ležečih v cestnem jarku, ni videl. Fašisti so pričeli ponovno streljati in zasilal se je Kromarjev smrtni krik.

Rudi Kromar—Fric je bil prvi v boju s sovražnikom padli partizan na tleh današnje metliške občine. Rodil se je 23. novembra 1922 v Čadražah pri Šentjerneju v številni kmečki družini, saj se je materi Neži in očetu Ivanu rodilo sedem sinov, od katerih je eden umrl še pred vojno, in tri hčere. Rudi je bil v skupini prvih šestih prostovoljcev z območja Šentjerneja, ki so odšli — on sam o svojem odhodu razen starejših bratov ni obvestil domačih — 5. januarja 1942 v partizane na območje Brezove rebri, kjer je že jeseni 1941 delovala Novomeška četa. Po bivanju v logarski koči na Jelenici na Kočevskem Rogu in ustanovitvi Dolenjskega bataljona na Gornji Topli rebri je njegova druga četa konec marca 1942 prišla na Gorjance, po katerih je dobila ime. Kot partizan je le dvakrat za trenutek obiskal domače.

Padlega Kromarja so fašisti vrgli pred Kondovo hišo na Hrastu, v kateri so imeli svoj štab.

Naslednji dan so Kromarja pokopali na suhorskem pokopališču pri Sv. Jakobu. Domači župnik Ivan Raztresen je za 23. april v mrliško matično knjigo zapisal: „Nepoznan moškega spola. Okoli 20 let. Padel v boju z Italijani“.

SLOVENSKA TROBOJNICA NA PARTIZANOV GROB

V dneh po Kromarjevi smrti je bila Ana Simonič s Sel pri Jugorju na obisku pri Jenkovih v Novem mestu, kjer sta stanovala njena hčerka Anica in nečakinja Martina, ki sta obiskovali šolo pri usmiljenih sestrah v Šmihelu. Vida Jenko je povprašala mater Ano, če bi bil kdo od domačinov pripravljen okrasiti partizanov grob. Vse je bilo na hitro dogovorjeno: mati Ana je prevzela nalogo in domov je mimo fašistov pri Zajcu prinesla rdeče nageljne, trak v barvah slovenske zastave in svečo, kar sta v mestu kupili njena hčerka in nečakinja. V domači vasi je za pletenje vencov že pridobila dekleta, toda starši jih iz bojazni pred maščevanjem Italijanov, če bi za to zvedeli, niso pustili k delu. Zato je prišla Ana Simonič v soboto, 1. maja, zvečer popoldne, do svojega nečaka Martina Nemaniča na Suhorju in mu povedala, za kaj gre. Dal je na razpolago klet svoje hiše, kjer so do večera iz bršlana, smrekovih vejic in drugega zelenja, kar vse je sam prinesel, Ana Simonič, Marija Nemanič iz Bušinj vasi in Slavko Škof iz gospodarjeve hiše, ki so ga pokončali Nemci ob vdoru oktobra 1943, spletili dva venca. Ko je že v mraku pri farni cerkvi odzvonilo avemarijo, so se vsi trije napotili na pokopališče pri Sv. Jakobu. Potem ko so Kromarjev grob uredili, so položili venec k vzglavju in k nogam, na sredo nageljne v vazi in prižgali svečo, zatem pa v naglici zapustili pokopališče, kajti zbal so se, da bodo Italijani s Hrasta ali Suhorja kaj zaslutili in začeli streljati.

Simoničeva je prenočila pri nečaku. 2. maja zjutraj, na dan sv. Filipa in Jakoba, je na poti proti domu že izza Hrasta srečala Marijo Lojkovo iz Dol, ki se je vračala iz postojanke, kamor je nosila črnim „antom“ mleko. O okrašenem grobu je bila že seznanjena. Na njene nedostojne besede o padlem partizanu je Simoničeva odgovorila le: „Kaj češ, noč ima svojo moč.“ Ta dan in še kasneje je prestala dokaj strahu, kajti bala se je, da jo bodo Italijani izsledili.

Pri Sv. Jakobu je bilo to nedeljo žegnanje z mašo. Množica ljudi si je z odobravanjem in besedami „Bog mu daj zdravje, kdor je to naredil“, ogledovala okrašeni Kromarjev grob. Ogledovali so si ga tudi Italijani, toda razen čez rob položenega traku slovenske zastave, vencov in nageljnov niso odstranili. Vsa njihova poizvedovanja o storilcih so bila neuspešna.

PARTIZANSKA DRUŽINA

V spomin na spopad in padlega Kromarja je občinski odbor ZZZ NOV Metlika ob cesti pod vasjo Mačkovec leta 1959 odkril spominsko ploščo, vzidano v naravno skalo. Njegovi sotorci so mu leta 1974 postavili nagrobno ploščo.

Še trije Rudijevi bratje so bili borci Gorjanske čete oziroma Gorjanskega bataljona. Franca (rojen leta 1914), borca od maja 1942, so Italijani na Ostrcu nad Kostanjevico ujeli, ga zaprli za nekaj dni v Kostanjevici in Šentjerneju, nato pa internirali v Gonarsu. Po kapitulaciji Italije je ponovno vstopil v partizane na Primorskem in tam 1944 padel. Stanislav (1924) je postal partizan septembra 1943, toda že naslednji mesec je v boju z Nemci pri Krmelju padel. Le brat Jože (1921), borec od marca 1942, je dočkal svobodo.

Okupatorjevi sodelavci so se nad partizansko družino Kromar, ki je že od 1941 nudila zavetje za ilegalne sestanke, sinovi in hčere pa so opravljali kurirsko službo, maščevali tako, da so prisilno mobilizirali sina Alojza (1926). Tudi ta se je pred tem na prigovarjanje brata Jožeta priključil partizanom na Gorjancih, od koder ga je oče odpeljal domov.

Alojzu Kromarju v 56. domobranski četi v Šentjerneju zaradi bratov partizanov niso zaupali in je bil dejansko zapisan smrti. Sestri Albini, ki se je srečala z njim v Šentjerneju, je povedal, da so že streljali nanj in mu prestrelili kapo. Dne 19. januarja 1945 je bil v patrulji proti Dolenjemu Mokremu polju, kjer so ga pokončali s strelom v glavo. Prenesen je bil domov, na pokopališču v Gradišču pa ga je pokopal domobranski

in pred tem belogardistični kurat Franc Kupljenik, kaplan v Šentjerneju, doma iz Orehovec. Njegovega imena ni najti na partizanskih spomenikih, glede na svojo usodo pa si je to verjetno zaslužil.

VSE BO „KAPUT“

O tem, kaj se je v vasi dogajalo po spopadu, so hitro gospodarji izpovedali na sedežu občine Metlika—okolica. Iz izjave Jožeta Pluta: „Čez 10-15 minut zatem (po spopadu, op.) so prišli fašisti na moj dom, zgrabili mene in sina in očitali, da smo komunisti... (nato vsi morala klečati z dvignjenimi rokami tako dolgo, dokler niso prišli sosede in drugi, ki so jih zajeli na cesti. Ko smo vsi klečali in držali roke kvišku, je komandant fašistov ukazal po italijansko: „Udari!“ Strojne puške so naperili proti nam, nato pa so nas začeli biti s puškinimi kopiti po glavi in vsevprek... Začeli so goniti iz hiš v živino in rekli, da bo vse „kaput“. Nato je prišel komandant in rekel, naj si rešujemo opravilo iz hiš...“

Med pretepanjem si je Jožef Plut skušal najti tolažbo v molitvi. Toda dlje od „O moj Bog, žal mi...“ ni prišel, kajti takoj je sledil udarec s puškinim kopitom, tako da je po nekaj poskusih utihnil.

Lojze Plut: „Fašist pride v hlev in me goni do sosedovega pada... Med potjo me je vedno bil s puškinim kopitom. Tam smo klečali in držali roke kvišku. Medtem so mi naročili, naj grem izganjat živino in jo privežem pri sosedovem kozolcu. Nato smo morali zgnati tja še prašiče. Ko smo to uredili, smo videli, da so hiše že začele goreti. Fašisti so razbijali okna, da je bil preprih.“

Po hišah razliti bencin je pripomogel k nagelnju širjenju ognja.

Jože Ancelj: „Prišli so fašisti k nam in rekli, da moramo iz hiše. Odvedli so nas k sosedu, kjer smo zastraženi klečali z dvignjenimi rokami, oni pa so nas tolkli s kopiti po glavi. Ženi sem šel pomagat izganjat živino. Nato smo šli reševat iz hiše, a nam niso dovolili, ker so po sobah že zažigali. Morali smo nazaj pod stražo.“

Tega dne, že ponoči, so bile upepeljene hiše obhoda Plutov, Težakova in Anceljeva. Le Kolarjevi hiši, kjer so imeli bolnega otroka, so prizanesli.

FAŠIST S SOLZAMI V OČEH

Požigalcem s Hrasta so se kasneje pridružili vojaki iz Metlike ali Brezovice. Nekateri od njih so s sočutjem gledali na nesrečo vaščanov. Celo fašist, ki je požgal hišo Jožeta Pluta, je imel solze v očeh. Bili so primerni, da so vojaki pomagali pri reševanju imovine. Toda vojaka, verjetno primorskega Slovenca, ki je v neki hiši govoril po slovensko, so ostali takoj zvezali in odstranili.

Med požiganjem je skupina fašistov sprejela ponujeno hrano in pijačo; to je bil brezupen poskus domačinov, da bi jih odvrnili od njihovega zločinskega početja.

Vendar se najhujše ni zgodilo ne tega dne ne pozneje. Sprva so Italijani nameravali vse moške iz vasi postreliti, ženske pa odpeljati v izgnanstvo v Italijo. Moški so bili ločeni na posebnem prostoru. Po posvetovanjih med Metliko in Črnomljem — verjetno so posredovali tudi nekateri tedaj vplivnejši domačini — so prvotno odločitev spremenili.

Že po ponoči (23. aprila) je komisija, ki je prišla iz Metlike, dovolila vaščanom, da lahko preprečijo širjenje požara. Pri tem jim je pomagal rahel dež, zaradi česar se tudi iz hiš rešeno opravilo spravljali pod streho ostali poslopji. Da so vedeli, kaj jim bo prinesel dan, tega niso delali. Kajti 23. aprila popoldne so se italijanski vojaki vrnili v vas. Z njimi je bil njihov obveščevalec Ivan Lojko iz bližnje vasi Dole, ki se je sprehajal po vasi, se v palčico trepalj po stegnu in škodoželjno ponavljal: „Prav vam je!“

O tem, kaj se je zgodilo tega dne, je Alojz Plut v omejenih izpovedih izjavil: „... pridejo zopet fašisti in jih pozdravimo. Rekli so, da bo za pet minut vse „kaput“. Bili smo preplašeni, ker nismo vedeli, ali to zadeva nas ali kaj. Trenutek zatem je bilo vse v plamenih — gorili so podi. Zgorela so vsa poslopja, kakor tudi vse, kar smo prvi dan rešili.“

Tokrat so prizanesli Anceljevemu skednju. Poleg tega so spraševali po puškinem kopitu, ki je enemu od vojakov prejšnji dan, ko je tolkel po oknu, odletelo, z njim je Jožef Plut vrgel v gorečo hišo. Domačini, čeprav so vedeli, tega niso priznali in so ga skupaj z Italijani izklopili po vasi.

OVADUHOV KONEC

Enaindvajsetletni Ivan Lojko je bil po lastni izjavi „skoraj edini“ v nekdanji suhorski občini, ki se je na začetku 1942 vpisal v „mogočno fašistično društvo“. Pismo visokemu komisarju Grazioliju, v katerem ga je zaprosil za pomoč pri popravilu koč, se je obvezal, da naj jaz hočem biti zaveden fašist in žrtvovati sam sebe. Izdati vsakega, ki bi hotel škodovati Fašistični Italiji. Pred polnočjo 14. maja so na okno njegove kočice potrkali belokranjski partizani. Prepričan, da so fašisti je odprl in njegovega ovaduhstva je bilo konec.

Mariji Lojki so Italijani za sinom — „ker je bil moj konfident“ — izplačali le nekaj denarnih podpor, kajti že sredi leta 1942 jo je na Suhorju doletela enaka kazenska 25. aprila 1942 so pogoreli na občini Metlika—okolica ca prijavili nastalo škodo. Vse, kar je končalo v plamenih, je bilo ocenjeno v lirski vrednosti: stanovanjska in gospodarska poslopja ter oprema, kmetijska pripomočki, življenjske potrebščine in osebni predmeti. Posamezni gospodarji so zgorelo premoženje ocenili takole: Josip Plut 560.048 lir, Alojz Plut 204.420 lir, Anton Težak 201.290 lir, Matija Kolar 75.340 lir, Jože Ancelj 247.303 lire, skupaj 1.288.401 lira.

Prijave je občina v začetku maja poslala visokemu komisariatu za Ljubljansko pokrajino in okrajnemu glavarstvu v Črnomlju s prošnjo, da bi se za pogorelo „izposlovala primerna odškodnina, ker vsi okškodovanci izjavljajo, da do požara ni prišlo po njihovi krivdi“.

Čez mesec dni je občina na zahtevo okrajnega glavarstva poslala podatke o družinskih, gospodarskih in premoženjskih razmerah pogorelecev s ponovno navedbo višine prijavljene škode, s čimer je bila zadeva za italijanske oblasti dejansko zaključena, ne da bi vaščani dobili eno liro odškodnine.

Italijanom na Hrastu — tedaj so posadko tvorili vojaki 23. pehotnega polka „Como“ iz Metlike — so v Mačkovec, ki so se po požigu zatekli k sorodnikom in si uredili zasilna bivališča, vsaj delno oddolžili natančno čez tri mesece. Med vodniki, ki so popeljali belokranjske, gorjanske in kordunaške partizane v napad na postojanko, sta bila domačina Alojz Plut in Anton Težak. Sicer pa je bila vsa ves čas vojne trdno na strani narodnoosvobodilnega gibanja.

ANTON ŠTAMPOHAR

Obzorja

iz izložbe

prebrali smo

mrak bodočnosti

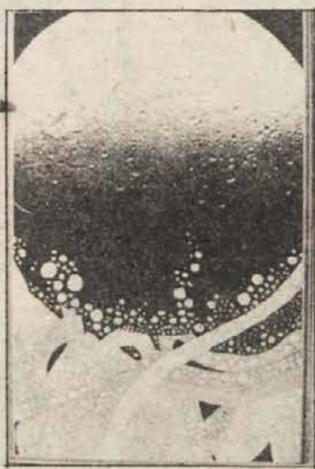
Če vzamemo znanstveno-fantastično literaturo kot ustvarjanje novega sveta, v katerem se odražajo resnice tega, potem roman „Iksion“ znanega slovenskega pisca znanstveno-fantastične literature Mihe Remca (roman je izšel pri Pomurski založbi) z dokaj mračno zarisano sliko bodoče človeške družbe nakazuje temne tone, ki bi jih bilo mogoče zaslediti že v današnjem življenju. Remčev roman izpeljuje nekatere sedanjne težnje, ki se pojavljajo v razviti družbi, v grozljivo dovršenost. Človeštvo bodočnosti je postavil v nekakšne mehurjaste bivalnike, ki povsem ločujejo ljudi od narave, kar je verjetno dodatno znamenje popolne odtujenosti. Ljudje so notranje prazni, zadoščajo jim dolgo življenje, zabava, svobodno spolno izživiljanje; to, da so le figuranti, nepomembni delčki čisto brez odgovornosti, da so žrtve množične prevare (verjamejo, da je Zemlja zaplula v oblak kozmičnega prahu), pa jim je vseeno.

V tej mračni podobi, ki je zarisana z veliko pisateljske moči in prepričljivosti, pisatelj pušča nekaj svetlih tonov. V obvladani družbi — tako kot v vsaki — živi nekaj ljudi, ki so drugačni od ostalih. To so ljudje, ki se premišljajo z lastno pametjo, ki dvomijo, ki ne verjamejo v resnico „prikazovalnice“, zato na lastno pest iščejo, kaj je za brezhibno tekočim aparatom družbe. To so ljudje, ki še občutijo ljubezen, žalost, lepoto, ljudje, ki iščejo pristinosti z drugimi.

Na Zemlji nimajo nobene zmožnosti. Stari senzor Su-

mer, ki si na silo odpre pot iz „bivalnika“, odkrije resnico: zunanji svet ni ledena puščava, Zemlja ni zavita v smrtonosni plašč kozmičnega prahu, zunaj še sije sonce in zeleni drevje, medtem ko ljudje, zaverovani v laž, žive pogreznjeni v svoj umetni svet. Odkritje plača z življenjem. Pobeg torej ni mogoč, resnica je uničujoča.

Drugo možnost rešitve razpira Remec v vzporedni zgodbi o potovanju vesoljskega nadsvetlobnega premičnika od dru-

gih svetov. Natančno programirani polet, v katerem naj bi posadka odigrala brezpomembne vloge, če izvzamemo „matico“ Evo, ki naj bi zaplodila nov rod iz zamrznjene sperme zemeljskih veljakov, se ne posreči tako, kot so ga načrtovali. Sila, ki zlomi nečloveško programiranost, je ljubezensko čustvo med Evo in Urijem. Iz te ljubezni bo zrasel nov človeški rod. In zanimivo — planet, na katerem pristaneta, je Zemlja. S koncem pripovedi se začena zgodovina človeškega rodu pod jablano; Eva ponudi Uriju jabolko. Toda nadsvetlobni premičnik je bližje, mehurjast kot bivalnik, ki je ubil Sumerja. Bosta tudi Uri in Eva plačala svoj pobeg?

Bralec z živahno domišljijo bo odlični Remčev roman lahko brez težav nadaljeval.
M. MARKELJ

knjige

znamenit je tudi aškerc

V zbirki Znameniti Slovenci, ki pod uredništvom Josipa Vidmarja izhaja pri Partizanski knjigi, je nazadnje izšla knjiga o Antonu Aškercu. Do zadnje vojne je bil ta pesnik, čigar prve zbirke predstavljajo vrh slovenskega realizma v pesništvu (kasnejša njegova tvorba pa je bila v več pogledih umetniško sporna), deležen dokajšnje literarnozgodovinske pozornosti, že več desetletij pa zanimanja zanj tako rekoč ni. Izhajanje njegovega zbranega dela je zastalo po drugi knjigi (1951), odtlej beležimo (glede na to, da gre za klasika slovenske književnosti) vsekakor prepičlo številno knjig, ki prinašajo izbor njegovih pesmi. Nič čudnega torej, da je Marja Boršnik na zavhihkih platnic pričujoče knjige zapisala: „Ker pa današnji čas Aškercemv hotenju in oblikovanju, še manj pa ustvarjalnemu študiju o njem ni posebno na-

klonjen, se danes tem redkeje oglašajo nujnost po novih raziskavah.“

Tako novih raziskav tudi tale knjiga ne ponuja. Ker bi v vrsti knjig o znamenitih Slovincih slej ko prej moralo biti tudi delo o Aškercu, Boršnikovi kot najboljši poznavalki pesnikovega življenja in dela ni preostalo drugega, ko da je skladno z urejevalnimi načeli zbirke priredila, oz. za polovico skrajšala svojo znanstveno dokumentirano monografijo „Aškerc. Življenje in delo“ (1939). Namesto novih spoznanj, ki jih je čas o Aškercu vseeno navrgel, imamo opraviti z zglednim primerom pozitivističnega pristopa do pesnikovega življenjske pojavnosti in obsežnega dela, povezanost obojega je prikazana v petih razdelkih, ki naj bi hkrati ponazarjali prav toliko Aškercovih ustvarjalnih obdobij. Boršnikova obljublja, da si bo po tej priredbi prizadevala nadaljevati lastni polstoletni napor „za pesnikov pristni izraz in uso-do“. Si torej lahko obetamo, da bo končno znova steklo objavljanje Aškercovega zbranega dela?

D. R.

sestavljeno iz cele vrste detajlov, ki sestavljajo celoto. V knjigi so neprestane dileme, iskanja, usode, avtor pa ostaja ves čas človek, ki ničesar ne skriva.

„Spori in spopadi v spominih in dokumentih“, njihova prva knjiga je izšla pri založbi Obzorja Maribor leta 1981, opremil jo je Jure Jančič, obsega 487 strani. Izdana je bila ob 40-letnici OF.

M. K.

življenje velikih rimljanov

Življenjepisi, ki so hkrati tudi zgodovinske knjige, so lahko na moč dolgočasni; že antični pisci pa so z nekaterimi deli poskrbeli tudi za povsem nasprotno zgled. Med slednje sodijo gotovo Plutarhovi „Življenjepisi“, to je zbirka petdesetih portretov, in sicer najprej ene znamenite grške in nato tej vzporedne rimske osebnosti; takih parov je 21; ob eni četvorki so še štirje med seboj nepovezani življenjepisi, vsi skupaj pa so svojevrsna zgodovinska podoba antike v stoletjih pred začetkom našega štetja.

Iz tega pomembnega Plutarhovega (46 – 125) dela je Anton Sovre izbral in poslovenil devet portretov ter iz njih sestavil knjigo „Življenje velikih Rimljanov“; pred kratkim je Državna založba poskrbela za drugi natis.

Ko preberemo uvod (Sovre je prispeval tudi opomnje), v katerem je temeljito razčlenjena t. rimska revolucijska doba, s nam zazdaj, da Plutarh ne bi mogel podati nič več bistvenega. A še zdaleč ni tako, p obdelovanju posameznih osebnosti zgodovinar v glavnem išče človeka, njegove moralne lastnosti, krepost, herojstvo, vdanost domovini in drugo, kar j

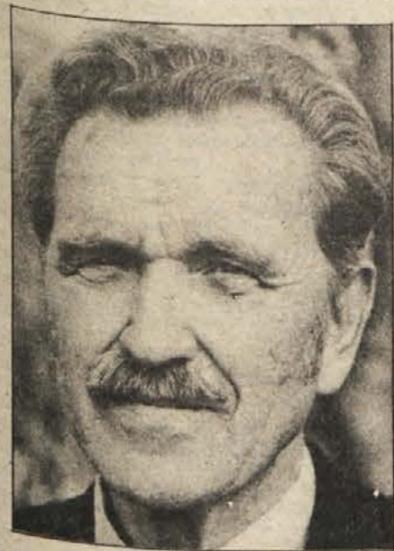

iz golega zgodovinskega običaja no izključeno. Iz tega zornega kota preiskuje življenje in del Marka P. Katona st., ki je zaslužen, da je Rim postal svetovna sila, bratov Tiberija in Gaja Grakha, velikih novotarjev in področju zakonodaje, Gaja Marija, preoblikovalca rimske vojske, izvrstnega poveljnika Lucija K. Sule, Gneja Pompej sploh pa Gaja Julija Cezarja; najbolj znamenitega rimskega vojskovodje in državnika, in nazadnje Marka T. Ciceron, govornika in politika, ter Marka J. Bruta, enega od zarotnikov i Cezarjevih morilcev.

S stališča sodobnega zgodovinskega Plutarhovega del tuje dvomljivo, saj zgodovina za svoje pisanje ne navaja viro (grških in rimskih). Do gradiva iz katerega je črpal, ni dovo kritičen, v želji, da bi čimbo dramatično prikazal posameznost osebnosti, ga manj zanima širko družbeno ozadje, ki je pogrevalo različna dogajanja, zat pa se tolikanj bolj posveča podrobnostim iz zasebnih življenj, prav mu pridejo celo ne pomembne anekdote. Njegov (kljub pomanjkljivostim za zgodovino nadvse dragoceni) življenjepisi so na meji literature težijo k poučevanju. Morebiti j ravno poljuden, a vsebinsko poln pristop do velikih Grkov in Rimljanov vpliva na to, d so se pri Plutarhu zgledoval številni novomeški misleci in književniki.

Dodajmo še, da bo leto Državna založba delo o velikih Rimljanih dopolnila s knjigo, k bo prinesla Plutarhove življenjske pisne podobe velikih Grkov.

D. R.

iz roda v rod glasba išče pot

Kadar je družina metliškega cestarja Mihelčiča prišla na veselico in so tam zapeli, je vse območniko in jih zavzeto poslušalo. Oče, mati, štirje sinovi in pet hčera so bili odlični mešani pevski zbor. Nasploh velja, da je iz belokranjske Mihelčičeve rodovine izšlo precej izvrstnih glasbenikov. Skoraj bi lahko rekli, da se ni rodil Mihelčič, ki ne bi imel glasbenega daru.

Silvester Mihelčič, eden od devetih otrok metliškega cestarja, je glasbi zvest tako rekoč od malega. Čeprav mu spočetka ni bila namenjena kot poklic, je življenje tako na-

neslo, da mu je dajala tudi kruh. Vseskozi pa mu je bila več kot zgolj poklic, glasba je tako rekoč njegovo osnovno življenjsko početje. In ni ga v Beli krajini, ki bi se resneje ukvarjal z glasbo, pa pri tem ne bi na tak ali drugačen način prišel v stik s Silvestrom Mihelčičem: pa naj gre za igranje v tamburaški skupini, v okviru glasbene šole, pri orkestru, pevskem zboru, godbi na pihala in še kje.

„Pri nas doma se je vedno peło; živeli smo revno, saj je za 11-člansko družino služil le oče, vendar smo bili kljub temu zadovoljni. Spominjam se, da je mama pri delu v hiši ali na njivi vedno peła. Oče je imel pa sploh izredno rad glasbo, čeprav brez šol, je nekaj časa celo nadomeščal organista v Podzemlju,“ se spominja Silvester Mihelčič. Očtov brat Alojz pa je študiral glasbo in je postal priznan komponist.

Pri metliški godbi na pihala so igrali kar trije Mihelčičevi fantje. Silvester je začel igrati pri 13 letih. „Oče je bil sicer zelo strog in nas otrok ni pustil pohajkovati naokoli, na večerne vaje pa nas je vedno pustil; se je pozanimal, če smo res šli na vaje,“ je pripovedoval Mihelčič, danes upokojeni učitelj črnomaljske glasbene šole. „Pri godbi sem igral bariton, prihranil sem nekaj dinarjev in si kupil staro kitaro, kasneje še polomljeno ‚frejtonarico‘.“ In vse, kar je prijel v roke, je kmalu tidi znal igrati. „Nisem pa imel nobene teoretične podlage in nikogar ni bilo, ki bi me kaj naučil, zato sem moral sam marsikaj po veliko daljši in ovinkasti poti odkrivati glasbene teoretične zakonitosti in pravila. Vedno sem vsemu skušal priti do dna.“ Kamorkoli je življenjska pot vodila Silvestra Mihelčiča, vedno mu je bila glasba zvesta spremljevalka. V Ljubljani, kjer se je učil za krojača, je igral pri godbi, prav tako na Reki, kasneje v vojaški godbi.

Med okupacijo so Italijani v Metliki pogosto zganjali svoje parade in ob vsaki priložnosti so zahtevali, da igra tudi metliška godba. Iz evidence takratnega kapelnika je

bilo moč ugotoviti, da Mihelčič ni niti enkrat igral. Kot številne njegove rojake, je tudi Silvestra Mihelčiča pot pripeljala v partizane. „Bil sem v XV. brigadi, naš bataljon pa je imel pevski zbor, ki ga je vodil moj brat Viktor. Nastopali smo na raznih mitingih in proslavah.“ Ko so pri Glavnem štabu slovenskih partizanov ustanovljali godbo na pihala, je bil Silvester Mihelčič poleg od samega začetka. „Od metliške godbe nas je več igralo v godbi Glavnega štaba. Opraviti je bilo treba avdicijo in vsi Metličani smo bili uspešni. Pa ne samo to: naša metliška godba je dala tudi instrumente in tako sem jaz v partizanih igral na svoj bariton,“ je povedal. „Pri godbi Glavnega štaba sem tudi v teoretičnem smislu ogromno pridobil; predavali so nam Kozina, Adamič, Lorbek, Šivic, Apih. Iz Dragatuša, kjer je bil nekaj časa Glavni štab, smo se umaknili, takoj za tem pa je bil Dragatuš bombardiran in porušena je bila tudi hiša, v kateri smo imeli vaje.“

Po vojni bi Mihelčič lahko ostal v vojaški godbi. „Bil sem že namestnik kapelnika, hoteli so me poslati v Beograd v šolo, vendar me je vleklo domov v Metliko. Kasneje mi je bilo malo žal, da nisem takrat ostal, saj bi si gotovo lahko boljše uredil življenje,“ pravi.

Komaj je prišel v Metliko, je osnoval 17-članski godalni orkester, kmalu prevzel tudi metliško mestno godbo, ki jo je potem vodil okoli 13 let; prav tako je vodil več kot 40-članski mešani pevski zbor. „Večkrat smo nastopali skupaj orkester in zbor, to smo zagrmeli, da nas je bilo veselje poslušati. Takrat sem res bil več pri muziki kot doma.“

V Mihelčičevih otroških letih so zlasti s hrvaške strani ob raznih praznikih prihajali tamburaši. „Že takrat me je to zelo zanimalo, vendar nisem imel možnosti, da bi se naučil igrati tamburico.“ Okoli leta 1960 pa je Zora Herakovič v Metliki organizirala nekakšen tamburaški tečaj na osnovni šoli, ki ga je vodil zagrebški profesor Žiljak. In zrel mož Silvester Mihelčič je sedel z otroki v klopi in se začel učiti igranja na tamburico.

UMIRAL NA PRAGU POMLADI

V teh dneh po sredini marca se Filipu Bandlu z Griča nad Kostanjevico misli pogosteje vračajo v tiste čase pred sedemintridesetimi leti, ko se je nad štajerskimi gozdovi že čutil prvi pomladni dih in se je nad izmučeno in okrvavljeno Evropo širila zarja bližnje svobode. Filip pa je bil tedaj skoraj prepričan, da, čeprav že skoraj na pragu, enega in drugega ne bo dočakal. Saj bi ga skoraj dotipal z roko to prebujajoče življenje. Med resjem in smrečjem ga je bilo že čutiti. Filip pa je čutil le, kako mu iz žil počasi polzi sok lastnega življenja.

Ko se je s 14. divizijo pomikal po Štajerski, rušil sovražne bunkerje in postojanke in se izmikal obročem sovražne ofenzive, ni bilo časa za strah. Trpljenje in smrt sta bila stalna spremljevalca partizanskih brigad, zato se ju tudi Filip ni bal. S tovariši pa je le delil tisti tesnobni strah, da bi težko ranjen nemočen obležal, prepuščen na milost in nemilost sovražniku. „Če bi me že moralo zadeti, potem bi najraje videl, da bi me dovolj, da me ne bi živega dobili,“ se sedaj spominja tistih dni.

Pa vendar ga je zadelo. Leže pod gostim smrečjem, je poslušal, kako je vsenaokoli pokalo suho vejevje pod težkimi škornji nemških vojakov. Vedeli so, da je nekje v bližini in da je ranjen. Dvaintrideset jih je naštel, ko so se pomikali po stezi le nekaj korakov od njegovega zavetišča. Vgnezdili so se na vzpetini nad njim in se kričaje pogovarjali s skupino, ki je pripravila zasedo nekoliko niže. Dan se je nagibal k večeru, hladno je postajalo, Filipa pa je popadala slabost zaradi izgubljene krvi in ker že več dni ni skoraj nič poje. Tam pa so se sproščeno sprehajali siti švabi in že čisto banalna človeška potreba bi enega izmed njih lahko pripeljala do Filipa in konec bi bilo tega zgodnjepomladnega popoldneva.

S hrepenenjem se je spominjal toplih žgancev, ki sta jih morala s tovarišem pustiti v koči ob robu gozda. Tja sta prišla zjutraj vsa sestradana, in ko so na mizi zadišali žganci, so se na poti pod kočo v soncu zablistali nemški mitraljezi. Ubrala sta jo v gozd, pozabili na žgance in tekla. Naletela sta na drugo kolono Nemcev, ki so ju že opazili, se obrnila v drugo smer in zbežala vsak na svojo stran. Filip je skočil na globoko gozdno pot ravno pred presenečenega švaba. Skočila sta vsak sebi, medtem pa je z druge strani že kosil po listju nemški rafal. Med tekom je Filipa prežgalo nekaj ostrih bolečin v obih nogah in v roki. Klecal je, vendar je bila sila po življenju močnejša. Privlekel se je do goščave in se potuhnil pod nizko smrekovje.

Danes se Filip Bandel, upokojenec z Griča nad Kostanjevico, spominja teh dogodkov še vedno.

kot splet v dolgih letih trpljenja, ki ga je slovenskemu narodu prizadejala vojna. Tam je padel ta, tam oni. In kaj pomeni nekaj krvi in nekaj ran, ki so se povrh vsega še zacelile, v množici odprtih grobov, ki ne bodo nikoli vrnili, kar so vzeli? Takih grobov je na svoji dolgi vojni poti Filip srečal vse preveč. S primorskega Branika, ki je bil tedaj pod Italijo, ga je Mussolini že leta 1940 poslal z okupacijsko vojsko v Francijo. Od tam je ob razpadu pobegnil in se čez zasedeno Italijo prebil do rodnega Branika. Skupaj z drugimi fanti je zbiral orožje in kmalu pristal v Štirinajsti diviziji. Z njo je bil na junaškem pohodu na Štajersko.

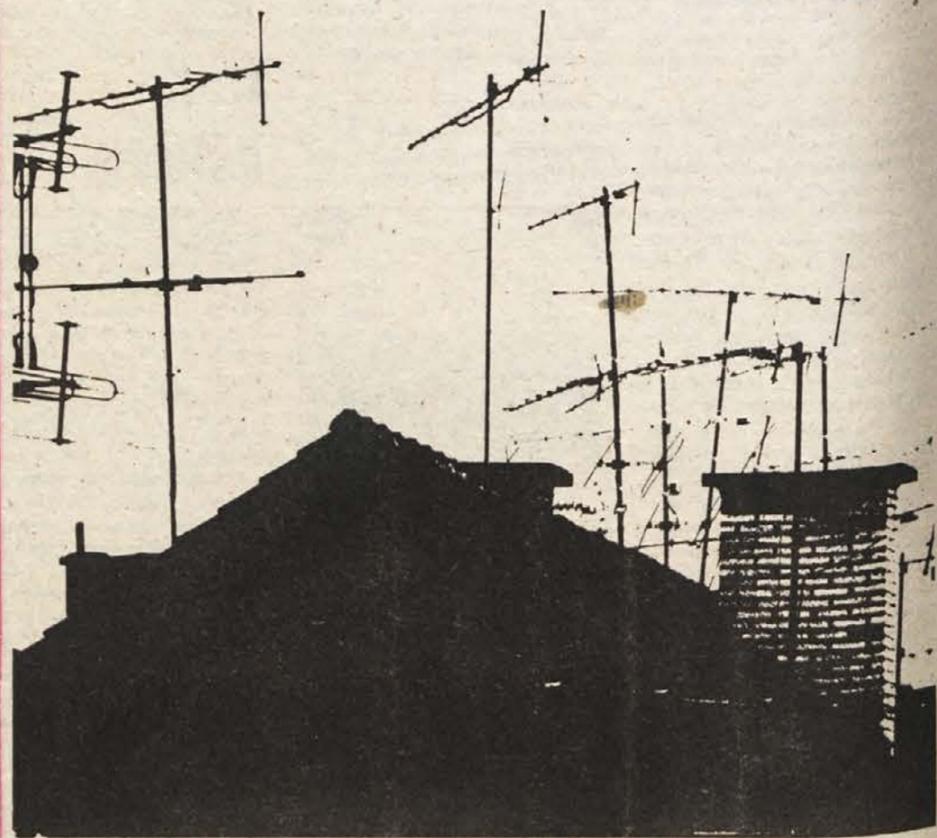
Drugi dan, ko se je Filip prebudil iz globokega spanca ali omedlevice, je bil sam. „Sonce je bilo že toplo in bilo je kar prijetno,“ pravi in s tem misli verjetno na občutek, ko se zbudiš iz teme, za katero si mislil, da je zadnja, vidiš, da sonce še sije in da so rane nehale krvaveti. Tudi sovražnika, ki bi ti stregel po življenju, ni več v bližini. Prijetno v pravem pomenu besede se ssklečimi ranami in daleč od tovarišev vsekakor ni mogel počutiti. Nekako se je le privlekel nazaj do koče, in ko je videl, da Nemcev ni v bližini, priklical pomoč. Dali so mu jesti, ga za silo obvezali in ga napotili v partizansko bolnišnico.

Če bi ne bilo vojne, Primorec Filip Bandel verjetno ne bi pristal na Dolenjskem in se sedaj, ko mu je ostalo malo več časa, ukvarjal z obdelovanjem vinograda, ki mu daje odlični cviček, in z urejanjem sadovnjaka. Tudi ne bi svojim vnučkom pripovedoval zgodb iz Francije, Italije, Primorske, Notranjske, Dolenjske, Štajerske, Koroške, Varaždina in Sente, kamor je dedka, italijanskega vojaka in partizana, nosila burna zgodovina.

Tudi po osvoboditvi je Bandel opravljal več pomembnih nalog pri graditvi porušene domovine, najbolj srečen pa je bil tistih nekaj mesecev, pravi, ko je bil sam s parom konj v gorjanskem hribu in je v tišini gozdov vlačil les od zore do mraka, odgovoren le zase in za lastno delo. Prav zato se je izšolal za gozdarja in ostal zvest gozdu, svojemu prijatelju in rešitelju. Če bi ne bilo gozda, bi tudi Filipa ne bilo več in tistih trinajst lukenj, ki jih je v njegov partizanski plašč zasekal nemški rafal, bi postalo zanj usodnih.

TONE JAKŠE

zgodba je kaplja resnice
v morju domišljije

TRGOVEC VEDNO OSTANE ŽIV

Nadučitelj Tonko je bil vsestranska osebnost. V njegovi glavi so prebivale, se prepletale, vrole in se bistrile najrazličnejše sposobnosti. Trgovska in obrtna žilica nista bili med najšibkejšimi, kar prevečkrat sta, vsaj po mnenju drugih, planili na dan.

Ena od Tonkovih znamenitih kupčij je bila tista s fotoaparatom. Nekje je staknil škatlo, ki je zgovorno kazala, kako si Rusi zamišljajo fotoaparate. Izdelek je ležal na trgovskih policah dolga leta in bil ob naši znameniti inflaciji že prav kmalu zelo poceni. Tonko, ki je sovražil draginjo, se je ob pogledu nanj začel kar tresti od pohlepa. Nekje so našli tudi nekakšno garancijo — in kupčija je bila sklenjena. Fotoaparat je v svojem garancijskem obdobju izdeloval samo zelo temne izdelke, prav nič se ni udobrovoljil niti po preskusni dobi. Vsak normalen človek bi priznal poraz, Tonko pa ne. Fotoaparat je kot posebno izvedbo prodal jamarskemu klubu, saj samo tam potrebujejo slike, na katerih se vidi nič, oziroma tema. In res, tako prepričljive teme že dolgo ni bilo na fotografijah.

Nadučitelj Tonko se je izkazal tudi kot velik borec zoper pornografijo. Tiste gole slike je sicer kdaj pa kdaj gledal, kar pa za obstoj javne morale ni pomembno. Kol v srce pohotnejem je zabil s tem, da je skupini prijateljev, ki so debele mesece zbirali nagoto na celuloidu, prodal svoj zasebni kinoprojektor sloveče svetovne znamke. Naprava je imela samo to napako, da je uničila vsak film: gledal si ga enkrat, in nikoli več. Naprava je seveda zmlela tudi dragoceno kinotečno gradivo, za katero so pohotni prijateljski odvajali pretežni del dinarčkov, ki so jih utajili ženam. Za zadevo se je poleg vsega še zvedelo: ena ali dve tercialki se danes nadučitelja Tonka pozdravljata vnaprej.

Ob prostem času se je Tonko izkazal tudi kot avtomehaničar. Njegovi servisi, kot „lokalpatriot“ se je seveda specializiral za „katce“, so bili sloveče poceni. Ko je moral lastnik ubogega avta po nekaj takih posegih na pravi servis, so se tam zgrozili, dolgo časa brskali po železni drobovini in izstavili račun, na katerem je bila številka, za katero bi zlahka kupil četrtnovega avta. Ko je neki stranki nekoč dolgo gorela lučka za olje, Tonko ni šel gledat, kaj je z oljem. Preprosto je preščipnil žičko, ki je peljala do tiste drobcene žarnice — in ta je res ugasnila. To je bil skoraj pogreb nadučitelja Tonka. Pred lastnikom se je rešil tako, da je sam o sebi naokrog raztrosil zgodbo, da ima raka in da se ga ne splača tepsti, ker bo tako ali tako šel še topel v pekel.

Za pozabo tudi ni zgodba o črno-belem televizorju. Kot vsaka stvar tik pred koncem je dajal od sebe sijajno, prečisto sliko. Kupci so bili seveda Suho-kranjci. Ko so televizor nalagali na voz, so ga okrasili z lipico, nageljni in drugimi domoljubnimi rastlinami. Tonka je začela peči vest, zraven je za isti denar navrgel še akvarij, poln zlatih ribic. Mamma je blagoslovljala prečudovito mestno darežljivost. V kajži so televizor postavili v božji kot, akvarij pa položili kar nanj. Podnevi bomo gledali zlate ribice, ponoči pa televizijo, se je domislil novi lastnik. Sožitje ribic in televizijskih valov ni trajalo dolgo. Nekega večera je v žepu svetlobni pred polno hišo privošljivihih sosedov razneslo ekran. Ko se je dim razkadir, je bilo po mokroti na tleh razvidno da, nesreča ni prizanesla niti ubogim vodnim zvritim. Zlate ribice so se prometavale med steklenimi drobc

in tranzitorji. Da bi vsaj malo ublažili katastrofalno škodo, jih je gospodinja dala na vrelo olje. Še dolgo so domači govorili, da tako slastnih rib še svoj živ dan niso jedli. Zlepila pa ta hvala in pohvala televizorja kajpak ni.

Nekoč se je zgodilo, da je obrtno in trgovsko navdahnjeni nadučitelj Tonko potegnil krajši konec. Vsaka oblast ima nad sabo oblast in Tonkova se je prikazovala v obliki šolskega inšpektorja.

Strogi možak je Tonku namignil, da z njegovim hišnim televizijskim antenskim sistemom nekaj ni v redu. Naš učitelj je jadrno pograbil torbo z orodjem in ustrezljivo pridrvel pred predstojnikovo vilo. Ko je pozvonil, dolgo časa ni bilo nič, potem pa je bilo slišati nekakšno drsanje. Vrata so se odprla, kolikor je dopuščala protitatarska verižica, ven je pokukal mož v predpasniku in s polstenimi copatami na nogah. Od tod drsanje, je pomislil Tonko, ki v možu ni spoznal svoje višje oblasti. Ta se je dala prepoznati, nato pa je zaprosila, če kolega mojster lahko pride nekoliko pozneje, ker gospa žena in ljubljani hčerki spijo. Tonko je ubogal, čeprav se ni slišal za primer, da mojstra odganjajo od hiše. Ko je bil čez čas le spušen v notranjost domovanja, mu je predpostavljeni z opravičujočim se nasmeškom nad del polstene copatke, kar je Tonka, ki je bil kot mojster vajen v gozdaricah hoditi po najboljšem mahagoniju, skoraj dotolklo.

Na kavču so sedele tri ljubke ženske osebe in nestrpno gledale v mrtvi televizor. Ko je šolska nadoblast skušala Tonka plašno predstaviti, čes, ljuba, to je ta človek, je ena od gracij samo ledeno rekla, da drugi zdaj gledajo „Nano“, one pa zaradi določenih nesposobnežev bulijo v strop in še lačne so povrh. Nadzornik je hitro zrinil nadučitelja na podstrešje in mu še zabičal, naj za božjo voljo tudi tam ne sname copatke. Se bo mojster že nekako sam znašel, on pa da bo skušal nasititi tiste utrjene revice. Po hiši je zadišalo po palačinkah, Tonko pa je kot obuti maček v copatkah švigal od antene do televizorja ter uravnaval sliko. Jezik mu je visel od tal, medtem so se osebe krmile, šolska oblast pa stregla. Za sopihajočega mojstra se ni nihče zmenil. Ko je skušal opozoriti na svojo navzočnost s preizkušeni in vedno uspešnim „gospe, zdaj pa s slikica kar nekako bo“, ga je inšpektor samo presunljivo očitajoče pogledal, stekel do njega in ga odpejal skozi klet, češ da je pot krajša, pod milo nočno nebo.

Ko je zmedeni Tonko zbral vtise, si je sicer moral priznati, da tako v vsem življenju še niso pometali z njim, še bolj pa ga je prestrelila domača plat nadzornikovega življenja.

Tonko pa ne bi bil Tonko, če ne bi tudi iz tega skoval dobiček. Svoja opažanja je zasukal za 180 stopinj in po dolenjskih šolah ravno dovolj na glas razlagal, kakšno oblast ima doma naš nadzornik. Hčeri mu trikrat na dan v umivalniku pereta nogo, ljubozna in mila mu žena pa s kuhalnico čara na mizo dobroto za dobroto, slast za slastjo. On pa z visoko dvignjenim čelom in strunnim korakom stopa po hiši, njegov gromki glas doseže vsak kotiček, prodornemu očesu ni mogoče ubežati. Lev med gazelami.

Zanimivo je, da nadučitelju Tonku pripovedovane te zgodbe nikoli ni škodovalo. Poklic je moral zamenjati šele s prihodom drugega, manj gromkega šolskega nadzornika.

MARJAN BAUER